

Bybelse Geskiedenis

deur

DI. J. D. STORM en L. M. LE ROUX

*Uitgegeë deur die Raad vir Jeugwerk van
Die Nederduitsch Hervormde Kerk van Afrika*

Bybelse Geskiedenis

deur

Di. J. D. STORM en L.M. LE ROUX

Uitgegee deur die Raad vir Jeugwerk van die Nederduitsch
Hervormde Kerk van Afrika en gedruk deur die Nederduitsch
Hervormde Weeshuis-Pers, Humanstraat 55, Posbus 171,
Foon 660-5916/7, Krugersdorp.

INDELING.

DIE OU TESTAMENT

Voorwoord tot die Ou Testament	viii
Inleiding tot die Ou Testament	i

Hoofstuk 1.

VAN DIE SKEPPING TOT NOAG

A. Die Skepping	3
B. Die Sondeval	4
C. Adam se Nageslag	5
D. Die Sondvloed	5
E. Nageslag van Noag	6

Hoofstuk 2.

VAN ABRAHAM TOT DIE HUWELIK VAN ISAK

A. Abraham	7
B. Lot in Sodom	8
C. Verwoesting van Sodom	8
D. God maak 'n verbond met Abraham	9
E. Isak	10
F. Die huwelik van Isak	11

Hoofstuk 3.

VAN ESAU EN JAKOB TOT JAKOB IN EGIPTES

A. Esau en Jakob	13
B. Jakob by Laban	14
C. Josef word deur sy broers verkoop	16
D. Josef in Egipte	16
E. Josef word onderkoning	17
F. Jakob en sy kinders in Egipte	18

Hoofstuk 4.

VAN MOSES TOT DIE WETGEWING BY SINAI

A. Moses en sy roeping	20
C. Die uittoeg	23
D. Die tog na Sinai	23
E. Die wetgewing by Sinai	24

Hoofstuk 5

VAN SINIA TOT DIE RIGTERS EN RUT

A.	Die tog na Kanaän en die omswerwing	27
B.	Die intog in Kanaän	29
C.	Israel onder die Rigters	30
D.	Rut	33

Hoofstuk 6

VAN SAMUEL TOT SAUL

A.	Samuel	31
B.	Saul	36
C.	Dawid as koning gesalf	37
D.	Dawid en Jonatan	39
E.	Dawid begin swerwe	40
F.	Saul se einde	41

Hoofstuk 7.

VAN DAWID TOT SALMO

A.	Dawid word koning	43
B.	Absolom	45
C.	Salomo	46

Hoofstuk 8.

VAN DIE SKEURING VAN DIE RYK TOT DIE VAL VAN ISRAEL.

A.	Die skeuring van die Ryk ...	48
B.	Die Ryk van Noord-Israel	49
C.	Die Ryk van Noord-Israel	51
D.	Jona	51
E.	Die val van Israel ...	55

Hoofstuk 9.

DIE RYK VAN JUDA

1.	Die konings van Juda	57
B.	Die konings van Juda : Hiskia, Manasse en Josia	59
C.	Die einde van Juda	60

Hoofstuk 10.

DIE BALLINGSKAP EN TERUGKEER

A. Die Ballingskap	64
B. Die terugkeer na Jerusalem	66
C. Ester	69
D. Job	70
E. Die periode tussen Ou- en Nuwe Testament	71

DIE NUWE TESTAMENT

Voorwoord	76
-----------	----

Hoofstuk 1.

Afdeling I: Die lewe en werk van Jesus	77
Afdeling II: Die gelykenisse van die Here	90
Afdeling III: Die wonderwerke van die Here	99
Afdeling IV: Die lyding en dood van die Here	114

Hoofstuk 2.

Die arbeid van die Apostels van die Here	124
--	-----

Kaarte.

Palestina in die dae van Christus	78
Jerusalem tydens die kruisiging van Christus	116
Eerste sendingsreis van Paulus	123
Tweede sendingsreis van Paulus	130
Derde sendingsreis van Paulus	136
Paulus se reis as gevangene na Rome	142

Die Ou Testament

— deur —

Ds. J. D. STORM

VOORWOORD

Die behoefte aan 'n boekie waarin die Bybelse Geskiedenis eenvoudig behandel word, was nog altyd 'n dringende noodsaaklikheid. En gelukkig het ons Kerk dit ook besef, dat in hierdie behoefte voorsien moes word. Die H.E. Algemene Kerkvergadering het daarom ook in 1937 'n opdrag gegee dat so 'n Bybelgeskiedenis-boekie uitgegee moes word. Vir die uitvoering van hierdie goeie opdrag, het die Kommissie vir Jeugwerk gesorg, en in 1941 het die bekende boekie, wat tans algemeen in gebruik is by Sondagskole en Katkisasieklasse, nl. „Bybelse Geskiedenis” deur Di. J. D. Storm en L. M. le Roux, die lig gesien.

Met groot dankbaarheid het die Kerk hierdie boekie ontvang, en ons voel dit as 'n behoefte van die hart, om hierdie twee Predikante te bedank vir hulle groot werk, asook alle persone wat destyds saamgewerk het, om hierdie Bybelse Geskiedenis te laat verskyn.

Nadat die boekie nou byna tien jaar in gebruik is, het die opstellers daarvan, besluit om dit te hersien en uit te brei. Weereens wil ons hoop dat hierdie nuwe boekie 'n baie goeie ontvangs sal geniet, en ons wil Ds. J. D. Storm en Ds. L. M. le Roux verseker van dank en waardering vir hulle werk.

S. E. YOUNG,

Ondervoorsitter Kommissie vir Jeugwerk.

Pastorie.

Zeerust, April 1951.

INDELING TOT DIE OU TESTAMENT

Die woord Bybel is afgelei van die Griekse woord Biblia, wat boeke beteken. By Bybel egter dink ons aan een boek. En heeltemal tereg, want in die versameling boeke wat ons in die Bybel besit, is daar een deurgaande lyn, wat die verskillende boeke tot 'n eenheid verbind. Daardie eenheid kom dan ook uit in die omskrywing wat daar op die titelblad van die Bybel gegee word: „Die Bybel, dit is die ganse Heilige Skrif” (en nie skrifte nie). Heilig het hier die betekenis van : afgesonder, aan God gewy. Ons Christene noem die Bybel „Heilige Skrif” nie alleen omdat ons meen dat dit aan God gewy is nie, maar ook omdat ons glo dat dit deur die Heilige Gees ingege is. (Sien II Tim. 3 : 16 en 2 Petr. 1 : 21).

Die Bybel word in twee verdeel, naamlik Ou en Nuwe Testament. Die Ou Testament het tot inhoud die besondere verhouding tussen God en die volk Israel, en die Nuwe Testament die verbond met die hele mensheid deur Jesus Christus. Al is die Nuwe Testament vir die Christene nou die belangrikste, mag ons die Oue nie verwaarloos nie, want die Nuwe Testament is onlosmaaklik met die Oue verbind, waarsonder dit ook nie goed verstaan kan word nie. Die Ou Testament is die bodem waaruit die Nuwe ontstaan het. In die Ou Testament word die koms van die Messias (die Christus) voorberei, en in die Nuwe verkondig dat dit in Jesus Christus in vervulling gegaan het. Die Ou Testament, in Hebreeus en Aramees geskrywe, bevat nege-en-dertig geskrifte, in 'n tydperk van ongeveer duisend jaar ontstaan. Hulle word kanonieke boeke genoem. Die woord „kanonieke” is van die Griekse woord afgelei, wat beteken : rig-snoer, reël. Later het kanoniek die afgeleide betekenis verkry van : vasgestelde lys. Die boek wat die Christelike gemeente op die lys van heilige geskrifte geplaas het is toe kanonieke boeke genoem. 'n Boek was kanoniek as die inhoud gegeld het as rig-snoer van geloof en lewe.

Naas die kanoniek boeke van die Bybel besit ons nog enkele boeke wat apokrief genoem word, d.w.s. verborge boeke, boeke wat nie in die openbare samekoms gelees word nie, maar tog bewaar is. Tot hierdie boeke behoort o.a. Judith, die Wysheid van Salomo, Tobias, die Spreuke van Jesus Sirag, en die boeke van die Makkebeërs.

Omdat die Jode die boeke as aan God gewy beskou het, het hulle dit naartig bewaar, waaraan ons dit te danke het dat ons die boeke vandag nog in so'n betreklik volledige en goeie toestand besit. Op die Sabbat is gereeld gedeeltes daarvan in die Sinagoges voorgelees. Reeds in die derde eeu voor Christus is die Ou Testament in die Grieks vertaal, sodat die Jode wat in die verstrooiing gelewe het, en langsaamhand hul eie taal verleer het, nie sou vervreem van hulle godsdiens nie. Hierdie vertaling word die Septuagint genoem.

Die Bybel is die oorkonde van die Godsopenbaring. Pas nadat die eerste mensepaar tot sonde verval het, het God hulle die uitsig op verlossing gegee deur die moeder-belofte aan Eva (Gen. 3 : 15) : dat uit haar sou voorkom die Een wat die mag van Satan sou verbreek. En hierdie belofte van die komende Messias is dit, wat die hele Heilige Skrif as met 'n goue draad tot 'n eenheid saamweef. Deur die profete het God die verwagting van die Messias, die komende Verlosser, lewendig gehou, totdat dit in Jesus Christus in vervulling gegaan het. Daarom is die hele en enigste inhoud van die ou Testament die aankondiging van die koms van Christus.

Hoofstuk 1

VAN DIE SKEPPING TOT NOAG

A.—Die Skepping (Gen. 1-2).

Op die vraag waar alles vandaan kom gee Genesis I ons die antwoord. God het deur Sy Woord en Wil alles in aansyn geroep tot sy eie eer. Alles was woest en leeg en in duisternis gehul. In ses dae het die Here die skepping voltooi, uit wanorde orde geskep, en op die sewende gerus van al sy werk.

Op die eerste dag het God die Lig geskep, sodat voortaan lig en duisternis mekaar sou afwissel, dag en nag.

Die tweede dag het God skeiding gemaak tussen die water bo en onder die aarde deur die uitspannel (die hemel) te voorskyn te roep.

Op die derde dag het God water en grond geskei, die berge, vlaktes en riviere tevoorskyn geroep en die water in die groot watervlakte, die see versamel. Uit die aarde spruit toe voort die groot verskeidenheid van gras, plante en bome.

Die vierde dag skep God son, maan en sterre om te dien as tekens van dae, maande, jare en jaargetye.

Die vyfde dag breek aan waarop God die voëls en visse, van die grootste tot die kleinste toe, skep.

Op die sesde dag het God al die kruipende en viervoetige diere, in al hulle verskeidenheid van soorte, geskep. En laaste van alles formeer God uit die stof van die aarde die mens (Adam) en blaas in sy neusgate die asem van die lewe. Dit is die kroon van Sy skepping, gemaak na Sy beeld en Sy gelykenis.

Maar die mens is nog alleen, want onder die diere kon die mens vir hom geen geskikte metgesel vind nie. Toe God sien dat die mens

so eensaam is, het Hy uit liefde vir hom 'n passende hulp gemaak. God laat Adam in 'n diep slaap val, neem een van sy ribbebene en bou dit tot 'n vrou. Adam het sy vrou Eva genoem. As tuiste vir die mens plant God 'n lushof, Eden, beplant met allerlei heerlike vrugtebome, en besproei deur 'n rivier met vier sytakke: die Pison, Gihon, Hiddekel en Frat. Aan die mens dra God die bewerking op van die lushof en die heerskappy oor al die diere.

* * *

B.—Die Sondeval (Gen. 3.).

In die tuin van Eden het twee besondere bome gestaan: die boom van die lewe, en die boom van die kennis van goed en kwaad. Dit het die mense vry gestaan om van al die vrugte van die bome in die tuin te eet, behalwe van die bome van kennis van goed en van kwaad. Die slang, die listigste van al die diere, het Eva verlei. Daarin slaag hy deur twyfel te wek aangaande Gods bevel en hoogmoed by Eva wakker te roep. Hy maak haar wys dat God weet dat as hulle eet van daardie boom, hulle nes God sou word om tussen goed en kwaad te kan onderskei, iets wat God nie wil nie.

Haar aandag deur die slang daarop gevestig, word die begeerte na die vrugte vir Eva te sterk. Dadelik pluk word hulle gewete wakker. Hulle merk hulle naaktheid en deur skaamte oorval, maak hulle van vyeblare vir hulle skorte. Deur vrees aangepak soek hulle nou wegkruipplek tussen die bome van die tuin. Teen die aand kom God nader en roep na Adam. Eindelik gee Adam antwoord en sê dat hy uit vrees, omdat hy nakend is, weggekruipt het. Die Here vra hom, hoe hy dan weet dat hy nakend is, en of hy miskien van die verbode boom geëet het. Adam werp die skuld toe op Eva, die vrou wat God self aan hom gegee het. Eintlik beskuldig hy die Here van sy val, wat immers die vrou aan hom gegee het. Eva weer, beskuldig die slang, wat haar bedrieg het. Vir sy ongehoorsaamheid word die mens nou gedug gestraf. Hulle word uit die Paradys verdrywe, die toegang waar-toe deur engele, met vlammende swaarde, bewaak word.

Die aarde word vervloek en sou dorings en onkruid voortbring sodat hulle in die sweet van hulle aangesig hulle brood sou moes verdien. Die vrou se lot sou smartvolle moederskap wees. Lowendien sou hulle onderworpe wees aan die mag van die dood. Ook die slang wat hier optree as die mag wat teenoor God staan, die duiwel, word vervloek. In sy liefde egter gee God aan die mens die hoop op die verlossing deur die Saad van die vrou, wat een maal weer die mag van Satan sou verbreek. (Gen. 3 : 15).

So sien ons Adam en Eva die Lushof verlaat, in skorte van vel geklee, deur God self gemaak, 'n toekoms tegemoet vol moeite en verdriet.

C.—*Adam se Nageslag (Gen. 4-5.).*

Na die verdrywing uit die Paradys is vir Adam en Eva twee seuns gebore: eers Kain en later Abel. Kain is 'n saaiboer en Abel 'n veeboer. Toe hulle eendag albei van die opbrings van hulle boerdery aan die Here offer, word Abel se offer aangeneem maar die van Kain nie. Wrewel hieroor ontstaan in Kain se hart teenoor sy broer. Die Here waarsku Kain teen die sonde en sê dat hy seën kan verwag, as hy goed doen. Maar die haat teenoor sy broer het die oorhand gekry, en toe hy Abel eendag in die veld kry, vermoor hy hom. Toe die Here hom vra waar sy broer is, was sy hooghartige antwoord, of hy dan sy broer se oppasser is. Maar daarmee sou hy daarvan nie afkom nie. God veroordeel hom tot 'n rustelose swerwerslewe. Vrees beklem hom nou oor hierdie vreeslike vonnis, waarop die Here 'n teken aan hom sit, sodat hy nie deur enigeen wat hom teëkom, doodgemaak sou word nie. Kain het een van sy susters tot vrou geneem en in die land Nod gaan woon. Na Abel se dood is daar weer 'n seun vir Adam en Eva gebore, wat hulle Set genoem het. Behalwe seuns het hulle ook dogters gehad. (Gen. 5 : 4).

Van Set se nakomelinge verdien veral drie om vermeld te word: Enos in wie se dae hulle begin het om die naam van die Here aan te roep. Henog wat met die Here gewandel het en weggeneem is sonder om te sterwe. En Metusalag wat 969 jaar oud geword het.

* * *

D.—*Die Sondvloed (Gen. 6-9:17.).*

Gaandeweg het die boosheid van die mense toegeneem, totdat dit God naderhand berou het, dat Hy ooit mense gemaak het en God besluit om hulle deur 'n groot watervloed van die aarde te verdelg.

Noag, 'n regverdige man, het genade in die oë van die Here gevind, omdat hy die Here gevrees het. Die Here, wat Noag en sy familie wou spaar, beveel Noag om 'n ark van goferhoud te bou in drie verdiepings en in kamers verdeel. Die afmetings van die ark moes wees: driehonderd el lank, vyftig el breed, en deritg el hoog.

Noag se tydgenote het Noag bespot en sy waarskuwing in die wind geslaan. Nadat die ark voltooi was ontvang Noag opdrag van die Here om met sy vrou, sy drie seuns, Sem, Gam en Jafet en hulle vrouens in die ark te gaan. Op Gods bevel het hy ook sewe paar rein diere en twee paar onrein diere, van elke soort, in die ark geneem. In Levitikus 11 en Deut. 14 vind ons lang lyste van rein en onrein diere. Van die soogdiere was slegs die met gesplete kloue en wat herkou rein; (en mag dus geëet word); onrein was die visse sonder vinne of skubbe (wat dus na slange gelyk het), die roofvoëls en baie van die kleiner diere. In die algemeen kan ons hier dus sê, dat vir die Israëliet die diere onrein was wat die heidene heilig beskou het. Die Here self het die ark gesluit. 'n Geweldige reën het nou oor die aarde losgebars,

en veertig dae en nagte aaneen geduur. In hierdie geweldige water-vloed het al wat leef, mens en dier, omgekom. Nadat die water vir 150 dae die oorhand oor die aarde gehad het, het dit eers begin sak. Die Ark het eindelijk op die berg Ararat vasgeloop. Om uit te vind of die water al gesak het, stuur Noag 'n kraai uit wat egter nie terugkom nie. Hierna stuur Noag 'n duif uit, wat terugkom omdat dit geen rusplek kon vind nie. Na nog sewe dae stuur Noag andermaal die duif uit, wat nou terugkom met 'n olyftakkie in sy bek. Noag merk dus dat die water begin sak. Sewe dae later stuur hy weer 'n duif uit, wat nou egter nie terugkom nie.

'n Tydjie hierna ontsluit God die Ark en beveel Noag om uit die ark te gaan. Noag se eerste daad was om uit dankbaarheid 'n altaar vir die Here te bou en aan Hom te offer. Hierna sluit God met hom 'n verbond, om nie weer die aarde deur 'n watervloed te verdelg nie, en maak die reënboog daarvan die teken.

* * *

E.—Nageslag van Noag (Gen. 9:18-11.).

Noag het 'n wingerd geplant en vir hom wyn gemaak, maar onbekend met die uitwerking daarvan het hy soveel gedrink dat hy dronk geword het en nakend in sy tent gelê het. Hieroor het Gam sy vader bespot. Sem en Jafet egter het 'n kleed geneem en terwyl hulle agteruit loop om die skande van hulle vader nie te aanskou nie, dit oor hom gewerp. Toe Noag nugter word en verneem wat sy seuns aan hom gedoen het, het hy die nageslag van Gam vervloek, hulle veroordeel tot die knegte van Sem en Jafet, oor wie hy 'n seën uitgespreek het.

Al was met die sondvloed die sondige menslike geslag verdelg, het die sonde tog in die hart van die mens bly voortwoeker. God het die mense beveel om hulle oor die aarde te versprei om die hele aarde te bewoon. Maar hierteen het die mense hulle verset. Om nie oor die aarde versprei te raak nie en vir hulself naam te maak, het hulle in die dal Sinear 'n toring begin bou, wat tot in die hemel moes reik. God het egter hulle werk verydél deur hulle spraak te verwar, sodat hulle mekaar nie meer kon verstaan nie en hulle werk moes staak. Hierna het hulle oor die aarde verspreid geraak.

VRAE:

1. Waar kom alles vandaan? In watter volgorde is alles geskape? Wat het God die laaste geskape? Na watter bestek is die mens geskape? Watter opdrag het die mens ontvang? Hoe het die tuin daaruit gesien?
2. Van watter boom het die mens nie mag eet nie? Hoe het die slang probeer om Eva te verlei? Waarom het Adam en Eva gaan wegkruip? Hoe het Adam hom teen God verdedig? Wat was die mens se straf? Watter hoop is die mens gegee?

3. Waarom het Kain sy broer doodgeslaan? Wat was die Here se waarskuwing aan Kain? Hoe het Hy Kain gestraf. Wat weet u van Set en sy nakomelinge?
4. Waarom het God besluit om die mense te verdelg? Wie het in Sy oë genade gevind? Wat het die Here Noag beveel om te doen? Wie is almal in die ark gered? Waar het die ark gaan staan? Hoe het Noag probeer uitvind of die aarde droog word? Wat was Noag se eerste daad nadat hy uit die ark gekom het? Wat beteken die reënboog?
5. Waarom is Kanaän vervloek? Waar het die mense 'n toring gebou? Waarom? Hoe is hulle werk verdelg?

Hoofstuk 2

VAN ABRAHAM TOT DIE HUWELIK VAN ISAK.

A.—*Abraham (Gen. 12-13.).*

Tera, uit die geslag van Sem, het met sy seun Abram uit Ur van die Galdeërs na Haran, wat meer Noord gelê het, getrek. Hier het Abram, na die dood van Tera, van God bevel ontvang om uit sy land en familiekring te trek, na die land wat die Here hom sou aanwys. God belowe hom dat Hy hom, die kinderlose, tot 'n groot nasie sou maak, hom sou seën, en tot 'n seën ook vir andere sou stel. En, hoe moeilik dit Abram ook val, hy gehoorsaam, en vertrek met Sarai, sy vrou, en Lot, sy neef en pleegseun, na die land Kanaän. By die eikeboom van More, te Sigem, waar hulle 'n rukkje vertoef, verskyn die Here aan Abram en belowe aan sy nageslag daardie land. Uit dankbaarheid bou Abram daar vir die Here 'n altaar. In die tyd was daardie streek deur die Kanaäniete bewoon. Hiervandaan het Abram in 'n suidelike rigting getrek. Al dadelik is teleurstelling sy deel, want daar breek hongersnood uit in die land sodat Abram na Egipte die wyk moes neem.

Hier aangekom pak die vrees hom beet, dat die Egiptenare, uit begeerte na sy beeldskone vrou Sarai, hom om die lewe sou bring en daarom gee hy voor dat sy sy suster is. Omdat sy edellui haar skoonheid voor hom geroem het, laat die Farao (die titel van die Egiptiese konings) haar haal om haar tot vrou te neem. Aan Abram het hy terwille van Sarai baie goed gedoen. Maar die Here het Farao om Sarai terdeë gestraf. Toe Farao dan uitvind dat Sarai in werklikheid Abram se vrou is, het hy hom bestraf en uit sy land verban.

Ook by 'n ander geleentheid het Abram, terwille van sy eie veiligheid, ontken dat Sarai sy vrou is. Dit was toe hy in Gerar vertoef het.

Abimeleg, die koning van Gerar, wou haar toe tot vrou neem, maar die Here het hom verhinder om haar te onteer en hom, op gevaar af om sy eie lewe en die van almal wat aan hom behoort te verloor, beveel om haar aan Abram terug te gee. Die ander dag môre vroeg het Abimeleg Abram laat roep en hom bestraf oor sy dwase handelwyse. Op Abram se gebed is die straf van Abimeleg en sy huis afgewend. Abimeleg het Sarai aan Abram teruggegee, tesame met ryk geskenke en hom ook die reg gegee om in sy land te bly woon. (Sien Gen. 20).

* * *

B.—Lot in Sodom (Gen. 13 en 14.).

Abram en Lot was albei skatryk aan kleinvee, en gevolglik was daar nie vir hulle genoeg weiveld nie. Abram, wat dit wenslik ag dat hulle maar elkeen 'n eie koers moes inslaan, gee toe aan Lot die eerste keuse. Lot, wat hom hier baie selfsugtig betoon, kies toe die vrugbare Jordaanstreek. Naby die goddelose stad Sodom het hy sy tente opgeslaan. Dit sou hom egter suur bekom, want kort nadat hy hom daar gevestig het, het Kedor-Laomer, met sy bondgenote, teen die konings van Sodom, Gomorra, Adma, Seboim en Soar opgeruk, wat teen hom in opstand gekom het, nadat hulle vir twaalf jaar aan hom dienspligtig was.

In die vlakte van Siddim is hulle deur Kedor-Laomer verslaan, wat daarna duisende van hulle gevange geneem het, onder wie ook Lot en sy huisgenote.

'n Vlughteling het die berig hiervan aan Abram gebring, wat hom by die eikebome van Mamre (naby Hebron) bevind het. Dadelik het Abram 318 van sy knegte gewapen en bygestaan deur sy drie vriende, Anner, Eskol en Mamre die vyand agtervolg. Hy het Kedor-Laomer verslaan, Lot ontset met al sy manskappe, en al die buit afgeneem.

Bera, die koning van Sodom, wou al die buit aan Abram gee, as hy maar sy mense kon terugkry, maar dit wou Abram nie hê nie, om Bera nie rede te gee om later te sê, dat hy Abram ryk gemaak het nie. Op sy terugtog is Abram ontmoet deur Melgisedek, die koning van Salem, wat ook 'n priester van die Allerhoogste God was, deur wie Abram gesêen word, en aan wie hy die tiende van alles gegee het.

* * *

C.—Verwoesting van Sodom (Gen. 18:16 en 19.).

Die inwoners van Sodom en die omliggende dorpe, Gomorra, Adma, Seboim en Soar was uiters goddeloos en daarom wou die Here, wat die sonde nie kan verdra nie, daardie stede verdelg. Hierdie voorname het die Here aan Abram bekend gemaak. En dadelik het Abram as voorbidder vir die stede opgetree. Hy het die Here gesmeek om die stede te spaar al was daar maar vyftig regverdiges in die stad. Die

Here was gewillig om in die geval die stede te spaar, maar daar was nie eers soveel regverdiges in hulle nie. God was bereid om terwille van slegs tien regverdiges die stede te spaar, en selfs daardie geringe getal was daar nie.

Lot en sy huisgesin sou die Here spaar en daarom word twee engele na Lot gestuur. Hulle vind Lot in die stadspoort. Lot wat hulle nie as engele herken het nie, versoek hulle om by hom te oornag. Toe die goddelose inwoners van Sodom sien dat daar twee vreemdelinge by Lot is het hulle na Lot se huis gegaan, met die doel om die twee te mishandel. Lot het hulle gesmeek om die manne met rus te laat (en hulle sy dogters aangebied met wie hulle kon maak soos hulle dit goed vind). Kwaadaardig het hulle Lot toe self aangeval, maar die engele het daardie bese mense met blindheid geslaan, sodat hulle die deur nie kon vind nie, en teleurgesteld moes omdraai. Nadat die engele aan Lot meegedeel het dat hulle gekom het om die stad te verwoes, is Lot heen om sy aanstaande skoonseuns te waarsku, wat hom egter nie wou glo nie. Vroeg die anderdagmôre is Lot deur die engele aangesê om die stad haastig te verlaat, en na die berge te vlug, sonder om om te kyk. Lot het vanweë sy ouderdom nie kans gesien om betyds die gebergte te bereik nie, en het gesmeek om na die stadjie Soar te mag vlug. Dit is hom toegestaan.

Lot se vrou, wat baie geheg was aan haar aardse skatte, het die bevel van die engele verontagsaam, omgekyk, en is in 'n soutpilaar verander. Met sonopgang het Lot en sy twee dogters, in Soar aangekom. En dadelik het die Here swawel en vuur oor Sodom, Gomorra, Adma en Seboim laat reën en hulle verdelg.

Lot, wat bang was om langer in Soar te bly woon, het toe met sy twee dogters in die gebergtes in 'n spelonk gaan woon.

* * *

D.—God maak 'n verbond met Abram (Gen. 15; 16; 17; 18:1-14 en Gen. 27.).

Abram begin al hoop verloor dat 'n seun van sy eie nog sy erfgenaam sou wees, aangesien hy en Sarai albei al oud word. Eers het hy gemeen dat die erfgenaam van sy besitting en die beloofde seun, Lot sou wees. Nadat hy en Lot geskei het, het hy sy kneg Eliëser as sy erfgenaam gekies. Maar die Here verskyn andermaal aan hom en verseker hom dat 'n seun van sy eie nog sy erfgenaam sou wees, en dat sy nageslag so talryk sou wees as die sterre. Hier gee God hom 'n bevestiging van die belofte, maar geen bewys van die vervulling nie. Tog het Abram dit geglo, wat hom tot geregtigheid gereken is.

En nou kom die lang en uitputtende wag op die vervulling van die belofte. Sarai, wat geen hoop meer koester dat sy ooit moeder sal word nie, gee haar slavin Hagar aan Abram as bywyf, sodat sy uit haar kinders mag hê. Want ook die kinders van Hagar sou aan Sarai behoort.

Abram voldoen aan Sarai se begeerte, maar hiervan sou hy nog die sure vrugte pluk. Hagar het moeder geword en veragetnd op die kinderlose Sarai neergesien. Hierna het Saria Hagar so sleg behandel dat sy op vlug geslaan het. In die woestyn het 'n engel van die Here aan Hagar verskyn, haar beveel om terug te keer en haar onder die hand van haar meesteres te verneder, met die toevoeging van die belofte, dat die kindjie wat uit haar gebore sou word, nog tog 'n groot nasie sou word.

Toe Abram 99 jaar oud was verskyn die Here weer aan hom, en bevestig andermaal die belofte aan hom gegee. As teken en waarborg hiervan het die Here die besnydenis ingestel. Voortaan sou Abram Abraham heet (d.w.s. vader van baie), en Sarai Sara (vorstin). Sara, wat die belofte dat sy moeder sou word nie kon glo nie, het daaroor gelag, waarop die Here sê, dat sy oor 'n jaar geboorte aan 'n seun sou gee. En 'n jaar later is hulle seun Isak gebore. Toe Isak die dag gespeen werd, het Abraham 'n groot maaltyd gegee. Ismael, Hagar se seun, het met Isak gespot waaroor Sara so kwaad was dat sy Abraham gevra het om Hagar en haar seun weg te jaag. Abraham was baie teë sinnig om dit te doen, maar toe die Here hom aansê om aan Sara se versoek te voldoen, het hy Hagar, nadat hy haar 'n brood en 'n sak met water gegee het, verdryf. Gou was hierdie brood en water in die woestyn op, en Hagar het moedeloos maar die einde afgewag, en jammerlik begin huil. Maar 'n engel verskyn aan haar, wys haar water aan, en deel haar mee, dat sy en haar kind nie sou sterwe nie, maar dat die seuntjie nog tot 'n groot nasie sou word. Toe Ismael opgegroc was, het sy moeder vir hom 'n Egiptiese vrou gegee.

* * *

E.—Isak (*Gen. 21:22 en 23.*)

Toe Abimeleg, die koning van Gerar sien hoe kennelik Abraham deur die Here geseën word, het hy Abraham versoek om met hom 'n verbond aan te gaan, om dieselfde guns aan hom en sy land te bewys, as wat hy, Abimeleg aan Abraham bewys het. Daartoe was Abraham dadelik bereid. Hulle het daardie plek, waar hulle die verbond aangegaan het, Berseba genoem.

Abraham het Isak baie lief gehad, en om nou Abraham se geloof op die proef te stel, het die Here hom opdrag gegee om Isak te gaan offer op een van die berge van Moria, wat die Here hom sou aanwys. En hoe moeilik dit Abraham ook val, hy gehoorsaam net, want hy was seker dat al wis hy die weg nie, die Here dit geweet het. Die volgende môre laai hy al die benodighede daarvoor op 'n esel, en vergesel deur Isak en twee knegte gaan hy opreis na die plek deur die Here hom aangewys. Toe hulle op die derde dag die plek bereik het, laat hy die knegte met die esel agter, laai die hout op Isak se skouers en bestyg die berg. Toe hulle so saam die berg uitklim vra Isak sy vader, waar

die offerdier dan is. En kalm antwoord Abraham op daardie vraag, wat sy hart moes verskeur het, dat die Here self die offerlam sou voorsien. Stil bestyg hulle toe die berg. Daar het Abraham 'n altaar gebou, en nadat hy die hout daarop gerangskik het, Isak vasgemaak en bo-op die hout gelê. Maar net toe hy die mes oplig om Isak te slag, word hy deur die stem van 'n engel weerhou, want God wis nou dat Abraham Hom vrees, daar hy gewillig was om selfs sy seun aan Hom te offer. En toe Abraham opkyk sien hy daar agter in die bos 'n ram met sy horings daarin vasgeraak. Die ram het hy toe in die plek van sy seun geoffer.

En Abraham het die plek genoem: Die Here sal voorsien.

* * *

F.—Die Huwelik van Isak (Gen. 23; 24; 25:1-18).

Sara is in die ouderdom van 120 jaar op Hebron oorlede. Abraham het haar in die spelonk van Magpela begrawe, wat hy van die Hetiete gekoop het. Abraham wat begin voel dat sy einde ook nie meer veraf is nie, roep op 'n dag sy vertroude kneg Eliëser en laat hom sweer dat hy vir Isak nie 'n vrou uit die heidene sou neem nie, maar uit sy land en geslag. Eliëser vra, wat hy moes doen as die vrou nie die vreemde in wou volg nie, of hy Isak dan maar moes terugbring na Abraham se land. Dit wou Abraham nie hê nie, en as die vrou hom dan die vreemde in nie wou volg nie sou Eliëser van sy eed ontslaan wees. Eliëser het hierna met tien kamele, en allerhande kosbaarhede opreis gegaan na Haran. Daar het Eliëser vertoef by 'n put waar die dogters van die stad gewoonlik kom water skep, en die Here gevra om die regte vrou aan te wys. Onder die dogters was daar die beeldskone Rebekka, die dogter van Betuel, die jongste seun van Nahor. Toe Eliëser haar drinkwater vra, was sy bereid om nie alleen vir hom te gee nie, maar om ook vir sy kamele te skep. Nou was Eliëser seker dat sy die regte vrou vir Isak was, omdat dit juis die teken was wat hy van die Here gevra het om die regte vrou te kan kies. Rebekka ontvang van Eliëser baie ryk geskenke. Toe sy by die huis meedeel wat met haar by die fontein plaasgevind het, en haar broer Laban die ryk geskenke sien wat Eliëser aan haar gegee het, is hy dadelik na die fontein om Eliëser huiستoe te nooi. Eliëser wou niks nuttig nie, alvoor hy die doel van sy sending bekend gemaak het. Hy vertel hoe die Here sy weg voorspoedig gemaak het, en op sy gebed hom Rebekka aangewys het. Betuel en Laban, wat besef het dat die saak van die Here kom, het dadelik ingewillig om Rebekka te laat gaan.

Die volgende môre vroeg het Eliëser vergesel van Rebekka met haar diensmeisies die terugreis aanvaar, nadat Betuel en Laban vir Rebekka geseën het.

Toe hulle in Kanaän kom, ontmoet hulle Isak in die veld waarheen hy gegaan het om te peins.

Isak het Rebekka in sy moeder se tent gebring en so het sy dan sy vrou geword, en was vir hom 'n troos na sy moeder se dood.

Abraham het weer 'n vrou geneem, naamlik Keturah, en die vader geword van nog ses seuns. Isak het alles van sy vader geërf. Aan die seuns van Keturah het Abraham net geskenke gegee.

Abraham is op honderd-vyf-en-sewentigjarige leeftyd oorlede.

VRAE:

1. Watter bevel het Abraham van die Here ontvang? Watter belofte het hy ontvang? Waar het hy die eerste in Kanaän vertoef? Waarom het hy na Egipte getrek? Watter ervaringe het hy daar gehad? Waar het hy weer ontdek dat Sarai sy vrou is?
2. Waarom het Abraham en Lot geskei? Waar het Lot gaan woon? Deur wie is Lot gevange geneem? Wat het Abram gedoen toe hy vernem wat met Lot gebeur het? Wie ontmoet Abram op sy terugtog?
3. Waarom wou die Here Sodom en Gomorra verdelg? Wat het Abram gedoen toe die Here hom meedeel wat Hy oor Sodom besluit het? Deur wie is Lot gewaarsku? Wat wou die inwoners met die twee vreemdelinge doen wat by Lot oornag het? Hoe is hulle planne vrydel? Waarheen moes Lot vlug? Wat het met Lot se vrou gebeur? Waarom is Soar gespaar?
4. Hoe het Abraham in die begin gemeen dat die belofte vervul sou word? Watter verbond het God met Abraham aangegaan? Wat was daarvan die teken? Waarom het Hagar gevlug? Hoe oud was Abraham toe Isak gebore is? Waarom het Abraham Hagar verdryf? Wat het hierna met Hagar gebeur?
5. Met wie het Abraham 'n verbond gesluit? Watter opdrag het Abraham van die Here ontvang? Waar moes hy Isak gaan offer? Wat het Isak gevra toe hulle die berg bestyg? Wat het Abraham geantwoord? Wat het gebeur toe Abraham Isak wou slag? Hoe het hy die plek genoem?
6. Waar is Sara begrawe? Waar het Eliëser vir Isak 'n vrou gaan haal? Hoe het Eliëser te werk gegaan om die regte vrou te kry? Hoe het sy sending verder verloop? Wie het Abraham tot vrou geneem.

VAN ESAU EN JAKOB TOT JAKOB IN EGIPTES

A.—Esau en Jakob (Gen. 25:19vv. 26; 27.).

Toe Isak sestig jaar oud was, is sy tweelingseuns Esau en Jakob gebore. Esau wat die eerste gebore is, en sy vader se liefeling was, was 'n jagter, wat gchou het van die wilde en rowwe lewe in die veld. Jakob weer, was 'n vredeliewende man, wat hom op veeboerdery toegelê het. Hiermee was ook hulle uiterlike in ooreenstemming, Esau die rocklose, was 'n harige man en Jakob was sag ook na die uiterlike. Hy was dan ook Rebekka se liefeling.

Eendag kom Esau doodmoeg van die veld af in Jakob se tent waar Jakob juis besig was om 'n kooksel lensies te berei. Esau wat doodhonger was, smeek hom om hom tog van daardie lensies te gee. Daartoe was Jakob bereid, maar in ruil vir Esau se eersgeboortereg. En Esau, wat die bevrediging van sy honger van meer waarde geag het as die eersgeboortereg, willig dadelik in. Want, het hy gesê, as ek nie iets te ete kry nie, sterwe ek tog, en help daardie voorreg my niks. So het hy dan sy eersgeboortereg verag.

Isak word al oud, en daarby was hy ook nog blind, en daarom roep hy op 'n dag vir Esau en beveel hom, om vir hom 'n heerlike wildbraad te jag, sodat hy hom kon seën. Rebekka wat hierdie gesprek gehoor het, roep Jakob en dring by hom aan dat hy hom in die plek van sy broer moes laat seën. Toe Jakob huiwer, omdat hy bang is dat sy vader hom sou herken, en i.p.v. te seën, sou vervloek, sê Rebekka dat sy die vloek op haar sou neem.

Op bevel van sy moeder slag Jakob twee jong bokkies, wat Rebekka gaar gemaak het reg na die smaak van Isak. Die twee velletjies het sy om die nek en hande van Jakob gedraai, sodat Isak die bedrog nie moes agterkom as hy Jakob miskien betas nie. Hierop neem Jakob die geregt in na sy vader en vra hom om die seën. Isak meen dat die stem klink soos die van Jakob, hoewel die hande voel soos die van Esau. Nadat hy verseker is dat dit wel Esau is, spreek hy die seën oor hom uit.

Kort hierna kom Esau terug uit die veld en gaan na Isak, wat skrik toe hy merk dat hy deur Jakob bedrieg is. Esau het bitterlik gehuil en Isak gesmeek om hom tog te seën. Hoewel Isak hom die eersgeboorte seën nie kon gee nie, het hy Esau eindelijk ook geseën en gesê dat hy tot 'n groot nasie sou groei, hoewel eers na stryd en diensbaarheid aan sy broer. Hierna het Esau Jakob as vyand behandel en hom voorgeneem om Jakob na die dood van sy vader ook dood te maak.

B.—*Jakob by Laban (Gen. 28-35).*

Rebekka het Jakob dadelik aangeraai om te vlug na haar broer Laban in Haran, en daar te bly tot hy van haar berig ontvang dat dit veilig is om terug te kom. Sy het dit so geplooi dat Isak hom geseën het en na Haran gestuur het om daar vir hom 'n vrou te neem, omdat Rebekka gekla het dat sy verdriet genoeg het van die Hettietiese vrouens van Esau en nie wou sien dat Jakob ook met een van hul trou nie.

Op pad na Haran het Jakob naby die plek, waar Abraham die altaar gebou het, oornag (sien Gen. 12:8) met 'n klip onder sy kop. In 'n droomgesig sien hy 'n leer op die aarde opgerig, waarvan die bopunt aan die hemel raak, en waarmec die engele op en af klim. Bo op die leer het die Here self gestaan, met Jakob gepraat en hom seën en bystand belowe. Die Here het hom ook belowe dat daardie plek waar hy lê en slaap het, eendag die erfenis van sy nageslag sou word, want die Here sou hom terugbring na sy geboorteland. Jakob, wat erken het dat die Here by daardie plek is, en dit daarom Bet-el (huis van God) genoem het, het toe sy verdere reis met blydschap en vol moed afgelê.

Die eerste wat hy in Haran ontmoet was Ragel, die dogter van Laban. Nadat hy haar met 'n soen gegroet het, help hy haar om die kleinvee water te gee. Toe Laban hoor dat Jakob, die seun van sy suster Rebekka, by die put is, het hy hom gaan haal en by hom in huis gebring. Jakob wat Ragel lief had was gewillig om sewe jaar vir Laban te werk om haar te kry. Aan die end van die sewe jaar bedrieg Laban hom egter en gee sy oudste dogter Lea aan hom as vrou. Hieroor was Jakob kwaad. Laban se verskoning was dat dit in hulle land nie die gebruik is om die jongste voor die oudste uit te gee ten huwelik nie, maar as Jakob hom nog sewe jaar sou dien sou hy ook Ragel aan hom gee. So het Lea en Ragel dan sy vroue geword, maar Ragel het hy die liefste gehad. Lea het ses seuns gehad: Ruben, Simeon, Levi, Juda, Issaskar en Sebulon, en een dogter, Dina.

Silpa die slavin wat Lea aan Jakob tot bywyf gegee het, het ook twee seuns gehad: Gad en Aser. Josef en Benjamin was die seuns van Ragel. Bilha, die slavin wat Ragel aan Jakob as bywyf gegee het, se twee seuns was Dan en Naftali. Na Josef se geboorte wou Jakob terugkeer na sy geboorteland, maar Laban, wat gesien het hoe kennelik God Jakob geseën het, wou daarvan nie hoor nie, en pleit dat Jakob hom nog langer moes dien, en maar net sy loon moes eis. Daarop het Jakob Laban nog ses jaar gedien. Nou egter het Laban se seuns jaloers op Jakob geword omdat hy so buitengewoon voorspoedig was. Laban se houding teenoor Jakob het ook verander.

Eendag verskyn die Here aan Jakob in 'n droom en beveel hom om na sy vaderland terug te keer.

Hy het met sy vroue en kinders stilletjies vertrek terwyl Laban weg was van huis af. Ragel het die huisgode van haar vader saam ge-

neem. (Dit was klein hout- en klip-beeldjies wat as dit in besit van 'n skoonseun was, hom reg op 'n erfporsie gegee het).

Laban het Jakob agtervolg maar is deur die Here belet om Jakob enige leed aan te doen. Laban verwyt Jakob dat hy stillettjies gevlug het en hom nie eers geleentheid gegee het om van sy kinders afskeid te neem nie, en beskuldig Jakob van die diefstal van sy gode. Jakob onbewus daarvan dat Ragel in besit daarvan is, sê Laban om te soek en die een by wie dit gevind word, sou met sy lewe daarvoor boet. Toe hy dit nie vind nie (Ragel het dit in die kameelsaal versteek), was Jakob baie kwaad en het met Laban rusie gemaak. Eindelik het hulle 'n verbond gesluit om in vrede te lewe. Na twintig jaar is Jakob nou weer op terugreis na sy geboorteland. Nou pak die vrees vir die wraak van Esau hom, waarom hy boodskappers na hom stuur, wat egter terugkom met die berig dat Esau met vierhonderd man al in aantog is. Dit laat die vrees hom om die hart slaan. As voorsorgmaatreël, verdeel hy sy mense in twee klompe, in die hoop, dat as een aangeval word die ander tog sou ontkom. Die Here het hy vurig om redding uit die hand van Esau gesmeek. Aan Esau het hy 'n ryk geskenk aan vee gestuur, kamele, skape en bokke.

Daardie nag het hy sy vrouens en kinders deur die rivier Jabbok laat trek, en ook al sy besittings, maar self daar alleen agter gebly, en die hele nag het 'n man met hom geworstel. Toe hy sien dat Jakob nie wou ingee nie, het hy hom aan die heup geslaan, sodat Jakob mank geword het. Jakob, wat bewus geword het dat dit die Here is met wie hy worstel, wou die Here nie loslaat, voordat hy 'n seën ontvang het nie. Daar het Jakob 'n nuwe naam ontvang. Hy sou nie meer Jakob, d.i. bedrieër, heet nie, maar Israel (d.i. Vors van God) omdat hy met God en mense geworstel het, en oorwin het. Hierop het Jakob daardie plek Pniël genoem, omdat hy daar die Here van aangesig tot aangesig gesien het.

Toe Jakob uit die rivier kom, was Esau al daar, en wat Jakob nie verwag het nie gebeur: Esau val hom om die nek, en bied hom hulp en beskerming aan. Dit wou Jakob nie aanneem nie. Eers wou Esau Jakob se geskenke nie aanneem nie, maar toe Jakob sterk daarop aandrung, willig hy in. In vrede skei hulle toe van mekaar, en Esau vertrek na Seïr, en Jakob om hom by Sigem te vestig, waar hy 'n stuk grond gekoop het.

Later het Jakob op bevel van die Here na Bet-el waar die Here die eerstemaal aan hom verskyn het, getrek, nadat sy huisgesin op sy bevel al die vreemde gode wat daar in hulle midde was, verwyder het. Te Bet-el aangekom het hy uit dankbaarheid vir Gods leiding en hulp daar 'n altaar vir die Here gebou.

Na die vertrek van Bet-el, op pad na Hebron, is Ragel met die geboorte van Benjamin oorlede. Kort hierna is ook Isak oorlede en is deur Esau en Jakob begrawe.

C.—Josef word deur sy Broers verkoop (Gen. 37.).

Josef, wat Jakob se liefeling was, is deur hom vertroetel. So het Jakob vir Josef 'n lang rok met moue gegee. Josef se ander broers het naderhand hatig op Josef geraak, veral omdat Josef, wat as sewentienjarige jongman saam met sy broers die vee opgepas het, altyd al hulle wandade aan sy vader bekend gemaak het. Later het hulle hom spottend die „dromer” genoem, omdat Josef baie maal vertel het van drome wat hy gedroom het, waarin hy as die meerdere uitgeblink het. So het hy eendag gedroom dat hy en sy broers besig was met koring sny, en die gerwe van sy broers gekom het en voor sy gerwe neergebuig het.

Op 'n ander keer weer hoe die son, maan en elf sterre kom en voor hom neerbuig. Hieroor het Jakob hom wel streng bestraf, maar die dinge tog in gedagte gehou.

Eenkeer, toe Josef se broers die kleinvee by Sigem opgepas het, het Jakob Josef gestuur om na die welstand van sy broers en die vee te gaan verneem. Hulle was egter nie meer daar nie maar in Dotan. Toe die broers Josef sien aankom, neem hulle hulle voor om hom vankant te maak. Ruben pleit egter dat hulle nie bloed moes vergiet nie, maar hom liewers in 'n put daar in die nabyheid moes gooi, omdat hy gehoop het dat hy dan kans mag kry om Josef te red. Toe Josef by hulle kom, gooi hulle hom in die put. En terwyl hulle besig was om te ect, en Ruben opsy was, kom daar 'n reisgeselskap Ismaeliete verby. Op voorstel van Juda verkoop hulle toe Josef aan daardie manne.

Die rok van Josef het hulle, nadat hulle dit geskeur het, in die bloed van die bok gsteek, en aan hulle vader vertel dat hulle dit in die veld gekry het. Jakob wat gemeen het dat Josef deur 'n wildedier verskeur is, was ontroosbaar oor die verlies van sy kind.

* * *

D.—Josef in Egipte (Gen. 39—40).

Die Ismaeliete het Josef aan Potifar, die owerste van Farao se ryfwag, verkoop. Die Here was met Josef en het hom geseën. Omdat Josef so getrou was, het Potifar hom spoedig bestuurder van al sy besittings gemaak. En terwille van Josef het die Here ook vir Potifar geseën. Die goddelose vrou van Potifar wat verlief geraak het op Josef wou hom tot sonde verlei. Maar Josef het geweier om teen die Here te sondig. Aanhoudend het sy probeer om Josef te verlei, en eendag toe daar niemand anders in die huis was nie, het sy Josef aan sy kleed gegryp, maar Josef het gevlug en sy kleed in haar hande gelaat. Toe haar man tuiskom, vertel die vrou aan hom dat Josef haar wou aanrand, maar dat hy, toe sy om hulp roep, gevlug het. Potifar het dit alles geglo, en Josef sonder enige verhoor in die tronk gegooi, saam met Farao se gevangenes.

Ook hier was die Here met Josef, want spoedig was hy in die guns van die bewaarder, wat hom oor die gevangenes gestel het.

Kort hierna is ook die skinker en bakker van die koning in die tronk gegooi omdat die koning met hulle ontevrede was. Een môre tref Josef hulle baie teneergedruk en bedroef aan, omdat hulle sulke nare drome gedroom het, waarvan hulle die betekenis nie wis nie. Josef sê dat die verklaring van drome 'n saak van die Here is en versoek hulle om die drome aan hom te vertel. Die voorman van die skinkers het gedroom van 'n druiwestok met drie ranke, wat skaars gebot het of sy bloeisels was uit, en sy trosse het ryp geword. Die druiwe het hy in Farao se beker uitgedruk en die koning aangebied. Josef verklaar toe die droom, terwyl hy die eer aan die Here gee. Oor drie dae sou die skinker in ere herstel word. Josef smeeke hom om dan tog aan hom te dink, want hy is uit sy vaderland gesteel, en bowendien het hy niks gedoen, wat tronkstraf verdien nie. Dit het die skinker hom belowe.

Nou vertel die bakker ook gretig sy droom, want hy meen dat ook hy 'n gunstige uitleg sou ontvang. Hy het gedroom van drie mandjies witbrood wat daar op sy kop was. In die boonste was allerlei lekkernye vir Farao, maar die voëls het dit weggepick. Josef sê toe, dat hy oor drie dae gehaal sou word, maar om opgehang te word, en die voëls sou sy vlees wegpick. Na drie dae is die skinker ook in ere herstel, maar die bakker opgehang. Maar die skinker het sy belofte aan Josef skoon vergeet.

* * *

E.—Josef word Onderkoning (Gen. 41.).

Dit was twee jaar later wat Farao gedroom het dat hy by die Nyl staan en sien hoedat daar sewe vet en sewe maer koeie uit die rivier kom. Die sewe maer koeie eet die sewe vettes op, maar bly nog net so maer. Hierna skrik hy wakker. Toe hy weer insluimer, droom hy dat daar 'n stengel met sewe vol en vet koringare opspruit, en daarna 'n stengel met sewe dor en maer are. Die maer are verteer toe die sewe vet are en bly net so maer. Hierdie drome het Farao baie ontstel. Hy ontbied toe al die waarsêers en towenaars van die land, en beveel hulle om die drome te verklaar, maar daar was nie een wat daartoe instaat was nie. Nou eers val dit die skinker by van Josef. Hy gaan na Farao en vertel aan hom wat twee jaar gelede met hom en die bakker in die tronk gebeur het, en hoe 'n Hebreuse jongman hulle drome verklaar het, wat ook presies uitgekom het soos hy dit uitgelê het. Farao laat Josef dadelik haal. Nadat Josef geskeer en mooi aangetrek was, word hy voor Farao gebring, wat sy drome aan Josef vertel, omdat hy verneem dat Josef drome kan uitleê. Josef antwoord, dat nie hy nie, maar die Here aan Farao 'n gunstige uitleg sou gee. Josef se verklaring van Farao se drome was: eers sou daar kom sewe jare van oorvloed, en daarna sewe jare van teëspoed en hongersnood. Die drome het maar net een betekenis, en die herhaling het slegs gedien om die waarskuwing ernstiger te maak. Laat Farao dan nou 'n wys en verstandige man

aanstel, met opsigters onder hom, om in die jare van oorvloed die vyfde deel van die opbrengs in te samel en in skure te berg vir die komende jare van hongersnood.

Farao, getref deur die wysheid en oorleg van Josef, stel hom toe dadelik as onderkoning aan. Hy het sy eie seëlring aan Josef se vinger gestee, 'n goue ketting om sy hals gehang, en fyn klere gegee om aan te trek. Farao het sy tweede rytuig ter beskikking van Josef gegee, en in Egipte moes almal voor hom buig.

Daar sou ook niemand in die hele Egipte hoër as Josef wees nie, behalwe Farao alleen. Ook het Farao Asenat, die dogter van die priester Potifera aan hom as vrou gegee. Hulle het twee seuns gehad, Manasse en Efraim.

Josef, wat nou al dertig jaar oud was, het in die sewe jaar van voorspoed die oorvloedige koring ingesamel en in die stede in skure weggebêre, totdat daar naderhand nie meer bêreplek was nie.

Toe die sewe maer jare aanbreek was daar net in Egipteland geen hongersnood nie. Al die Egiptenare en ook die inwoners van die omliggende lande moes by Josef kom koring koop.

* * *

F.—Jakob en sy kinders in Egipte (Gen. 42-50.).

Ook in Kanaän het die hongersnood geheers. Jakob wat gehoor het dat daar in Egipte koring te kry is, stuur toe sy seuns om daar te gaan koop. Toe sy broers in Egipte kom, het Josef hulle dadelik herken, hoewel hulle hom nie herken het nie. Josef wat hom hard hou, beskuldig hulle van spioenasie. Dit het hulle heftig ontken en verklaar dat hulle almal die seuns van een vader is, en dat die jongste seun nog by die huis was. Josef sê dat hy hulle eers sou glo as hulle die jongste gaan haal. Intussen sou Simeon as gyselaar agtergehou word. Hy het hulle toe met koring teruggestuur. Toe hulle tuis hulle sakke oopmaak, vind hulle die bondeltjies geld in die sakke, waaroor hulle baie ongerus was.

Toe Jakob al hierdie dinge hoor, was hy diep bedroef en beskuldig hulle dat hulle hom van kinders beroof, eers Josef en nou Simeon. Eers wou Jakob nie daarvan hoor om Benjamin te laat saamgaan toe hulle verplig was om weer koring te gaan haal nie. Eindelik het hy ingestem, veral op aandrang van Juda, wat belooft het om vir hom te sorg, en met sy lewe vir hom sou borg staan.

Om die onderkoning te versoen het Jakob ook geskenke aan hom gestuur, en ook die geld wat hulle in die sakke gekry het. Toe Josef Benjamin by hulle sien, het hy aan sy hoofkneg opdrag gegee om 'n slagding te slag, en 'n maaltyd te berei daar die mense die dag by hom moes eet. By Josef se huis aangekom, het Josef na die welstand van hulle vader verneem, maar toe hy Benjamin sien, was hy so ontroerd

dat hy eers eenkant toe moes gaan, om nie te laat blyk dat hy hulle herken nie. Aan tafel het hy hulle volgens hulle ouderdomme gerangskik, waaroor hulle verbaas was. Na die maaltyd het hy opdrag gegee dat hulle sakke lewensmiddels gevul, die geld in die sakke geplaas moes word, en sy silwer drinkbeker in die sak van Benjamin.

Skaars was hulle op die terugreis of Josef stuur sy hoofkneg agterna wat hulle beskuldig van die diefstal van sy meester se drinkbeker. Dit het hulle heftig ontken, en toe die beker in die sak van Benjamin gevind word, was hulle vreeslik ontsteld, en saam het hulle omgedraai na die onderkoning toe. Ook voor Josef het hulle die diefstal ontken. Josef sê dat hulle maar kon huistoe gaan, maar dat Benjamin as gevangene sou moes agterbly. Juda begin pleit vir die loslating van Benjamin, en bied aan om in sy plek te bly, daar dit anders hulle gryse vader se dood sou veroorsaak. Toe kon Josef homself nie langer bedwing nie, en nadat hy al sy knegte uitgestuur het, bars hy in tranes uit en maak hom aan hulle bekend. Nou het hulle begin vrees, dat hy hom op hulle sou wreek vir die wandaad teen hom gepleeg, maar Josef het hulle gou gerus gestel. Hy verseker hulle dat hy voor hulle uitgestuur is deur die Here om hulle almal aan die lewe te behou. Hierna het Josef hulle gestuur om hulle vader na Egipte te bring en allerlei geskenke vir sy vader saamgestuur. Farao was hiermee ingenome en het hulle van waens voorsien om die trek te vervoer. Toe Jakob hoor dat Josef nog leef, was hy baie verheug en het ook dadelik die trek na Egipte aanvaar. Uit dankbaarheid het hy in Berseba aan God geoffer. Hier het die Here hom seën belowe en dat hy tot 'n groot nasie sou word. Josef het sy vader tegemoet gegaan en hom aan Farao voorgestel, wat die vrugbare streek Gosen aan hulle as woonplek gegee het.

Sewentien jaar het Jakob hier nog gelewe, en op sy sterfbed sy seuns saam met die twee seuns van Josef geseën.

Van Farao het Josef verlof gekry om sy vader in Kanaän te gaan begrawe. Jakob is bygelê in die grafspelonk Magpela, soos Josef aan hom belowe het. Na Jakob se dood het die vrees, dat Josef, noudat hulle vader nie meer daar is nie, hulle sou doodmaak Josef se broers beetgepak. Hieroor was Josef baie bedroef, en het hulle gerus gestel. Gods hand was in dit alles. Hulle het wel kwaad teen hom bedink maar God het dit ten goede beskik om 'n groot volk in die lewe te hou (Gen. 50 : 20).

Op sy sterfbed het Josef voorspel dat die kinders van Israel eendag weer sou terugkeer na Kanaän, en van hulle die belofte verkry dat hulle dan sy bene sou saamneem.

VRAE:

1. Waarin het Esau en Jakob verskil? Hoe het dit gebeur dat Esau sy eersgeboortereg aan Jakob verruil? Wat moes Esau eers doen

toe sy vader hom wou seën? Hoe het Rebekka en Jakob te werk gegaan om Isak Jakob in die plek van Esau te laat seën? Hoe het Esau hom hieronder gedra?

2. Waarheen het Jakob gevlug? Wat het met hom te Bet-el voorgeval? Hoelank het Jakob vir Ragel gewerk? Watter loon het hy die volgende ses jaar ontvang? Waarom het hy hierna na Kanaän teruggekeer? Wat het by die Jabbok plaasgevind? Waar het Jakob gaan woon? Wat het hy in Bet-el gedoen? Waar het Ragel gesterwe?
3. Wie was Jakob se liefing? Waarom was sy broers so hatig op Josef? Watter drome het Josef gehad? Waar was Josef se broers toe Jakob hom een dag na hulle stuur? Wie het gepleit dat sy broers Josef nie moes doodmaak nie? Aan wie is Josef verkoop? Op wie se voorstel?
4. Aan wie is Josef in Egipte verkoop? Wie wou hom verlei? Wat het die vrou gedoen toe Josef vir haar versoeking nie wou swig nie? Hoe het dit met hom in die gevangenis gegaan? Wie se drome het Josef in die gevangenis uitgelê? Wat was die drome en hulle betekenis?
5. Watter drome het Farao gehad? Wie kon die drome nie uitleg nie? Hoe het Farao van Josef te hore gekom? Wat was die uitleg wat Josef aan die drome gegee het? Hoe het Farao Josef beloon? Wie het sy vrou geword? Hoeveel kinders het Josef gehad? Wat het Josef gedoen na hy onderkoning geword het?
6. Wie het ook in Egipte kom koring koop? Hoe het Josef sy broers behandel? Wie het Josef as gyselaar agterhou? Was Jakob ge-willig om Benjamin te laat gaan? Wie het vir Benjamin borg gestaan? Hoe het Josef hulle hierdie keer ontvang? Wat het sy broers gedoen toe Josef se beker in Benjamin se sak gevind is? Wat was die broers se reaksie toe hulle hoor dat Josef lewe? Waar het hulle in Egipte gaan woon?

Hoofstuk 4

VAN MOSES TOT DIE WETGEWING BY SINAI

A.—Moses (*Exodus 1-2.*).

Na die dood van Josef het die kinders van Israel talryk en magtig geword. Daar het, na 'n paar eeue, ook 'n ander koning oor Egipte geheers, wat niks van Josef geweet het nie. Toe hy sien hoe talryk en

magtig die Hebreërs word (d.w.s. die Israeliete), het hy begin vrees dat hulle naderhand dalk die oorhand in die land kon kry, of met die vyand kon saamspan, en daarom het hy planne begin beraam om hulle onder te kry, en hulle mag te breek. Eers het hy hulle onderwerp aan harde dwangarbeid onder die hand van genadelose drywers. Toe dit nie help nie, en Israel intendeel nog meer toeneem in getalle het hy aan die Hebreuse vroeë vroue, Sifra en Pua, opdrag gegee om al die seuntjies by geboorte om die lewe te bring. Maar die vrouens wou dit nie doen nie, omdat hulle die Here gevrees het. Daarop het Farao aan sy hele volk opdrag gegee om al die Hebreuse seuntjies, wat gebore word, in die Nyl te gooi. In hierdie tyd het Jogebed, die vrou van Amram, 'n nakomeling van Levi, geboorte gegee aan 'n seuntjie, en toe sy sien hoe mooi die kind is, het sy hom drie maande lank weggesteek. Toe sy hom nie langer meer kon wegsteek nie, het sy 'n mandjie van biesies gevleg, dit met pik dig gemaak, die kindjie daarin gesit en aan die kant van die Nyl tussen die biesies versteek. Daar is hy later deur die dogter van Farao gevind, wat met haar diensmeisies daar kom bad het. Sy het die kindjie jammer gekry, want sy het dadelik geweet dat dit 'n seuntjie van die Hebreërs was. Mirjam, wat daar naby was om 'n oog oor haar broertjie te hou, het nou nader gekom en aan die prinses gevra of sy nie 'n pleegmoeder moes gaan haal om vir die kindjie te sorg nie. Toe die prinses hiermee instem het Mirjam haar eie moeder gaan haal. En so het dit gebeur dat Jogebed haar eie kind vir Farao se dogter moes groot maak, waarvoor sy deur die prinses beloon is. Sy het die kind die naam Moses gegee omdat sy hom uit die water getrek het.

Toe Moses groot was, het sy hom na Farao se dogter gebring wat hom as haar eie kind aangeneem het, en hom in al die wysheid van Egipte laat opvoed het. Toe Moses veertig jaar oud was, gaan hy eendag kyk waar sy broers, die Israeliete, sulke harde arbeid moes verrig.

Daar kom hy op 'n Egiptenaar af wat 'n Israeliet mishandel. Hy het nader gegaan en toe hy niemand in die nabyheid sien nie, slaan hy die Egiptenaar dood, en begrawe hom onder die sand. Die volgende dag toe hy weer daarlangs rondloop, sien hy twee Israeliete aan die twis. Hy praat met die skuldige persoon, wat hom egter vra of hy van plan is om hom nes die Egiptenaar dood te maak. En nou merk Moses dat die saak rugbaar geword het, en toe Farao probeer om hom dood te maak, vlug hy na Midian. Terwyl hy daar by 'n put sit, kom die sewe dogters van Rehuël om hulle vader se kleinvee water te gee. Die ander wagtters het hulle egter verdrywe om eers hul vee water te gee. Hierop snel Moses hulle te hulp en help hulle om hulle vader se vee te laat suip.

Toe Jetro (want so word Rehuël ook genoem), hoor wat daar by die put plaasgevind het, het hy Moses onder sy dak geneem en sy dogter Sippora later aan Moses as vrou gegee. Sy oudste seun het hy

Gersom genoem, want het hy gesê, ek is hier 'n vreemdeling en die jongste Eliëser, omdat die Here hom uit die hand van Farao verlos het.

Terwyl Moses eendag met sy skoonvader se vee by die berg Horeb gestaan het, sien hy hoe daar 'n doringbos brand sonder om uit te brand. Nuuskierig om te weet wat dit beteken gaan hy nader en hoor die stem van die Here, wat hom beveel om nie nader te kom nie maar sy skoene uit te trek, omdat hy op heilige grond staan. God gee aan hom opdrag om na Farao te gaan en te eis dat Farao, op Gods bevel, die Israeliete moes laat trek. Hierteen het Moses allerlei besware gehad. In die eerste plek sou die volk hom nie glo nie. Om die Israeliete van die egtheid van sy sending te oortuig het die Here aan Moses drie tekens gegee, wat hy dan voor die oë van die volk moes verrig. As hy sy staf op die grond werp, verander dit in 'n slang, en as hy dit weer aan die stert gryp, word dit weer 'n staf. Steek hy sy hand in sy boesem, was dit melaats, en steek hy dit weer in sy boesem, was dit weer net so gesond soos voorheen. As hy water uit die Nyl op droë grond gooi, verander dit in bloed. Maar nog het Moses gehuiwer op grond daarvan dat hy swaar van mond en swaar van tong was. En ook hierdie beswaar neem die Here weg deur te belowe om sy broer Aäron te stuur om hom ter sy te staan. Die Here het Moses meegedeel dat hy Farao se hart so verhard, sodat Farao die Israeliete nie sou laat trek alvoor die Here Sy mag aan hom geopenbaar het nie.

Nadat Moses 'n onderhoud met sy skoonvader gehad het, het hy met sy gesin vertrek na Egipte, op pad waarheen Aäron hom ontmoet het. Eers het Moses en Aäron met die oudstes van Israel gepraat, wat hulle geglo het, nadat hulle die tekens deur Moses verrig gesien het waarop hulle die Here verheerlik het. Hulle het geglo dat die Here hulle smekinge om uitredding verhoor het.

Moses en Aäron het hierop van Farao gaan eis dat hy die volk drie dagreise ver die woestyn moes laat trek, om aan die Here te offer. Farao het hierop geantwoord deur die volk nog swaarder laste op te lê. Die strooi vir die stene, voorheen aan hulle gelewer, sou hulle nou self moes soek en nog net soveel werk doen as voorheen. Die volk het verbitterd geraak teen Moses en Aäron, en hulle die skuld gegee daarvan dat hulle nou sulke swaar laste opgelê word. Andermaal is Moses en Aäron na Farao, waar Moses nou sy wondertekens vertoon. Farao se towenaars kon die wonderwerke ook doen sodat Farao na hulle nie wou luister nie. Van nou af het die Here Sy plaag oor Egipte gestuur. Elke maal as 'n plaag Egipte tref het Farao belowe om die volk te laat trek as die Here die plaag sou wegneem, maar sodra die plaag weg was, het hy weer sy hart verhard en geweier om die volk te laat gaan. Die Israeliete het onder geen een van hierdie plaag gely nie.

Die eerste plaag was dat die waters in bloed verander word. Daarna het daar 'n padda-plaag gekom en toe weer muskiete, wat mens en dier geteister het. Die vierde keer is die land deur steekvlieë

verwoes. Hierna weer pes wat gevolg word deur vreeslike swere aan mense en diere. Toe stuur die Here 'n haalstorm wat ontsaglike verwoesting aangerig het, en mense en diere wat nie onder dak was nie, dood geslaan het. Wat nie deur die haal verwoes was nie, is hierna deur swerms sprinkane verteer. Die negende keer het daar 'n drie-daagse duisternis geheers. Maar nog wou Farao nie ingee nie en toe is in een nag al die eersgeborenes van die Egiptenare gedood. Hierteen is die Israeliete beveilig deur die bloed van die Paaslam — 'n jaaroud lam sonder gebrek — wat aan die bo-drumpel en twee deurposte gestryk was. Hulle moes hulle gereed hou om te trek en die vleis van die lam oor die vuur gebrui, dieselfde nag eet, saam met ongesuurde koeke en bitter kruie. Wat hulle daardie nag nie kon opet nie, moes die volgende oggend verbrand word. Dit sou verder vir hulle 'n ewig-durende insetting wees.

* * *

C.—Die Uittog (Ex. 13:17 vv; 14 en 15.).

Eindelik het Farao geswig voor die Here en die Israeliete laat trek. Die Egiptenare het hulle gesmeek om tog maar gou te trek, voor hulle almal dood is. Die Israeliete wat klaar was om te trek het van die Egiptenare goud en silwer geëis, wat geradelik aan hulle gegee is. Die belofte aan Josef gedoen, het hulle nie vergeet nie, want saam met hulle het hulle geneem die beendere van Josef. Die Israeliete seshonderd-duisend man sterk, is deur die Here gelei, bedags deur 'n wolkkolom en snags deur 'n vuurkolom. Die Here het hulle nie met die kort-pad deur die Filistyne-land (tussen Egipte en Asië) gelei nie, maar met 'n ompad in Suidoostelike rigting deur die woestyn na die Skelfsee toe. Eindelik, na vierhonderd-en-dertig jaar van verdrukking was hulle op tog na die Beloofde land. Skaars was die Israeliete weg, of Farao, wat spyt gekry het dat hy hulle laat trek het, sit hulle met sy soldate agterna om hulle terug te bring. Die Israeliete was aan die Rooisee gelaer. Farao wat gedink het dat hulle verdwaal was het hulle met wraakgedagtes agter na gesit. Angsbevange het hulle Moses beskuldig dat hy hulle net uit Egipte gelei het om hulle almal hier te laat omkom. Moses, wat die Here aangeroop het, ontvang opdrag van die Here om sy staf oor die Rooisee te swaai, dan sou daardeur 'n pad gebaan word. Droogvoets het Israel toe kon deurtrek. Toe hulle deur is, beveel die Here Moses om andermaal sy staf oor die see te swaai, waarop die waters saamgevloei het. Israel het veilig deurgetrek, maar die Egiptenare wat hulle agtervolg het, het in die see hulle graf gevind.

Die Israeliete was so verheug oor hulle uitredding dat hulle vir die Here 'n loflied gesing het, terwyl Mirjam met 'n tamboeryn in die hand, die dogters voorgegaan het in koordanse.

* * *

D.—Die Tog na Sinai (Ex. 15:22 vv.—18.).

Van die Skelfsee af het die Israeliete die woestyn Sur ingetrek,

waar hulle drie dae lank sonder water was. Toe hulle eindelijk by water uitkom was die so bitter dat hulle dit nie kon drink nie. Dadelik het hulle teen Moses gemurmureer. Op Moses se gebed het die Here hom 'n stuk hout gewys, wat hy in die water gegooi het, waarop dit soet geword het. Die plek het hulle toe Mara genoem. Van Mara af het hulle by Elim uitgekom, met sy twaalf waterbronne en sewentig palmbome. Van Elim af is hulle die woestyn Sin in, waar hulle kos opgeraak het sodat hulle gemurmureer het en begin het om terug te verlang na die vleispotte van Egipte, waar hulle tenminste ook volop brood gehad het. Moses het die volk daarop gewys dat dit nie teen hom en Aäron was wat hulle murmureer nie, maar teen die Here. Die Here sou hulle voortaan van brood voorsien deur elke môre manna uit die hemel te gee, en elke aand kwartels te stuur. (Sien Ex. 16).

By Rafidim gekom het die volk weer gemurmureer oor die gebrek aan water. Aan Moses se bestraffing het hulle hul nie gesteur nie.

Moses het op Gods bevel teen die rots geslaan, waarop daar water uitgekom het. Die plek het hy toe Massa en Meriba genoem omdat die volk daar so getwis het.

By Rafidim is Israel deur Amalek aangeval. Die Here het hulle egter die oorwinning gegee, want terwyl Josua, Moses se dienskneg, die volk aangevoer het in die stryd, het Moses vergesel van Aäron en Hur, ho op die heuwel gaan staan met die staf van God in sy hand. Sodra Moses sy hand laat sak, verloor Israel. Aäron en Hur het hierop sy arms ondersteun tot die aand toe totdat Israel die oorwinning behaal het. Op Gods bevel het Moses hierdie gebeurtenis te boek laat stel en dit Josua ingeskerp, dat daardie rowers volk uitgeroei moes word. Moses het op daardie plek ook 'n altaar gebou en die genoem: „Die Here is my banier”.

Hier het Jetro Moses kom besoek en sy vrou en kinders na hom toe gebring. Uit dankbaarheid vir alles wat die Here aan Israel gedoen het, het Jetro aan die Here geoffer. Toe Jetro sien hoedat almal met hulle sake en geskille na Moses kom dat hy dit moet beredder, het dit vir hom duidelik geword dat dit Moses heeltemal sou uitput. Hy het Moses toe die raad gegee, om regverdige manne as owerstes oor duisend, oor honderd, oor vyftig en oor tien aan te stel om al die kleinere sakies te beoordeel, sodat hy net met die gewigtiger sake te doen sou kry. Moses het hierdie raad opgevolg.

* * *

E.—Die Wetgewing by Sinaï (Ex. 19-40.).

Van Rafidim het die volk die woestyn van Sinaï ingetrek en drie maande nadat hulle uit Egipte is by die berg Sinaï aangekom, waar God die eerste keer Hom aan Moses geopenbaar het.

Moses, wat alleen op die berg geklim het, het van die Here opdrag ontvang om die volk mee te deel dat die Here hulle as sy erfdeel verkies het en dat solank hulle Hom dien hulle dit sou bly.

Verder het hy van God bevel ontvang om die volk te heilig, hulle nie oor 'n sekere grens te laat kom nie, want oor drie dae sou die Here in 'n dik wolk op die berg neerdaal. Die verskyning van die Here op die derde dag daarna het gepaard gegaan met vuur en rookwolke, donderslae, blitse en aardbewing. Telkemale as Moses spreek, het die Here hom geantwoord. Nadat die Here Moses beveel het om opnuut die volk te waarsku, het die Here aan die volk die Tien Gebooe gegee. Die Israeliete, wat vreesbevange dit alles aanskou en die stem van die Here gehoor het, het Moses gesmeek dat hy tog met die Here moes spreek, sodat hulle nie almal gedood word nie.

Moses het na die Wetgewing veertig dae lank op die berg vertoef in omgang met God, waar die Here hom allerlei wette en verordeninge vir die volk gegee het, asook opdrag om die Tabernakel te bou.

Toe Moses so lank weghy, het die volk ongeduldig geword en omdat hulle gedink het dat hy nooit weer terugkom nie, by Aäron aangedring dat hy vir hulle goue gode moes maak, wat hulle tenminste kon sien. Van al die goue ringe wat hy van die volk afgeëis het, het Aäron 'n goue kalf gemaak. Rondom die kalf het die volk gedans onder die uitroep dat dit die gode is wat hulle uit Egipteland gelei het. Toe Moses op Gods bevel, van die berg afklim en die afgodery van die volk sien, het hy in toorn die twee klip-tafels, waarop die Wet deur God self geskrywe was, verbrysel. Die goue kalf het hy in die vuur verbrand, dit vergruis en op die water laat strooi en die Israeliete daarvan laat drink. Hy het hulle ontsettend laat tugtig, want onder die swaard van die Leviete het daar drie-duisend van die Israeliete gesterf. In Sy toorn wou die Here die hele Israel uitdelg, om dan uit Moses vir Hom weer 'n volk te verwek. Op Moses se ernstige smeking vir die volk het die Here hulle genade betoon.

Weer het Moses veertig dae lank op die berg vertoef en sonder om iets te nuttig. Op die twee kliptafels, wat Moses moes kap om die wat hy verbrysel het te vervang, het die Here weer die Wet geskrywe. Wanneer Moses van die berg afkom, het sy gesig geblink, waarop hy dit altyd met 'n sluier bedek het.

Op Gods bevel het Moses die volk vrywillig gawes laat bring van goud, silwer, koper en allerlei fynstowwe, sodat Besaleël en Oholiab, hygestaan deur kunsvaardige ambagsmanne die Tabernakel, of die Tent van samekoms, kon vervaardig.

Die eintlike gebou het bestaan uit mure van akasihout oordek deur vier verskillende tentdoeke, met 'n dekkleed bo-oor van rooige-geverfde ramsvelle, en bo-op 'n dekkleed van robbevelle. Deur die kosbare „Voorhangsel" was dit in twee verdeel. Die agterste gedeelte die Heilige der Heilige was 'n suiwer kubus, nl. tien el hoog, tien el breed en tien el lank. Daarin het gestaan die Verbonds-ark, gemaak van akasihout en van binne- en buite met suiwer goud oordek. Bo-op die ark het gestaan die twee goue gerubs met hulle oë op die versoen-

deksel gerig. Slegs op een dag in die jaar, naamlik op die groot Versoendag, het die priester in die Heilige der Heilige mag gaan.

In die Heilige, wat twintig el lank was, het daar gestaan die reuk altaar, die tafel van die toonbrode, die goue kandelaar met sewe arms. Rondom was die Voorhof gemaak deur pale in die grond geplant, waartussen gordyne gehang het. Hierin het weer gestaan die koperbrandofferaltaar en die koperwaskom, waarin die priesters hulle moes was aleer hulle offer.

Na die voltooiing het die wolk die Tabernakel oordek en die heerlikheid van die Here dit vervul. En op al die togte van Israel was die wolk bedags op die Tabernakel en vuur snags daarin.

Moses het op Gods bevel Aäron tot Hoëpriester gesalf. Ook sou net sy geslag priesters wees.

Die eerste brandoffer wat Aäron gebring het het die Here deur vuur uit die hemel verteer. Slegs die vuur van die brandoffer altaar wat altyd aan die brand gehou moes word, en nooit mag doodgaan nie, moes vir die offerandes gebruik word.

Eendag het Nadab en Abihu, Aäron se seuns, met hulle vuurpanne, waarin hulle vuur gegooi het, en reukwerk daarop, met vreemde vuur voor die aangesig van die Here gekom, in stryd met sy voorskrifte. Die Here het hulle toe met vuur verteer. God het Israel belowe om hulle te lei en te seën solank hulle Hom dien, anders sou sy strawwe hulle tref.

VRAE:

1. Waarom het Farao die Israeliete harde arbeid opgelê? Watter opdrag het hy hierna aan die vroedvroue gegee? Hoe het Jogebed probeer om haar kindjie se lewe te red? Wie het hom in die Nyl gekry? Wat het die prinses met die kindjie gedoen? Waarom het Moses na Midian gevlug?
2. Watter ervaring het Moses by Horeb gehad? Watter opdrag het hy van die Here ontvang? Hoe sou hy die volk van sy sending kon oortuig? Wat was Farao se antwoord op Moses se eis? Watter plaas het die Here gestuur? Hoe is Israel teen die tiende plaag beveilig? Watter insetting is aan Israel gegee?
3. Wat het Israel van die Egiptenare geëis toe hulle uittrek? Hoe is hulle deur die Here gelei? Langs watter pad? Wat het Farao gedoen? Hoe het Israel aan Farao ontkom? Wat het met die Egiptenare gebeur? Wat het Israel toe gedoen?
4. Deur watter woestyn het Israel van die Skelfsee af getrek? Waar kon hulle die water nie drink nie? Hoe het dit drinkbaar geword?

Waarom het hulle weer gemurmureer? Hoe het die Here hulle in die woestyn versorg? Waar was hulle weer sonder water? Hoe het die Here voorsien? Deur wie is hulle hier aangeval? Hoe is hulle die oorwinning besorg? Deur wie is Moses hier besoek en watter raad het hy van hom ontvang?

5. Wanneer het hulle by die Sinai aangekom? Hoe het die Here aan hulle verskyn? Hoelank was Moses op die berg? Wat het Israel gedoen toe Moses so lank wegbly? Wat wou God hieroor met Israel doen? Wie moes die Tabernakel bou? Hoe was dit ingerig? Wat het plaasgevind na die voltooiing van die Tabernakel? Wat het met die twee seuns van Aäron gebeur?

Hoofstuk 5

VAN SINIA TOT DIE RIGTERS EN RUT

A.—Die Tog na Kanaän en die Omswering (Num. 11-31).

Van Sinai af het die volk Noordwaarts deur die woestyn van Paran in die rigting van Kanaän getrek.

Die volk het begin kla dat dit sleg gaan en in sy toorn het die Here vuur gestuur, wat aan die kant van die laer gewoed het. Die volk het Moses geroep, op wie se gebed die Here die vuur weggeneem het. Die plek het hulle toe die naam Tabera gegee. Andermaal het die volk gemurmureer oor die gebrek aan vleis en groente. Moses het gekla dat hy die laste van die volk nie alleen kan dra nie en daarom het die Here hom sewentig van die oudstes laat uitkies om hom by te staan. Die Here het 'n wind verwek wat kwartels van die see af na die Israeliete toe gewaai het. Hieraan het die volk hulle te buite gegaan waarom die Here 'n groot slagting onder hulle aangerig het. Die plek het hulle hierop Kibrot-Hattaäwa genoem. (d.w.s. grafte van die lus, omdat die volk hulle gulsigheid nie betuel het nie).

Omdat Mirjam en Aäron Moses verwyt omdat hy 'n Kusietiese vrou getrou het (vermoedelik Etopië) en sy reg betwyfel om alleen op te tree as tolk van Gods openbaring, word Mirjam met melaatsheid getref.

Op Moses se gebed het sy weer gesond geword.

In opdrag van die Here het Moses twaalf verspieders na die land Kanaän gestuur. Die verspieders het na veertig dae terug gekom met ontmoedigende berigte. Dit was wel 'n baie vrugbare land, maar dit was bevolk deur reuse wat in sterk ommuurde stede gewoon het, sodat dit 'n onmoontlikheid was om die land te verower.

Die volk het begin weeklaag, en tevergeefs het Josua en Kaleb, twee van die verspieters deur Moses uitgestuur, die volk bemoedig en aangespoor om op die Here te vertrou. Die volk het teen Moses in opstand gekom, en wou 'n ander leier kies om hulle terug te lei na Egipte. In sy toorn wou die Here die hele volk uitdelg, maar op Moses se gebed en sy pleitrede dat die nasies sal sê dat die Here hulle maar net uit Egipte gebring het om hulle dood te maak, het die Here die volk vergewe. Vir veertig jaar egter sou hulle in die woestyn omswerwe, totdat almal wat ho twintig is, dood is. Van almal wat uit Egipte is, sou net Josua en Kaleb die voorreg hê om die beloofde land in te gaan. Nou wou die volk weer op eie houtjie die land verower, maar is 'n gedugte neerlaag toegedien deur die Amalekiete en Kanaäniete. Die tien mans wat die volk so ontmoedig het, het die Here deur 'n slegte plaag gedood.

Korag, Datan en Abiram, gevolg deur 250 man uit die Israeliete, het in opstand teen Moses gekom, omdat hulle beweer het dat hulle net soveel reg op die priesterskap het, en Moses van oorheersing beskuldig. Nadat op bevel van die Here al die Israeliete padgegee het van die tente van die drie manne, het die grond oopgeskeur en is hulle lewendig begrawe. Toe die Israeliete hieroor teen Moses en Aäron in opstand kom, het die Here vuur onder hulle gestuur, en voor Aäron op Moses se bevel versoening vir hulle sondes kon doen, was veertien duisend sewe-honderd alreeds omgekom.

Om die volk te toon wie die Here uitverkies het om as priesters op te tree, moes vir elke stam 'n staf in die Tabernakel geplaas word. Die staf van die stam van Levi, waarop die naam van Aäron gestaan het, het gebloei.

Mirjam is te Kades oorlede. Hier het die volk gemurmureer oor die gebrek aan water. Op Gods bevel moes Moses met die rots praat. Moses het egter in sy ergernis oor die eindelose murmurering van die volk teen die rots geslaan. Die Here het wel water uit die rots laat kom, maar oor hul ongehoorsaamheid sou Moses en Aäron die Beloofde-land nie mag ingaan nie.

Van Kades af het die volk langs 'n omweg na die berg Hor getrek, omdat Edom gewier het om hulle deur hulle land te laat trek. Op die berg Hor is Aäron oorlede; Eleasar het in sy plek hoëpriester geword.

Die koning van Arad (Suid van Hebron geleë) wat Israel aangeval het en 'n deel gevange geneem het, is deur Israel verslaan. Ook oor Sihon, die koning van die Amoriete, en Og die koning van Basan, wat die Israeliete die deurtog Jeur hulle lande wou belet, het Israel oorwinnings behaal. Hierna het die Israeliete laer opgeslaan in die vlakte van Moab. Toe Balak, die Moabietiese koning, hoor van die oorwinnings wat Israel oor die Amoriete behaal het, het hy bevreesd geword, en Bileam uit Petor ontbied om die Israeliete te kom vervloek. Die Here het hom eers belet om te gaan, maar toe hy tog vertrek, op Balak se

gesmeek, het die Here hom belet om Israel te vervloek, nadat sy esel met hom gepraat het. Hoewel Balak aanhoudend probeer dat Bileam Israel moes vervloek, het hy hulle tog telkemale geseën. Omdat Israel gemurmureer het oor die gebrek aan brood en water en die gedurige eentonigheid van die manna, het die Here vurige slange onder hulle gestuur. Toe Moses vir die volk intree, omdat hulle berou getoon het, het die Here Moses opdrag gegee om 'n koper slang te maak en dit op 'n paal te sit. As 'n slang iemand gebyt het, en hy kyk na die koper-slang het hy gesond geword.

Veertig jaar na die uittoeg het Moses die volk saamgeroep en gewys op hulle roeping. Solank as hulle die Here gehoorsaam sou Hy hulle seën, maar as hulle Hom die rug toekeer sou die Here hulle verwerp. Nadat hy die volk geseën het, het hy die bergtop Nebo bestyg. Hier is hy oorlede, nadat die Here hom die land Kanaän gewys het, en is deur die Here self begrawe.

* * *

B.—Die Intog in Kanaän (Josua.).

Die Here het Josua, deur Hom as opvolger van Moses aangewys, beveel om die Israëliete Kanaän in te lei.

Vooraf het hy egter eers twee verkenners die land ingestuur. In Jerigo het hulle oornag in die huis van 'n sekere vrou, Ragab. Toe die koning van Jerigo berig hiervan ontvang het hy hulle uitlewering geëis, maar die vrou het hulle versteek en die aand met 'n rooilyn oor die stadsmuur laat afsak (haar huis was bo-op die stadsmuur). Omdat sy vas geglo het dat die Here die land aan Israel sou gee, het sy die verkenners laat belowe dat hulle by die inname van die stad, haar en haar familie sou spaar. Dit het hulle onderneem, mits sy en haar mense die huis gedurende die inname nie verlaat nie, en die rooilyn uit die venster laat hang.

Daarna het Josua die volk laat aansê om hulle gereed te maak om die land in te trek agter die ark aan, wat deur die priesters gedra word. Toe die priesters met die ark in die Jordaan kom, het die waters aan die bokant opgedam en die onderste weggevloei, sodat die Israëliete droogvoets deur die Jordaan getrek het. Uit twaalf klippe, van die rivierbedding, het Josua in die middel van die Jordaan 'n gedenkteken opgerig, en so ook aan die oorkant by Gilgal. Op wonderbaarlike wyse het Jerigo in hulle hande geval. Ses dae lank moes hulle agter sewe priesters aan, wat op ramshorings blaas, eenmaal elke dag om die stad trek, en op die sewende dag sewemaal. Op die sewende dag het die mure van die stad geval, na hulle op die geblaas van die ramshoring begin juig het.

Hulle moes die hele stad, man en muis, uitroei en verbrand, behalwe die goud, silwer en koper en yster, wat bestem was vir die Huis van die Here. Maar Agan, uit die stam van Juda het die bevel oortree en vir hom 'n mantel, tweehonderd sikkels silwer en 'n staaf goud gebuit.

Met drie duisend man het Josua opgeruk teen die klein stadjie Ai, maar het 'n gedugte neerlaag gely. Josua kla hieroor by die Here, wat hom meedeel dat dit aan hulle ongehoorsaamheid te wyte is. Toe die lot Agan as die skuldige aanwys is hy deur die Israeliete gestenig en met alles wat aan hom behoort het, verbrand. Nou het Israel daarin geslaag om Ai in te neem.

Die inwoners van Gibeon, in die hooglande geleë, wat gehoor het van Israel se segetog het op slinkse wyse daarin geslaag om met Israel 'n verbond te sluit. Hierdie bedrog het spoedig geblyk en as straf vir hierdie bedrog sou hulle waterputters en houtkappers vir die heiligdom wees.

Adoni-Sedek, die koning van Jerusalem, wat teen Israel te velde getrek het, is in 'n groot slag, waarin op Josua se woord, die son en maan stil gestaan het, verslaan en 'n groot slagting onder sy manskappe aangerig.

Een na die ander het Israel hulle vyande verslaan. Die land is deur verloting onder Israel verdeel. Die Leviete het egter geen vaste eiendom gekry nie, behalwe stede om in te woon. Op sy versoek het Josua Hebron aan Kaleb toegeken, die plek waar juis die reuse wat destyds Israel so die skrik op die lyf gejaag het, gewoon het. So het Hebron dan die erfdeel van Kaleb geword omdat hy volhard het om die Here te volg. Te Silo het Israel die Tabernakel opgeslaan.

Nadat daar rus in die land gekom het, het Josua, wat al oud was, die hele Israel by Sigem laat versamel. Hier het hy hulle aangemaan om die Here te bly dien, deur Wie hulle dan geseën sou word. As hul die Here verlaat sou hulle verdelg word. Hy en sy huisgesin sou die Here aanhou dien. En plegtig het Israel belowe om die Here te dien.

In die ouderdom van honderd en tien jaar is Josua oorlede.

* * *

C.—Israel onder die Rigters (sien Rigters).

Na die dood van Josua en die ouere geslag, wat nog ooggetuies was van die wonders, waardeur die Here Israel verlos het, het die nageslag van die Here begin afdwaal, en ander gode, (o.a. Baäl) begin dien, tengevolge waarvan die Here se toorn teen hulle ontbrand het, en Hy hulle oorgegee het in die hande van hulle vyande. Telkemale egter het Israel, as die verdrukking ondraaglik word, die Here se aangesig weer gesoek, en het die Here hulle uit die hand van hulle vyande verlos deur leiers (die Rigters), wat Hy onder hulle verwek het.

So is hulle deur Otniël verlos nadat hulle agt jaar lank die koning van Mesopotamië gedien het.

Nadat hulle vir agtien jaar lank aan die Moabiete onderworpe was het die Here hulle deur die hand van Ehud verlos, nadat Ehud Eglon, die koning van Moab gedood het.

Na Ehud was daar Samgar wat seshonderd Fillistyne met 'n sweepstok doodgeslaan het.

Nadat Jabin met sy leërowerste Sisera Israel twintig jaar lank onderdruk het, is Barak op die bevel van die Here deur die profetes Debora aangesê om teen Sisera op te ruk. Sisera is deur 'n vrou, Jael, gedood, in wie se tent hy skuiling gaan soek het teen die agtervolging van Barak. Andermaal het Israel die Here vergeet, waarop die Here hulle oorgegee het aan die onderdrukking van die Midianiete.

Nadat hulle sewe jaar onder die Midianiete en Amalekiete gesug het, het die Here Gideon aangesê om Israel te verlos. Gideon se eerste daad was om die altaar van Baäl te vernietig. Gideon het met tweeëndertig duisend man die Midianiete en Amalekiete wat teen Israel opgeruk het tegemoet gegaan. Dit was te veel in die oë van die Here, want as hulle met so 'n mag die oorwinning behaal sou hulle reken dat hulle in eie krag oorwin het. Die Here het Gideon toe beveel om al die banges te laat omdraai. Die tien-duisend wat oorgebly het, was nog te veel. Eindelik kon Gideon met driehonderd man teen die vyand optrek (sien Rigters 7). En met hierdie klein bende het hy die vyand 'n verpletterende neerlaag toegedien.

Hierina wou die volk Gideon koning maak, maar Gideon het geweier, want, het hy gesê, die Here sal oor hulle heers.

Na Gideon se dood het Israel baie gou weer tot afgodery verval. Ook het Abimeleg, seun van Gideon, homself tot koning oor Israel verhef en al sy broers doodgemaak, behalwe Jotam, wat weggekruip het. Nou het daar burgeroorlog in Israel geheers. Rus het daar eers gekom nadat Abimeleg deur 'n vrou gedood is, toe hy die stad Tebes beleër het.

Uit die hand van die Ammoniete is Israel deur Jefta verlos. Jefta het die Here 'n gelofte gedoen dat, as die Here hom die oorwinning gee, hy die eerste wat uit sy huis, na die oorwinning, hom tegemoet kom aan die Here sou offer. En die eerste wat hom tegemoet kom toe hy in Mispa tuiskom, was sy enigste kind, sy dogter. Sy gelofte het Jefta gehou.

Van die Rigters verdien nog vermelding Simson, die seun van Manoag, wat Israel van die Filistynse oorheersing bevry het.

Vanaf sy geboorte was hy 'n Nasireër, d.w.s. aan die Here toegewy, sodat geen skeermes ooit oor sy hoof mag gaan nie, en geen wyn of sterkdrank oor sy lippe mag kom nie.

Simson was geweldig sterk. So het hy eendag, terwyl hy met sy vader en moeder opweg na Timna was om die hand van 'n Fillistynse meisie te vra, met sy blote hand 'n leeu doodgemaak. 'n Ruk later het hy in die leeu 'n heuningnes gekry. Na aanleiding hiervan het hy aan die bruielofgaste 'n raaisel gestel: „Spyse het uit die eter uitgegaan, en soetheid uit die sterke“. As hulle binne die sewe dae, wat die bruilof

sou duur hom die antwoord kan gee, sou hy aan elkeen van die dertig vriende 'n hemp en 'n stel klere gee. As hulle dit nie kon beantwoord nie, moes hulle aan hom dertig hemde en 30 stelle klere gee. Hulle het sy bruid gedreig om haar en haar vader se huis af te brand as sy nie vir hulle uitvind wat die antwoord is nie. Toe sy tot vervelens toe onder trane, Simson vra om haar te sê wat die raaisel beteken, het hy dit vir haar uitgelê. Woedend omdat hulle deur sy vrou die antwoord bekom het, het hy dertig Filistyne in die dal van Askelon doodgeslaan, om die nodige klere te kry om sy weddenskap mee te betaal. In sy woede het hy sy vrou ook verlaat en teruggegaan na sy land. Toe hy later terugkom om haar te neem, moes hy uitvind dat haar vader haar aan 'n ander man gegee het. Om hom hieroor te wreek het hy driehonderd jakkalse gevang, hulle sterte aanmekaar gebind, met 'n fakkel tussen elke twee sterte en hulle in die Filistyne se ryp koring gejaag. Uit weerwraak het die Filistyne Simson se vrou en haar vader verbrand. Hierop het Simson 'n groot slagting onder die Filistyne aangebring, waarna hy in die rotskloof van Etam gaan bly het.

Die Filistyne wat teen Israel opgeruk het, het die oorgawe van Simson geëis. Simson het hulle toegelaat om hom gebind aan die Filistyne uit te lewer, nadat hulle belowe het om hom nie dood te maak nie.

Met twee nuwe toue gebind het hulle hom uitgelewer. Die Filistyne het gejuig omdat hulle vyand in hul hande geval het, maar Simson het die toue soos garingdraadjies verbreek, en met 'n eselskakebeen 1,000 Filistyne doodgeslaan. Simson wat baie dors gekry het, het die Here aangeroep waarop die Here die holte by Legi gekloof het sodat daar water uitgekóm het. Daarom het hulle die plek die naam van Roepersfontein gegee.

Nou het Simson weer verlief geraak op 'n ander Filistynse vrou, Delíla, wat sy ondergang bewerk het. Deur aanhoudende geneul het sy eindelik uitgevind, waarin Simson se sterkte lê. Eendag terwyl hy op haar skoot lê en slaap, het sy sy hare afgesny. Die Gees van die Here het van hom gewyk en eindelik het hy in die hande van die Filistyne geval, wat sy oë uitgesteek het en hom gebind, koring laat maal het. Met 'n groot feesviering in die tempel van hulle afgod Dagon het die Filistyne Simson, wie se hare weer gegroei het, laat haal om pret met hom te maak. Daar het hy die dienaar versoek om hom toe te laat om die pilare, waarop die tempel rus, te betas en daarteen te leun. Simson bid die Here om hom nog net eenkeer sy krag te gee, sodat hy hom op die Filistyne oor sy oë kon wreek. Hy gryp die twee middelste pilare waarop die gebou rus en buig met al sy krag sodat die huis inval en al die Filistynse vorste en mense in die tempel omkom, omtrent 'n drieduisend.

* * *

D.—Rut.

In die dae van die rigters is die land eenkeer deur 'n swaar hongersnood geteister. Elimeleg, 'n man uit Bethlehem-Juda, het toe met sy vrou en twee seuns na die land van die Moabiete getrek.

Kort na hulle aankoms daar het hy gesterwe en het sy vrou en twee seuns alleen agterbly. Na hulle dood, 'n tien jaar later het Naomi besluit om terug te gaan na haar land, waar die hongersnood al verby was. Sy het haar skoondogters, Orpa en Rut gesmeek om na hulle ouerhuise terug te keer en weer te trou. Eindelik het Orpa omgedraai, maar Rut het haar skoonmoeder aangekleef en gesê: „Waar u vertoef sal ek vertoef, u volk is my volk, en u God is my God”. En so is Rut dan saam met Naomi. Hulle het in Bethlehem net in die begin van die gars-oes aangekom. Rut het uitgegaan om are te gaan optel — dit was die voorreg van die armes, — en toevallig uitgekom in die lande van Boas, 'n ryk bloedverwant van Naomi. Boas, wat vernem het wat Rut alles vir haar skoonmoeder gedoen het, het haar goed behandel. Hy het haar versoek om nie na 'n ander land te gaan nie, en om saam met die diensmeisies te eet. Ook aan sy diensknegte het hy opdrag gegee om haar nie te hinder nie, en opsetlik van die are te laat lê. Die aand is sy huistoe met heelwat gars, en ook van die kos aan haar gegee. Toe Naomi hoor hoe goed Boas Rut behandel het, het sy haar aangeraai om nader met hom kennis te maak daar hy een van hulle lossers was.

In Israel was dit naamlik wet, dat as iemand verarm het sy naasbestaande sy besitting vir hom moes los, en as iemand 'n kinderlose vrou agterlaat moes die naasbestaande haar tot vrou neem. Die eersgeborene uit die huwelik tree dan in al die regte van die weduwee se eerste man. Dit was sogenoemde swaershuwelik.

Boas was dadelik gewillig om as lossers in te tree, maar aangesien daar nog nader familie van Naomi was, kon hy dit eers doen as die van sy reg afstand doen. Die persoon was wel gewillig om Naomi te los, maar nie om met Rut te trou nie. Hy het toe sy skoene uitgetrek en aan Boas gegee as teken dat hy afstand doen van sy reg. Hierna het Boas Naomi gelos, en met Rut getrou. Hulle het een seun gehad, Obed, wat die vader geword het van Isai die vader van Dawid (lees Lev. 23:22 en Deut. 25 : 5 - 10).

VRAE:

1. Waarheen is Israel van Sinai af? Wat het by Tabera gebeur? Watter manne het teen Moses in opstand gekom? Wat was hulle lot? Waar het die volk andermaal oor gebrek aan water gemurmureer? Hoe het die Here voorsien? Waarom sou Moses en Aäron die beloofde land nie mag ingaan nie? Waar is Aäron dood? Wat het Balak gedoen toe Israel aan sy land se grens kom?

Hoe is Israel van die vurige slange gered? Waar het Moses gesterwe?

2. Wie het Moses as leier opgevolg? Deur wie is die verspieters in Jerigo beskerm? Hoe is Jerigo ingeneem? Waarom kon Israel Ai nie verower nie? Hoe het Josua met hom gehandel? Hoe het die inwoners van Gibeon dit bewerkstellig dat hulle gebied nie verwoes is nie? Hoe is hulle bedrog gestraf? Deur wie is Israel hierna aangeval? Wat het tydens die geveg plaasgevind? Watter stam het geen gebied gekry nie en waarom nie? Waar is die Tabernakel opgerig? Wat het Josua voor sy dood gedoen?
3. Wat het Israel na Josua se dood gedoen? Wie het hulle van Eglon verlos? Wat weet u van Ehud? Wat weet u van die gebeurtenisse onder die regering van Debora en Barak? Wie het Israel verlos van die Midianiete? Hoe het die Here aan Gideon die oorwinning besorg? Wat was Simson? Wie was sy eerste vrou? Hoe het hy hom op die Filistyne gewreek omdat hulle op 'n slinkse wyse die antwoord op sy raaisel uitgevind het? Wat het hy gedoen nadat die Filistyne sy vrou verbrand het? Wat het by Legi gebeur? Wie het sy ondergang bewerk? Hoe het hy hom hieroor gewreek?
4. Waarheen het Elimeleg getrek? Waarheen het Naomi na Juda teruggekeer? Wie het met haar saam gekom? Wat het Rut geantwoord toe Naomi aanhou dat sy moes bly? Waar het Rut gaan are optel? Hoe is sy behandel? Wat is 'n lossier? En 'n swaers-huwelik? Was Boas gewillig om as lossier op te tree? Wie was die seun van Boas en Rut?

Hoofstuk 6

VAN SAMUEL TOT SAUL

A.—*Samuel (1 Samuel 1-8).*

In die dae van Eli, die hoëpriester, wat tegelyk ook rigter was, het Elkana wat gewoon het in die gebergte van Efraim, met sy twee vrouens Peninna en Hanna, jaarliks na Silo gegaan om aan die Here te offer. Peninna het Hanna bespot omdat sy geen kinders het nie. Eenkeer het sy in die heiligdom die Here gesmeek om 'n seuntjie, onder die belofte om hom aan die Here te wy. Eli wat haar daar gesien het, het gemeen dat sy dronk is, omdat hy haar lippe sien roer het, maar geen woord gehoor het nie. Sy vertel hom dat sy nie dronk is nie maar dat sy haar hart voor die Here uitgestort het, vanweë haar droefheid en leed. Eli het haar verseker dat die Here haar gebed sou verhoor. 'n Jaar later is haar seuntjie gebore wat sy Samuel genoem het. Na hy gespeen was, het sy hom in die Tabernakel agtergelaat in die

diens van die Here. Jaarliks het Hanna Samuel besoek en altyd vir hom 'n nuwe manteltjie gebring.

So het Samuel dan in die heiligdom opgegroeï en altyd toegeneem in die guns van die Here en van die mense.

Eli se twee seuns, Hofni en Pinehas, was baie goddeloos. Oor hulle sondes het Eli hulle telkens maar saggies vermaan en nie streng teenoor hulle opgetree nie. Die Here het aan Eli deur 'n profeet aangekondig dat hulle albei op een dag sou sterwe. Ook aan Samuel het die Here verskyn en meegedeel wat met Eli se seuns sou gebeur. Berustend het Eli gesê: „Hy is die Here, laat Hom doen wat goed is in sy oë”.

In die stryd waarin Israel met die Filistyne gewikkeld geraak het, is hulle verslaan. Omdat hulle gemeen het dat hulle dan sou oorwin, het hulle die ark uit Silo laat haal. Israel het egter die neerlaag gely terwyl die ark in die hande van die Filistyne geval het. Dertigduisend Israeliete het gesneuwel, onder wie ook die twee seuns van Eli. Toe hierdie berig Eli bereik, het hy van sy stoel geval en sy nek gebreek. Hy was toe 98 jaar oud en het 40 jaar oor Israel regeer.

Die Filistyne het die Ark langs Dagon in sy tempel gesit. Toe die Filistyne die volgende môre daar kom, tref hulle Dagon omgeval aan. Hulle het Dagon weer reggesit, maar die volgende môre het Dagon weer omgelê, met sy kop en handpalms afgebreek.

Die Here het die inwoners van Asdod met geswelle getref. In Gat, waarheen hulle die ark oorgebring het, het die straf van die Here ook die inwoners getref. Hulle wou die ark nou na Ekron oorbring, maar die se inwoners wou daarvan nie hoor nie. Na sewe maande het die Filistyne op raad van hulle priesters, die ark op 'n nuwe wa gelaai waarvoor twee koeie, wat klein kalwertjies gehad het, gespan is. Op die wa het hulle ook 'n kis met vyf goue muise en vyf goue namaaksels van die geswelle gesit. Die koeie het met die wa reguit koers gevat na Bet-Semes, waar die inwoners van Kirjat-Jearim dit gaan haal het en in die huis van Abinadab gebring het, wie se seun Eleasar dit twintig jaar lank bewaak het.

Israel het tot die Here geroep vanweë die onderdrukking van die Filistyne. Samuel het hulle beveel om die vreemde afgode uit hulle midde te verwyder en by Mispa bymekaar te kom. Hier het hulle hul sonde aan die Here bely en het Samuel vir hulle geoffer. Die Filistyne het teen Israel opgeruk, maar die Here het deur 'n groot donder, verwarring onder hulle gebring, sodat hulle deur Israel verslaan is. Uit dankbaarheid het Samuel 'n gedenkteken opgerig wat hy Eben-Haeser genoem het, want het hy gesê: „Tot hiertoe het die Here ons gehelp”.

Samuel het in Rama gaan woon en sy hele lewe lank was hy rigter oor Israel. Toe hy oud geword het, het hy sy twee seuns as rigters in Berseba aangestel. Hulle het egter nie in hulle vader se voetstappe gewandel nie, maar geldgierig van aard, het hulle die reg verdraai.

As gevolg hiervan het Israel Samuel versoek om 'n koning oor hui aan te stel, wat baie verkeerd in sy oë was. Toe hy die Here hieroor raadpleeg, het die Here hom beveel om die volk hulle sin te gee .

* * *

B.—Saul (1 Sam. 9-16).

Toe die eselinne van Kis, 'n ryk Benjaminiet, eenkeer wegraak het hy sy seun Saul en 'n kneg gestuur om hulle te soek. Na hulle orals tevergeefs gesoek het, het hulle op die raad van die kneg gegaan om Samuel te raadpleeg.

Samuel wat juis op pad was na 'n offermaaltyd, het Saul saamgencem daarheen en hom meegedeel dat die eselinne al gevind is.

Die volgende môre het hy Saul tot koning gesalf, en hom meegedeel wat met hom op die terugreis sou gebeur, waaraan hy sou weet dat die Here hom as koning oor Israel aangewys het.

So het hy o.a. 'n skare van profete tegekom, waarop die gees van die Here oor Saul vaardig geword het, sodat hy ook begin het om te profeteer. Mense wat hom al jare lank geken het was hieroor verbaasd en het gevra of Saul dan ook onder die profete is. Hierdie gesegde het later spreekwoordelik geword.

By Mispa, waar Samuel die volk saamgeroep het, het die Here Saul as koning aangewys. Hulle kon Saul egter nêrens vind, want hy het gaan wegkruip. Op aanwysing van die Here het hulle hom tussen die pakgoed gekry. Saul, 'n mooi jongman, het 'n kop hoër as die volk gestaan. Die hele volk het toe begin juig, maar daar was tog 'n klompie deugniete wat ontevrede was.

Nahas, die Ammoniet, het kort hierna Jabes in Gilead beleër. Hy wou met hulle slegs op een voorwaarde 'n verbond sluit, nl. as hulle regteroë uitgesteek word, as skande vir die hele Israel. Hulle het hierop boodskappe om hulp na Saul in Gibeon gestuur. In sy toorn oor die woorde van Nahas, het Saul 'n paar van sy beste stukkend gesny, en dit met boodskappers deur die land gestuur, om die volk aan te sê, dat almal wat nie agter Saul optrek nie, dieselfde lot sou ondergaan. Met dertigduisend man uit Israel en dertigduisend uit Juda, het Saul teen Nahas te velde getrek en hom verslaan. Nou wou die Israeliete dié wat destyds teen Saul se koningskap gekant was doodmaak, maar Saul wou dit nie toelaat nie, omdat die Here so 'n groot verlossing in Israel bewerk het.

Op versoek van Samuel is die volk na Gilgal waar hulle Saul voor die oë van die Here koning gemaak en uitermate vrolik was. Samuel het die volk daarop gewys hoe 'n groot sonde hulle begaan het deur 'n koning te begeer, — op Samuel se gebed het die Here reën en donderslae gestuur — maar hulle aangespoor om die Here nie te verlaat nie, want Hy het groot dinge onder hulle gedoen, en die dag waarop hulle Hom verlaat, sou Hy hulle laat omkom.

Omdat Jonatan 'n wagpos van die Filistyne in Geba verslaan het, het die Filistyne Israel aangeval. In hulle benoudheid het die volk orals in gate en spelonke skuiling gaan soek. In Gilgal het Saul en sy beangste manskappe op Samuel gewag. Toe Samuel op die bestemde tyd nie opdaag nie, het Saul self die brandoffer geoffer. Net toe Saul klaar was, daag Samuel op en berispe Saul daaroor en sê dat die Here nou die koningskap van hom wegneem en aan 'n ander een gee.

Op 'n dag het Jonatan en sy wapendraer op die houtjie 'n Filistynse wagpos aangeval en die vyand wat skrikbevange was, verslaan. Saul wat die vlug van die Filistyne merk, het met sy manskappe ook aangeval en so het Israel 'n groot oorwinning behaal. Saul het die volk besweer om niks te nuttig voor die aand nie. Jonatan, onbewus hiervan het sy staf in 'n heuningnes gesteek en die heuning ge-eet. Toe Saul dit later uitvind, omdat die Here nie wou antwoord op sy vraag of hulle die vyand moes agterna sit nie, wou hy Jonatan doodmaak, wat die volk hom belet het om te doen. Op die Here se bevel is Saul deur Samuel aangesê om die Amalekiete met die banvloek te tref, en man, vrou en kind uit te roei, en ook alle vee. Saul het die oorwinning behaal, maar die koning Agag en die beste van die vee gespaar. Samuel het op die Here se bevel Saul tegemoet gegaan en hom gevra waarom hy ongehoorsaam was aan die bevel van die Here. Saul se verontskuldiging was dat hy net Agag gespaar het, maar dat die volk die beste van die vee gebring het om dit aan die Here te offer. Hierop antwoord Samuel dat gehoorsaamheid beter is as offerande. Saul het Samuel gesmeek om vergifnis, en om saam te gaan sodat hy die Here kon aanbid. Samuel het geweier en toe hy omdraai om weg te gaan, gryp Saul hom aan sy mantel, waarvan 'n stukkie afskeur. Samuel sê toe, dat die Here so die koningskap van hom afgeskeur het om aan sy naaste te gee, wat beter as hy is. Samuel het hierop vir Agag doodgemaak, maar oor die verwerping van Saul het hy baie getreur. Na Saul se verwerping het die Gees van die Here hom verlaat en 'n bosc gees hom bemeeester. Dit was slegs deur Dawid se snarespel wat hy tot rus gebring kon word. Saul het Dawid lief gekry en hom van sy vader Isai gevra as sy wapendraer.

* * *

C.—*Dawid as Koning gesalf (1 Sam. 16-18).*

Die Here het Samuel na Bethlehem gestuur om een van Isai se seuns tot Koning te salf. Om aan die toorn van Saul te ontkom, moes hy voorgee dat hy daar gaan offer.

Toe Samuel Eliab, die oudste sien, het hy gemeen dat hy die uitverkorene is. Maar die Here het gesê dat hy nie net na die uiterlike moes kyk nie, daar die mense net aansien wat voor oë is, maar die Here die hart. Dit was ook nie Abinadab en Samma of een van die ander vier seuns nie.

Samuel vra of hy dan nie nog ander seuns het nie, waarop Isaï antwoord dat die jongste in die veld by die vee was. Toe Dawid, met sy mooi oë en mooi voorkomste kom, het die Here hom aangewys, waarop Samuel hom gesalf het.

Andermaal is Israel weer deur die Filistyne geteister. Onder hulle was die reus Goliat, wat ses el en 'n span lank was. Hy het 'n pantser gedra met 'n koper helm op sy kop. Elke dag het hy die Israëliete uitgetart, en enigeeen tot 'n tweeveeg uitgedaag. Saul en sy manskappe was egter vreesbevangende voor hom.

Eendag het Isaï Dawid na die laer van Saul gestuur om vir sy drie oudste broers kos weg te bring. Toe hy daar kom hoor hy hoe Goliat die slagordes van Israel uitdaag. Ook het iemand hom vertel dat Saul 'n ryk beloning en sy dogter uitgelooft het aan die man wat die Filistyn verslaan. Dawid, wat vertrou het dat die Here hom die oorwinning sou gee, het na Saul gegaan en onderneem om met die reus te gaan veg. Saul het aan Dawid sy eie wapenrusting gegee, maar omdat die vir hom te swaar was, het hy dit uitgetrek, en net met sy slingervel gewapen Goliat tegemoet gegaan. In die spruitjie het hy vir hom vyf gladde klippies opgetel. Toe Goliat Dawid sien kom, het hy hom uitgelag en bespot, maar ewe kalm het Dawid een van die klippies in sy slingervel gesit en die reus daarmee in die voorkop getref, sodat hy inmekaar gesak het. Met die reus se eie swaard het Dawid sy kop afgekap. Die Israëliete het die Filistyne, wat opvlug geslaan het toe hulle sien hoe hul held val, agterna gesit en heeltemal verslaan.

Die vrouens het die volk wat van die slagveld af terugkom, later tegemoet gegaan en vrolik gesing: „Saul het sy duisende verslaan, maar Dawid sy tienduizende”. Dit het Saul se jaloesie gewek, wat hom voorgeneem het om Dawid dood te maak.

So het Saul die volgende dag, toe hy weer rasend was, en Dawid soos gewoonlik voor hom gespeel het, met sy spies na Dawid gegooi, maar hom nie geraak nie, omdat Dawid betyds weggespring het.

Jonatan het Dawid egter dadelik lief gekry, met hom 'n verbond gesluit en hom sy mantel, swaard, boog en gordel gegee. Hierdie verbond het hy nooit verbreek nie, selfs nie toe hy verneem dat Dawid in sy plek tot Koning gesalf was nie.

In die hoop dat dit Dawid se einde sou wees, het Saul hom belowe om hom sy oudste dogter Merab te gee as hy net die oorloë voer. Hierdie belofte het Saul nie nagekom nie. Saul het hom daarin verheug toe hy hoor dat sy jongste dogter Migal, Dawid lief het, want hy het gemeen dat hy deur haar Dawid se ondergang sou kon bewerk. Hy laat aan Dawid weet dat hy hom Migal sou gee as hy net 'n honderd Filistyne doodmaak. Dawid en sy manskappe het toe twee-honderd Filistyne doodgemaak, waarop Saul Migal aan Dawid gegee het.

D.—Dawid en Jonatan (1 Sam. 19, 20).

Saul het nou in alle erns probeer om Dawid dood te maak, en ook sy seun Jonatan en sy knegte beveel om daartoe te help. Jonatan het egter by sy vader vir Dawid gepleit en gewys op Dawid se goeie hoedanighede en sy vader beweeg om Dawid nie so te vervolg nie. Saul het Dawid hierop weer aan sy hof ontvang. Maar hierdie goeie luim van Saul het nie lank geduur nie. Kort hierna was hy weer rasend, en terwyl Dawid vir hom op die snare gespeel het, het hy na hom met sy spies gegooi, maar Dawid het gekoets en ontkom.

Saul het sy knegte gestuur om Dawid se huis, waarheen Dawid gevlug het, te bewaak en om Dawid dood te maak. Migal het Dawid egter gewaarsku en deur 'n venster neergelaat en 'n afgodsbeeld in sy bed gesit om die knegte te mislei. Dawid het na Samuel gevlug. Saul stuur toe manskappe om Dawid te gaan vang, maar toe hulle daar kom, het hulle saam met die profete begin profeteer. Die tweede en derde keer wat Saul boodskappers stuur, het dieselfde gebeur. Saul het toe self gegaan, maar ook hy het begin profeteer. Van Samuel af het Dawid nou sy toevlug na Jonatan geneem.

Jonatan wou nie glo dat Saul so ernstig Dawid se dood soek nie. Dawid versoek Jonatan toe, om die volgende dag wanneer hy op die fees van die nuwe maan saam met die koning moes aansit, uit te vind wat Saul se plan is. As Saul vra waar Dawid dan is, dan moes Jonatan sê dat hy Dawid op sy versoek verlof van afwesigheid gegee het. Neem Saul daarmee genoë, dan was alles reg, maar word hy kwaad, dan was dit seker dat hy hom voorgeneem het om Dawid dood te maak. Dit het Jonatan onderneem. Hier het Dawid en Jonatan 'n verbond gesluit, wat ook op hulle nageslag bindend sou wees. Hulle het 'n teken bepaal waarmee Jonatan Dawid die uitslag van die onderhoud met die koning sou bekendmaak. Dawid moes by die klip Esel gaan wag, dan sou hy met sy dienskneg kom en drie pyle afskiet asof hy na 'n teiken skiet. Sê hy vir die dienskneg: „Daar is die pyle van jou af duskant”, dan was alles reg, maar as hy vra: „Is dit nie verder nie?” dan was Dawid se lewe in gevaar.

Die eerste dag van die fees het Saul geswyg, maar toe Dawid die tweede dag ook nie opdaag nie, het hy gevra waar Dawid dan is. Hy was woedend om te verneem dat Jonatan hom verlof van afwesigheid gegee het en aan Jonatan gesê dat hy sy eie ondergang bewerk, want solank as Dawid lewe sou hy die koningskap nooit erwe nie. Dat Jonatan nog vir Dawid gepleit het, het Saul so woedend gemaak dat hy na hom met sy spies gegooi het. Jonatan het opgestaan, diep bedroefd terwille van Dawid, en niks verder geëet nie, en met sy kneg die veld ingestap, waar hy aan Dawid die bestemde teken gegee het. Na sy kneg huistoe is, het Jonatan Dawid ontmoet, en in droefheid het hulle van mekaar afskeid geneem.

Dawid het nou na die priester Ahimeleg in Nob gegaan, en op die se angstige vraag waarom hy dan alleen is, het hy geantwoord dat hy vir Saul op 'n geheime sending uit is. Van Ahimeleg het hy vyf toonbrode bekom, omdat die geen ander had nie, en ook die swaard van Goliat, die enigste wat daar was. Doëg, die Edomiet, wat toevallig in die nabyheid was, het alles gesien en dit later aan Saul vertel.

Hierop het Saul Ahimeleg, alhoewel hy gepleit het dat hy van alles niks wis nie, sy familie en al die inwoners van Nob laat doodmaak.

Saul se ander diensknegte wou hulle hande nie aan die priesters slaan nie, waarop Doëg die beulswerk verrig het. Een seun van Ahimeleg, Abjatar, het ontvlug na Dawid toe, by wie hy beskerming gevind het.

Van Nob het Dawid na Agis, die koning van Gat gevlug. Toe die koning se dienaars hom herken, het hy bevreëes geword en hom as mal voorgedoen, waarop hulle hom laat gaan het, want Agis het gevra of hy nie genoeg mal mense het nie, dat hulle nog een na hom toe bring. Nou het Dawid hom in die spelonk Adullam gaan versteek, waar sy broers en famielie, en nog vierhonderd ander onverskilliges en mense wat om een of ander rede in moeilikheid was, by hom aangesluit het.

Dawid wat berig ontvang het dat die Filistyne die stad Kehila plunder, het die Here geraadpleeg en die stad gaan ontset.

Toe Dawid verneem dat Saul hom agterna sit, het hy, daar hy geweet het dat die inwoners van Kehila hom aan Saul sou uitlewer, in die bergvestings gaan skuil.

Saul moes die agtervolging staak omdat die Filistyne die land ingeval het. Dawid het hom in die bergvestings van Engedi gaan verskuil. Toe Saul hom daarheen agtervolg, het hy in 'n spelonk in Dawid se mag geraak. Dawid se manskappe wou die koning doodmaak, maar Dawid wou dit nie toelaat nie, en het homself vergenoeg deur 'n stuk van Saul se kleed af te sny. Toe Dawid dit aan Saul bekendmaak was hy beskaamd, en het hy Dawid laat belowe om eendag sy nageslag te spaar. Hy het die agtervolging gestaak, en Dawid versoek om saam te gaan, maar Dawid het geweier en in die berge van Engedi gebly.

Eendag het Dawid tien van sy jongmanne na die ryk Nabal gestuur om van hom voedsel te vra, waar Dawid sy knegte en vee altyd beskerming verleen het. Nabal, wat juis besig was om te skeer en vrolik fees te vier, het botweg geweier. Dawid was hieroor so kwaad dat hy dadelik met sy manskappe uitgetrek het om Nabal met al wat hy besit, uit te roei. Abigail, Nabal se vrou, het toe sy hoor hoe sleg Nabal Dawid behandel het, dadelik met geskenke Dawid tegemoet gegaan en daarin geslaag om hom te versoen. Nabal het so 'n skok gekry van hierdie tyding dat hy tien dae later beswyk het. Hierna het Dawid

Abigail as vrou geneem. Later het hy nog 'n vrou gevat, nl. Ahinoam. Saul het Migal aan Palti gegee.

Ook vir 'n tweede keer het Dawid die lewe van Saul gespaar.

Terwyl Saul tussen sy manskappe wat ook almal aan die slaap was, lê en slaap het, het Dawid en sy wapendraer Abisai tot by Saul gesluip en Saul se spies en waterkruik verwyder. Abisai wou Saul doodmaak maar Dawid het hom gekeer. Weer het Saul Dawid gesmeek om hom met hom te versoen en saam terug te gaan. Dawid het egter geweier en by Agis gaan skuiling soek, wat hom Siklag as woonplek gegee het.

* * *

F.—Saul se einde. (1 Sam. 28-31).

In duisende het die Filistyne opgetrek om teen Israel oorlog te maak, en hulle laer by Sunem opgeslaan. Agis het Dawid as sy lyfwag saamgeneem, maar omdat die ander Filistynse konings Dawid nie vertrou het nie, het Agis hom weer huistoe gestuur. In Dawid se afwesigheid het die Amalekiete Siklag verwocs en al die vrouens, kinders en vee gebuit. Dawid se manne was hieroor so verbitterd dat hulle Dawid wou stenig. Dawid het deur die priester Abjatar die Here geraadpleeg en toe hy 'n gunstige antwoord ontvang, die Amalekiete agtervolg, verpletterend verslaan en al die buit weer afgeneem.

Saul het sy leër by Jisreël aan die voet van die gebergte van Gilboa, versamel om teen die Filistyne weerstand te bied, maar toe hy die magtige Filistynse leër sien, het hy baie benoud geword, en toe die Here hom nie antwoord nie, het hy sy toevlug na 'n waarsegster geneem. So vër was Saul al afgedwaal! Hy wat eens alle waarsêers uit die land verdryf het, het daarna die priesters laat doodmaak, en neem nou na 'n heks sy toevlug.

Toe hy verneem dat daar nog 'n dodebesweerster in een van die spelonke van Endor skuil hou, het hy homself onkenbaar gemaak, en vergesel van twee van sy manskappe daarheen gegaan om haar te raadpleeg. Op sy versoek dat sy vir hom die gees van iemand, wat hy sou noem, moes oproep, het sy geantwoord dat hy haar lewe in gevaar bring, omdat hy weet dat Saul dit streng verbied het. Toe Saul haar by die Here sweer dat sy daarvoor nie gestraf sou word nie, het sy op sy versoek Samuel opgeroep.

Maar toe die vrou Samuel sien het sy gegil, en gesê „Waarom het u my bedrieg? want u is Saul self”.

Uit die vrou se beskrywing, dat 'n ou man in 'n mantel gehul opkom, het dit vir Saul duidelik geword dat dit Samuel is. Hy het op die grond neergeval. Op die vraag van Samuel: „Waarom het jy my in my rus gesteur?” het Saul geantwoord, omdat hy deur die Filistyne

aangeval word, en die Here hom nie meer antwoord nie, het hy raad by Samuel kom soek.

Oordele moet hy nou uit die mond van Samuel hoor. Hy en sy seuns sou die volgende môre sterwe, en Israel die prooi van die Filistyne word.

Samuel het weer verdwyn. Deur skrik en vrees oorman het Saul in 'n floute neergeval. Haastig het die heks vir die koning en sy manne 'n maaltyd berei, en nadat hulle geëet het, het Saul en sy manskappe in die nag verdwyn.

In die groot slag wat die volgende dag in die vlakte van Jisreël plaasgevind het, is die Israeliete verslaan en het Jonatan en sy broers gesneuwel. Moedverlore het Saul sy wapendraer gesmeek om hom dood te maak. Toe hy weier om dit te doen het Saul in sy swaard geval.

Toe die Filistyne die volgende dag die lyke plunder, kry hulle ook die lyk van Saul. Nes Israel eenmaal met Goliath gemaak het, het die Filistyne ook met Saul gedoen. Sy kop het hulle afgekap en saam met die wapenrusting na hulle land gestuur, maar sy lyk het hulle teen die muur van Bet-San vasgeslaan. Maar die inwoners van Jabes in Gilead (die stad wat Saul eenmaal van die Ammoniete bevry het) het in die nag oor die Jordaan gesluip, die lyke van Saul en sy seuns van die muur afgehaal en die gebeente te Jabes begrawe en sewe dae oor Israel se koning rou bedrywe.

Drie dae later het Dawid van 'n Amalekiet die berig van Saul se dood ontvang, wat vertel het, dat hy op Saul afgekom het, wat in sy swaard sterwend gelê het, en dat hy op Saul se versoek hom dood gemaak het. As bewys van Saul se dood het hy die koning se kroon en armband aan Dawid oorhandig. Omdat hy sy hand aan die gesalfde van die Here geslaan het, het Dawid hom laat doodmaak.

Oor Saul en sy seuns het Dawid (nadat hy en sy manne hulle klere geskeur het, 'n rouklag gedig: „Die sierraad o Israel — op jou hoogtes lê dit verslaan. Hoe het die helde geval!”

Veral oor Jonatan, wie se liefde vir hom wonderliker was as die van die vroue, het Dawid baie getreur. (Sien 2 Sam. 1).

VRAE:

1. Watter man uit Efraim het jaarliks na Silo kom offer? Wat het Hanna vurig van die Here begeer? Watter gelofte het sy gedoen? Hoe 'n kind was Samuel? Wat het die Here aan hom bekend gemaak? Wat het met die ark gebeur toe Israel dit na die leër bring in hul stryd teen die Filistyne? Waarheen het die Filistyne die ark gebring? Wat het gebeur in die stede waar hulle die ark gebring het? Hoe is die ark na Israel teruggestuur? Waar het die ark aangekom? In wie se huis is dit gesit? Wie het dit bewaak?

- Waar het Samuel gaan woon? Het die Here Israel van die Filistyne verlos? Wat het Samuel na die oorwinning gedoen? Waarom het Israel 'n koning begeer? Wat moes Samuel doen?
2. Waarom het Saul Samuel gaan besoek? Wat het daar plaasgevind? Waar is Saul as koning aangewys? Wie het Jabes beleër? Wat het Saul gedoen toe hy dit hoor? Waarom het die Filistyne Israel aangeval? Wat het Jonatan op eie houtjie gedoen? Waarom is Saul as koning verwerp? Wie moes Saul met die banvloek tref? Wat het Saul gedoen? Wat het die Here hom laat aansê? Wat het met Saul hierna gebeur? Wie het sy wapendraer geword?
 3. Wie is in Saul se plek tot koning gesalf? Watter Filistyne het Israel uitgetart? Wie het hom verslaan? Waarmee? Waarom het Saul Dawid so vervolgt? Waarom wou Saul Merab aan Dawid gee? Hoe het Migal Dawid se vrou geword? Waarom was Saul bly toe hy hoor dat Migal Dawid lief het?
 4. Watter bevel het Saul aan sy knegte aangaande Dawid gegee? Wat het Jonatan vir Dawid gedoen? Wat het gebeur toe Dawid weer voor Saul speel? Hoe het Migal Dawid help ontvlug? Waarheen het Dawid gevlug? Wat het met die knegte gebeur wat Saul gestuur het om Dawid te vang? Na wie het Dawid sy toevlug geneem? Wat moes Jonatan vir Dawid doen? Hoe sou Jonatan hom die uitslag bekendmaak? Wat het Saul gedoen toe Jonatan vir Dawid pleit?
 5. Waarom het Saul Ahimeleg laat doodmaak? Wie het ontkom? Waar het Dawid geskuil? Wie het hulle hier by Dawid gevoeg? Watter stad het Dawid ontset? Wat het Dawid gedoen toe Saul in sy mag val? Waarom wou Dawid Nabal aanval? Wie het daardie onheil afgewend? Watter vrouens het Dawid geneem? Waar het Dawid weer Saul se lewe gespaar? Waarheen het Dawid hierna gevlug? Waar het hy gewoon? Deur wie is Siklag verwoes?
 6. Waarom het Saul die heks gaan raadpleeg? Waar het die groot slag plaasgevind? Hoe het Saul aan sy einde gekom? Wat het Dawid gedoen toe hy van Saul en Jonatan se dood hoor?

Hoofstuk 7

VAN DAWID TOT SALOMO

A.—*Dawid word Koning (II Samuel).*

Dawid het na die dood van Saul hom met sy vrouens en manskappe met hulle families, in Hebron gevestig. Hier het die stam van Juda na hom gekom en hom Koning oor hulle gemaak. Abner, die

generaal van Saul, het egter vir Isboset, Saul se seun, koning oor die ander stamme gemaak, en solank Isboset gelewe het, was daar 'n gedurige burgeroorlog tussen die twee koningskappe, wat eers beëindig is nadat Isboset deur twee van sy knegte vermoor is. Hulle het gemeen dat Dawid hulle daarvoor sou beloon, maar Dawid het hulle ook laat doodmaak. Nou het ook die ander stamme Dawid versoek om oor hulle koning te word, nadat hy alreeds sewe en 'n half jaar oor Juda regeer het. Dawid het Jerusalem, wat hy van die Jebusiete verower het, sy hoofstad gemaak, en hier 33 jaar regeer. In Jerusalem het Hiram die koning van Tirus, vir Dawid 'n huis van sederhout laat bou.

Ook die ark het Dawid na Jerusalem gebring.

Dawid het baie oorloë gevoer en Israel opgebou tot 'n magtige ryk. Hy het die mag van die Filistyne gebreek en Maob onderwerp. Volgens het hy die Ammoniete en Arameërs verslaan. Dawid was 'n man na God's hart, wat in sagmoedigheid en regverdigheid regeer het.

Tog het hy dikwels tot sonde verval. Maar as Dawid sy sonde besef, of dit deur die profeet bekendgemaak word, het hy hom voor God verootmoedig en om genade gesmeek. So het Dawid oorspel met Batseba gepleeg, die vrou van Uriah. Om Batseba as vrou te kan kry het hy aan Joab, sy krygsowerste, wat uit was op 'n veldtog teen Ammon, 'n boodskap gestuur om Uriah op die gevaarlikste punt te stel en dit so te bewerk dat Uriah sneuwel. Na Uriah se dood het Dawid Batseba as vrou geneem. Die Here het deur die profeet Natan Dawid op sy sonde gewys en hom aangekondig dat hy en Batseba se seuntjie sou sterwe. Dawid het hom in berou voor die Here verootmoedig. Die Here het aan Dawid genade betoon en hom en Batseba weer 'n seuntjie geskenk. Hierdie seun, Salomo, het Dawid as sy opvolger benoem. Op 'n ander geleentheid het Dawid in sy hoogmoed die volk laat tel, hoewel Joab hom dit afgeraai het. Die Here het die profeet Gad na Dawid gestuur om hom die straf van die Here oor sy sonde aan te kondig. Dawid kon kies tussen drie strawwe: of sewe jaar hongersnood, of drie maande vlug vir sy vyande, of pes vir drie dae onder sy volk. Dawid het verkies om te val in die hande van die Here, by Wie daar genade is, liewers dan in die van die mense. Van die dertienhonderdduisend weerbare manne in Israel, het daar in die drie dae wat die pes geduur het, sewentigduisend omgekom.

Van sy seuns, Ammon, Adonia en veral van Absalom, het Dawid baie verdriet gehad. Onder dit alles was sy vertroue op die Here onwrikbaar vas. En telkemale het hy die Here vir al sy seëninge dankbaarheid betoon, of 'n loflied gesing, — lees maar sy psalms, en ons sien hoe dat daarin sy ontmoed en berou spreek, of hy in jubel uitbreek. Die Here wou hom egter nie toelaat om vir Hom 'n huis te bou nie, omdat daar so baie bloed aan sy hande gekleef het nie. Dawid het toe begin om allerlei kosbaarheid te versamel vir die tempel wat Salomo sou bou.

B.—Absalom (2 Sam. 13-19).

Absalom, die seun van Dawid by Maäga, die dogter van Talmai, die koning van Gesur, is in Hebron gebore. Absalom was 'n baie mooi man, sonder 'n enkele gebrek, en veral het hy 'n baie mooi bos hare gehad, wat hy eenmaal in 'n jaar laat skeer het omdat dit te swaar geword het. Veral hy het sy vader baie verdriet berokken. Sy broer Amnon het hy laat vermoor omdat die sy suster Tamar onteer het. Bevrees vir sy vader het hy toe na sy grootvader in Gesur gevlug, waar hy drie jaar vertoef het. Deur toedoen van Joab het Dawid hom weer teruggeroep na Jerusalem. Dit was egter eers twee jaar later wat Dawid hom laat beweeg het om hom met Absalom te versoen. Absalom het hom nou listig daarop toegelê om die guns van die volk te win. Met die doel het hy elke môre in die stadspoort gaan staan, en elkeen wat met 'n regspraak na die koning kom, aangespreek, en as hy vernem dat die tot Israel behoort het, gesê dat sy saak reg was, maar dat van die koning tog geen reg te verwag was nie. Sugtend het hy dan bygevoeg as hy tog maar regter was, dan sou aan elkeen reg geskied.

Telkemade as een voor hom neerbuig het hy hom opgerig en gesoen en as sy gelyke behandel. Dit het ook nie lank geduur nie of die volk was op sy hand. Onder die voorwendsel dat hy die Here daar wou gaan dien, het hy van Dawid verlof bekom om na Hebron te gaan waar hy hom as koning laat uitroep het. Toe Dawid hiervan berig ontvang, het hy met sy mense na die woestyn gevlug. Sadok die priester met sy seun Ahimaäs, en Abjatar en sy seun Jonatan het Dawid met die ark laat omdraai en hulle opdrag gegee om hom altyd berigte te stuur. Hy het sy vriend Husai beveel om na Absalom te gaan, sodat hy die raad van Agitofel, wat Absalom gevolg het, kon vernietig. Op hierdie vlug het Dawid baie trou ondervind van Ittai en van Siba, wat hom voorsien het van 'n paar opgesaalde esels en brood, koek en wyn. Simeï, 'n familielid van Saul, het Dawid teëgekom en hom gevloek en hom en sy mense onder die klippe gesteek. Toe Abisai Dawid op Simeï wou wreek, het Dawid hom dit belet.

Agitofel het by Absalom aangedring om hom toe te laat om Dawid met twaalfduisend man nog dieselfde nag te agtervolg, dan sou hy hom kon oorval terwyl hy moeg en uitgeput is, en die koning alleen doodmaak, en die volk terugbring. Absalom het egter eers vir Husai ook geraadpleeg, wat Agitofel se raad omver gewerp het. Hy het gesê dat Dawid wie se dapperheid aan die hele volk bekend is met sy helde nie saam met die volk sou vernag nie, maar hulle eenkant in 'n kuil of so iets sou verskuil, en as die laer in die nag aangeval word, sou dit op 'n mislukking uitloop.

Sy raad was dat die hele volk gemonster moet word sodat hulle Dawid kon omsingel. Hierdie raad het Absalom aangeneem. Heimlik

het Husai met Ahimaäs en Jonatan Dawid laat weet om glad nie te vertoef nie, maar die Jordaan deur te trek. In bitterheid omdat sy raad nie aangeneem is nie, het Agitofel homself gaan verwurg.

Toe Absalom Dawid agterna jaag was hy al oorkant die Jordaan in Mahanaim. Dawid het sy leër in drie verdeel onder Joab, Abisai en Ittai, en hulle streng bevele gegee om tog saggies met Absalom te werk. Dawid se dienaars het die Israëliete verslaan en op die vlug gejaag, en toe Absalom se muil met hom onder 'n terpentynboom deur hardloop, het Absalom se hare aan die terpentynboom vasgehak, sodat hy bly hang het, terwyl die muil onder hom uit hardloop. Hier het Joab hom doodgemaak. Dawid was bitter bedroef oor sy dood en het gewens dat hy liever in die plek van sy goddelose seun gesterf het. Juda en die helfte van Israel het nou uitgegaan om Dawid terug te bring na sy huis toe. Maar Seba het oproer onder 'n deel van Israel verwek en hulle van Dawid afgerokkel. Hy is egter gou verslaan. Terwyl Dawid op sy sterfbed lê het Adonia homself tot koning laat uitroep, maar Dawid het gou bevel gegee aan Sadok en Natan om Salomo tot koning te salf. Dankbaar dat hy voor sy dood nog sy seun op die troon kon sien, het Dawid tevrede gesterf.

* * *

C.—Salomo (1 Kon. 1-11).

Het Dawid alreeds Israel opgebou tot 'n magtige ryk, dan het veral Salomo van Israel 'n staat gemaak, met hoëre en laere ambte. So het hy die land in twaalf distrikte verdeel, elkeen met 'n amptenaar aan die hoof. Nou kon Israel meedoen in die ry van die volkere. Handel en verkeer het toegenem en rykdom en weelde het groter geword. In die begin het Salomo hom klein gevoel en hulp van God verwag, maar naderhand het hy die groot koning geword, vroom en wys, en die Here vergeet, en hom deur sy baie vrouens tot afgodery laat verlei.

Kort na sy troonbestyging het die Here hom in 'n droom die voorreg gegee om enigiets van die Here te begeer. Salomo het gevra om wysheid, sodat hy reg kon spreek onder sy groot volk en kon onderskei tussen goed en kwaad. Omdat Salomo nie eer, mag en rykdom begeer het nie, het die Here ook dit aan hom belowe behalwe wysheid, wat hy begeer het.

Spoedig is Salomo se wysheid op die proef gestel. Daar het twee vrouens wat in een huis gewoon het, na die koning toe gekom. Elkeen het 'n klein seuntjie gehad, maar die een is in die nag dood, en toe het die moeder van die kindjie wat dood is, dit omgeruil vir die lewendige. Nou moes Salomo uitvind wie werklik die moeder van die lewendige kindjie is. Hy beveel toe om 'n swaard te bring en die kindjie in twee te kap, sodat elke vrou 'n stuk kan kry.

Die werklike moeder van die kind smeek toe om maar liewers die kind aan die ander vrou te gee. Die ander vrou egter sê dat as sy die

kind nie kon kry nie, dan die ander een ook nie. Die koning gee toe bevel om die kind aan die eerste vrou te gee, want nou was hy seker dat sy die moeder was. Spoedig was hierdie vonnis in Israel bekend en almal het Salomo gevrees want hulle het gesien dat hy met besondere wysheid begaafd was. Selfs tot in die verste lande het die gerugte van Salomo se wysheid deurgedring, sodat die koningin van Skeba na Jerusalem gekom het om Salomo se wysheid op die proef te stel. Toe sy alles gesien en gehoor het, het sy gesê dat die helfte nie aan haar vertel is nie.

Met Hiram, die koning van Tirus het Salomo 'n verbond gesluit en voorbereidsels gemaak vir die bou van die tempel.

Reeds Dawid het begin om skatte te versamel vir die bou van die tempel, hoewel die Here hom nie wou toelaat om dit te bou nie.

Die Tempel is by Jerusalem op die berg Sion gebou, van klippe wat reeds by die breekplek klaar gekap is en sederhout en sipreshout, wat deur Hiram gelewer is, ook reeds klaar toeberei, sodat by die bou van die tempel daar 'n gewyde stilte geheers het.

Nes die tabernakel was ook die tempel in drie afdelings: Die heilige der heilige waarin gestaan het die ark, oordek deur die vlerke van die met goud oordekte engele; die heilige, waarin gestaan het die goue altaar, die tien goue kandelaars, en die tafel van die toonbrode, van goud. Die hele huis is ook van binne met goud beslaan. Rondom was die voorhof, van bo heeltemal oop, waarin gestaan het die „kopersee“, wat op twaalf beeste gerus het, wat ook uit koper was, en die koper altaar. Aan die huis was daar ook 'n aanbousel in drie verdiepings, met kamers bedoel as die verblyfplek vir die priesters en bewaarplek vir die tempelskatte.

Na die voltooiing is die tempel luisterryk en plegtig ingewy. By hierdie geleentheid het Salomo 'n gebed gedoen waarin hy die Here gevra het om altyd die gebede van die volk te verhoor as hulle met brou tot Hom kom. Nadat die ark in die Allerheiligste ingedra was, het 'n wolk die tempel vervul, as teken dat die Here in die tempel wou woon. Na die inwyding het die Here andermaal aan Salomo verskyn en hom meegedeel dat hy sy gebed verhoor en die tempel geheilig het. As Salomo nes Dawid die Here sou dien dan sou die Here sy troon bevestig. Maar omdat Salomo hom deur sy vrouens tot afgodery laat verlei het, het die toorn van die Here teen hom ontbrand en het die Here hom laat aansê, dat die Here na sy dood sy ryk sou skeur, maar terwille van Dawid sou sy nageslag 'n deel van die ryk behou.

Nadat hy veertig jaar geregeer het, is Salomo oorlede.

VRAE:

1. Waar het Dawid na Saul se dood gaan woon? Wie het oor Israel koning geword? Hoe het dit gekom dat Dawid ook koning oor Israel geword het? Watter stad het Dawid sy hoofstad gemaak?

- Watter groot sonde het Dawid begaan? Wat het gebeur toe Dawid die volk laat tel het? Wat het die Here Dawid nie toegelaat om te doen nie? Wie het Dawid as sy opvolger benoem?
2. Vir wie het Absalom laat vermoor? Waarheen het Absalom gevlug? Wie het dit bewerk dat Dawid hom weer met Absalom versoen het? Wat het Absalom gedoen om in die volk se guns te kom? Waar het hy hom tot koning laat uitroep? Wie het aan Dawid op sy vlug baie vriendskap bewys? Wie het Absalom goeie raad gegee? Wie het Agitofel se raad veridel? Wat het met Absalom in die stryd gebeur? Deur wie is Dawid opgevolg?
 3. Wat het Salomo van die Here begeer? Waaroor het twee vrouens na Salomo gekom? Hoe het Salomo die regte moeder kon aanwys? Wie het gekom om Salomo se wysheid te hoor? Met wie het hy 'n verbond gesluit? Waar is die tempel gebou? Hoe is die tempel ingerig? Waarom het die Here Salomo se ryk geskeur?

Hoofstuk 8

VAN DIE SKEURING VAN DIE RYK TOT DIE VAL VAN ISRAEL

A.—*Die Skeuring van die Ryk (1 Kon. 11:26 vv. 14).*

Nog tydens die lewe van Salomo het die Here Jerobeam deur die profeet Ahia laat aansê, dat hy na die dood van Salomo koning oor die tien stamme sou word. Salomo het probeer om Jerobeam dood te maak, maar het hy na die koning Sisak van Egipte gevlug.

Na die dood van Salomo het die hele volk by Sigem bymekaar gekom om sy seun Rehabeam koning te maak. Onder leiding van Jerobeam wat hulle uit Egipte laat haal het, het hulle Rehabeam versoek om die laste wat sy vader Salomo hulle opgelê het, ligter te maak. Hy is deur die ou raadgewers van sy vader aangeraai om aan die wens van die volk toe te gee. Maar sy jonger raadsliede het hom aangespoor om aan die volk te sê, dat hy die laste nog swaarder sou maak.

Toe die volk dit verneem, het almal, behalwe die stam van Juda en Benjamin, hom verlaat, en Jerobeam koning oor hulle gemaak.

Omdat Jerobeam bevrees was dat as die volk nog na Jerusalem gaan om daar te aanbid, hulle van hom afvallig sou word, het hy in Betel en Dan twee goue kalwers opgerig, sodat die volk daar kon gaan aanbid. Ook het hy priesters benoem uit alle dele van die volk, wat nie uit die stam van Levi was nie, en self die offerandes gedoen.

Oor hierdie afgodery het die Here hom deur die profeet Ahia die ondergang van sy huis laat aansê, en dat almal behalwe sy seun Abia 'n geweldadige dood sou sterf. Eendag terwyl Jerobeam besig was om te Betel te offer, het daar 'n profeet van die Here gekom om teen die

altaar te profeteer. Daaroor was Jerobeam woedend en het, terwyl hy na die profeet wys, opdrag gegee om hom te vang, maar sy hand het verstyf sodat hy dit nie kon terugtrek nie. Op die profect se gebed het dit weer gesond geword.

Die Here het die profeet ook beveel om nie in Israel te vertoef of daar iets te eet nie. Hy het hom egter deur 'n ander profect laat ompraat en na sy huis gegaan om daar te eet. Toe hy eindelik na Juda terugkeer, is hy deur 'n leeu doodgebyt.

Na sy dood is Jerobeam opgevolg deur sy seun Nadab.

* * *

B.—Die Ryk van Noord-Israel (1 Kon. 16-22).

Die geskiedenis van die tienstamme ryk is een van afgodery en dientengevolge agteruitgang, omdat vanweë hulle sonde die hand van die Here swaar op hulle gerus het, maar sonder dat dit by hulle werklik bekering gewek het.

Van die twee ryke was Israel altyd die sterkste, veral onder hul konings Omri-Agab, Jehu en Hosea.

Nadat Nadab, die seun van Jerobeam, maar twee jaar geregeer het, is hy deur Baesa gedood. Baesa het die huis van Jerobeam uitgeroei, maar in afgodery volhard, sodat die Here hom deur 'n profeet sy ondergang laat aansê het. Sy seun Ela is deur die leërowerste Simri vermoor, wat ook al wat manlik is in die huis van Baesa uitgeroei het. Hy het maar sewe dae regeer, want toe Omri, wat deur die volk koning gemaak is, hoor wat Simri gedoen het, het hy teen hom opgeruk, waarop Simri selfmoord gepleeg het. Van Semer het Omri die berg Samaria gekoop waar hy 'n stad gebou het, wat hy na Semer Samaria genoem het.

Hy is opgevolg deur sy seun Agab, wat nog goddeloser was. Onder invloed van Isebel, sy Sidoniese vrou, het hy die Baäldiens ingevoer.

Dit is hierteen wat die profeet Elia in verset gekom het. Hy was 'n kragtige persoonlikheid, wat onvermoeid geywer het vir die diens van die Here.

Toe Agab in Samaria vir Baäl 'n tempel gebou het, en heilige boomstamme opgerig het, het Elia Agab aangekondig dat die Here geen reent meer sou gee nie, behalwe op sy woord nie. Op bevel van die Here het Elia by die spruitjie Krit, oos van die Jordaan, gaan bly. Hier het hy drinkwater gekry en het die kraaie smorens en saans vir hom kos gebring. Toe die riviervloei eindelijk ook tengevolge van die langdurige droogte heeltemal opdroog, het Elia by 'n weduwee in Sarfat gaan bly. Die weduwee wat maar net een seun gehad het, het die res van die drie jaar wat die droogte geduur het vir hom gesorg, want op die Here se woord het die bietjie meel in die kruik en die olyfolie in die kan nie opgebraak nie.

Hierna is die weduwe se seun dood, maar op die profeet se ernstige gebed het die seun weer lewendig geword.

Eindelik het die Here Elia beveel om hom aan Agab te gaan vertoon daar Hy reent oor die land wou gee. Op pad het Elia Obadja ontmoet en hom gestuur om Agab te boodskap dat Elia daar is. Hierdie Obadja het, daar die hongersnood in Samaria swaar was, en nadat Isebel baie van die Here se profete laat doodmaak het, honderd profete in spelonke versteek en van voedsel voorsien.

Elia het Agab versoek om die hele Israel, tesame met die 450 Baälpriesters en die 400 priesters van die godin Asjera op die berg Karmel te versamel.

Daar op Karmel het Elia die volk versoek om te kies wie hulle wou dien: as Baäl God is, moes hulle hom dien, en as die Here God is, moes hulle die Here dien. Verder het hy opdrag gegee dat daar twee bulle geslag moes word. Een moes die Baäl-priesters berei en op hulle altaar lê, en die ander een sou hy op sy altaar lê.

Dan moes hulle Baäl aanroep, en hy sou die Here aanroep, en die een wat met vuur antwoord, sou God wees. Die Baäl-priesters het toe begin bid, hulself met swaarde stukkend gekerwe, maar hoewel hulle amper die hele dag aanhou bid het, het niemand geantwoord nie. Elia het hulle naderhand begin spot en gesê, dat hulle maar harder moes roep, want hulle god slaap miskien, of is dalk doof, of op reis, en hulle dus nie kan hoor nie. Laat die middag het Elia die volk nader geroep en hulle beveel om sy altaar goed nat te gooi, tot driemaal toe. Skaars het hy begin bid of daar het vuur uit die hemel geval, wat die offer verteer het. Die volk het toe erken dat die Here God is, en op Elia se bevel al die Baäl-priesters doodgemaak. Hierna het die Here op Elia se gebed reent gegee. Isebel wou Elia doodmaak toe sy verneem wat daar op die Karmel plaasgevind het. Maar Elia het die woestyn ingevlug, waar hy moedeloos onder 'n besembos gaan sit het, daar hy gemeen het dat nog net hy in die hele Israel die Here dien. Hier het 'n engel van die Here vir hom kos gebring, waardeur hy so versterk is dat hy die lang reis na die berg Horeb kon maak, en veertig dae en nagte sonder kos kon klaar kom. Daar het die Here in 'n sagte stilte aan hom verskyn (in die sterk wind, aardbewing en vuur, wat dit vooraf gegaan het, was die Here nie) en hom beveel om terug te gaan, om Hasael as koning oor Aram te salf, en Jehu oor Israel, aangesien daar nog 7,000 in Israel was, wat die knie voor Baäl nie gebuig het nie.

Agab het hierna vreeslik sin gekry in die wingerd van Nabot, wat egter die erfdeel van sy vaders selfs nie aan die koning wou afstaan nie. Op slinkse wyse het Isebel Nabot laat doodmaak en die tuin aan Agab gegee. Hieroor het Elia Agab die ondergang van sy huis aangekondig.

Deur Benhadad, die koning van die Arameërs, is Samaria beleër, maar toe Agab (deur 'n profeet aangesê) in opdrag van die Here, teen

hulle uittrek het hy die oorwinning behaal. 'n Jaar later het Benhadad weer teen Agab uitgetrek, want het hy gesê, hulle gode is berggode daarom is ons die eerste keer verslaan, en as ons hulle nou in die vlaktes aanval, sal ons oorwin. Hierna val hy Israel te Afek aan, maar ook hierdie keer het die Here aan Agab die oorwinning gegee, om die Arameërs te wys dat Hy ook God van die laagtes is.

Hierna was daar drie jaar lank vrede tussen Aram en Israel. Hierna wou Agab, wat intussen 'n verbond met Josafat, die koning van Juda gesluit het, hoewel die profeet Miga hom daarteen gewaarsku het, Ramot in Gilead van die Arameërs herower, en in hierdie slag het hy gesneuwel.

En toe die Here Elia in 'n storm na die hemel sou neem het hy en Elisa op reis gegaan, omdat Elisa onder geen omstandighede van hom wou weggaan nie. By die Jordaan het Elia met sy opgerolde mantel op die water geslaan, wat geskei het sodat hulle droogvoets kon deurgaen.

Elisa het, op Elia se vraag, begeer om 'n dubbele aandeel van sy geestelike nalatenskap te mag ontvang; dus die eersgeboortereg op die kragte wat in Elia werk. Hierop het Elia geantwoord dat sy begeerte vervul sou word as dit hom deur die Here gegun word om Elia se wegneming te aanskou. Geestelike gawes kan immers net God gee. Skielik kom daar 'n wa van vuur met perde van vuur, wat skeiding tussen hulle maak en is Elia na die hemel opgeneem. Elisa wat dit gesien het, het uitgeroep; „My vader, my vader, wa van Israel en sy perderuiters!” Elia was vir Israel meer werd as 'n hele leër van waens en perderuiters.

Elia se mantel wat van hom afgeval het, het Elisa opgetel en teruggekeer na die vyftig profete seuns (d.w.s. die disipels of leerlinge van die profeet, wat by die Jordaan agterbly het. (Sien 2 Kon. 1 - 2).

* * *

C.—Die Ryk van Noord-Israel.

Die profeet Elisa het ook op die politieke lewe 'n groot invloed uitgeoefen. Deur sy onwrikbare vertroue op die Here het baie wonders deur sy hand geskied.

Nadat hy Elia na die hemel sien opvaar het, het hy met Elia se mantel teruggekeer na die Jordaan. Daar het hy daarmee op die water geslaan, terwyl hy vra waar die God van Elia is, waarop die water geskei het, sodat hy kon deurgaen. Die mense van Jerigo het teen Elisa gekla, dat hoewel die ligging van die grond goed is, dit tog onvrugbaar is. Elisa het toe sout oor die water gestrooi en gesê dat die Here wil dat die water die grond nie meer onvrugbaar sou maak nie, wat toe gebeur het. Terwyl Elisa op pad was van Jerigo af, het daar klein seuntjies uit Bet-el hom bespot oor sy kaalkop, waarop, nadat Elisa

hulle in die naam van die Here vervloek het, twee bere uit die bos gekom het, wat twee-en-veertig van hulle verskeur het.

Omdat Moab, wat aan Agab dienspligtig was, nie meer sy verpligte belasting wou betaal nie, het Joram, met sy bondgenoot Josafat, teen hom uitgetrek. Hulle het deur die woestyn van Edom getrek, waar hulle sonder water geraak het, sodat hulle gevrees het dat hulle sou omkom. Hulle het Elisa laat roep om hom te raadpleeg. Elisa wou eers nie gehoor gee nie, maar het eindelijk uit agting vir die koning van Juda ingewillig om die Here te raadpleeg. Hy het hulle toe meegedeel dat die Here water sou voorsien en dat hulle Moab sou verslaan. Die volgende dag is sy profesie ook vervul.

Eenkeer het die weduwee van 'n profeteseun na Elisa om hulp gekom daar haar skuldeiser haar twee seuns as slawe wou neem. Al wat sy nog in huis gehad het was 'n kruik met olyfolie. Elisa beveel haar om van haar bure kanne te leen, en nadat sy en haar seuns die huis gesluit het, moes sy die kanne uit die kruik vol gooi. Die olie het eers gaan staan nadat al die kanne vol was. So kon die weduwee haar skuld betaal en ook genoeg oorhou om van te lewe.

In Sunem het 'n vermoënde vrou en haar man gewoon, by wie Elisa dikwels gasvryheid geniet het. Op haar versoek het haar man vir Elisa 'n bo-vertrek gebou. Elisa wou haar graag vir haar sorg beloon, maar daar was niks wat sy begeer het nie. Toe hy van sy kneg Gehasi verneem dat sy kinderloos is, het hy haar gesê, dat sy 'n kind sou hê. Toe die kindjie groot was, is hy skielik oorlede tot die oorstelpende droefheid van die vrou, maar op Elisa se vurige gebed het die seuntjie weer lewendig geword. Tydens 'n hongersnood het van die profeteseuns wilde karkoere gekook, wat egter so giftig was dat hulle dit nie kon eet nie. Elisa het 'n bietjie meel daarvoor gestrooi, waarop dit eetbaar geword het.

Deur 'n Joodse diensmeisie van sy vrou aangeraai, het Naäman, 'n leërowerste van die Arameërs, wat melaats was, na Elisa gekom om genesing te soek. Toe Elisa hom deur Gehasi laat weet om hom sewe maal in die Jordaan te was, was hy so vererg dat hy sy knegte beveel om dadelik om te draai want as hy hom moes was, dan het die riviere van Damaskus, Abana en Farpar, beter water. Hy het gemeen dat die profeet sou kom, die aangetaste dele aanraak en towerwoorde opsê. Toe hy hom egter op aandrang van sy knegte sewe maal in die Jordaan gaan was het, het hy gesond geword. Elisa wou die geskenke wat Naäman hom hierop wou gee, nie aanneem nie. Naäman het 'n vrag grond saam geneem om daarmee in sy land 'n altaar te bou vir Elisa se God, daar hy voortaan aan geen ander God meer wou offer as aan die Here nie. Na hy weg is, het die begerige Gehasi hom agterna gesit en van hom twee talente silwer en twee stelle klere bekom onder voorwendsel dat Elisa dit wou hê vir twee profete seuns. Hierop het Gehasi, nadat dit hom deur Elisa voorspel is, melaats geword. (sien 2 Kon. 1-5).

Toc Elisa een keer saam met die profeteseuns by die Jordaan was waar hulle besig was om bome te kap, het 'n geleende byl in die water geval. Elisa het 'n stok gesny en dit gegooi op die plék waar die byl geval het, waarop die byl gedrywe het.

Al die planne wat die koning van Aram teen Israel gesmee het, het misluk, omdat Elisa die koning van Juda altyd gewaarsku het. Toe die koning van Aram verneem dat dit Elisa is wat die koning van Israel waarsku, en dit nie verraad is nie, wou hy Elisa gevange neem. Met die doel het hy 'n leër na Dotan gestuur. Toe die kneg van Elisa die groot strydmag sien, het hy baie bang geword, waarop die Here, op Elisa se gebed, die kneg se oë geopen het, sodat hy kon sien dat hulle deur 'n magtiger leër (van engele) beskerm word. Op Elisa se gebed het die Here die vyand met blindheid geslaan, sodat Elisa hulle tot binne in Samaria gelei het. Joram wou die mense toe doodmaak, maar Elisa wou dit nie toelaat nie, maar het hom gesê om hulle kos te gee en na hulle land terug te stuur. Hierna het Benhadad die koning van Aram Samaria beleër. Die hongersnood was naderhand so groot dat 'n vrou haar eie kind geslag het om te eet. Toe die koning dit hoor wou hy Elisa doodmaak. Toc die koning by hom kom, sê Elisa hom dat daar môre vir almal genoeg sou wees om te eet. Die koning se adjutant het daarmee die spot gedrywe, waarop Elisa sê, dat hy dit wel sou sien maar daarvan nie sou eet nie.

Die volgende dag het vier melaatse (wat deur die honger gedrywe dit gewaag net om die kamp van die Arameërs binne te gaan) kom boodskap dat die Arameërs gevlug het. Die koning het eers gedink dat dit 'n hinderlaag was, maar toe verkenner die berig bevestig, het die Israeliete uitgegaan om die laer te plunder, want deur 'n skrik van die Here aangedryf, het die Arameërs gevlug en alles agtergelaat. Die adjutant moes toe aanskou hoe daar genoeg kos die stad ingedra word, maar self het hy niks daarvan kon geniet nie, want in die stadspoort is hy deur die mense doodgetrap.

Deur een van die profeteseuns het Elisa Jehu tot koning oor Israel laat salf. Nadat Jehu gesalf is, het die ander leërowerstes hom tot koning uitgeroep. Jehu het hierop met die strydwagens afgetrek na Jisreël waar Joram gewond gelê het. Hier het hy Joram doodgemaak en ook vir Ahasia van Juda, wat Joram daar kom besoek het. Nadat Jehu Isebel uit 'n venster van haar huis laat gooi het, het hy die hele geslag van Agab uitgeroei. Deur moord en verraad het Jehu op die troon gekom en sy regering kon hy slegs deur 'n skrikbewind handhaaf.

Hoewel hy al die Baäl-priesters doodgemaak het, het hy die Here maar halfslagtig gedien, want hy het volhard in die afgodery van Agab. Ook sy seun Joahas het in die afgodery volhard. Onder die verdrukking van Hasael van Aram het hy weer die aangesig van die Here gesoek, waarop die Here Israel uit die hand van Hasael verlos het.

Onder die regering van Jehu se kleinseun Joas het Elisa dodelik siek geword. Joas wat hom besoek het, het in droefheid uitgeroep: „My Vader, my vader, wa van Israel en sy perderuiters”. Elisa het Joas beveel om sy boog en pyle te neem, die venster na die ooste oop te maak, en terwyl hy sy hande op die hande van die koning lê, hom gebied om te skiet. Verwonderd hieroor het Joas tog gehoorsaam. Elisa het uitgeroep dat Joas die Arameërs sou verslaan. Hierna beveel hy Joas om met sy pyle op die grond te slaan. Nadat hy slegs driemaal geslaan het, het die koning opgehou. Teleurgesteld sê Elisa dat hy vyf of sesmaal moes geslaan het dan sou hy die Arameërs heeltemal verslaan het. Die volgende dag is Elisa dood.

Onder Jerobeam II, die seun van Joas, het Israel weer voorspoed en welvaart geniet, en weer 'n magtige ryk geword. Maar dit het gepaard gegaan met allerlei maatskaplike misstande, skyn-vroomheid en onsedelikheid. Daarom het die Here Amos uit Tekoa geroep om hierteen op te tree. Amos is die oudste van die sogenaamde skrifprofete, d.w.s. van die waarvan in die Bybel 'n profetiese geskrif be- waar gebly het.

Grondgedagte van Amos se prediking is dan ook: reg en geregtig- heid, God vra geen offerande nie, maar vroomheid, wat sig openbaar in 'n sedelike lewenswandel.

* * *

D.—*Jona*.

Volgens 2 Kon. 14:25 moes Jona, die seun van Amitai, gelewe het onder die regering van Jerobeam II. Waar Elia en Elisa gewerk het in hulle eie land, daar word Jona met 'n boodskap na die heidense stad Nineve gestuur. Die boek Jona bevat geen Godssprake van die profeet nie, maar handel oor die profeet self. Die skrywer wil dan ook in die lig stel, dat Gods genade en barmhartigheid nie net tot Israel beperk is nie, maar sig oor alle volke uitstrek, en dat as die heidene hulle waaragtig bekeer die Here Sy bedreiginge intrek.

Jona word na Nineve gestuur om haar die oordeel aan te kondig. Hierdie opdrag wil Jona nie uitvoer nie, maar vlug op 'n skip na Tarsis, in die Suidweste van Spanje, daar hy dit moontlik ag dat die Here die oordeel mag intrek. Daar ontstaan egter 'n hewige storm wat die skip in gevaar bring. Deur die lot word Jona as die skuldige, die oorsaak van die onheil aangewys, en op sy eie versoek oorboord gewerp, waar- na die storm bedaar. Die Here beskik dit so, dat 'n groot vis Jona insluk. In die ingewande van die vis het Jona 'n danklied aan God aan- gehef vir sy wonderbaarlike verlossing. Na drie dae het die Here beskik dat die vis Jona op droë grond uitspuug.

Vir die tweedemaal ontvang Jona opdrag om in Nineve te gaan predik, en nou gehoorsaam hy. Jona het in Nineve begin verkondig dat die Here oor 40 dae die stad sou verwoes. Die inwoners het God

geglo en hulle in rougewaad geklee en 'n vasdag uitgeroep. Toe die koning van Nineve hierdie berig ontvang het hy 'n rougewaad aange- trek en in die as gaan sit, en 'n bevel uitgevaardig dat die hele bevol- king met inbegrip van die vee moes vas, en dat hulle hulle tot die Here moes bekeer. Hierdeur word die onheil afgewend Maar dit het Jona so ontstem dat hy gewens het om maar liever te sterwe.

Onder 'n skerm, wat hy vir hom buitekant die stad gemaak het, het hy gaan sit om te sien wat met die stad sou gebeur. Om Jona teen die hitte van die son te beskerm het die Here 'n wonderboom oor hom laat opskiet. Die volgende môre het die Here die wonderboom deur 'n wurm laat vreet sodat die verdor het. Dit het Jona so bedroef en in sy teleurstelling oor die verlies van die boom het hy gewens om maar te mag sterwe. Die Here vra Jona toe, of, waar Jona so bedroef is oor die verlies van die boom, die Here Hom nie veeleer moes ontferm oor die groot stad Nineve, met sy honderd-en-twintigduisend inwoners nie.

* * *

E.—Die Val van Israel (2 Kon. 15:8-21; 17; Hosea).

Onder die konings van Israel was daar maar enkeles wat die Here nog gedien het, en dit ook nie met 'n onverdeelde hart nie, want die afgodery het hulle nie nagelaat nie. Omdat hulle die waarskuwings van die Here deur Sy profete in die wind geslaan het, het die Here Sy hand van hulle teruggetrek en hulle oorgegee in die hande van hulle vyande. Aanvanklik was Israel teen Assirië beveilig deur Sirië wat tussenin gelê het, maar toe die mag van Sirië begin verswak en in Israel die een koningsmoord op die ander gevolg het, het Assirië spoedig daar vaste grond gekry. In die begin het hy hom tevrede gestel met groot skatting. So het reeds Menahem aan Pul duisend talente silwer betaal, om die land van verwoesting te vrywaar, toe die koning van Assirië die land ingeval het. Hierdie silwer het hy van sy vermoënde onderdane geëis.

In hierdie bewoë tye is dit wat die profeet Hosea opgetree het, 'n jonger tydgenoot van Amos. Grondtoon van sy prediking was Gods liefde, wat selfs nie deur die ontrou van Sy volk tot niet gemaak word nie. Hierdie waarheid het die profeet geleer uit eie bittere ervaring. Hy was getroud met 'n vrou, wat hy innig liefgehad het, maar wat hom ontrou geword het. Maar haar ophou liefhê kon hy nie, en daarom probeer hy om haar weer te win, eers deur geweld en later deur vriende- like oorreding.

En juis omdat God sy volk so liefhet, kon Hy hulle ontrou nie duld nie, en moet Hy hulle straf, en tog, juis, daarom, kan Hy nie in hulle komende ondergang berus nie en moet hulle red. Daarom pro- beer God om hulle wederliefde te win, en kan en mag die hom nie onthou word nie. Daarom vind Hosea vir Israel se sonde ook die bitterste en smadelikste benaming; ontrou, versmading van Gods liefde. Hierin beluister ons die taal van 'n hart vol liefde. Eers het Hosea nog

die welvaart onder Jerobeam II belewe, maar daarna oorloë en rewolusies.

Pekahia het sy vader Menahem opgevolg, maar is deur sy adjutant Peka vermoor. Toe Peka saam met Resin van Aram 'n inval in Juda doen, het Agas van Juda die hulp ingeroep van Tiglar-Pileser, terwyl hy hom as geskenk gestuur het die silwer en goud wat in die Huis van die Here was en in die skatkamer van die koning. Die Assiriese koning het toe aan sy versoek voldoen, teen Damaskus opgetrek, dit ingeneem en die volk as gevangenes meegevoer, terwyl hy Resin doodgemaak het.

Hosea het Peka vermoor en koning oor Israel geword. Eers het hy aan Salmaneser die koning van Assirië dienspligtig geword, maar toe hy met die hulp van So van Egipte die Assiriese juk wou afgooi, het Salmaneser hom gevange geneem, en Samaria, nadat hy dit drie jaar lank beleër het, verwoes en die bestes van Israel gevanklik weggevoer na Assirië.

Hy het die land weer bevolk met bevolkings-elemente uit sy ander verowerde gebiede. Omdat hulle die Here nie gevrees het nie, het die Here deur leus verwoesting onder hulle aangerig. Die koning van Assirië het toe een van die weggevoerde priesters teruggestuur om die mense die diens van die Here te leer. Hulle het toe wel geleer om die Here te vrees, maar daarna ook met hulle afgodiese praktyke vol gehou. Hierdie heidense bevolking het hulle met die agtergeblewe Israeliete vermeng. Uit hierdie vermenging het die Samaritane ontstaan, wat later deur die Jode nie as Gods volk erken word nie. Op Gerisim het die Samaritane toe 'n eie tempel gebou as konkurensie met die tempel te Jerusalem. Die weggevoerde Israeliete het verdwyn en nooit is in die geskiedenis meer van hulle 'n spoor teruggevind nie.

VRAE:

1. Deur wie is Salomo opgevolg? Wat het aanleiding gegee tot die skeuring? Wie het koning geword oor Israel? Waarom het Jerobeam die goue kalwers opgerig? Waar het hy dit opgerig? Wat het gebeur terwyl Jerobeam besig was om te offer. Wat het met die profeet gebeur?
2. Waardeur word die geskiedenis van Israel gekenmerk? Wat weet u van Nadab? Wat het Baesa gedoen? Deur wie is Elia gedood? Wat was die lot van Simri? Wat het Omri gedoen? Watter profeet het teen hom opgetree? Waarom het Elia droogte aangekondig? Hoe het die Here in die tyd vir Elia gesorg? Wat weet u van die seun van die weduwee? Waarom het Elia die volk op Karmel laat saamroep? Waarom het Elia die woestyn in gevlug? Wat het by Horeb plaasgevind? Watter opdrag ontvang Elia hier? Watter koning het Samaria beleër? Waarom het Benhadad in die laagte aangeval? Met wie het Agab 'n verbond gesluit?

- Deur watter profeet is Agab gewaarsku om Rama nie aan te val nie? Hoe was die einde van Elia? Wat het Elisa van Elia begeer?
3. Watter wonders het deur die hand van Elisa geskied? Wie het vir Elisa 'n kamer laat bou? Wat het Elisa vir haar gedoen? Hoe is Naäman van sy melaatsheid genees? Waarom wou Benhadad Elisa gevange neem? Wat het met sy leër wat hy vir die doel gestuur het gebeur? Wat weet u van die beleëring van Samaria? Wie het Elisa tot koning laat salf? Wat het Jehu gedoen? Onder watter koning het Israel weer voorspoed geniet? Watter profeet het in hierdie tyd opgetree? Wat was sy prediking?
 4. Onder watter koning het Jona gelewe? Wat wil die skrywer van hierdie boek aan die lig stel? Watter opdrag het Jona ontvang? Wat het hy gedoen? Wat het op die seereis gered? Watter opdrag ontvang Jona nou? Wat het die inwoners van Nineve gedoen? Wat was die uitwerking van hulle berou? Wat het die Here vir Jona gedoen? Wat het met die wonderboom gebeur? Wat was Jona se reaksie hierop? Wat het die Here hom gevra?
 5. Waaraan is die val van Israel toe te skrywe? Aan wie het Israel nou dienspligtig geword? Onder watter koning is 'n deel van Israel gevankelik weggevoer? Deur wie? Hoe het Hosea aan die bewind gekom? Aan wie het hy dienspligtig geword? Waarom het Salmaneser Samaria verwoes? Wat het van die Israëliete geword? Waar kom die Samaritane vandaan?

Hoofstuk 9

DIE RYK VAN JUDA

A.—Die Konings van Juda.

Rehabeam, wat in die begin nog die Here gedien het, het sy mag uitgebrei en orals in die land versterkte stede gebou. Maar omdat hy die Here verlaat het en allerlei afgodiese praktyke ingevoer het, het die Here die koning Sisak van Egipte teen hom verwek. Sisak het al sy versterkte stede ingeneem en opgeruk teen Jerusalem. Omdat die koning en die volk hulle verootmoedig het, het die Here die onheil gedeeltelik afgewend. Sisak het net die stad geplunder, en die skatte van die huis van die Here en van die huis van die koning weggeneem, asook die goue skilde wat Salomo laat maak het. Rehabeam het toe vir hom koper skilde laat maak.

Abia wat Rehabeam opgevolg het, het ook maar in goddeloosheid volhard, en die Here nie met onverdeelde hart gedien nie. Onder hom het Juda oorwinning oor Israel behaal en die mag van Jerobeam baie verswak. Hy is opgevolg deur sy seun Asa, wat die afgode deur sy vaders gemaak uitgeroei het, en nes Dawid die Here gedien. Onder

hom het Juda weer 'n tydperk van vrede geniet. Die Kusiete, of More, wat suid van Egipte gewoon het, wat onder Serag Juda ingeval het, is deur Asa verslaan. Omdat die burgeroorlog teen Israel nog maar voortgeduur het, het Asa 'n verbond met Benhadad van Aram gesluit en hom beweeg om sy verbond met Israel te verbreek. Benhadad het Israel ingeval, sodat Baesa genoodsaak was om die bou van Rama te staak, wat hy as vesting teen Juda bedoel het. Asa het hierdie stad toe afgebreek en vir hom twee ander stede gebou, Geba en Mispa.

Na Asa het Josafat koning geword. Omdat hy die Here gedien het, was voorspoed sy deel. Maar omdat hy hom met Agab van Israel verswaer het, en later met hom 'n verbond gesluit het, het onheil hom getref. So het Josafat naelskraap ontkom toe hy saam met Agab teen die Arameërs uitgetrek het.

Die Moabiete en Ammoniete wat Juda ingeval het, het hy verslaan (sien 2 Kron. 17-29).

Sy seun Joram, wat Atalia, die dogter van Agab tot vrou gehad het, het al sy broers vermoor, en die goddeloosheid van die konings van Israel nagevolg. Die Here het hom toe oorgegee in die hande van sy vyande en is, soos die profeet Elia hom in 'n brief voorspel het, met 'n ongeneslike siekte geslaan, waaraan hy dood is (sien 2 Kron. 21).

Ahasia wat nou die troon bestyg het, het onder invloed van sy goddelose moeder ook in afgodery volhard. Hy is deur Jehu doodgemaak toe hy op besoek by sy oom was kort nadat Joram ook deur Jehu doodgemaak is.

Atalia het al die nakomelinge van die koninklike huis doodgemaak en self geregeer. Josabat, die vrou van die priester Jojada het Joas die seun van Ahasia egter gered en vir ses jaar lank was hy in die tempel weggesteek. Toe Joas sewe jaar oud was het Jojada hom tot koning gesalf, nadat hy met die priesters en leërowerstes oorleg gepleeg het. Solank Jojada gelewe het, het Joas die Here gedien, maar na die se dood tot afgodery verval. Hy het die tempel laat herstel, maar toe hy die Here verlaat en Sagaria, die seun van Jojada, wat hom bestraf het oor sy sondes, laat doodmaak het, het die Here hom in die hande van die Arameërs oorgegee, wat al die volksowerstes doodgemaak het. Hierna het sy dienaars 'n sameswering teen hom gemaak en hom vermoor (2 Kon. 11, 12; 2 Kon. 22-24).

Sy seun Amasia het in die begin die Here gedien, maar nadat hy die Edomiete verslaan het, het hy die afgode van die Edomiete begin vereer, en die waarskuwings van die profete in die wind geslaan. Deur sy oorwinning op die Edomiete oormoedig gemaak het hy die koning van Knael uitgedaag, maar 'n gedugte neerlaag gely. Ook hy is deur sy knegte vermoor, wat toe sy seun Ussia koning gemaak het. Omdat hy onder invloed van Sagaria gedurig die aangesig van die Here gesoek het, het hy voorspoed geniet en Juda se mag weer opgebou. So het hy die Filistyne verslaan, en ook die Ammoniete dienspligtig ge-

maak. Maar sy voorspoed het hom die Here laat vergeet, en in sy vermetelheid het hy selfs in die tempel gaan offer, wat net die priesters mag doen, waaroor die Here hom met melaatsheid geslaan het. Sy seun Jotam, wat die Here gedien het, het voorspoed geniet, maar sy seun en opvolger, Agas, het die afgodery tot in die tempel gebring (sien 2 Kon. 14; 15; 16; en 2 Kon. 25-28).

* * *

B.—Die Konings van Juda; Hisikia, Manasse en Josia.

In hierdie tydperk is daar geweldige beroering in die volkere wêreld wat ook vir Juda van ontsaglike betekenis is. Die Assiriese ryk is vinnig aan die opkom en het al die kleinere volke rondom Palestina onderwerp. In hierdie tydperk is dit wat die profeet Jesaja begin optree. Sy roeping kan ongeveer in die sterfjaar van Ussia geplaas word. Toe Peka en Resin teen Jerusalem 'n aanval beraam was Jesaja daarvan geen gevaar te wagte nie, maar het hy met krag daarop aangedring om op God te vertrou en kalm en moedig die aanval af te wag. Want duidelik het hy gesien dat die gevaar nie van daardie kant dreig nie, maar van Assur en Egipte, die twee magtiese teenstanders, wat hulle ryke wou uitbrei ten koste van kleinere volke. Daarom was hy dan ook gekant teen die plan van Agas om die hulp van Assur in te roep. Toe Agas dit tog doen, het hy daarop aangedring om tog geen poging aan te wend om die juk af te werp nie, want hiervan het hy die ergste gevolge gevrees.

Want Jesaja het dit gesien as 'n oordeel van God tengevolge van die ongeloof en onbekeerlikheid van die volk, 'n oordeel van God wat hulle dus moes aanvaar totdat God, as hulle hulle van hulle sonde bekeer het, self weer daardie juk verbreek, Jesaja het geleef onder die diepe indruk van Gods heiligheid en heerlikheid, en agter die woeling van die nasies het hy die hand van God gesien.

Hiskia, Agas se opvolger, was van 'n ander gees as sy vader en het dadelik met hervorming begin. Die tempel het hy gereinig van die heidense voorwerpe deur Agas daarin gebring. Die altaar wat Agas laat maak het na die voorbeeld van die een wat hy in Damaskus by Tiglat-Pileser gesien het, het Hiskia vernietig, die heilige boomstamme omgekap en die koperslang wat Moses gemaak het, stukkend gestamp, omdat die volk dit begin vereer het. Op luisterryke wyse het hy weer die Paasfees gevier.

Toe Sanherib van Assirië die land inval en Jerusalem beleër het die Here, op die ernstige smeking van Hiskia en Jesaja, die Assiriese leër vernietig, sodat hulle die beleg moes opgee en na Assur terugtrek.

Toe Hiskia ernstig siek word, het die Here hom laat aansê, om hom op sy dood voor te berei. Die Here het Hiskia se gebed verhoor en hom deur die profeet Jesaja bekendgemaak dat hy nog vyftien jaar sou lewe. Op Jesaja se bevel het hulle 'n vyekoek op die wond gesit, waar-

na hy gesond geword het. As teken dat die Here sy woord sou vervul het die skaduwee tien grade agteruitgegaan op die sonnewyser. Die Koning van Babel het boodskappers na Hiskia gestuur om hom geluk te wens met sy herstel, en in sy hoogmoed het Hiskia aan hulle al sy rykdomme vertoon. Jesaja het Hiskia hierop bekendgemaak dat al daardie opgehoopte rykdomme nog eenmaal na Babel vervoer sou word (sien 2 Kon. 18-20; 2 Kon. 29-32).

'n Tydgenoot van Jesaja was die profeet Miga, wat verkondig het hoe die oordeel van die Here moet kom oor die goddeloosheid van die volk, en dat selfs Sion nie gespaar sou bly nie, al meen die volk ook dat God Sy stad sal bewaar. Miga sien dat dit nie die vyand is wat dit doen nie, maar dat dit God is wat dit deur die vyand doen, omdat Hy vanweë die sonde van Sy volk die stad nie wil spaar nie. Maar onwrikbaar is die geloof van Miga, dat die aardse grootheid moet wyk sodat daarop die vertrouwe nie gestel sal word nie, maar vir geestelike grootheid plek kan maak, en Israel sy betekenis kan kry, om vir die wêreld tot 'n seën te wees.

Hiskia is opgevolg deur sy goddelose seun Manasse, wat weer die afgodiese praktyke, deur sy vader uitgeroei, ingevoer het.

Omdat hy geen ag geslaan het op die waarskuwings van die Here nie, het die Here hom in die hand gegee van die koning van Assirië, wat hom geboeid na Babel geneem het. Op sy gebed het die Here hom verlos en weer in Jerusalem teruggebring. Manasse het die afgodery nou uitgeroei, en 'n muur rondom Jerusalem gebou en orals in die versteekte stede owerstes aangestel.

Sy seun Amon, wat baie goddeloos gehandel het, is deur sy knegte vermoor, waarop sy agtjarige seuntjie Josia koning geword het. Hy het weer die afgodery uitgeroei. Toe gedurende die herstelwerk aan die tempel die wetboek deur die priester Hilkia ontdek is, het Josia nadat hy Hilkia en ander boodskappers na die profetes Hulda gestuur het, die inwoners van Juda in die tempel byeengeroep, waar 'n verbond gemaak is om die Here te dien, en die Paasfees plegtig gevier is. Toe Josia uittrek om teen Nego van Egipte te veg, wat uit was op 'n veldtog teen Babel, het hy gesneuwel (sien 2 Kon. 21-23:30; 2 Kron. 33-35).

* * *

C.—Die Einde van Juda.

Nieteenstaande al die verdrukking wat Juda gely het tengevolge van hulle sonde, en hoewel die waarskuwing van die Here telkemale deur Sy profete tot hulle gekom het, het hulle hul nie bekeer nie.

Die profete wat in hierdie periode die Woord van die Here aan die volk gebring het was: Nahum, Sefanja, Jeremia, Habakuk en Obadja. Van Nahum se uitwendige lewensomstandighede weet ons niks, maar sy persoonlikheid vertoon ons die welbekende trekke van alle groot Godsmanne: kragtige geloof en moedige geloofsvertroue. Een groot gedagte, een ontsaglike waarheid het hom aangegryp: die toorn van

God (teen sy vyande veral Nineve) nie die opstuiwende drif soos by die mens nie, maar geduldig en lankmoedig. God is so seker van Homself dat Hy die sonde kan laat aangroei totdat dit ten verderwe ryp is.

Is by al die profete die hoofgedagte dat daar 'n dag kom wanneer alle wanklanke in harmonie opgelos word, is die een en al van Sefanja se prediking: die groot dag van die Here is naby. Die dag van die Here, waarop Hy reg sal oefen en die oordeel sal voltrek, en in al Sy heerlikheid openbaar sal word. Dan sal God as koning erken en geëer word, sal die geregtigheid gekroon word en die ongeregtigheid gestraf word. Ontslaglik ernstig en dreigend moes dan ook die prediking van Sefanja geklink het. En dit kon ook nie anders nie, want die profeet het gesien hoedat die volk sonder regte kennis van God is, en naas God ook ander gode vereer.

Van Habakuk en Obadja weet ons maar min, maar vermoedelik was hulle tydgenote van Jeremia. Habakuk se profesieë is gerig teen die Galdcërs, wat nadat Nineve geval het soos deur Nahum voorspel is, opgang gemaak het. Die betekenis van Habakuk lê nie daarin dat hy toekomstige dinge voorspel nie, maar in die wyse waarop hy die teenwoordige deurleef. Sy boek is 'n lied van die stryd en die oorwinning van die geloof. Nêrens word in die Bybel die wêreldoorwinnende geloof sterker uitgespreek as in die slot van Habakuk se lied nie (3:17-19). Bitter is vir Obadja die leedvermaak van die aanverwante volk van Edom oor die val van Juda. Maar Edom sal gestraf word. terwyl die heil van die Here vir Israel is.

Van Joël is ons ook maar min bekend, en dit is ook nie seker in watter periode hy geleef het nie. 'n Vreeslike sprinkaan plaag is vir hom aanleiding om die priesters en die volk tot rou bedryf en boete op te wek. Die plaag is vir hom voorbode van die naderende oordeel. Maar „die dag van die Here“, wat met wondertekens in die natuur gepaard sal gaan, sal vir Israel as hulle tot inkeer kom verlossing bring en dan sal God sy Gees oor hul uitstort. Vir die heidene egter kom die oordeel.

Dit is veral Jeremia wat die volk van Juda die naderende einde aankondig het. Hy lewe onder 'n worstelende volk, wat hulle dapper verweer teen 'n magtige vyand, wie se juk hulle telkens afgewerp het. Hy het sy werk begin onder Josia en het veral te stry gehad teen die valse profeet Hananja. 'n Maklike taak het Jeremia nie gehad nie, want die boodskap van God wat hy bring besorg hom die vyandskap, nie alleen van die volk nie, maar ook van sy naasbestaandes.

Jeremia lê nadruk op die majesteit van God, en nes Jesaja stel hy 'n sedelike lewenswandel ver bo die nakom van allerlei godsdienstige seremonieë.

Stadig maar seker sien ons die einde nader as reeds Joahas, wat sy vader Josia opgevolg het, deur Farao Nego afgesit word, en sy broer Eljakim (of Jojakim) tot koning verhef word.

Nego het Joahas na Egipte geneem en die land 'n boete van honderd talente silwer en een talent goud opgelê. ('n Talent is die hoogste gewigseenheid en weeg ongeveer 60 pond (of 300 sikkels). Jojakim, wat in goddeloosheid volhard het, het baie moorde gepleeg. Gevolglik het die Here hom oorgegee in die hande van sy vyande. Eers het Nebukadnesar, die koning van Babel, wat teen hom opgeruk het, hom dienspligtig gemaak. Dat hy drie jaar later teen die koning van Babel in opstand gekom het, het hom niks gebaat nie, want Juda is nou deur die Galdeërs, Arameërs en bendes Moabiete geplunder en nog verder verwoes. Sy seun Jojagin was maar drie maande aan die bewind toe Nebukadnesar teen Jerusalem opgeruk en dit beleë het. Jojagin, wat hom aan Nebukadnesar oorgegee het is in boeie na Babel vervoer, nadat Nebukadnesar al die skatte van die tempel geroof en al die goud van die voorwerpe afgesny het. Saam met die koning is weggevoer al die magtiges van die land asook al die ambagsmanne. Nebukadnesar het net die armes agterlaat onder Sedekia, die oom van Jojagin, wat hy koning gemaak het (sien 2 Kron 23:31 vv; 25 en 2 Kron. 36).

Sedekia wou met die hulp van die koning van Egipte die juk van Babel afwerp. Tevergeefs het Jeremia hierteen gewaarsku, en onderwerping aan Babel bepleit, om so verwoestnig te voorkom, en die volk daarmee ook die Here sou erken, want Babel was maar 'n werktuig in Sy hande.

Aan Jeremia, wat hulle voorspel het dat Egipte in die steek sou laat, en dat Nebukadnesar die stad sou verwoes, wou die volk geen gehoor gee nie. Hulle het meer waarde aan die woorde van Hananja geheg, wat gesê het, dat hulle die juk van Babel sou verbreek. Toe die Galdeërs die beleg opbreek om teen die Egiptiese koning, wat Sedekia te hulp gekom het, op te ruk, het die Jode gemeen dat die gevaar nou verby is, maar Jeremia het voorspel dat die Galdeërs sou terugkom en die stad verwoes. Toe Jeremia van hierdie geleentheid gebruik wou maak om na die land van Benjamin te gaan het hulle hom in die gevangenis gewerp onder die beskuldiging dat hy na die Galdeërs wou oorloop. Heimlik het Sedekia Jeremia laat haal om hom te raadpleeg. Jeremia het gesê, dat as hy hom vrywillig aan die Galdeërs oorgee die verwoesting van die stad voorkom sou word, maar doen hy dit nie, sou die stad en tempel verwoes word.

Toe Jeremia die volk waarsku teen die dreigende gevaar het hulle hom in 'n modderige put gegooi omdat hy dan besig sou wees om die volk moedeloos te maak. Deur bemiddeling van Ebed-Meleg is Jeremia uit die put gered. Sy woorde is bewaarheid, want die Galdeërs het teruggekom en na 'n beleg van twee jaar die stad ingeneem. Sedekia wat met die krygsmanne uit die stad gevlug het is agtervolg en gevange geneem, en na Nebukadnesar in Ribla gebring, waar Nebukadnesar

Sedekia se kinders voor sy oë geslag het. Sedekia het hy geboeid na Babel vervoer nadat hy hom verblind het.

Die tempel en al die beste huise is met vuur verwoes en die mure van Jerusalem omgegooi, en almal, behalwe die dood-arm mense, na Babel vervoer. Die Galdeërs het die koper-pilare en kopersee wat in die tempel was, en al die tempelgereedskap na Babel vervoer. Aan die arm mense net hy wingerde en landerye gegee en hulle agtergelaat onder Gedalja. Jeremia het hy die keuse gegee om saam te gaan na Babel of in die land te bly. Daar Jeremia verkies het om te bly is hy na Gedalja in Mispa gestuur (Jeremia 37-40).

Gedalja het die Jode aangemoedig om hulle landerye te bewerk en nie die Galdeërs te vrees nie, maar hulle te onderwerp, daar dit hulle dan goed sou gaan.

Die Jode wat deur die verdrukking na Moab, Ammon en Edom gevlug het, het na Gedalja teruggekom. Aan die waarskuwing van Johanan, dat Ismael (uit koninklike geslag), onder druk van die koning van Ammon, 'n aanslag op sy lewe sou maak, het Gedalja hom nie gestuur nie.

Ismael het dan ook met die hulp van tien manne Gedalja vermoor. Die res van die mense het hy as gevangenes na die koning van Ammon vervoer. Toe Johanan en leërowerstes, wat by hom was hoor van die onheil wat Ismael aangerig het, het hulle hom agtervolg en die gevangenes ontset. Ismael het egter na die koning van Ammon gevlug.

Johanan het toe met al die mense na Egipte gevlug, omdat hulle bevrees was vir die wraak van die Galdeërs. Hulle wou Jeremia nie glo dat dit die wil van die Here was dat hulle in Juda moes bly nie, en hulle aan die Galdeërs moes onderwerp nie, omdat dit hulle dan goed sou gaan nie. Hulle het hom bespot toe hy voorspel dat in Egipte onheil hulle sou tref, en na Farao gegaan en Jeremia gedwing om saam te gaan. Hier het hy aangehou om die volk te waarsku teen die afgodediens, waarin hulle maar volhard het (Jeremia 41-43).

VRAE:

1. Wie het Juda ingeval tydens die regering van Rehabeam? Wat het Abia gedoen? Wat weet u van Asa? Wat het Josafat gedoen? Wie het vir Ahasia doodgemaak? Wat het Atalia gedoen? Hoe is Joas gered? Wat weet u van Joas? Wie het goeie invloed oor Ussia uitgeoefen?
2. Deur watter vyande word Juda nou bedreig? Watter profeet tree in hierdie tydperk op? Wat was die inhoud van Jesaja se prediking? Wie was 'n tydgenoot van hom? Wat het Hiskia gedoen? Wie het hom aangeval? Hoe is Jerusalem gered? Wat kan u van Hiskia se siekte vertel? Deur wie is Manasse gevangene geneem?

- Wat het hy in die gevangenis gedoen? Hoe 'n koning was Josia? Wat het hy gedoen toe die Wetboek ontdek is? Hoe het Josia aan sy einde gekom?
3. Wat was die inhoud van die prediking van Nahum? En van Sefanja? En van Jeremia? Deur wie is Joahas as koning afgesit? Aan wie het Jojakim dienspligtig geword? Wat was die lot van Jojagin? Wie het Nebukadnesar as koning aangestel? Hoe het Sedekia probeer om die juk van Babel af te werp? Wat was Jeremia se raad? Wat het hulle met Jeremia gedoen? Wat het met Jerusalem gebeur? Onder wie is die Jode agtergelaat? Deur wie is hy vermoor? Waarheen het Johanan gevlug? Wat het Jeremia aangekondig?

Hoofstuk 10.

DIE BALLINGSKAP EN TERUGKEER

A.—Die Ballingskap.

Sewentig jaar lank het Israel in Babel in ballingskap verkeer. Met heimwee het hulle aan Sion gedink, want bitter was dit vir hulle om weg te wees van hulle vaderland. Hulle het die Here gebid om daaraan tog 'n einde te maak, maar die verlossing het uitgebly, sodat baie al begin twyfel het, of daar wel verlossing sal kom, of die Here wel magtig genoeg is om te kan red.

Deur die profeet Esegïel het die Here hulle vermaan en gewys op Sy onwankelbare trou.

Esegïel, die seun van die priester Busi, is saam met Jegonja (Jojagin), na Babel gevoer. In sy huis het die leiers van die ballinge dikwels vergader. Hy het sy volk vermaan en bestraf, maar ook bemoedig en herstelling aangekondig.

Die Jode het in Babel betreklike vryheid geniet, kon eiendom verworf, sodat sommige later geen begeerte het om na hulle eie land terug te keer nie.

Nebukadnesar het uit die koninklike geslag en uit die edeles 'n aantal goedgeboude en vernuftige seuns laat uitsoek om sy dienaars te word, na hulle drie jaar lank in die wysheid en kennis van Babel opgevoed was. Onder die jongmanne was Daniël, Hananja, Misael en Asarja wat in Babel die name Beltsasar, Sadrag, Mesag en Abednego (onderskeidelik), gekry het.

Getrou aan die wet van die Here wou hulle hulle nie verontreinig aan die spyse van die koning nie. Toe dit na 'n proeftyd van tien dae blyk dat hulle op die spyse wat hulle verkies het om te eet beter daar

uitsien as die ander wat van die koning se tafel geëet het, het die koning se hofdienaar, hulle toegelaat om net groente en water te nuttig. Die Here het hierdie vier jongmanne met besondere wysheid en kennis begiftig.

Die koning het eenkeer 'n groot goue beeld laat oprig en by die inwyding 'n bevel laat uitroep dat almal hulle voor die beeld moes neerbuig, anders sou hulle in 'n brandende vuuroond gegooi word. Sadrag, Mesag en Abednego het geweier om aan hulle God ontrou te word. Nadat Nebukadnesar hulle nog 'n kans gegee het, maar hul volhard het in hulle weiering het hy hulle in die oond laat gooi, wat so warm gemaak was dat die wat die drie manne in die oond gegooi het, verbrand het. Die Here het 'n engel gestuur om Sy drie getroue knegte te bewaar, sodat die vuur nie eens hulle klere geskroei het nie. Toe Nebukadnesar dit aanskou het, het hy so geskrik dat hy die Here geloof het, wat Sy knegte verlos het, en beveel het dat diegene, wat oneerbiedig spreek van die God van Sadrag, Mesag en Abednego swaar gestraf moes word.

Eenmaal het Nebukadnesar 'n droom gehad, waaroor hy baie onrustig was maar wat hy nie kon onthou nie. Hy het toe al die geleerdes en besweerders en toweraars in sy land ontbied en hulle beveel om hom die droom en sy uitleg bekend te maak. Toe hulle dit nie kon doen nie het hy opdrag gegee om hulle dood te maak. Daniël het Ariog wat die vonnis moes voltrek om uitstel gevra. Hy en sy drie vriende het toe tot God gebid, waarop die Here dit in 'n gesig aan hulle bekendgemaak het. Daarna verskyn Daniël weer voor die koning en sê dat geen mens die geheim kan openbaar nie maar daar is 'n God in die hemel wat dit aan sy profete bekendmaak. Nebukadnesar het naamlik gedroom van 'n beeld met 'n goue kop, bors en arms van silwer, buik en heupe van koper, bene van yster en die voete gedeeltelik van yster en gedeeltelik van klei, wat deur 'n groot klip verpletter word wat sonder die toedoen van mensehande losgeraak het. God wat geheime openbaar, het aan die koning bekendgemaak wat gaan gebeur. Die goue hoof het gesien op Nebukadnesar self, na wie daar ander koninkryke sou kom, die een altyd geringer as die vorige een. Maar eendelik sal God 'n ryk oprig, wat nooit sal vergaan nie wat oor die hele wêreld sou uitbrei en deur geen mag weerstaan kan word nie. Dit is God se ewige koninkryk. Later het die koning weer gedroom van 'n groot boom, wat skadu en voedsel verskaf het aan mense en diere. En 'n engel uit die hemel het geroep om die boom af te kap en net sy penwortel in die grond te laat, sy hart anders te maak dan die van 'n mens en hom die hart van 'n dier te gee.

Ook hierdie droom kon net Daniël uitleë. Die koning sou deur die mense verstoot word en sou saam met die diere gras moet eet totdat hy erken dat die Here oppermagtig is. Eenkeer het die koning oor die stad gekyk en toe hy al die werke sien wat hy opgerig het, uitgeroep:

„Is dit nie die grote Babel wat ek opgebou het tot 'n koninklike verblyf deur die sterkte van my vermoë nie?” Dadelik het hy mal geword en is deur die mense verstoot sodat hy saam met die vee moes lewe. Na 'n tyd het hy weer reg geword en die Here verheerlik.

Belsasar, die laaste koning van Babel, het eendag 'n groot feesmaal aangê, by welke geleentheid die goue en silwer voorwerpe uit die tempel gebruik is. En onder die maaltyd het 'n geheime hand op die muur geskrywe: „Mene, mene, tekël, ufarsin”. Weer was dit net Daniël wat instaat was om die skrif uit te lê. Belsasar se koningskap is getel en 'n end aan gemaak, geweeë en te lig bevind, verdeel en aan die Mede en Perse gegee, omdat die koning hom versondig het aan die voorwerpe uit die huis van die Here, en nietige afgode bo Hom vereer het.

Daardie selfde nag is dit bewaarheid, want die stad is deur die Perse onder Korcs (of Cyrus) ingeneem en Belsasar doodgemaak.

Dit was egter onder Darius wat Daniël tot eer en aansien gekom het, want die koning het hom tot een van sy drie ministers verhef. Die ander edelliede, wat jaloers op Daniël was, het toe planne beraam om sy ondergang te bewerk. Hulle het die koning omgepraat om 'n wet te maak dat niemand binne dertig dae van enige god of mens iets mag vra, as net van die koning alleen nie. Daniël het egter volgehou om nes voorheen driemaal daaglik die Here aan te roep. Dadelik het sy vyande dit aan die koning gaan vertel, wat tevergeefs probeer het om sy troue dienskneg te red, maar magteloos was en maar bevel moes gee om hom in die leeu kuil te gooi. Die Here het Daniël egter bewaar, en die leeu se bekke toegesluit sodat hulle Daniël geen leed kon aandoen nie. Toe die koning die volgende môre sien dat Daniël ongedeerd is, het hy Daniël se vyande in die leeu kuil laat gooi en dadelik is hulle verskeur geword. So sien ons dat die Here die wat op Hom vertrou nie beskaam nie (lees Dan. 1-6).

* * *

B.—Die terugkeer na Jerusalem. (*Esra en Nehemia*).

Nadat Kores, die koning van die Perse, Babel verower het, het hy reeds in die eerste jaar van sy regering die Jode verlof gegee om na Judea terug te keer en die tempel in Jerusalem te herbou. Die voorwerpe wat Nebukadnesar uit die tempel geroof het, het hy ook aan hulle gegee.

Onder aanvoering van Serubbabel, kleinseun van Jojagin, en Jesua, die hoofpriester, het ongeveer 50,000 Jode onder die grootste moeikhede na Palestina getrek. Die land, wat eenmaal 'n lushof was, was nou 'n woestyn. Jerusalem was 'n puinhoop, en die tempel 'n ashoop.

Nadat die Jode hulle so goed as dit kon tussen die puinhoop van Jerusalem en die ander stede gevestig het, het hulle in Jerusalem bymekaar gekom, waar tussen die puin van die ou tempel 'n nuwe altaar

opgerig is op die plek waar die vroeëre altaar gestaan het. Dadelik het Jesua met sy broers, die priesters, begin om daarop te offer. Voortaan sou daar daeliks smôrens en saans brandoffers gebring word. Elke dag sou met die Here begin en geëindig word.

In die tweede jaar na die terugkeer het hulle met die tempelbou begin. Toe Serubbabel die versoek van die Samaritane, om aan die tempelbou te mag deelneem, weier het hulle die Jode begin teëwerk en deur bedreiging daarin geslaag om die bou te vertraag. Hulle het selfs daarin geslaag om die Jode by die koning verdag te maak. En meer as vyftien jaar het die werk, wat so geesdriftig begin is, bly lê.

Onder aansporing van die profete Haggai en Sagaria het hulle weer met die bou begin, en later van koning Darius verlof ontvang om dit te voltooi. Die koning het ook beveel dat die koste uit die staatskis gedek moes word.

Twintig jaar na die terugkeer is die tempel eindelijk voltooi en met groot feesvreugde en met die viering van die Paasfees ingewy. Die verarmde volk kon egter nie so 'n grootse en luisterryke tempel as Salomo bou nie, maar die profeet het daarvoor tog groter heerlikheid voorspel.

Die daarop volgende jare het die Jode maar moeilike tye deurgemaak, en die ellende het hulle onverskillig en lou in die diens van die Here gemaak, en die Jode het ook met heidense vroue begin trou.

Die prediking van Maleagi, Israel se laaste profeet, dat na al die nood eenmaal Gods beloftes vervul sou word, dat die beloofde Verlosser, die gesalfde koning uit die stam van Dawid, sou kom, het maar weinig indruk gemaak. Maleagi het veral die gemengde huwelike bestry.

Die priester Esra, wat nadat hy van die koning Artasasta verlof ontvang het, met 'n aantal ballinge na Jerusalem teruggekeer het, het 'n aantal hervorminge teweeggebring en die Jode hulle vreemde vrouens laat wegstuur. In opdrag van die koning het hy owerstes en regters aangestel. Van die koning en sy raadsmanne het hulle geskenke van goud en silwer vir die tempel ontvang.

Esra se poging om die mure van Jerusalem te herbou is deur die omliggende volke verydel. Hulle het bewerkstellig dat die koning dit verbied. Die herstelwerk wat alreeds voltooi was, is weer afgebreek.

Toe Nehemia van sy broer Hanani, wat uit Jerusalem in die vesting Susan aangekom het, verneem van die treurige toestand wat in Palestina heers en dat Jerusalem nog in puin gelê het, was hy diep bedroef. In die gebed het hy egter die aangesig van die Here gesoek. Hy het bely dat dit weens hulle sonde was dat hulle in ellende verkeer, maar gepleit op die genade van die Here en die beloftes van vergewing wat die Here altyd maar weer geskenk het, en gesmeek dat die Here sy

gebed en die van almal wat vreugde in die diens van die Here skep, moes verhoor, sodat hulle genade kon vind in die oë van die koning.

Toe die koning Artasasta verneem, wat die oorsaak van Nehemia se bittere droefheid was, het hy hom aangestel as goewerneur van Jerusalem en verlof gegee om die stad te herbou en ook magtiging om die benodigde hout uit die koning se eiendom in Juda te verkry.

Voorlopig het hy die doel van sy koms geheim gehou, en drie dae na sy aankoms, met 'n paar vertroudes eers op 'n nagtelike inspeksietog uitgegaan.

Die vergadering van priesters en owerstes, wat deur Nehemia belê is, het geesdriftig besluit om die herbou aan te pak. Maklik het dit egter nie gegaan nie. Eers het Sanballat, die goewerneur van Samaria, Nehemia net bespot, maar toe hy sien dat die werk tog vorder, het hy en die hoofde van die aangrensende provinsies die werk met geweld probeer verongeluk. Nehemia was verplig om wagte uit te sit, en die res van die volk gewapend te laat werk.

Sanballat en sy bondgenote, Tobia van Ammon en die Arabier Gesem, het Nehemia nie met rus gelaat nie. Sanballat en Gesem het tot vier maal toe probeer om Nehemia buite die stad tot 'n samespreking te lok, maar Nehemia het hom nie laat mislei nie. Toe hulle 'n vyfde keer 'n bode met 'n ope brief stuur, waarin hulle Nehemia beskuldig dat hy opstand beoog, en homself tot koning wou opwerp (in die hoop dat die berig in Jerusalem sou versprei word, en die volk moedeloos maak), het Nehemia die Here om krag gebid.

Tobia het die edeles van Juda teen Nehemia opgestook.

Gedurig het Nehemia die volk aangemoedig en aangespoor om op die Here te vertrou, wat magtiger as die vyande is. In weerwil van die groot moeilikhede het die Jode tog daarin geslaag om die mure te voltooi, en die stadspoorte wat verbrand was, te herstel. Voor die waterpoort het die volk toe bymekaar gekom, waar Esra vanaf 'n houtverhoog die wet aan die volk voorgelees het. Eers het die volk grouw klaag, maar Esra het hulle beveel om fees te vier, omdat hierdie dag vir die Here heilig is.

Hierna het die volk weer die loofhuttefees gevier, 'n biddag gehou, en 'n verbond met die Here gesluit.

Nadat Nehemia twaalf jaar lank goewerneur van Judea was, is hy deur Artasasta teruggeroep. Later het hy weer verlof ontvang om Jerusalem te besoek, waar hy aan allerlei misstande 'n einde gemaak het, soos die sabbatsontheiliging en die drywe van handel in die tempel. Hy het die volk beveel om nie met vreemde vroue te trou nie. Hy het Eljasib, 'n verwant van Tobia, verban.

(Sien Esra 1; 4; 5-7; Nehemia 2-6; 8-9; 13).

C.—Ester

Baie Jode het nie na hulle vaderland teruggekeer nie, onder wie Mordegai en die dogter van sy oom, Ester, wat hy na die dood van sy oom aangeneem het. Die koning Ahasveros het eendag 'n groot feesmaal gegee vir al die vorste en aansienlikes van sy ryk, om te spog met sy rykdom en prag. Hy het die koningin Vasti, wat ook 'n feesmaal vir die vrouens gehou het, ontbied, om haar skoonheid deur sy dienaars te laat bewonder, maar sy het geweier om te kom. Hieroor was hy so woedend dat hy haar verstoot het op aandrang van sy vorste wat gevrees het dat die voorbeeld van die koningin hulle vrouens ook tot verset sou prikkel.

Op raad van sy jongmanne het die koning die mooiste meisies uit sy koninkryk na Susan laat kom, om onder hulle een te soek wat sy koningin kon word. Ester was ook onder die meisies en toe die koning haar sien, het hy haar dadelik liefgekry en in Vasti se plek koningin gemaak.

Mordegai wat ontdek het dat twee manne 'n sameswering teen die koning gemaak het, het dit aan Ester vertel, wat dit weer aan die koning meegedeel het. Dit is in die koning se kronieke opgeteken. Kort hierna het die koning Haman tot die hoogste pos verhef, en beveel dat al die hoë lui voor hom moes buig. Mordegai het geweier om dit te doen, wat Haman so kwaad gemaak het, dat hy by voorbaat 'n galg laat bou het om Mordegai aan op te hang, en hom voorgeneem het om al die Jode uit te roei.

Hy het dit dan ook reggekry dat die koning 'n onherroeplike bevel uitvaardig dat al die Jode op 'n sekere dag doodgemaak moes word.

Toe Mordegai dit hoor het hy nes al die ander Jode, sy klere geskeur en rouklere aangetrek, Ester van daardie bevel verwittig, en haar versoek om by die koning vir haar volk voorspraak te doen.

Ester het dit toe gewaag om na die koning te gaan, al was sy nie ontbied nie. (Elkeen wat na die koning gaan sonder dat hy ontbied was word doodgemaak, tensy die koning sy goue septer na hom toe steek). Sy het genade gevind in die oë van die koning, wat gewillig was om aan haar versoek te voldoen, al was dit ook die helfte van sy koninkryk. Sy het hom en Haman uitgenooi na 'n maaltyd wat sy vir hulle berei het. Aan die maaltyd het sy hulle versoek om die volgende dag weer na haar maaltyd te kom, dan sou sy haar versoek tot die koning rig.

Daardie nag kon die koning nie slaap nie, en laat toe uit die kronieke vir hom voorlees en toe hy verneem hoedat Mordegai die sameswering teen hom ontdek het, maar nooit daarvoor beloon is nie, laat hy Haman die groot eer aan Mordegai bewys, wat hy self aan die hand gegee het, daar hy gemeen het daar tog niemand anders is wat

die koning sou wou vereer nie. Daardie dag aan tafel smeeek sy die koning om die behoud van haar en haar volk se lewe. Die koning was so woedend toe hy verneem dat dit Haman was wat Ester se volk wou uitroei, dat hy bevel gegee het om Haman op te hang aan die galg wat hy vir Mordegai laat bou het.

Op Ester se versoek om die bevel teen haar volk te herroep het hy Mordegai tot die hoogste posisie verhef en hom sy seëlring gegee en hom en Ester opgedra om te doen wat hulle goedvind.

Daar die koning se bevel onherroeplik was het Mordegai 'n bevel uitgevaardig dat die Jode hulle op die dag, wat bepaal was vir hulle uitroeiing, moes verdedig. So het Ester die redding van haar volk bewerkstellig. Sy en Mordegai het ook 'n bevel uitgevaardig dat die dag altyd feestelik gevier moes word, ook deur die nageslag. Hierdie fees word die Purimfees genoem.

* * *

D.—Job.

Die boek Job dra sy naam na die hoofpersoon. Wanneer Job gelewe het, is onseker.

In Job is daar aan die orde gestel 'n vraagstuk, wat op 'n gegewe oomblik die gelowiges diep aangegryp het: hoe dit moontlik is dat 'n vrome kan ly in hierdie wêreld, die goddelose daarenteë so dikwels tot hulle dood toe net voorspoed ken; die vraag dus hoe Gods wêreldbestuur, wat immers gedra moet wees deur liefde en regverdigheid, vir die menslike denke, of nog juister, vir die geloof, geregverdig kan word. En hier in die boek Job word ons oog en oorgetuies van die bittere stryd wat daar in 'n mensesiel gestry word.

Job het gelewe in die land Us en was 'n baie vroom en geseënde man. Hierdie seën sien ons veral in tal van uitwendige voorregte. In die eerste plek was Job vader van sewe seuns en drie dogters. Bowendien was hy skatryk en het duisende skape, kamele, trekosse, eselinne en baie knegte besit. Hy het 'n goeie posisie bekleed, en het in Elifas, Bildad en Sofar troue vriende gehad. Job se kinders, wat die lewe makliker opgevat het as hulle ernstige en arbeidsame vader, het vrolike maaltye aangelê, en dan het die vrome Job, uit vrees dat hulle hul miskien in iets kon versondig het, vir sy kinders geoffer om God te versoen.

Satan egter, wou nie dat Job God belangeloos dien nie, en dat dit maar net was omdat God hom so buitengewoon geseën het. Nou sal Job op die proef gestel word. God laat Satan toe om Job in sy voorspoed aan te tas, maar mag die hand aan homself nie slaan nie.

En die ramspoed tref Job nou. Op eendag verloor hy al sy besittings en kom sy tien kinders om.

Maar Satan kry nie gelyk nie! Job staan op, skeur sy klere en sê:

„Die Here het gegee en die Here het geneem, die naam van die Here sy geloof”.

Toe die Here Satan wys op die vroomheid van Job, was Satan se antwoord, dat 'n mens alles opoffer vir sy lewe, en as Job in sy vlees aangetas word, sou dit gou uit wees met sy vroomheid. Satan kry verlof om met Job te handel soos hy wil, maar mag sy lewe nie aantas nie. Job word nou besoek met 'n ellendige en afsigtelike siekte, sodat hy 'n walging word vir sy omgewing. So erg was dit dat selfs sy vrou hom aanraai om God te vloek en maar te sterf. Maar nog beswyk Job nie. Sy drie vriende kom hom besoek en word so aangegryp deur die ellende wat hulle sien, dat hulle sewe dae by hom bly sit sonder om 'n woord te praat. Nou word dit ook vir Job teveel sodat hy die dag van sy geboorte vervloek en begin om God van onregverdigheid te verdink. Maar nou kan sy vriende nie langer swyg nie. Job moes iets gedoen het waarom God hom nou so straf. Die geloof, dat God die vrome seën en die bose straf, nog in hierdie lewe, was by hulle diep gewortel. Daarom was dit vir hulle ondenkbaar dat God 'n vrome sou straf as hy dit nie verdien het nie. Maar daarteen kom Job in opstand, want hy handhaaf sy onskuld, daar hy van geen misdryf bewus is nie.

Job en sy vriende wis niks van wat daar tussen God en Satan plaasgevind het nie, en dat die „lyding van die teenswoordige tyd nie opweeg teen die heerlikheid wat aan ons geopenbaar sal word nie”. Later praat nog 'n jonger, en tot dusver ongenoemde vriend van Job, Elihu. Maar ook hy kan Job nie van skuld oortuig nie. Eindelik verskyn God self aan hulle in 'n onweer en wys Job en sy vriende op die onmag en nietigheid van die mense. Job erken toe voor God sy eie nietigheid en onvermoë. God het Job se vriende bestraf, wat gemeen het God se duistere weë te kan en moet regverdig. Job se voorbede alleen kon hulle red van Gods toorn. Die Here het Job hierna opnuut geseën, en genade betoon, sodat hy dubbel soveel rykdom as voorheen verwerf het en weer vader geword het van sewe seuns en drie dogters. Hierna het hy nog honderd-en-veertig jaar gelewe en sy nageslag tot in die vierde geslag gesien.

* * *

El.—Die Periode tussen Ou- en Nuwe Testament.

In die eerste twee eeue na die terugkeer uit Babel was die Jode nog onderworpe aan die Persiese Monargie, totdat hulle saam met die ander die heerskappy gekom het van die Grieks-Masedoniese ryk van Alexander die Grote. Met die dood van Alexander het sy ryk in vier dele uiteengeval. En dit is veral met die ryk ten noorde van Palestina, Sirië, met die hoofstad Antiochië, en die ten suide, Egipte, waarmee die Jode telkens te doen gekry het. Tussen die twee was daar gedurig 'n oorlog sonder end, en Palestina wat tussen hulle gelê het, was veral die twisappel.

Uiteindelik het Palestina geval in die mag van Antiochus IV Epifanes, van Sirië, wat die Jode wreed verdruk het. Want dit is die Jode wat hulle met alle mag verset het teen sy geliefde wens om al sy onderdane heg aaneen te smee in die diens van die Griekse afgod Zeus Olympius en die Griekse sedes en godsdiens te laat posvat. Met geweld sou hulle daartoe gedwing word om Zeus te vereer. Op die straf van die dood word die diens van die Here verbied, die heilige boeke moes uitgelewer en verbrand word, moeders wat hulle kinders laat besny, word saam met die kinders doodgemaak. In elke dorp het hy 'n Zeus-altaar opgerig, waarop almal moes offer en varkveis eet. Maar wat nog die ergste was, selfs in die tempel word 'n Zeus-altaar opgerig, waarop offers van varke gebring word! 'n Benoude tyd vir die wat nog getrou wou bly aan die wet! Honderde het die woestyn ingevlug, en hulle in die spelonke verberg, en as hulle ontdek word, het hulle hulle maar liewers laat doodmaak dan op die Sabbat die swaard te trek om hulle te verdedig. Totdat eindelijk die priester Mattathias en sy seuns (die Makkabeërs) hulle volk tot verset opgeroep het, voor hulle almal uitgeroei was!

Ook in sy dorp Modin het die Siriese beampte gekom om hulle die Zeusdiens te leer. Toe 'n Jood self op die Zeusaltaar offer om Mattathias te wys hoe dit gedoen moes word, het hy so verontwaardig geword dat hy die man en die afgesante van die koning doodgemaak het, en met sy seuns die berge ingevlug het, waar hy al die getroues opgeroep het om by hom aan te sluit.

Dit was die begin van die opstand van die Makkabeërs, wat eindelijk daarin sou slaag om Jode weer vry te maak. Want betreklik gou het Judas, die Makkabeër, daarin geslaag om Jerusalem te verower, en die tempel te reinig en die afgodery uit te roei.

Herhaaldelik het die Siriese koning leërs teen hom uitgestuur, maar keer op keer is hulle verslaan. Judas het met die Romeine, van wie se mag hy verneem het 'n verbond gesluit. Judas het gesneuwel in 'n slag teen die Siriërs, waarna sy broer Jonathan die leierskap aanvaar het. Onder die regering van Simon Makkabeus is die Jode deur Demetrius van Sirië vry verklaar.

Sy seun Johannes was die laaste groot vors uit die geslag van die Makkabeërs, want deur onderlinge twiste tussen die vorste uit die geslag, het die ryk so verswak, dat dit uiteindelik onder Romeinse oorheersing gekom het. Antipater, 'n Idumeër, is as landvoog aangestel en sy seun Herodes is deur die Romeine tot koning oor die Jode verhef.

Die boek Daniël dateer dan ook uit die tydperk van die Makkabeërs. Nêrens in Daniël word beweer dat dit deur Daniël self geskrywe is nie. In Daniël het ons nie soos baie adventistiese vrömes (sabattariërs) beweer, voor ons 'n reeks van voorsegginge wat pragtig

uitgekom het nie, maar godsdienstige geskiedbeskrywing in die vorm van onthulling, wat, om dit onder die volk ingang te laat vind, op naam gestel word van 'n beroemde persoon uit die oudheid. So iets het hulle in daardie dae glad nie afkeurenswaardig gevind nie.

Dat hierdie boek in die periode na die ballingskap ontstaan het, word bewys daardeur dat dit in die Hebreeuse Bybel nie opgeneem is onder die profetiese geskrifte nie, maar onder die geskrifte, soos Job en die Psalms. Vir die skrywers van die tweede eeu voor Christus is die boek Daniël onbekend. En dan: Daniël is met die vroeëre geskiedenis onbekend, en al weet hy iets van die geskiedenis van die ballingskap, is dit maar eers met die geskiedenis van die nimmereindigende oorloë tussen Egipte en Sirië wat hy bekend is en wat hy vir ons breedvoerig weergee (Hoofstuk II).

Van die opstand van die Makkabeërs weet hy, maar van die herstel van die tempel weet hy nie meer nie, en het blykbaar toe nie meer gelewe nie.

Ons kan ons dit so voorstel: In die benoude tyd onder Antiochus Epifanes het 'n vrome hom geroepe gevoel om met woorde van troos en bemoediging tot sy strydende en lydende volk te kom. Maar die dae van die profete is verby, en daarom tree hy nie op in eie naam nie, maar het behoefte aan die gesag van 'n Godsmen uit die voortyd, en laat Daniël spreek en voorspel. Waar die bron van profesie opgedroog is, is dit maar uit die bestudering van die geskrifte van die Godsmen wat hulle leiding kan vind.

En hierin, teen die agtergrond van die lyding van die vromes en die vermetele vors, wat teen die Allerhoogste durf stry, kom die betekenis van Daniël na vore. Dit wil 'n Troosboek wees. Dit getuig van Gods almag wat die vrome red uit die mees benarde omstandighede. Daarom kan dit ook nog vir ons in die hede, wat so beangstigend word deur die moeilikhede van die lewe, dien om die Godsvertroue te versterk.

VRAE:

1. Watter profeet het tydens die ballingskap opgetree? Watter vier vriende vind ons onder die ballinge? Waarom het Nebukadnesar opdrag gegee om al die wyse en waarsêers dood te maak? Wat het die koning gedroom? Wie het die droom uitgelê? Wat was die uitleg? Wie wou die goue beeld van die koning nie vereer nie? Wat het met hulle gebeur? Watter ander droom het Nebukadnesar gehad? Wat was die uitleg en deur wie is dit gegee? Hoe is die droom vervul? Wat het Belsasar in 'n maaltyd gedoen? Wat het tydens die maaltyd gebeur? Wat was die betekenis van die geheime skrif? Onder wie het Daniël tot groot aansien gekom?

Watter gebod het Darius uitgevaardig? Wat het Daniël gedoen? Hoe het dit met hom afgeloop?

2. Wie het die Jode verlof gegee om na Juda terug te keer? Wat het hulle saamgeneem? Wat was hulle eerste daad? Wie het die werk teëgegaan en waarom? Wie het die Jode aangespoor om met die werk aan te gaan? Van wie het hulle verlof gekry om die werk te voltooi? Wie is na Jerusalem gestuur om daarmee te help? Wie het die stadsmure herbou? Wie wou dit verhinder? Hoe is die werk voltooi? Wat het hulle gedoen nadat die stadsmure herbou was? Wat het Nchemia gedoen?
3. Waarom is Vasti deur Ahasveros verstoot? Wie het toe koningin geword? Wat het Haman besluit om te doen? Wat het Mordegai gedoen toe hy hoor van die bevel teen die Jode? Waarom het Ester gehuiwer om na die koning te gaan? Wat was haar versoek aan die koning? Waarom wou die koning Mordegai vereer? Wie moes hom die eer bewys? Wat het met Haman gebeur na Ester gesmeek het om die behoud van haar en haar volk? Hoe is die onheil van die Jode afgewend? Watter fees het Ester en Mordegai ingestel?
4. Waar het Job gelewe? Watter saak is in die boek aan die orde? Waarom is Job op eendag van alles berowe? Wie was sy vriende? Watter raad het sy vrou hom gegee? Waarom word Job na die oordeel van sy vriende so gestraf? Wat was Job se antwoorde hierop? Wat het die Here gesê. Hoe was Job se latere lewe?
5. Onder welke oorheersing het die Jode in die eerste twee eeue na die ballingskap gekom? Onder watter twee groot magte het hulle toe weer die twisappel geword? Deur wie is hulle so verdruk? Wat moes hulle alles verduur? Wie het hulle tot opstand aangevoer? Deur wie is die afgodery uitgeroei? Onder watter oorheersing het hulle uiteindelik gekom? Wie is deur die Romeine koning oor hulle gemaak? Wanneer het die boek Daniël ontstaan? Wat is die betekenis van Daniël ook vir ons?

VOORWOORD

Die Nuwe Testament

deur

DS. L. M. LE ROUX

VOORWOORD

Die Geskiedenis van die Nuwe Testament wat ek voorheen saamgestel het, op versoek van die Kommissie vir Jeugwerk, verskyn nou weer in hierdie uitgawe. Verskillende aanvullings en veranderinge het egter plaasgevind. Ook verskyn daar die nodige kaarte.

Ek wil my dank betuig teenoor Prof. A. van Selms, wat die vorige boekie nagesien het, en baie en nuttige wenke aan die hand gegee het.

Mag hierdie uitgawe daartoe meewerk om die belangstelling vir die Bybel by ons kinders en jongmense op te wek en hulle kennis te vermeerder.

DS. L. M. LE ROUX.

Hoofstuk I.

DIE LEWE EN WERK VAN JESUS

AFDELING I.—*Vanaf die geboorte van die Here tot die kiesing van die twaalf Apostels.*

Aankondiging van die geboorte van Johannes die Doper (Luk. 1 : 25; 1 : 57-80).

Aankondiging van die geboorte van Jesus Christus (Matt. 1 : 18-25; Luk. 1 : 26-38; Luk. 2 : 17). Die geboorte van Johannes die Doper.

* * *

Aankondiging van die geboorte van Johannes die Doper

Johannes die Doper is ongeveer ses maande voor Jesus gebore. Sagaria, sy vader, was priester. Johannes se moeder was Elisabet. Hulle was kinderloos en al op gevorderde leeftyd. Hulle was streng godsdienstige mense — onberispelik in lewenswandel. Terwyl Sagaria besig was om die reukwerk in die tempel te brand en die volk in die voorhof besig was om te bid, het 'n engel aan hom verskyn. Sagaria het geskrik maar die engel sê aan hom: „Moenie vrees nie, Sagaria want jou gebed is verhoor, en jou vrou Elisabet sal vir jou 'n seun baar, en jy moet hom Johannes noem”. Die kind sou die voorloper van Jesus wees. Deur hom sou baie tot God bekeer word.

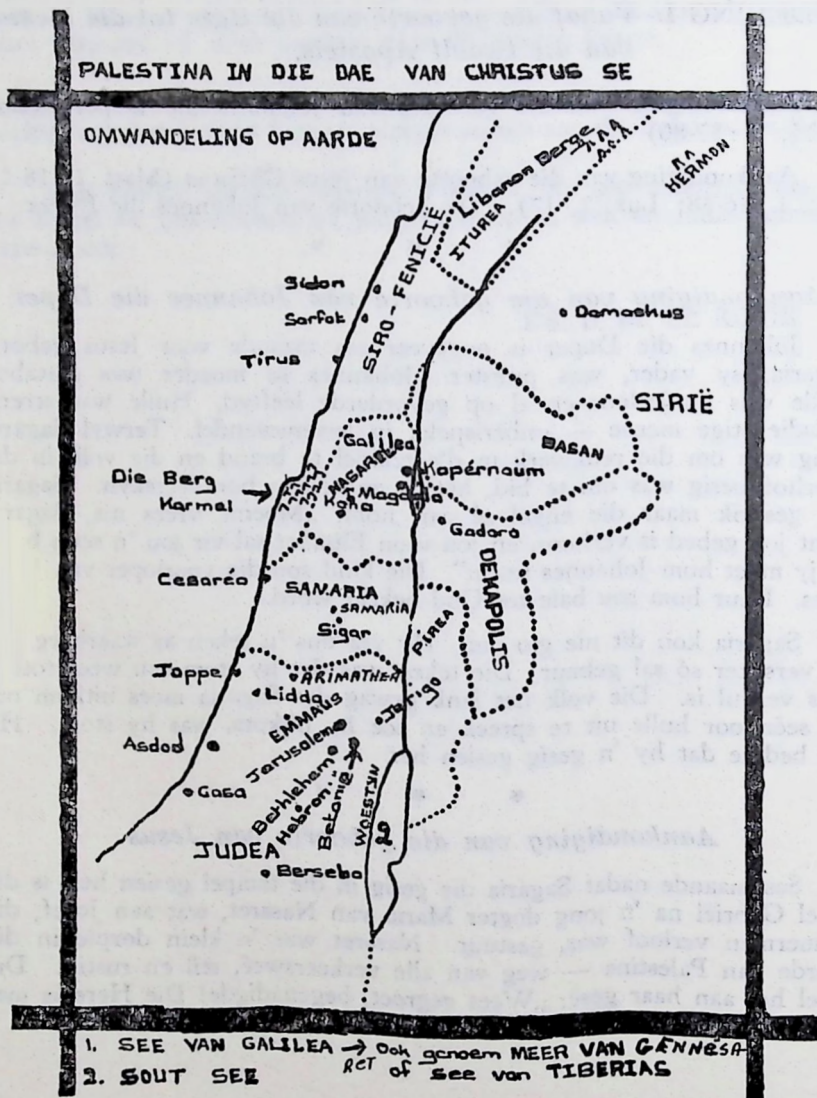
Sagaria kon dit nie glo nie. Hy vra dus 'n teken as waarborg dat dit verseker só sal gebeur. Die teken was dat hy stom sou wees totdat alles vervul is. Die volk het lank gewag dat Sagaria moes uitkom om die seën oor hulle uit te spreek en toe hy uitkom, was hy stom. Hy het beduie dat hy 'n gesig gesien het.

* * *

Aankondiging van die geboorte van Jesus

Ses maande nadat Sagaria die gesig in die tempel gesien het, is die engel Gabriël na 'n jong dogter Maria van Nasaret, wat aan Josef, die timmerman verloof was, gestuur. Nasaret was 'n klein dorpie in die noorde van Palestina — weg van alle verkeersweë, stil en rustig. Die engel het aan haar gesê: „Wees gegroet, begenadigde! Die Here is met

jou! Geseënd is jy onder die vrou". En toe sy hom sien, was sy baie ontsteld oor sy woord. Terwyl sy oor die groot nagedink het, het die engel gesê dat sy 'n seun sal hê, en dat sy Hom Jesus moes noem. Hy sal die Seun van die Allerhoogste genoem word. Maria het verbaas gevra hoe dit kon wees want sy was nog ongetroud. Daarop volg die antwoord: „Die Heilige Gees sal oor jou kom en die krag van die Allerhoogste sal jou oorskadu. Daarom ook sal die Heilige wat gebore word,

Seun van God genoem word". Dit het alles gebeur, sodat vervul sou word die woord wat die Here deur die profeet gespreek het: „Kyk, die maagd sal swanger word en 'n seun baar en hulle sal Hom Emmanuel noem" (Jes. 7 : 14). Hierop laat Maria hierdie mooi woorde volg: „Hier is die diensmaag van die Here. Laat dit met my gaan volgens U woord".

Enkele dae na die heuglike aankondiging van die geboorte van Christus het Maria na Elisabet gegaan. Toe sy Elisabet groet is Elisabet vervul met die Heilige Gees en het sy uitgeroep: „Gescënd is jy onder die vroue", en: „Wat het my oorgekom dat die moeder van die Here na my toe kom?" Hierop het Maria God in 'n lied verheerlik.

* * *

Die Geboorte van Johannes die Doper.

Volgens voorspelling is Johannes die Doper toe gebore. Op die agtste dag is hy besny en hulle wou hom die naam van sy vader gee. Sy moeder het gesê sy naam moet Johannes wees. Hulle was verbaas want daar was nie so 'n naam in die familie nie. Hulle wou toe by Sagaria, wat nog stom was, uitvind. Sagaria skryf toe op 'n skryfbordjie: „Johannes is sy naam". Onmiddellik hierna kon hy weer praat en hy het God geloof.

* * *

Wie was die voorloper van Jesus? Hoe is sy geboorte aangekondig? Wat het as teken gedien dat die voorspelling sou uitkom? Wat was die amp van Sagaria? Wie was sy vrou? Hoe is Jesus se geboorte aangekondig?

B.—Die geboorte van Jesus (Luk. 2:1-7).

Die Skaapwagters van Bethlehem (Luk. 2 : 8-20); Die besnydenis en voorstelling van Jesus; Simeon en Anna (Luk. 2 : 21-40); Die wyse manne uit die Ooste (Matt. 2 : 1-12); Die vlug na Egipte; Die kindermoord; Die terugtog uit Egipte (Matt. 2 : 13-23).

* * *

Die Geboorte van Jesus.

In die tyd het die Jode onder die Romeinse oorheersing gestaan. Die Romeine het konings en goewerneurs oor hulle aangestel. Daar het in die dae 'n bevel van die Romeinse keiser Augustus uitgegaan dat die hele wêreld ingeskryf moes word. Elkeen moes daarvoor na die geboorteplek van sy voorouers gaan. Josef en Maria moes na die stad van Dawid — na Bethlehem — gaan want hy was uit die geslag van Dawid. Toe hulle daar kom, was daar egter geen plek meer in die herberg nie,

want daar was reeds baie vreemdelinge. Hulle was ook te arm om besondere onkoste te maak. Die enigste plek wat vir hulle oorgebly het, was die stal van die skaapwagters. Daar is Jesus gebore. Maria het Hom in doeke toegedraai en in die krip neergelê. So 'n Oosterse krip het baie op ons wiegie gelyk. Dit was ovaal-rond en van biesies gevestig. Dan kom daar vier stewige stokke onder wat as pote dien. In so 'n krip, opgevol met hooi en doeke, het die eerste besoekers, die wagters, die kindjie Jesus gevind.

* * *

Die Skaapwagters.

In die oop velde, tussen die heuwels van Bethlehem, het in daar die donkere nag enige herders gewaak oor hulle kudde. Plotseling staan daar 'n engel by die herders en die heerlikheid van die Here het die donkere veld rondom hulle verlig. Groot vrees het die herders oorweldig maar die engel stel hul gerus: „Moenie vrees nie, want kyk, ek bring julle 'n goeie tyding van groot blydschap wat vir die hele volk sal wees, dat vir julle vandag in die stad van Dawid gebore is die Verlosser wat Christus, die Here is“. Die teken vir hulle sou wees, dat hulle 'n kindjie — toegedraai in doeke, in die krip sou vind. Daar was skielik 'n menigte van engele wat God prys en sê: „Eer aan God in die hoogste hemele en vrede op aarde, in die mense 'n welbehag“.

Toe die engele teruggekeer het na die hemel, het die wagters na Bethlehem gegaan en alles net so gevind. Hulle het alles vertel wat aan hulle van die kindjie openbaar is.

* * *

Die Besnydenis en Voorstelling van Jesus

Toe Jesus agt dae oud was, het Hy die besnydenis ondergaan en die naam gekry wat die engel aan Maria genoem het. Op die veertigste dag is Hy voorgestel volgens die wet van die Jode. Die wet het bepaal dat die eerste kind in 'n Joodse gesin, as dit 'n seun is, op die veertigste dag in die tempel gebring moes word. Daar moes dan 'n jaar-oud lam en 'n jong duif of 'n tortelduif geoffer word. Was die ouers arm, kon hulle twee jong duiwe of tortelduiwe offer.

* * *

Simeon en Anna.

In Jerusalem het daar destyds 'n sekere man gewoon — die hoogbejaarde Simeon — vroom en opreg. Hy het die vertroosting van Israel steeds verwag. Hy was met die voorstelling in die tempel en het die kindjie in sy arms geneem en God geloof en gesê: „Nou laat U, Here, U dienskneg gaan in vrede volgens U woord, omdat my oë

U verlossing gesien het, wat U berei het voor die oë van al die volke—
'n lig tot verligting van die nasies en tot heerlikheid van U volk Israel".

Simeon het ook aan Maria gesê dat die kindjie 'n val en opstanding vir baie sal wees en 'n swaard sou deur haar eie siel gaan.

Daar was ook nog Anna, 'n profetes, wat omtrent 84 jaar weduwee was — dus oor die honderd jaar oud. Na 'n baie kortstondige geluk van sewe jaar het sy haar eensame dae van weduweeskap in die heilige tempel met gebed en vas deurgebring. Toe sy die kindjie gesien het, het sy die Here geprys en met almal in Jerusalem wat die verlossing verwag het, daaroor gepraat. Hierdie ou man en vrou, voorbeelde van antiek-Israelietiese vroomheid, staan daar as getuies, as peetvader en peetmoeder toe die kindjie Jesus sy naam in Israel se tempel ontvang.

* * *

Die Wyse Manne uit die Ooste

In die dae van koning Herodes het daar wyse manne uit die Ooste na Jerusalem gekom en gesoek na die gebore koning van die Jode. Hulle het sy ster gesien en toe gegaan om aan Hom hulde te bewys. Herodes was ontsteld omdat hy bang was Jesus sou hom van die troon afstoot en het die owerpriesters en skrifgeleerdes geraadpleeg. Hulle sê toe dat Miga, die profeet, voorspel het dat Hy in Bethlehem sou gebore word. „En jy, Bethlehem, Efrata, klein om te wees onder die geslagte van Juda, uit jou sal daar vir My uitgaan Een wat 'n heerser in Israel sal wees". (Miga 5 : 1). Herodes het die wyse manne ook na die tyd van die ster se verskyning uitgevra. Hy het hulle na Bethlehem gestuur en gesê dat as hulle die kindjie gevind het, hulle hom moes laat weet sodat hy ook hulde aan Hom kan gaan bewys. Die ster het hulle weer vooruitgegaan en bo-oor die plek waar die kindjie was, stilgestaan. Die wyse manne het ingegaan en hulde aan Jesus bewys. Ook het hulle aan Hom geskenke gegee : goud, wierook en mirre. In 'n droom het hulle 'n goddelike waarskuwing ontvang om nie na Herodes terug te keer nie. Hulle het dus met 'n ander pad teruggegaan.

* * *

Die Vlug na Egipte. Die Kindermoord. Die terugtog uit Egipte

'n Engel het in 'n droom aan Josef verskyn en hom gewaarsku om met Jesus na Egipte te vlug want Herodes sal die kindjie soek om Hom dood te maak.

Toe die wyse manne nie terugkom nie, het Herodes woedend geword en besluit om al die seuntjies van Bethlehem en sy omstreke van twee jaar oud en daar onder om die lewe te bring. Toe is vervul wat deur Jeremia, die profeet, gesprek is toe hy gesê het : „'n Stem word gehoor in Rama, geklaag, bitter geween; Ragel ween oor haar kinders, sy weier om getroos te word oor haar kinders, omdat hulle daar nie

meer is nie". (Jer. 31 : 15). Rama het in Efraim gelê, noord van Jerusalem. Josef het met Maria en Jesus na Egipte gevlug waar hulle gebly het tot die dood van Herodes. So is Jesus nie om die lewe gebring nie. Na die dood van Herodes is Josef terug en het hulle in Nasaret gaan vestig. Nasaret was die stil en afgeleë dorpie waar Josef en Maria voor die geboorte van ons Heiland gewoon het. Vir die veiligheid van Jesus was dit dan ook die mees geskikte dorpie.

* * *

Wie het die Jode oorheers tydens die geboorte van Jesus? Waarom was Jesus se ouers in Bethlehem? Aan wie en hoe is die geboorte van Jesus eerste meegedeel? Wat het die wagters toe gedoen? Wat weet u van die besnydenis en voorstelling van Jesus? Watter twee hoogbejaarde persone was in die tempel tydens Jesus se voorstelling? Vertel die geskiedenis van die wyse manne uit die Ooste. Waarom het Herodes die kindertjies laat doodmaak? Waarheen het Josef en Maria met Jesus gevlug? Hoelank het hulle daar gebly?

C.—Jesus tussen die leraars (Luk. 2:41-52).

Die prediking van Johannes die Doper (Matt. 3 : 1-12; Luk. 3 : 1-20; Mark. 6 : 14-29; Jesus gedoop en Versoek Matt. 3 : 13-17; Matt. 4 : 1-11; Luk. 3 : 21, 22; Luk. 4 : 1-13).

* * *

Jesus Tussen die Leraars.

Jesus se ouers het elke jaar na die Paasfees in Jerusalem gegaan. Toe Hy twaalf jaar oud was, het Hy ook saamgegaan. Nadat die fees-dae verby was, het Josef en Maria teruggegaan. Jesus was nie by hulle nie. Omdat hulle gedink het dat Hy by die reisgeselskap was, het hulle 'n dagreis ver gegaan en Hom onder die bekendes en familie gesoek. Toe hulle Hom daar nie kry nie, het hulle teruggegaan en Hom onder die leraars in die tempel gekry. Hy het daar na hulle geluister en hulle ondervra. Almal was verbaas oor sy wysheid. Sy moeder vra Hom toe: „Kind, waarom het jy so met ons gemaak?” Jesus antwoord: „Het u nie geweet dat Ek in die dinge van my Vader moet wees nie”. Josef en Maria het nie verstaan wat Hy daarmee bedoel het nie. Jesus het toe saam met sy ouers gegaan en was hulle onderdanig. „En Jesus het toegeneem in wysheid en grootte en in genade by God en die mense”.

* * *

Die Prediking van Johannes die Doper.

Toe Johannes groot geword het, het hy indrukwekkend gepreek en gesê dat hy die wegbereider is vir die Messias en dat die mense hulle moes bekeer van hul bose weë. Die wat hul bekeer het, het hy gedoop.

Johannes was gekleed met kameelhaar. 'n Leergord was om sy heupe en hy het wilde heuning en sprinkane geëet.

Sy streng prediking het vermanend en bestraffend na al die afdelings van die maatskappy gegaan. Aan die tollenaars het hy gesê dat hulle nie meer moes invorder as wat aan hulle voorgeskryf is nie. Die tollenaars het tolgelde of belastinge ingevorder. Hulle kantore was langs die groot verkeersweë by die grense by Jérigo en te Kapérnaüm. Hierdie voorreg het hulle gekoop van hoë Romeinse amptenare aan wie hulle dan jaarliks 'n som geld daarvoor moes betaal. Hulle moes dan sorg dat hulle soveel insamel dat hulle die verskuldigde bedrag insamel en nog genoeg oorhou vir hulself. Daarom is hulle as handlangers van die Romeinse gesien en deur die volk gehaat. Aan die soldate het Johannes gesê dat hulle niemand geweld moes aandoen nie en dat hulle tevrede moes wees met hulle soldy. Aan Herodes — dat dit ongeoorloof was om die vrou van sy broer Filippus te neem. Hierdie Herodes Antipas is die opvolger van die kindermoordenaar. Hy het sy eerste vrou verlaat en die vrou van sy broer vir hom as vrou geneem.

Op Herodes se verjaardag het die dogtertjie van Heródias, die vrou van Filippus, so mooi gedans dat sy almal behaag het. Herodes het toe gesê dat sy kon vra net wat sy wou en hy sal dit aan haar gee. Nadat sy haar moeder geraadpleeg het, vra sy Johannes se hoof op 'n skottel. Dit was 'n harde eis maar Herodes moes sy woord hou en Johannes is onthoof. Toe Herodes later van Jesus hoor, het hy gedink dat dit Johannes was wat uit die dood opgestaan het.

* * *

Jesus Gedoop en Versoek

Toe Jesus dertig jaar oud was, het Hy openlik begin optree. Hy het eers na Johannes gegaan terwyl die nog besig was om te doop in die Jordaan. Op Jesus se versoek om gedoop te word, wou Johannes eers nie toestem nie. Hy het gevoel dat hy nie eers werd is om Jesus se skoerieme te ontbind nie. Eindelik het hy toegestem en Jesus gedoop. Onmiddellik na die doop het die Heilige Gees, in die gedaante van 'n duif, op Jesus neergedaal en 'n stem het uit die hemel geklink: „Dit is my geliefde Seun in wie Ek 'n welbehag het”.

Jesus is toe deur die Gees in die woestyn gelei. Hy het veertig dae gevas. Toe Hy daarna honger gekry het, het die Satan by Hom gekom en gesê dat, as Hy die Seun van God is, Hy vir die klippe kan sê hulle moet brood word. Die Here wys die versoeking af met 'n woord uit die Ou-Testament: „Die mens sal nie van brood alleen lewe nie, maar van elke woord wat deur die mond van God uitgaan. (Dt. 8:3).

Toe het die duiwel Hom op die dak van die tempel gebring en gesê: „As U die Seun van God is, werp Uself af; want daar is geskrywe: „Hy sal sy engele bevel gee aangaande U, sodat U nie miskien U voet

teen 'n klip stamp nie". Jesus se antwoord was: „Jy mag die Here jou God nie versoek nie". Hierdie antwoord van Jesus is ook weer 'n woord uit die Ou-Testament. (Dt. 6 : 16).

Eindelik neem hy Jesus op 'n hoë berg en wys Hom al die koninkryke van die wêreld, en sê dat hy dit alles aan Jesus sal gee, as Hy hom sal aanbid. Jesus antwoord: „Gaan weg, Satan! Want daar is geskrywe: Die Here jou God moet jy aanbid en Hom alleen dien". (Dt. 6 : 13).

Toe het die duiwel van Hom af weggegaan en die engele het neergedaal en Hom gedien.

Wat het met Jesus gebeur toe Hy twaalf jaar oud was? Wat was sy woorde daar aan sy moeder? Beskryf die leefwyse van Johannes die Doper. Hoe en vir wie was sy prediking? Vertel hoe Johannes die Doper aan sy einde gekom het. Vertel hoe Jesus gedoopt en versoek is.

D.—Jesus se Eerste Dissipels. (Joh. 1:19-52).

Die bruilof in Kana. Die eerste wonder. (Joh. 2 : 1-12).

* * *

Jesus se Eerste Dissipels.

Na die versoeking van Satan het Jesus na Johannes gegaan. Johannes wys sy dissipels na Hom en sê: „Daar is die Lam van God wat die sonde van die wêreld wegneem". Johannes het dit gesê terwyl hy Jes. 53 : 7 in gedagte gehad het. Daar het die profeet voorspel dat die Messias wat sou kom soos 'n lam na die slagbank gelei sal word terwille van ons sondes. Andreas en Johannes het Jesus begin volg. Jesus vra hulle toe wat hulle soek en hulle antwoord: „Meester, waar is U tuis". Jesus het hulle uitgenooi om saam met Hom te gaan. Hulle het die hele dag by Hom gebly en sy dissipels geword. Andreas het dit aan sy broer Simon gaan vertel en hom ook na Jesus gebring. Jesus het aan Simon gesê: „Jy is Simon, die seun van Jona; jy sal genoem word Sefas, wat vertaal word Petrus" (d.w.s. rots). Petrus het toe ook by Jesus gebly.

Die volgende dag het Jesus Filippus ontmoet en gesê: „Volg my". Filippus het weer Natánael gekry en hom meegedcel dat hulle die Een gevind het van wie Moses en die profete geskrywe het, naamlik Jesus van Nasaret. Natánael het hom gevra of uit Nasaret iets goeds kan kom. Filippus se antwoord was: „Kom kyk". Toe Jesus Natánael sien, sê Hy: „Hier is waarlik 'n Israeliet in wie daar geen bedrog is nie". Toe Natánael verwonderd vra vanwaar Jesus hom ken, antwoord Jesus dat Hy hom onder die vyeboom gesien het. Daarop het Natánael bely: „Rabbi, U is die Seun van God, U is die koning van Israel". Jesus het toe aan hom gesê dat hy nog meer verwonderd in die toekoms sal wees en nog groter dinge sal sien.

Die Bruilof in Kana. Die Eerste Wonder.

Jesus het met sy leerlinge na 'n bruilof te Kana, in Galiléa gegaan. Sy moeder was ook daar. Toe daar wyn kortkom, het sy Hom daarvan verwittig. Jesus se antwoord was dat sy uur nog nie gekom het nie. Sy moeder sê toe aan die dienaars dat hulle alles moet doen wat Hy aan hulle sê.

Daar was op die plek ses klipvate wat gebruik was deur die Jode by die reiniging voor en na die maaltyd. Jesus gee toe bevel dat die vate met water gevul moes word. Daarna het Hy dit in wyn verander. Toe die hoofdienaar daarvan gedrink het, gee hy aan die bruidegom sy verbasing te kenne dat hulle teen die gewoonte in, die goeie wyn laaste skink.

Deur hierdie eerste wonder is die geloof van sy dissipels versterk. Hy en sy moeder, broers en dissipels het na Kapérnaüm gegaan. 'n Tydjie daarna het hulle vir die paasfees na Jerusalem gereis.

Wat het Johannes die Doper gevra toe hy Jesus gesien het? Hoe is Jesus se eerste dissipels gevind en wie was hulle?

E.—Die Reiniging van die Tempel. (Joh. 2:13-25).

Nikodémus (Joh. 3:1-21); Die Samaritaanse vrou (Joh. 4:1-30).

Die Reiniging van die Tempel.

Toe Jesus in Jerusalem gekom het, het Hy die mense in die tempel gekry wat beeste, skape en duiwe verkoop asook die geldwisselaars. Van toutjies het Hy 'n sweep gemaak en hulle met die diere uitgedryf. Die tafels van die wisselaars het Hy omgekeer. Vir die duiweverkopers het Hy gesê: „Neem daardie dinge hier weg; moenie van die huis van my Vader 'n handelshuis maak nie”.

Sommige van die Jode het toe van Hom 'n teken gevra ter bevestiging van sy reg om sulke dinge te doen. Jesus se antwoord was: „Breek hierdie tempel af en in drie dae sal Ek dit oprig”. Die Jode het toe gesê dat hulle ses-en-veertig jaar aan die tempel gebou het en hoe sal Hy dit in drie dae oprig. Maar Hy het oor die tempel van sy liggaam gespreek. Sy dissipels het dit ook eers na sy dood verstaan. Op hierdie Paasfees het Jesus wondere verrig. Baie het daardeur in sy Naam geglo.

* * *

Nikodémus.

Onder die wat geglo het, was ook 'n fariseër en lid van die Joodse Raad — Nikodémus. Die fariseërs was 'n godsdienstige party. Die naam beteken reeds afgesonder. Alle nadruk is deur hulle gelê op die

Wet van Moses en die oorlewering van die oues. Hulle het hulself verhewe gevoel bo die skare wat die Wet nie geken het nie. Nikodémus het in die nag na Jesus gegaan omdat hy bevrees was om openlik sy begeerte om met Hom te spreek, voor die mense te toon. Jesus sê aan hom: „Een ding is seker, as 'n mens nie wedergebore is nie, kan hy nie in die Koninkryk van God ingaan nie”. Jesus verklaar aan hom die geheim van die wedergeboorte. Die mens moet vernuut word deur die Gees van God. Nikodémus het 'n vriend van Jesus geword en saam met Josef van Arimathéa het hy, ná die kruisiging, die liggaam van Jesus begrawe.

* * *

Die Samaritaanse Vrou.

Nie lank na die gesprek met Nikodémus, het Jesus weer na Galiléa vertrek. Hy het deur Samaria gegaan. By die stad Sigar het Jesus by 'n put, met die naam van die fontein van Jakob, gaan sit om uit te rus. Sigar was geleë tussen die berge Gerisim en Ebal, oos van die ou bekende Sigem uit die Ou-Testament. Sigem was die sentrale plek vir die sekte van die Samaritane, wat hul heilighdom op die Gerisim gebou het. Sy dissipels het voedsel in die stad gaan koop. Daar het 'n vrou by die put gekom om water te skep. Jesus vra haar toe ook water om te drink. Die vrou was verbaas want die Jode het geen gemeenskap met die Samaritane gehou nie. Want die Samaritane was nie 'n suiwer Joodse volk nie, hulle was 'n gemengde volk van Joodse en heidense afkoms. Jesus antwoord haar egter dat as sy wis wie Hy was, sy van Hom lewende water sou begeer. Toe Hy verder meedeel, dat, as iemand van daardie water gedrink het, hy nooit weer dors kry nie, het sy daarvan gevra.

Maar sy het die Here nog nie verstaan nie. Daarop sê Jesus: „Gaan roep jou man en kom hier”. Sy antwoord toe dat sy nie 'n man het nie. Jesus antwoord haar dat dit waar is want sy het vyf mans gehad en die een wat sy nou het, is nie haar man nie. Toe sien sy dat Hy 'n profeet is. Sy wou weet of sy op die berg Gerisim, soos die Samaritane en hul vaders moes aanbid, of te Jerusalem soos die Jode. Jesus het haar geleer dat dit nie daarop aankom op welke plek 'n mens aanbid nie, maar die wat aanbid, moet dit doen in gees en waarheid.

Daarna het Hy oor die Messias gepraat. Hy het Homself aan haar as die Messias bekendgestel. Nadat die vrou vertrek het, wou die dissipels aan Jesus voedsel gee om te eet maar Hy weier en sê: „My voedsel is om die wil te doen van Hom wat My gestuur het en sy werk te volbring”.

Die vrou het die gerug dwarsdeur die stad versprei. Baie het na Jesus gekom en Hom gevra om by hulle te bly en Hy het daar twee dae gebly. Baie Samaritane het in Hom geglo.

Hoe het Jesus die tempel gereinig? Wie was die Samaritane? Vertel die geskiedenis van Nikodémus en die Samaritaanse vrou.

F.—*Die genesing van die seun van die koninklike beampte (Joh. 4:43-54).*

In en om Kapérnaüm. Die wonderlike visvangs. Die genesing van die man met die onreine gees. Die genesing van die skoonmoeder van Petrus. Die genesing van 'n melaatse. Die genesing van 'n verlamde. (Luk. 4:31; 5:28). Die kranke van Betesda (Joh. 5:1-15). Jesus en die Sabbat (Luk. 6:1-11). Die bergrede en die kiesing van die apostels (Luk. 6; Matt. 5-7).

* * *

Genesing van die Seun van die Koninklike Beampte.

Toe Jesus in Kana kom, waar Hy water in wyn verander het, het 'n koninklike beampte uit Kapérnaüm Hom tegemoet gegaan. Sy seun was ernstig siek. Toe hy hoor dat Jesus in Kana was, het hy na Hom gegaan met die hoop dat Hy sy seun gesond sal kan maak. Jesus het hom eers 'n weinig op die proef gestel. Maar hy het aangehou met smeeke dat die Here moes kom voordat sy kind sterf. Daarop het Jesus gesê dat hy maar kon gaan, want sy seun leef. Hy het geglo en gegaan.

Sy diensknegte het hom die volgende dag tegemoet gekom met die boodskap dat sy seun lewe. Toe hy vra wanneer sy seun beter geword het, noem hulle dieselfde uur waarop Jesus gesê het: „Jou kind lewe!” As gevolg hiervan het die beampte en sy hele huis gelowig geword.

Jesus het in die dae ook in Násaret gekom waar Hy opgevoed was. Op die Sabbat het Hy na die sinagoge gegaan. Hy het 'n hoofstuk gelees nl. Jes. 61 en, na gewoonte, gaan sit om te spreek. Hy verdudelik toe aan hulle dat hierdie woorde i.v.m. Hom voorspel is. Almal was verbaas oor die wyse waarop Hy gespreek het. Tog was daar nie egte geloof by hulle nie, en Jesus sê toe dat geen profeet geëer is in sy vaderland nie. Hy het dit bewys met die geskiedenis van Elia en Elisa. Hulle het woedend geword en Hom uit die stad verdryf en op die rand van die berg, waarop die stad gebou was, gebring om Hom van die krans af te gooi. Hy het egter tussen hulle deurgeloopt en weggegaan.

In en om Kapérnaüm.

- (a) Die wonderlike visvangs.
- (b) Die genesing van 'n man met 'n onreine gees.
- (c) Die genesing van die skoonmoeder van Petrus.
- (d) Die genesing van 'n melaatse.
- (e) Die genesing van 'n verlamde.

Nadat Hy Nasaret verlaat het, het Hy in Kapérnaüm vertoef en vandaar die omliggende land van Galiléa deurreis. Op die Sabbat het Hy in die sinagoge onderrig gegee. By die meer van Gennésaret het die skare Hom eenmaal versoek om in die skuit van Simon Petrus te gaan en vandaar hulle toe te spreek. Toe Hy ophou, beveel Hy Petrus dat hulle na die diep water moet vaar en hulle nette uitgooi. Petrus het Jesus se bevel gehoorsaam alhoewel hulle al die hele nag deur gesukkel het en niks gevang het nie. Hulle het egter nou soveel gevang dat die net wou skeur. Hulle wenk toe vir hulle maats in die ander skuit om te kom help. Altwee die skuite is volgemaak sodat hulle amper gesink het.

Hierop het Petrus aan die knicë van Jesus geval en gesê: „Gaan weg van my, Here, want ek is 'n sondige man“. Jakobus en Johannes het ook verbaas geraak. Jesus sê toe aan Simon dat hy nie moet vrees nie; hulle sal van nou af mense vang.

Toe Jesus weer in Kapérnaüm kom, het Hy in die sinagoge met soveel gesag gepraat, en hulle op só 'n wyse geleer dat almal verstom was. Hy het ook 'n man met 'n onreine gees terstond in die sinagoge gences. Jesus het deur die uitdrying van onreine geeste en demone die ryk van Satan teruggedring en die Koninkryk van die hemel bevestig.

Daarvandaan het Hy met sy vier dissipels na die huis van Simon en Andreas gegaan waar Hy die skoonmoeder van Petrus van koors gences het. Sy het opgestaan en hulle bedien. As gevolg van die genesinge, het hulle die aand baie kranks na Hom gebring. Hy het almal verlos van hulle kwale.

Op sy reis deur Galiléa het Hy baie siekes gehelp en duiwels uitgedryf. Toe Hy in een van die stede was, het 'n melaatse voor Hom neergeval en gesmeek om redding. Vol medelye het Jesus sy hand uitgesteek en gesê: „Ek wil, word gereinig!“ En dadelik het die melaatsheid hom verlaat. Nadat hy hom, op bevel van Jesus, aan die priester vertoon en geoffer het vir sy reiniging, volgens die wet van Moses, is hierdie nuus verder rond versprei.

Toe Hy weer in Kapérnaüm kom, het die mense 'n verlamde, deur 'n gat in die dak, voor die Heer neergelaat. Vanweë die gedrang van die skare kon hulle hom nie by die deur inbring nie. Jesus het hom sy sonde vergewe. Hieroor het die skrifgeleerdes en die fariseërs geredeneer. Die skrifgeleerdes het voortgekom uit die kringe van die fariseërs en was hulle geestelike leiers. Hulle het met Jesus hierin verskil, dat hulle die wet losgeskeur het van die wortel van die lewende geloof. Daar het dan ook talle konflikte ontstaan oor die Sabbat, die reinigings- en spyswette. Hierdie konflikte is verskerp en het geëindig in die drama van Golgota. Jesus het hulle redeneringe gemerk en om te toon dat Hy die mag het om sonde te vergewe, het Hy die man volkome gences.

Terwyl Jesus weer na die see gegaan het, het Hy 'n tollenaar, Levi, uit sy tolhuis geroep. Hy was gehoorsaam en het een van Jesus se dissipels geword.

Die Kranke van Betesda

By geleentheid van een van die Joodse feeste, het Jesus weer na Jerusalem gegaan. Daar was by die Skaappoort 'n bad met vyf pilaargange. Die naam was Betesda. 'n Groot aantal blindes, krepeles en verlamdes het vir die roering van die water gewag. Die een wat die eerste na die opborreling in die water was, het gesond geword.

Daar het ook 'n man gelê wat 38 jaar lank aan 'n siekte gely het. Hy het niemand gehad om hom in die water te help wanneer dit geroer is nie. Die ander was hom dus altyd voor. Jesus sê vir hom: „Staan op, neem jou bed op en loop”. Hy het sy bed opgeneem en geloop.

Dit was Sabbat. Die Jode vra toe verontwaardig vir die geneesde of dit hom geoorloof is om sy bed op die Sabbat te dra. Hy antwoord: „Hy wat my gesond gemaak het, Hy het vir my gesê: Neem jou bed op en loop”. Hulle vra toe wie hom gesond gemaak het maar die man het nie geweet nie, want Jesus het homself verwyder. Kort daarna het Jesus hom in die tempel gekry en aan hom gesê: „Kyk, jy het gesond geword; moenie meer sondig nie, sodat daar nie iets ergers met jou gebeur nie”. Toe het die man aan die Jode vertel dat dit Jesus was wat hom gesond gemaak het.

Die Jode het Jesus vervolg en Hom probeer doodmaak. Hy het hulle geantwoord: „My Vader werk tot nou toe en Ek werk ook”. Die Jode het woedend geword omdat Hy God sy Vader noem. Dit was vir hulle godslastering. Jesus het die Jode toe bestraf oor hulle ongeloof.

* * *

Jesus en die Sabbat.

Dikwels het hulle Jesus aangeval oor die vrye opvatting wat Hy oor die Sabbat gehad het. Eenkeer het Hy op dié dag met sy dissipels deur die gesaides gegaan. Hulle het are gepluk en geëet. Die fariseërs was hieroor baie vererg. Jesus antwoord hulle: „Die Seun van die mens is Here ook van die Sabbat”. Die naam — Seun van die mens — uit Daniël 7:13 is op Jesus van toepassing. Hy behoort nie net aan die Jode nie. Alle volke en nasies sal Hom eer.

Kort daarna kry Hy 'n man met 'n verdorde hand in die sinagoge. Die skrifgeleerdes en fariseërs het noukeurig opgelet of Hy die man op die Sabbat gaan genees sodat hulle 'n aanklag teen Hom kan hê. Jesus wis dit. Daarom het Hy die man laat opstaan en aan hulle gesê: „Wat is geoorloof op die Sabbat — om goed te doen of kwaad te doen; om 'n lewe te red of om te bring?” Hulle swyg toe en Hy genees die man. Hulle was toe met wrewel vervul. Hulle het ook planne bespreek wat om met Jesus te doen.

Die Bergrede en die Kiesing van die Apostels

In dié dae het Jesus na die berg gegaan en daar die ganse nag in gebed deurgebring. Toe roep Hy sy dissipels na Hom en kies twaalf wat Hy apostels noem. In die bergrede wat Jesus uitgespreek het, het Hy die aard van sy Koninkryk bekendgemaak. Hy noem sy dissipels die sout van die aarde en die lig van die wêreld. Hy eis die onderhouding van die gebooe van God nie net na die letter maar na die gees. Hy waarsku hul teen skynheiligheid en leer hul in die „Onse Vader” hoe om te bid. Hulle moet eers die Koninkryk van God en sy geregtigheid soek en nie besorg wees oor die dag van more nie. Verder moet hulle versigtig wees in die beoordeling van andere en eers die balk uit eie oog haal. Alles wat hulle dan wil hê wat die mense aan hulle moet doen, so moet hulle aan die mense doen. Hy het hulle nog verder gewys op die gevaar om verlore te gaan. Ook op die nou poort wat tot die Lewe lei. Hy het hulle daarop gewys dat die mens aan sy werke geken word — nes die boom aan sy vrug. Die skare was verslae oor sy leer want Hy het met gesag en oortuiging gepraat en nie soos die fariseërs nie.

* * *

Beskryf die genesing van die seun van die koninklike beampte. Vertel die verhaal van die wonderlike visvangs. Vertel hoe Petrus se skoonmoeder genees is. Wat weet u van die kranke van Betesda? Het Jesus op die Sabbat kranke genees? Noem een geval. Het die mense Hom hieroor kwalik geneem? Wat was sy antwoord? Wat leer Jesus ons in sy Bergrede? Watter gebed het Hy ons nagelaat om te bid? Hoe lui die gebed?

AFDELING II.—Die Gelykenisse van die Here.

A.—Gelykenis van die Saaier (Matt. 13:1-23).

In sy onderrig het Jesus baie gebruik gemaak van treffende gelykenisse waardeur sy gedagtes makliker verstaan is. Eenkeer, toe groot meniges by die meer vergader het, het Hy in 'n skuut geklim, gaan sit en vir hulle die gelykenis van Die Saaier vertel. Die saaiër het uitgegaan om te saai. 'n Deel van die saad het op die pad geval en die voëls het dit opgepik; 'n ander deel het op rotsagtige plekke geval waar daar nie baie grond was nie. Dadelik het dit opgekom maar omdat die grond vlak was, het dit verskroei en verdroog; 'n ander deel het tussen die dorings geval en is verstik; 'n laaste deel het in goeie aarde geval en vrug opgelewer — die een honderd; die ander sestig, die ander dertigvoud.

Toe die skare weg was, vra die dissipels vir Jesus die betekenis van die gelykenis. Jesus het toe verduidelik dat met die saad die Woord van God bedoel is. Die saai daarvan is die prediking. Die aarde of

plek waar dit val, is die hart van die mens. Dit hang af van die gesteldheid van die hart of die prediking vrugbaar of tevergeefs is.

Die uitleg van die gelykenis is as volg: Die saad wat langs die pad val, het betrekking op die mense wat die Woord hoor maar nie verstaan nie. Gou word dit deur die Bose verdryf.

Die saad wat op rotsagtige plekke val, het betrekking op die mense wat die Woord hoor en dadelik met blydschap aanneem maar as moeilike tye kom, struikel hulle dadelik.

En by wie dit in dorings gesaai is, dit is hulle wat die Woord hoor maar die sorg en rykdom van die lewe, verstik die Woord. Die laaste is dan diegene wat die Woord hoor en verstaan en vrugdra.

B.—Gelykenis van die Onkruid en die Tarwe of Koring (Matt. 13:24-30).

Verder is die Koninkryk van die hemel soos 'n man wat goeie saad in sy land gesaai het. In die nag, egter, het die vyand onkruid tussen die koring gesaai. Die onkruid en koring het saam opgekom. Die diensknegte wou die onkruid uitroei maar die man wou dit nie toelaat nie omdat hulle dan van die koring saam sou uittrek. Met die oestyd kan hulle eers geskei word — die onkruid om verbrand te word en die koring vir bewaring in die skuur. Toe die dissipels Jesus, na die vertrek van die skare, die betekenis van die gelykenis vra, het Hy geantwoord dat die Seun van die mens die goeie saad saai en die duiwel die onkruid. Die oes vind plaas in die oordeelsdag. Dan sal die mense geskei word in goeies en bese.

C. Gelykenis van die Mosterdsaad (Matt. 13:31-32).

Dan het Jesus ook gesê dat die Koninkryk soos 'n mosterdsaad is wat die kleinste van al die saad is maar waaruit 'n boom opskiet sodat die voëls van die hemel nes maak in sy takke.

D.—Gelykenis van die Suurdeeg en die Skat in die Land (Matt 13:33; 13:44).

Die Koninkryk van die hemel is soos 'n suurdeeg wat die hele deeg deurtrek en laat rys. Hy vergelyk ook die Koninkryk van die hemel by 'n skat in die land wat soveel werd is dat 'n mens alles kan opoffer om dit te kry.

E.—Gelykenis van die Pêrel en die Visnet (Matt. 13:45-46); (Matt. 13:47-50).

Dit is net soos 'n koopman wat 'n pêrel van groot waarde gekry het en alles wat hy besit, verkoop om dit te koop; dis soos 'n visnet wat uitgewerp word en allerlei soorte van visse meebring. Dan word die goeies en slegtes geskei.

F.—Gelykenis van die Maaltyd (Luk. 14:15-24).

Op 'n Sabbat het Hy in die huis van een van die owerstes van die fariseërs gegaan om brood te eet. Hy sê toe vir die man wat Hom genooi het dat, as hy 'n maaltyd gee, moct hy armes, verminktes, kreupeles en blindes nooi omdat hulle niks het om hom weer te vergeld nie maar God sal hom eendag daarvoor vergeld. Jesus vertel toe die gelykenis van die groot Maaltyd. 'n Sekere man het 'n maaltyd gegee en baie uitgenooi. Toe alles klaar was, het hy sy slaaf gestuur om aan die genooies te sê: „Kom, want alles is gereed”. Maar die genooies het allerlei uitwêë gehad. Die een het 'n akker gekoop en moes dit gaan sien; die ander het vyf osse gekoop en moes hulle gaan probeer; 'n derde het weer 'n vrou getrou. Toe die heer dit hoor, het hy kwaad geword en gesê: „Gaan uit in die strate en die gangetjies van die stad en bring die armes en verminktes en kreupeles en blindes hier in”. Toe daar nog plek was, sê die heer van die slaaf: „Gaan uit op die paaie en na die lanings en dwing hulle om in te kom en my huis vol te maak”. Van die genooies sal niemand aansit nie. Die betekenis van die gelykenis is dat sondaars en tollenaars wat hul skuld besef, sal ingaan in die Koninkryk terwyl vromes wat voortreflik en vernaam in eie oog is en nie hul skuld besef, buite sal bly.

G.—Gelykenis van die Barmhartige Samaritaan (Luk. 10:29:37)

'n Wetgeleerde het eenkeer aan Jesus gevra wat hy moet doen om die ewige lewe te beërwe. Jesus vra toe wat in die Wet geskryf is. Sy antwoord was dat 'n mens God moet liefhê bo alles en jou naaste soos jouself. Jesus sê aan hom om dit te doen. Weer wou hy weet wie sy naaste is en Jesus vertel hom die volgende: Iemand wat van Jerusalem na Jêrigo gereis het, is deur rowers oorval en half dood-geslaan. Eers het 'n priester en toe 'n Leviet verbygegaan. Hulle het hom sien lê maar nie gehelp nie. Eindelik kom 'n Samaritaan verby, verbind sy wonde, bring hom in 'n herberg en sorg vir hom. Die volgende dag moes die Samaritaan verder reis. Hy haal egter twee pennings uit en sê aan die eienaar: „Sorg vir hom, en enige koste wat jy nog meer mag hê, sal ek jou betaal as ek terugkom”. Jesus vra toe aan hom wie van hierdie drie die naaste van die ongelukkige was. Hy antwoord dat dit die een was wat hom barmhartigheid bewys het. Toe sê Jesus vir hom: „Gaan en doen jy net so”.

H.—Gelykenis van die Verlore Seun (Luk. 15:11-32).

Die tollenaars en Sondaars het die gewoonte gehad om na Hom te kom en na Hom te luister. Die fariseërs en skrifgeleerdes het begin kla en gesê dat Jesus sondaars ontvang en saam met hulle eet. 'n Leraar van Israel behoort die gevalleenes liever te verag. Maar Christus het egter gekom om te soek en gelukkig te maak dié wat verlore is en daarom het Hy aan hulle die gelykenis van die Verlore Seun vertel. Iemand het twee seuns gehad. Die jongste vra aan die vader die deel van die goed wat aan hom behoort en vertrek na 'n vreemde land. Toe daar hongersnood kom, het hy gebrek gely en durf nie eers die draf van die swyne, wat hy opgepas het, eet nie. Dit wek sy berou en hy besluit om na sy vader terug te gaan. Toe hy nog ver aankom, het sy vader hom tegemoet gegaan, gekus, alles vergewe en 'n feesmaal laat berei. Die oudste broer was daaroor kwaad. Maar sy vader het hom bestraf en gesê dat sy broer dood was en weer lewendig geword het; verlore was en weer gevind is.

I.—Gelykenis van die Ryk man en Lasarus (Luk. 16:19-31).

In die gelykenis van die ryk man wat omring was deur prag, weelde en oorvloed en nooit aan God en sy naaste gedink het nie, en die arme Lasarus wat soos 'n ellendige bedelaar aan die poort van die ryke gelê het, laat die Heer die vergelding sien wat die mense cendag volgens hul werke sal ontvang.

Toe Lasarus sterf, is hy deur die engele weggedra na die boesem van Abraham. Die ryk man het sy oë in die smarte geopen. Hy het gesmeek dat Abraham Lasarus moes stuur om sy tong met waterdruppels te verkoel in die vlam. Dis egter nie toegestaan nie want daar was 'n groot kloof tussen hulle. Toe het hy weer gevra dat Lasarus uit die dood aan sy broers moes verskyn sodat hulle hul kon bekeer en gered word. Abraham het geantwoord dat hulle Moses en die Profete het, en as hulle nie daarna luister nie, sal hul ook nie luister na een wat uit die dood opgestaan het nie.

J.—Die gelykenis van die vyf verstandige en die vyf onverstandige jong meisies (Matt. 25:1-3).

In verband met die einde van die wêreld en die wederkoms van Christus het Jesus die gelykenis vertel van die tien meisies wat die bruidegom tegemoet gegaan het. Die verstandige meisies het ekstra olie in hul kanne saam met hul lampe geneem. Die onverstandiges het geen ekstra olie meegeneem nie. Toe die bruidegom talm om te kom, het hulle vaak geword en aan die slaap geraak. In die nag kom daar

toe 'n geroep: „Daar kom die bruidegom; gaan uit hom tegemoet”. Die lampe van die onverstandige meisies het doodgegaan. Hulle wou toe olie by die verstandige meisies kry maar die het net genoeg vir hulself gehad. Gevolglik moes die onverstandige meisies na die verkopers gaan om olie te kry en intussen het die bruidegom gekom.

Toe die deur gesluit was, kom die onverstandige meisies en sê: „Meneer, Meneer, maak vir ons oop”. Maar die bruidegom sê dat hy hulle nie ken nie. „Waak dan, omdat julle die dag en die uur nie weet waarop die Seun van die mens kom”.

K.—Die gelykenis van die ryk dwaas. (Luk. 12:16-21).

Eendag het iemand met Jesus kom praat dat Hy tog sy broer moes oordeel om sy erfporsie met hom te deel. Jesus waarsku hom egter teen die hebsug en sê: „Iemand se lewe bestaan nie uit die oorfloed van sy besittings nie”. Daarop het Jesus hierdie gelykenis teen geldgierigheid vertel.

'n Man het 'n groot oes gemaak. Sy skure was te klein om die opbrengs te bevat en toe het hy besluit om die skure af te breek en groter te bou, om al sy opbrengs en ander goed daarin weg te bêre en dan rustig te eet, drink en vrolik te wees want hy het mos vir baie jare genoeg ingesamel. Maar toe sê God aan hom: „Jou dwaas, 'n hierdie nag sal hulle jou siel van jou afeis, en wat jy gereed gemaak het, wie sync sal dit wees?” So gaan dit met die mens wat net aardse skatte vergader en nie ryk is in God nie.

L.—Die onvrugbare vyboom. (Luk. 13:6-9).

Jesus het die volgende gelykenis vertel: 'n Man het aan 'n vyboom wat in sy wingerd geplant was vrugte gaan soek. Toe hy geen vrugte daaraan kry nie, sê hy aan die tuinier om die boom uit te kap en weg te gooi want vir drie jaar al kom hy tevergeefs vrugte daaraan soek. Die tuinier het gepleit om die boom nog vir een jaar te laat staan. Hy sal die boom omspit en mis gee en as hy dan nog nie dra nie, kan die eienaar dit laat uitkap.

M.—Die gelykenis van die onregverdige bestuurder. (Luk. 16: 1-12).

'n Ryk man het 'n bestuurder gehad. Hy het berig ontvang dat die bestuurder sy goed deurbring en verkwis. Hy het die bestuurderskap van hom weggeneem. Die bestuurder het hom toe gekwel waarvan hy nou sou moes leef. Toe dink hy aan 'n plan. Hy roep al die skuldenaars van die ryk man en vra hoeveel en hoe groot hul skuld is

Die een het honderd vate olie geskuld, die ander een honderd m^ukoring. Die bestuurder het hul toe gevra om hul skuldbewyse te ver-
ander na vyftig vate olie en tagtig mud koring, want deur hierdie daa^s
sou hy die skuldenaars goedgesind teenoor hom maak en sal hulle hom,
wanneer hy afgesit is, in hul huise ontvang. Die heer het die onreg-
verdige bestuurder geprys omdat hy alles so slim oorlê het. Want die
kinders van hierdie wêreld is verstandiger teenoor hulle geslag as die
kinders van die lig.

N.—Die gelykenis van die onregverdige regter. (Luk. 18:1-8).

Jesus het 'n gelykenis vertel met die oog daarop dat 'n mens
gedurig moet bid en nie moedeloos moet word nie. Daar was in 'n
stad 'n onregverdige regter wat geen mens ontsien het en God nie ge-
vrees het nie. Daar was in dieselfde stad 'n weduwee wat gedurig by
hom kom pleit het dat hy reg aan haar moet doen teenoor haar vyande.
Vir 'n tydlank wou hy nie, maar toe sê hy by homself: „Al vrees ek
God ook nie en al ontsien ek geen mens nie, tog sal ek, omdat hierdie
weduwee my moeite gee, aan haar reg doen, sodat sy nie eindelik kom
en my in die gesig slaan nie”. Daarop sê die Here: „Luister wat die
onregverdige regter sê. Sal God dan nie reg doen aan sy uitverkorenes
wat dag en nag tot Hom roep nie, al is Hy ook lankmoedig in hulle
geval? Ek sê vir julle dat Hy gou aan hulle reg sal doen; maar as die
Scun van die mens kom, sal Hy wel die geloof op die aarde vind?”

*O.—Die gelykenis van die fariseër en die tollenaar. (Luk. 18:
9-14).*

Die Here het ook hierdie gelykenis uitgespreek as 'n waarskuwing
vir die mense wat op hulself vertrou dat hul regverdig is, en die andere
verag. Twee manne het na die tempel gegaan om te bid. Die een was
'n fariseër en die ander 'n tollenaar. Die fariseër het so gebid: „O God,
ek dank U dat ek nie soos die ander mense is nie — rowers, onregver-
dige, egbrekers, of ook soos hierdie tollenaar nie. Ek was twee keer
in die week, ek gee tiendes van alles wat ek kry”. Die tollenaar wou
selfs nie sy oë na die hemel ophef nie maar het op sy bors geslaan en
uitgeroep: „O God, wees my, sondaar, genadig”. Jesus sê dat die tolle-
naar geregverdig na sy huis gegaan het eerder as die fariseër. Want
elkeen wat homself verhoog, sal verneder word; en hy wat homself
verneder, sal verhoog word.

P.—Die gelykenis van die ponde. (Luk. 19:11-27).

Na sy ontmoeting met Saggéus en voor sy intog in Jerusalem, het
die Here nog hierdie gelykenis vertel. 'n Man van hoë familie het na
'n ver land afgereis om daar 'n koningskap vir homself te gaan ontvang
en dan weer terug te kom. Hy het tien van sy diensknegte geroep en

aan hul tien pond gegee om daarmee handel te dryf totdat hy weer kom. Sy medeburgers het hom gehaat en 'n gesantskap agter hom aangestuurt om hom te sê dat hulle hom nie as koning wil hê nie.

Nadat hy die koningskap ontvang het, het die man teruggekom, sy tien diensknegte aan wie hy die ponde gegee het, na hom laat kom sodat hulle rakenskap kon gee hoeveel elkeen van hulle met handel verdien het. Die eerste het gesê dat hy tien pond wins gemaak het en die heer het gesê omdat hy in die minste getrou was, sal hy oor tien stede gesag hê. Die tweede het vyf pond verdien en die heer het hom oor vyf stede aangestel. Maar een van hulle kom en sê dat hy die pond in 'n sakdoek weggesit het. Hy sê: „Heer, hier is u pond wat ek in 'n doek weggesit het, want ek was bang vir u, omdat u 'n strawwe man is. U neem weg wat u nie uitgesit het nie en maai wat u nie gesaai het nie”. Maar die heer sê: „Waarom het jy dan nie my geld in die bank gesit nie? Dan kon ek dit by my koms met rente ingevorder het”. En die heer neem sy pond weg en gee dit aan die een wat tien pond het. En die vyande wat hom nie as koning wou hê, het hy laat doodslaan.

Q.—Die gelykenis van die waaksame slaaf. (Luk. 12:35-48).

Die Here het ook aan sy dissipels gesê dat hulle heupe gegord moet wees en hulle lampe aan die brand. Hulle moet wees soos mense wat hul heer verwag wanneer Hy van die bruilof af terugkom sodat hulle dadelik die deur op sy geklop kan oopmaak. Daardie slawe, vir wie die heer só wakker vind, vir hulle sal Hy oor sy besittings aanstel. Maar die slaaf wat in sy hart sê: „My heer talm om te kom, en sy mede-slawe en slavinne begin slaan, vir hom sal sy heer, wanneer hy kom, met baie slae slaan”. Daarom moet die dissipels van die Heer getrou volhard omdat hulle die uur van sy koms nie weet nie.

R.—Die gelykenis van die arbeiders in die wingerd. (Matt. 20: 1-14).

Die Here het die koninkryk van die hemel vergelyk met 'n huisheer wat vroeg in die môre uitgegaan het om arbeiders vir sy wingerd te huur. Hy kom toe met hul ooreen om hul 'n penning op 'n dag te betaal. Om nege-uur, om twaalf-uur, om drie-uur en vyf-uur het hy weer uitgegaan en elke keer weer arbeiders by gehuur en hulle in sy wingerd gestuur om te werk. Teen die aand, roep die heer die opsigter oor die wingerd en sê dat hy die slawe moet roep sodat hul hul loon kan ontvang. Hy moes die wat laaste gekom het, eerste betaal. Hulle ontvang toe elkeen 'n penning. Die eerste het toe gedink dat hulle sekerlik meer loon sal ontvang want hulle het die hele dag gewerk en al die hitte verdra. Maar die heer antwoord: „Vriend, ek doen jou geen onreg aan nie. Het jy nie met my ooreengekom vir 'n penning nie?

Ek wil hierdie laaste een gee nes vir jou. Of is jou oog verkeerd omdat ek goed is?" Die gelykenis illustreer die waarskuwing in Mt. 19 vs. 30 uitgespreek, nl. „Maar baie wat eerste is sal laaste wees, en wat laaste is, eerste". As die loongedagte posvat in die siel kan, die wat eerste was, die laaste kom. Wie loon soek en ontvang is nie die eerste nie. Eerste is hy wat hom net verlustig in die guns en goedheid wat uit God's vrymag geskenk word.

S.—Die gelykenis van die goeie herder. (Joh. 10:1-16).

Jesus het gesê dat Hy die goeie herder is. 'n Goeie herder gaan by die deur in. Die deurwagter maak vir hom die deur oop. Die skape ken sy stem en luister na hom. Hy roep sy skape en lei hulle uit en die skape volg hom omdat hulle hom ken. Net so is Jesus die goeie herder wat sy lewe vir sy skape afgelê het sodat elkeen wat in Hom glo, die ewige lewe sal beërwe.

T.—Die gelykenis van die skape en die bokke. (Matt. 25:31-46).

In sy profetiese rede het die Here die skeiding tussen die mense op die oordeelsdag vergelyk met die skeiding wat 'n skaapwagter maak tussen die skape en die bokke. Die Seun van die mens sal in sy heerlikheid kom en al die engele saam met Hom. Hy sal op sy heerlike troon sit en al die nasies sal bymekaar gebring word. Dan sal Hy hulle vanmekaar afskei soos die skaapwagter die skape van die bokke skei. Hy sal die skape aan sy regterhand en die bokke aan sy linkerhand plaas. Dan sal Hy vir die aan sy regterhand sê: „Kom, julle geseëndes van my Vader, beërf die koninkryk wat vir julle voorberei is van die grondlegging van die wêreld af. Want Ek het honger gehad, en julle het my iets gegee om te eet. Ek het dors gehad, en julle het my iets gegee om te drink. Ek was 'n vreemdeling en julle het My geherberg. Ek was nakend, en julle het My geklee. Ek was siek en julle het My besoek; in die gevangenis was Ek, en julle het na My gekom". Die regverdiges vra hom wanneer hulle al hierdie dinge gedoen het. Dan sal die Koning antwoord: „Voorwaar, Ek sê vir julle, vir sover julle dit gedoen het aan een van hierdie geringste broeders van My, het julle dit aan My gedoen". Dan sal Hy vir die aan sy linkerhand sê: „Gaan weg van My af, julle vervloektes, in die ewige vuur wat berei is vir die duiwel en sy engele". Want hulle het niks aan Hom gedoen nie. En dan sal die aan die linkerhand vra: „Here, wanneer het ons U honger gesien of dors of 'n vreemdeling of nakend of siek of in die gevangenis, en U nie gedien nie?" Dan sal Hy hulle antwoord en sê: „Voorwaar Ek sê vir julle, vir sover julle dit nie gedoen het aan een van hierdie geringstes nie, het julle dit aan My ook nie gedoen nie". En hulle sal vir ewig gestraf word maar die regverdiges sal die ewige lewe beërwe.

U.—*Die gelykenis van die ware wynstok. (Joh. 15:1-8).*

Deur hierdie gelykenis het Jesus die innige vereniging van Hom en sy dissipels verduidelik. 'n Loot kan alleen vrugdra as dit in die wynstok bly. Die Here is die ware wynstok. Sy dissipels is die lote. As hulle in Hom bly, sal hulle vrug dra. As hulle in Hom nie bly nie, sal hulle nes die lote wat nie in die wynstok bly, verdroog, bymekaar gemaak word en verbrand word. „As julle in My bly en my woorde in julle, sal julle vra net wat julle wil hê, en julle sal dit kry”.

Vertel die volgende gelykenisse:

1. Die gelykenis van die saaiër.
2. Die gelykenis van die onkruid en die koring.
3. Die gelykenis van die mosterdsaad.
4. Die gelykenis van die suurdeeg.
5. Die gelykenis van die skat in die land.
6. Die gelykenis van die pêrel.
7. Die gelykenis van die visnet.
8. Die gelykenis van die maaltyd.
9. Die gelykenis van die barmhartige Samaritaan.
10. Die gelykenis van die verlore seun.
11. Die gelykenis van die ryk man en Lasarus.
12. Die gelykenis van die vyf verstandige en die vyf onverstandige jongmeisies.
13. Die gelykenis van die ryk dwaas.
14. Die gelykenis van die onvrugbare vyeboom.
15. Die gelykenis van die onregverdige bestuurder.
16. Die gelykenis van die onregverdige regter.
17. Die gelykenis van die fariseër en die tollenaar.
18. Die gelykenis van die ponde.
19. Die gelykenis van die waaksame slaaf.
20. Die gelykenis van die arbeiders en die wingerd.
21. Die gelykenis van die goeie herder.
22. Die gelykenis van die skape en die bokke.
23. Die gelykenis van die ware wynstok.

AFDELING III.—*Die wondere van die Here.*

Die wondere wat Jesus gedoen het, was die tekens van die krag van sy Koninkryk. Na sy opstanding het daarop 'n nuwe lig geval.

A.—*Genesing van die seun van die koninklike beampte. (Luk. 7:1-10).*

Nadat Jesus sy bergrede gehou het, het Hy na Kapérnaüm gegaan. Daar was 'n sekere kaptein wie se slaaf op sterwe gelê het. Hy het Joodse ouderlinge na Jesus gestuur. Hulle het Jesus gesmeek om hom te help want hy was dit werd. Hy het ook die sinagoge vir hulle gebou.

Toe Jesus nog ver aankom, stuur hy vriende om te sê dat hy nie werd is dat Jesus onder sy dak inkom nie. Jesus moet maar net 'n woord sê en sy kneg sal gesond wees. Jesus sê daarop dat hy selfs in Israel nie so 'n groot geloof aangetref het nie. Toe hulle wat gestuur was, terugkom, was die slaaf al gesond.

B.—*Die opwekking van die seun van die weduwee van Naïn. (Luk. 7:11-17).*

Die dag daarna was Hy op weg na die stad Naïn en baie van sy dissipels het saamgegaan. Net toe hulle naby die stad kom, word die lyk van die enigste seun van 'n weduwee uitgedra. Toe Jesus haar sien, was Hy innig jammer vir haar en sê: „Moenie ween nie!” Toe gaan Hy nader en raak die baar aan en sê: „Jongeling, Ek sê jou, staan op”. Die dooie sit regop en begin praat. Vrees het almal aangegryp en terwyl hulle God verheerlik, het hulle gesê: „'n Groot profeet het onder ons opgestaan”, en: „God het sy volk besoek”. Die woorde het deurgedring tot by Johannes waar hy in die gevangenis was.

C.—*Die fariseër en die sondares. Die gelykenis van die twee skuldenaars.*

Een van die fariseërs, Simon, het Jesus genooi om by hom te gaan eet. Terwyl hulle aan die tafel was, het 'n openbare sondares gekom en egter by sy voete gaan staan en ween. Sy het sy voete met haar trane natgemaak en met haar hare afgedroog. Sy het sy voete gesoen en met self gesalf. Die fariseër dink toe dat Jesus sou geweet het watter soort vrou Hom aanraak as Hy 'n profeet was. Jesus het sy gedagtes bemark en gesê dat daar 'n sekere geldskierter was wat twee skuldenaars gehad het. Die een het vyfhonderd pennings geskuld en die ander een vyftig. Omdat hulle nie kon betaal nie, skenk hy hulle dit. „Sê nou,” vra Jesus hom, „wie van hulle sal hom die meeste liefhê”. Simon antwoord dat dit die een sal wees vir wie die meeste kwytskietel is. Hy het reg geantwoord.

Jesus sê verder aan Simon dat hy Hom nie water vir sy voete gegee het nie — die vrou het hulle benat met haar trane. Hy het Jesus nie 'n kus as teken van vriendskap gegee nie — die vrou het nie opgehou om sy voete te kus nie. Simon het Jesus se hoof nie met olie gesalf nie — sy het Jesus se voete met salf gesalf. Haar sondes wat baie is, is vergewe, want sy het baie liefgehad. Aan die vrou het Jesus gesê: „Jou sondes is vergewe”. Baie van die wat aan tafel was, het gewonder wie hierdie man was wat selfs sonde kon vergewe. Daarop sê Jesus aan die vrou: „Jou geloof het jou gered, gaan in vrede”.

D.—*Jesus maak die storm stil. (Matt. 8:23-27; Mark 4:35-41; Luk. 8:22-25).*

Kort nadat Jesus aan die oewer van die Galilése see die skare deur gelykenisse geleer het aangaande die Koninkryk van God, het Hy besluit om na die anderkant oor te vaar. 'n Groot storm het opgekom sodat die skuit toe was onder die golwe. Jesus het geslaap. Die dissipels maak Hom toe wakker en sê: „Meester, Meester, ons vergaan!” Jesus het die wind en storm bestraf en dit het stil geword. Hy vra toe aan een van die dissipels waar hul geloof is. Die dissipels was verwonderd en het gesê: „Wie is Hy tog, dat Hy selfs die winde en die water gebied en hulle Hom gehoorsaam is”.

E.—*Die besetene van Gádara. (Matt. 8:28-34; Mark. 5:1-20; Luk. 8:26-39).*

Toe hulle aan die anderkant van die Galilése meer kom, het Hy 'n man ontmoet wat van die duiwel besete is. Hy het in die graftes gebly. Graftes was vertrekke in die rotse uitgekap. Toe hy Jesus sien, val hy neer en skreeu: „Wat het ons met U te doen, Jesus, Seun van die Allerhoogste God. Ek bid U, moet my nie pynig nie”. Jesus vra hom wat sy naam is. Hy antwoord: „Legio”, want baie duiwels het in hom gevaar. (Legio is 'n Latynse woord wat regiment beteken). Toe Jesus die onreine gees beveel om uit hom te vaar, smeeke hulle hom om in die trop varke, wat daar wei, in te vaar. Die varke het van die krans afgestorm en in die meer verdrink. Die waghers het na die stad gevlug en daar alles gaan vertel. Die Gadaréners, die bevolking in en om die stad Gadara, by die see van Galiléa, het toe uitgegaan en die man uit wie die duiwels gevaar het, by Jesus gekry — gekleed en by sy verstand.

Hulle was bevrees en het Hom gevra om van hulle weg te gaan. Toe het Hy in die skuit geklim en teruggegaan. Die een wat genees was, het Jesus gesmeek om by hom te bly maar Jesus het hom gebied om na sy huis te gaan en daar te vertel watter groot dinge God aan hom gedoen het.

F.—Die dogtertjie van Jaïrus. Die vrou wat aan bloedvloeiing gely het. (Matt. 9:18-26; Mark 5:22-43; Luk. 8:41-56).

Toe Jesus terug was in Kapérnaüm, kom die owerste van die sinagoge, Jaïrus, val voor hom neer en smee hom om sy dogtertjie gesond te maak. Sy het op sterwe gelê. Jesus het saam met hom gegaan. 'n Groot skaar het hom gevolg. Onder hulle was 'n vrou wat twaalf jaar lank bloedvloeiing gehad het. Sy was al by baie geneeshere maar niks wou help nie. Sy het geglo dat as sy maar net Jesus se kleed kon aanraak, sy gered sou wees. Toe sy dit gedoen het, was sy waarlik verlos van haar kwaal. Toe Jesus sien dat daar krag van Hom uitgegaan het, vra Hy: „Wic is dit wat my aangeraak het?” Die vrou val voor Hom neer en vertel Hom die hele verhaal. Jesus sê vir haar: „Hou goeie moed, dogter. Jou geloof het jou gered. Gaan in vrede”.

Terwyl Hy nog praat, kom daar 'n berig dat Jaïrus Jesus nie meer moet lastig val nie want die dogtertjie is dood. Daarop sê Jesus aan hom: „Moenie vrees nie. Glo net, en sy sal gered word”. Jesus neem toe Petrus, Jakobus en Johannes saam en vra aan die wat ween waarom hulle dit doen want die kind slaap nie. Hulle het vir Hom gelag. Jesus het net die vader en moeder, Petrus, Johannes en Jakobus ingeneem. Toe gryp Hy haar hand en sê: „Dogtertjie, staan op”. Sy het lewendig geword en opgestaan. Jesus beveel toe dat hulle haar iets moes gee om te eet. Verder het Hy gesê dat hulle die gebeure aan niemand moes sê nie.

G.—Die uitsending van die twaalf Apostels. (Matt. 9:27-38; 10:1-42).

Na die opwekking van die dogtertjie van Jaïrus, het twee blindes by Hom gekom en om genesing gevra. Jesus het hulle oë aangeraak en gesê: „Laat dit vir julle wees volgens julle geloof”. Toe kon hulle sien. Jesus het hulle gewaarsku om dit aan niemand te vertel nie. Hulle het dit egter versprei. Ook het Jesus daarna 'n stomme, wat van die duivel besete was, genees. Die skare was verbaas maar die fariseërs het Hom beskuldig dat die owerste van die duiwels Hom die krag daartoe verleen. Verder het Hy in die sinagoge die boodskap van verlossing verkondig. Met innige medelye het Hy die skare aangesien want hulle was soos verstrooide skape sonder herder. Aan sy dissipels het Hy gesê dat die oes groot is maar die arbeiders min.

Jesus het twaalf apostels uitgestuur om te preek dat die Koninkryk van die hemel naby gekom het. Hulle name was: Simon Petrus, Andreas, die seuns van Jona, Johannes en Jakobus, seuns van Sebedeüs, Filippus en Bartholomeüs, Mattheüs of Levi die tollenaar, Thomas, Jakobus, die seun van Alfëus, Simon ook genoem Sêlotes, Judas wat ook Thodëus of Lebbeüs genoem word en Judas Iskariot. Ook het Hy aan hulle mag gegee om die krankes te genees en die dooies op te wek. Hulle moet nie besorg wees nie. Orals sal hulle voedsel ontvang. Hulle gaan soos

skape onder die wolwe, hulle moet versigtig wees soos die slang — opreg soos die duif. Hy verseker hulle dat niks sonder Gods wil gebeur nie. Ja, selfs die hare van hul hoof is getel. Hy het hulle tot getrouheid aangespoor. Elkeen wat Hom voor die mense bely, sal Hy weer voor die hemelse Vader bely. Die een wat homself verloor terwille van Christus, hy sal behoue bly. Die dissipels het toe al die plekke van Galiléa deurreis en weer tot Jesus teruggekeer.

H.—Die vermeerdering van die brode. (Mark. 6:30-44).

Toe die apostels teruggekeer het, het Jesus met hulle in die skuit gegaan. Hulle het na 'n verlate plek vertrek om 'n bietjie te rus maar die mense het Jesus herken en van al die stede af saamgestroom. Toe Jesus uitklim, sien Hy 'n groot menigte en Hy het hulle jammer gekry. Hulle was net soos verdwaalde skape. Hy het hulle toe baie dinge geleer. Toe dit laat word, sê die dissipels aan Hom dat Hy die mense moes wegstuur na die buitewyke en dorpe om brood te gaan koop want daar was niks om te eet nie. Jesus het sy dissipels egter beveel om voedsel aan die skare te gee maar hulle het slegs vyf brode en twee visse gehad. Daar was omtrent vyfduisend manne. Jesus laat hulle toe sit in groepe van vyftig. Hy neem die vyf brode en twee visse, seën en breek dit en gee dit aan sy dissipels om aan die skare uit te deel. Almal is versadig en daar is nog twaalf mandjies vol brokkies opgetel wat oorgebly het.

I.—Jesus Wandel op die See. (Matt. 14:22-36; Mark. 6:45-56; Joh. 6:16-21).

Na die vermeerdering van die brode wou die skare Jesus met geweld koning maak. Jesus was teleurgesteld omdat hulle alleen vir die stoflike gevoel het terwyl die geestelike by hulle verbygegaan het. Daarom dwing Hy sy dissipels om in 'n skuit te klim en na die oorkant te vaar. Hyself klim toe op die berg om te bid. Daar het 'n kwaai storm opgekom. Jesus het gesien dat die dissipels swaarkry met roei. Tot die vierde nagwaak het Hy gewag en toe het Hy na hulle gegaan. Toe hulle Hom op die meer sien loop, het hulle gedink dat dit 'n spook was en geskreeu van vrees. Maar Jesus sê: „Hou goeie moed, dit is Ek! Moenie skrik nie“. Petrus vra die Heer toe om hom te gebied om op die water na Hom te gaan. Jesus antwoord: „Kom!“ Maar toe Petrus die sterk wind sien, het hy bang geword en begin sink en uitgeroep: „Here, red my!“ Jesus het Petrus gehelp maar bestraf hom omdat hy getwyfel het. Daarop klim hulle in die skuit en die wind het bedaar. Toe het die wat in die skuit was, voor Hom neergeval, Hom aanbid en erken dat Hy waarlik die Seun van God is.

J.—Die Belydenis van Petrus. (Joh. 6:60-71).

In Kapérnaüm aangekom, het Jesus die volgende dag 'n rede vir die skare gehou en hul vleeslike gesindheid en ongeloof bestraf. Baie van sy dissipels het die woorde hard gevind en daaroor gemurmureer. Baie het Hom ook verlaat. Toe vra Jesus aan die twaalf: „Wil julle nie ook weggaan nie?” Petrus het toe hierdie mooi belydenis uitgespreek: „Here, na wie toe sal ons gaan? U het die woorde van die ewige lewe. En ons het geglo en erken dat U die Christus is, die Seun van die lewende God”. Dit is nog altyd die belydenis van die Christelike gemeente. Deur Christus alleen ken ons die ewige lewe.

K.—Die Kananése Vrou. (Matt. 15:21-28). Spysiging van 4000.

Die gerug van die wonderdade van Jesus het versprei en skrifgeleerdes en fariseërs het van Jerusalem na Kapérnaüm gekom om Hom te besoek. Hulle was egter baie ontevrede toe hul sien dat die dissipels nie so erg noukeurig is met die uiterlike gewoontes, bv. die was van hul hande voordat hul brood eet nie. Die Heer het hul bestraf en geveinsdes genoem. Hul eer God met die lippe maar nie met die hart nie. Hulle is blinde leiers wat saam met die wat hul lei, in die sloot val. Deur hul oorlewering maak hul Gods gebod kragteloos. Daarna het Jesus vertrek na die streke van Tirus en Sidon. 'n Kananése vrou het na Hom geroep en gesê: „Wees my barmhartig, Here, Seun van Dawid! My dogter is erg van die duiwel besete”. Eers het Jesus haar niks geantwoord nie. Sy dissipels vra Hom toe om die vrou weg te stuur. Daarop antwoord Jesus haar dat Hy net gestuur is na die verlore skape van die huis van Israel. Toe sy smekend voor Hom neerval, sê Hy: „Dit is nie mooi om die brood van die kinders te neem en dit vir die hondjies te gooi nie”. Sy antwoord egter dat die hondjies tog van die krummels eet wat van die tafel val. Toe Jesus haar geloof só op die proef gestel het, sê Hy: „O vrou, groot is jou geloof; laat dit vir jou wees soos jy wil hê”. En haar dogter het gesond geword. Jesus het toe na die meer van Galiléa gegaan, op die berg geklim en gaan sit. 'n Groot skare het Hom gevolg en hier was die tweede vermeerdering van brode. Jesus het sy dissipels geroep en vir hulle gesê dat Hy innig jammer vir die skare is want hulle is al drie dae by Hom, en het niks om te eet nie. Toe antwoord sy dissipels en vra waar hulle in die woestyn soveel brode sou kry om so 'n groot skare te voed. Jesus vra toe hoeveel brode hulle het. Hulle antwoord dat daar sewe brode en 'n paar vissies is. Jesus beveel die skare om te gaan sit. Hy dank eers en breek die brode en vissies en gee dit aan sy dissipels om aan die skare uit te deel. 4,000 manne, buite die vrou en kinders, is so gespysig en daar het nog sewe mandjies met stukkies oorgebly.

M.—Die suurdeeg van die fariseërs. Die genesing van die blinde van Betsaida. (Matt. 16:1-12; Mark 8:10-26).

Na die spysiging van die 4,000 het Jesus met sy dissipels oorgevaar en in die streke van Dalmanûta gekom. Hier het die fariseërs met Hom kom redetwis en 'n teken van die hemel gevra. Jesus het met 'n sug gesê: „Hierdie geslag begeer 'n teken maar aan hulle sal nie 'n teken geggee word nie”. Nadat die Here die fariseërs verlaat het, het hy en sy dissipels in 'n skuit geklim en oor die meer van Galiléa gevaar na Betsaida. Op weg het Hy sy dissipels gewaarsku teen die suurdeeg van die fariseërs en Herodes. Die fariseërs het altyd geveins dat hulle baie vroom was en die sadduseërs, die koue materialiste, tot wie Herodes ook behoort het, het nie geglo aan engele en die opstanding nie.

In Betsaida het hulle 'n blinde man na Jesus gebring en Hom gesmeek om die man te genes. Jesus neem sy hand; lei hom buite die stad, spuug in sy oë, lê die hande op hom en vra of hy iets kan sien. Hy antwoord: „Ek sien die mense soos bome rondloop”. Daarna lê Jesus weer sy hande op sy oë en hy het herstel en almal duidelik gesien. Jesus het hom versoek om dit aan niemand te vertel nie.

N.—Nog 'n belydenis van Petrus. (Mark 8:27-33; Luk. 9:18-22; Joh. 6:66-69).

Toe Jesus in die streke van Cesarérea-Filippi kom, vra Hy aan sy dissipels: „Wie sê die mense dat Ek die Seun van die mens is?”

Hulle antwoord dat sommige sê Hy is Johannes die Doper; andere Elia, en nog andere dat hy Jeremia of een van die profete is. Toe het Jesus hulle gevra: „Maar julle, wie sê julle is Ek?”

Petrus antwoord weer: „U is die Christus, die Seun van die lewende God”.

Van toe af het Jesus sy dissipels begin vertel dat Hy nog baie moes ly deur die ouderlinge, owerpriesters en skrifgeleerdes. Ja, dat Hy doodgemaak moes word en op die derde dag weer sal opstaan uit die graf. Petrus wou daarvan niks hoor nie en het gesê: „Mag God dit verhoed, Here, dit sal U nooit oorkom nie!” Jesus sê toe aan hom: „Gaan weg agter My, Satan! Jy is vir My 'n struikelblok, omdat jy nie oor die dinge van God dink nie, maar die van die mense”.

O.—Die Verheerliking op die Berg. (Matt. 17:1-3; Luk. 9:28-36).

Omtrent ses dae later het Jesus Petrus, Johannes en Jakobus op 'n hoë berg geneem. Toe verander Hy voor hul aangesig van gedaante. Sy gesig het geblink soos die son en sy kleed was so wit soos sneeu. Verder was daar twee manne in gesprek met Hom — Moses en Elia. Hulle het met Hom oor sy aanstaande lyding gespreek. Petrus, en die wat by hom was, is deur die slaap oorweldig. Toe hulle wakker word,

sien hulle die heerlikheid van Jesus en die twee manne. Petrus wou toe drie tente opslaan; een vir Jesus; een vir Moses en een vir Elia. Toe kom daar egter 'n wolk en oordek hulle. Moses en Elia het in die wolk ingegaan. Daar kom toe 'n stem uit die wolk wat sê: „Dit is My geliefde Seun; luister na Hom”. Jesus was toe weer alleen by die drie apostels.

P.—*Genesing van die Maansieke Kind. (Matt. 17:14-21; Luk. 9:37-45).*

Toe hulle die volgende dag van die berg afkom, het Hy die dissipels gevind in 'n twisrede met die fariseërs. Daar was 'n groot skare byeen. 'n Man uit die groot skare het geroep: „Meester, ek bid U, kyk tog na my seun, want hy is my enisgte”. Die dissipels kon die maansieke kind nie gences nie. Toe die seun by Jesus kom, het hy weer stuiptrekkings gekry. Jesus het die onreine gees bestraf, die seun gences en hom aan sy vader teruggegee.

Q.—*Die tempelbelasting, die stater in die bek van die vis. (Matt. 17:24-27).*

Na hierdie gebeurtenisse het Jesus in Kapernaüm gekom. Die wat die tempelbelasting moes invorder, vra aan Petrus: „Betaal julle Meester nie die tempelbelasting nie?” Elke Israeliet bo twintig moes 'n belasting van 'n halwe sikkal per jaar betaal vir die diens in die tempel. Dit was buite die tiendes van al sy inkomste wat hy ook moes gee. Petrus antwoord: „Ja”.

Toe hy in die huis kom, vra Jesus vir Simon: „Simon, wat dink jy, vat die konings van die wêreld belasting van hul seuns of van die vreemdelinge”. Petrus antwoord: „Van die vreemdelinge”.

Jesus sê: „Dan is die seuns vry”.

Daarmee het Jesus bedoel dat Hy, as Seun van God, vry was van die tempelbelasting. Maar om nie aanstoot te gee nie, beveel Hy Petrus om 'n vis in die meer te gaan vang. In die bek van die eerste vis wat hy optrek, sal 'n stater ('n geldstuk) wees. Daarmee moes hy die belasting gaan betaal.

'n Redenering het onder die dissipels ontstaan wie van hulle die grootste in die Koninkryk van Jesus sou wees. Jesus het 'n kindjie geroep, tussen hulle laat staan, sy arms om die kindjie geslaan en vir hulle gesê: „As julle nie verander en soos die kindertjies word nie, sal julle nie in die Koninkryk van die hemel kan ingaan nie”. Geen hoogmoedige of eiegeregtige sal die Koninkryk beërf nie. Alleen 'n nederige van hart, wat sy skuld besef, sal ingaan.

R.—Die gelykenis van die afgedwaalde skaap en die verlore penning. (Matt. 18:12-14; Luk. 15:1-10).

Jesus vertel toe die gelykenis van die afgedwaalde skaap. Iemand het 100 skape gehad en een het afgedwaal. Toe laat hy die 99 in die woestyn en soek totdat hy die afgedwaalde skaap gekry het. Dan is daar groot blydskap as die skaap gevind is. „Ek sê vir julle dat daar net so blydskap sal wees in die hemel oor een sondaar wat hom bekeer, meer as oor 99 regverdiges wat die bekering nie nodig het nie”.

Daar was ook 'n vrou wat tien pennings gehad het. Toe sy een verloor het, steek sy 'n lamp op en vee die huis uit en soek sorgvuldig totdat sy dit gekry het.

S.—Die gelykenis van die onbarmhartige skuldeiser. (Matt. 18:23-35).

Op 'n vraag van Petrus hoeveel kere 'n mens jou broer wat teen jou gesondig het, moet vergewe, het Jesus die gelykenis van die onbarmhartige skuldeiser vertel. Daar was 'n koning wat met sy diensknegte, wat aan hom geskuld het, afgereken het. Een van hulle het 10,000 talente geskuld. Omdat hy nie kon betaal nie, het die koning bevel gegee om hom met sy vrou en kinders te verkoop, en die skuld te betaal. Die kneg het voor die koning neergeval en gesmeek om uitstel. Toe kry die koning hom innig jammer en het hom kwytgeskel.

Dieselfde man het daarna 'n mede-dienskneg ontmoet wat aan hom 100 pennings geskuld het. Hy gryp hom aan die keel en sê: „Betaal my wat jy skuld”. Die mede-dienskneg smeek hom om uitstel maar die kneg wou geen uitstel gee en het hom in die gevangenis gewerp totdat al die skuld betaal is. Die ander diensknegte het die koning alles vertel. Die koning was baie kwaad en het gesê: „Jou slegte dienskneg, al daardie skuld het ek jou kwytgeskel omdat jy my gesmeek het. Moes jy nie jou mede-dienskneg ook barmhartig wees soos ek jou barmhartig gewees het nie”. Toe het die koning hom laat straf totdat hy al sy skuld betaal het. „So sal ook My Hemelse Vader aan julle doen as julle nie elkeen sy broer van harte sy oortreding vergewe nie”.

T.—Reis deur Samaria. (Luk. 9:51-56).

Die verheerliking op die berg het in Galiléa plaasgevind. Die loofhuttefees was naby en sy broers wat nog nie in Hom geglo het nie, het Hom aangespoor om na Jerusalem te gaan en sy wonders ook in Judéa te doen. Jesus het geweier om saam met hulle te gaan. Eers toe hulle weg is, het Hy en sy dissipels die kortste weg deur Samaria gekies. In 'n sekere dorp van die Samaritane wou hulle Hom nie ontvang nie. Johannes en Jakobus het toe gewens dat daar 'n vuur uit

die hemel moes afdaal en die mense verteer. Jesus het hulle egter daarop gewys dat Hy nie gekom het om te verderf nie maar om te red.

U.—Die sending van die sewentig dissipels. (Luk. 10:1-24).

Jesus het in die tyd sewentig dissipels voor Hom uitgestuur na elke stad en plek waar Hy sou kom. Hulle moes gaan soos lammers onder die wolwe en orals verkondig dat die Koninkryk van God naby gekom het. Hulle het ook krag ontvang om die kranks te genees. Wie na hulle luister, luister na Jesus; wie hulle verwerp, verwerp Jesus.

V.—Geneesing van tien melaatse. (Luk. 17:11-19).

Terwyl Jesus na Jerusalem gereis het, het tien melaatse Hom tegevoet gegaan. Op 'n afstand het hulle bly roep: „Jesus, Meester, wees ons barmhartig”. Jesus het hulle genees. Net een van hulle het teruggekom en Jesus gedank. Hy was 'n Samaritaan. Jesus was teleurgesteld oor die ondankbaarheid van die ander.

W.—Jesus op die Loofhuttefees. (Joh. 7:11-53; 8:12-59; Luk. 10:38-42).

Jesus was nie teenwoordig toe die fees begin het nie. Hy het later gekom en openlik in die tempel die volk geleer. Almal was verbaas oor sy kennis van die Heilige Skrif. Jesus het aan hulle gesê dat sy wysheid van God was. Hy het hulle verwytdat hulle wat self die wet nie hou nie, Hom wil doodmaak. Die skare sê toe dat hulle Hom nie wil doodmaak nie en tog het die fariseërs en skrifgeleerdes probeer om Hom gevange te neem.

Nikodémus, wat ook een van die farsieërs was, en ook lid van die Joodse Raad, herinner hulle toe daaraan dat dit in stryd met die wet is om iemand onverhoed te oordeel. Die fariseërs kon nog niks aan Hom doen nie maar hulle vyandskap het toegeneem. Jesus het weer in die tempel by die skatkis verkondig dat Hy die Lig van die wêreld is. Hy het ook hulle ongelooft bestraf. Nou het hulle Hom probeer stenig maar Jesus het stilletjies en ongedeerd tussen hulle deurgeloop en vertrek.

X.—Martha en Maria. (Luk. 10:38-42).

In Betánië, naby Jerusalem, het Jesus ook troue vriende gehad. Daar het Martha, Maria en hul broer Lasarus gewoon. Terwyl Maria belangstellend gesit en luister het, was Martha besig om alles klaar te maak vir die verblyf van Jesus. Sy kom na Jesus en sê: „Here, gee U nie om dat my suster my alleen laat bedien nie! Sê dan vir haar om my te help”. Jesus het vir haar gesê: „Martha, Martha, jy is besorg

en verontrus oor baie dinge maar een ding is nodig; en Maria het die gocie deel uitgekies wat nie van haar weggeneem sal word nie".

Y.—Genesing van die Man wat Blind Gebore was. (Joh. 9).

Te Jerusalem het Jesus 'n blindegebore man op die Sabbat gesien. Sy dissipels wat ten onregte gedink het dat siekte 'n straf op 'n bepaalde sonde was, vra toe wie gesondig het — die man of sy ouers. Jesus antwoord dat hy en sy ouers nie gesondig het nie maar die werke van God moet in hom openbaar word. Jesus het op die grond gespuug, klei gemaak en daarvan aan die oë van die blinde gesmeer en gesê: „Gaan van jou in die bad van Silóam". Toe hy dit gedoen het, kon hy sien. Die bure vra toe aan hom hoe sy oë geopen is. Hy het hulle alles vertel. Hulle bring hom toe na die fariseërs. Aan hulle het hy ook alles vertel. Sommige van die fariseërs het gesê dat Jesus nie van God is nie omdat hy die Sabbat nie hou nie. Andere het weer gesê dat Hy nie sulke tekens kan doen as Hy 'n sondige mens is nie. Daar was dus 'n verdeeldheid onder hulle. Die blinde het gesê dat Hy 'n profeet is.

Hulle het sy ouers ook laat roep om te hoor of hy werklik blind was. Hulle het dit bevestig. Op die vraag hoe hy siende geword het, vou hulle nie antwoord nie uit vrees om uit die sinagoge gewerp te word. Dit het beteken om uit die Joodse gemeenskap uitgestoot te word. Hierdie uitwerping het gelyk gestaan met tot die dood veroordeel maar onder die Romeinse oorheersing het die Jode egter nie die reg besit om die doodstraf toe te dien nie en daarom moes hulle tevrede wees met die uitbanning uit die gemeenskap.

Vir die tweede keer ondervra hulle toe die jong man. Hy het hulle ronduit gesê hy glo Jesus is van God. Hulle het hom toe uit die sinagoge gewerp. Daarna het Jesus hom weer ontmoet en Hom aan die man bekendgemaak as die Seun van God. Hy het in Jesus geglo en Hom aanbid.

Z.—Die Opwekking van Lazarus. (Joh. 11).

Op die fees van die tempelwyding wat in die middel van Desember gevier was — in die winter — het Jesus in die Pilaargang van Salomo gewandel. Die Jode vra Hom toe om hulle reguit te sê of Hy die Christus is. Jesus antwoord hulle dat Hy dit alreeds aan hulle gesê het. Sy werke getuig ook daarvan. Hy en die Vader is een. Die Jode het dit as godslastering beskou en klippe opgetel om Hom te stenig. Jesus het toe oor die Jordaan gegaan, na die plek waar Johannes eers gedoop het. Baie het daar in Hom geglo.

Daar het 'n boodskap gekom dat Jesus se vriend, Lasarus, ernstig siek is. Na verloop van twee dae sê Hy dat hulle na die Jordaan moes

gaan. Die dissipels wou Hom terughou omdat hulle Hom, pas vantevoren, daar wou stenig. Jesus was egter beslis om te gaan.

Toe Jesus in Betanië kom, was Lasarus al vier dae dood. Martha het Jesus tegemoet gegaan en gesê dat as Jesus daar was, haar broer nie sou gesterf het nie. Jesus gee haar egter die versekering dat Lasarus sal opstaan want wie in Hom glo, sal lewe al het hy ook gesterwe. Daarop erken Martha: „Ja, Here, ek glo dat U die Christus is, die seun van God, wat in die wêreld sou kom”. Sy gaan toe na Maria en sê: „Die Meester is hier en Hy roep jou”.

Toe Jesus haar sien ween asook die Jode wat saam met haar gekom het, het Hy baie bewoë geword en ook geweën. Die wat dit gesien het, sê toe: „Kyk, hoe lief Hy hom gehad het!” By die graf gekom, het Jesus die steen laat wegneem en nadat Hy God gedank het, het Hy met 'n groot stem geroep: „Lasarus, kom uit!” Toe het Lasarus lewendig geword en uitgekóm. Die doeke is van hom losgemaak.

Baie het toe in Jesus geglo; ander het dit aan die fariseërs gaan vertel. Hulle het gesien dat Jesus baie tekens doen en was bevrees dat die hele volk Hom sou aanhang. Dan sal die Romeine hul land en nasie afneem. Kajafas, die hoëpriester, gee toe aan die hand dat dit voordelig is dat een man vir die volk sterf en nie die hele nasie omkom nie. Toe het hulle redes gesoek om Jesus dood te maak.

AA.—*Op Weg na Jerusalem; Jesus seën die kindertjies; die ryk jongman. (Matt. 19:3-20; 28; Mark. 10:2-45; Luk. 18:15-34).*

Om die opmerkzaamheid van sy vyande te ontgaan, het Jesus vertrek en in die gebied van Judea, oorkant die Jordaan gekom. Hier het Hy waarskynlik enkele weke gebly om sy dissipels voor te berei vir die arbeid wat hulle moes verrig wanneer Hy nie meer daar sou wees nie.

Die tyd van sy lyding het eindelijk genader. Paasfees was naby en Jesus het met sy dissipels in Kapernaüm gekom.

'n Aantal vaders het met hul kinders na Jesus gekom om hulle te seën. Die dissipels wat juis met Jesus in gesprek was, het hulle bestraft en verhinder om na Hom te kom. Jesus het sy dissipels hieroor kwalik geneem en gesê: „Laat die kindertjies na My toe kom en verhinder hulle nie, want aan sulke behoort die Koninkryk van God”. Verder het Hy ook gesê dat elkeen wat die Koninkryk van God nie soos 'n kindjie ontvang nie daar nooit sal ingaan nie. Daarna het Jesus die kindertjies geseën.

In die vroeë môre, toe Jesus en sy dissipels na Jerusalem wou vertrek, het 'n jong skrifgeleerde, wat baie ryk was, op sy knieë voor Jesus geval en gevra: „Goeie Meester, wat moet ek doen om die ewige lewe

te beërwe?" Jesus het hom daarop gewys dat niemand goed is nie behalwe God. Daarop noem Jesus hom van die geboorte op. Die jong man antwoord toe dat hy hulle van kleinsaf onderhou. Jesus sê daarop aan hom dat een ding hom nog ontbreek — hy moet alles wat hy het, verkoop, die geld aan die armes gee en Jesus volg.

Hieroor het die jong man bedroef geword en weggegaan. Jesus sê toe aan sy dissipels: „En verder sê Ek vir julle, dit is makliker vir 'n kameel om deur die oog van 'n naald te gaan as vir 'n ryk man om in die Koninkryk van God in te gaan". Die dissipels het verbaas vir mekaar gevra: „Wie kan dan gered word?" Jesus het hulle geantwoord: „By mense is dit onmoontlik, maar by God is alle dinge moontlik". Toe sê Petrus dat hy en sy vriende alles verlaat het om Jesus te volg. Jesus het aan Petrus die versekering gegee dat almal wat só doen, eenmaal ryklik vergoed sal word.

Jesus het hulle vervolgens meegedeel dat Hy in Jerusalem bespuug, ge gesel en doodgemaak sal word maar op die derde dag sal Hy weer opstaan. Jakobus en Johannes wou weet of hulle nie aan sy regter- of linkerhand mag sit as Hy in sy heerlikheid gekom het nie. Jesus het hulle geantwoord dat dit by God berus. Die ander dissipels het hulle kwalik gencem omdat hulle hierdie versoek tot Jesus gerig het. Jesus het hulle gewaarsku teen eersug en hulle aangemaan tot nederigheid en dienende liefde.

AB.—Die Blinde man van Jérigo. (Mark 10:46-52).

Op weg na Jerusalem het Jesus ook by Jérigo gekom. Toe Jesus, sy dissipels en 'n groot skare naby die stad kom, kry hulle 'n blinde man Bartimëüs, die seun van Timëüs, wat sit en bedel. Toe hy hoor dat Jesus verbygaan, roep hy uit: „Seun van Dawid, wees my barmhartig". Toe die mense hom bestraf, het hy nog harder uitgeroep. Jesus het gesê dat hulle hom moes gaan roep. Hy gooi sy oorkleed af, staan op en kom na Jesus toe. Jesus vra hom: „Wat wil jy hê, moet Ek vir jou doen?" Die blinde antwoord, „Rabboni, dat ek mag sien". (Rabboni was 'n meer eerbiedige aanspreekvorm as Rabbi en beteken Meester). Daarop antwoord Jesus: „Gaan, jou geloof het jou gered". En dadelik was hy van sy blindheid genees.

AC.—Saggéüs. (Luk. 19:1-10).

Toe hulle in Jérigo kom, het Jesus Saggéüs, 'n hoof van die tollenaars ontmoet. Omdat hy klein van persoon was, kon hy Jesus, vanweë die groot skare nie sien nie. Hy het vooruit gehardloop en in 'n wilde vyeboom geklim. Jesus het Saggéüs gevra om af te klim want Hy wou by hom tuisgaan. Hy het Jesus met blydschap ontvang. Die Jode het Jesus kwalik geneem want die tollenaars was gehaat deur die volk. Saggéüs het egter gesê dat as hy iets van iemand afgepers het, hy dit

vierdubbeld wil vergoed. Ook wou hy die helfte van sy goed vir die armes gee.

AD.—*Intog van Jesus in Jerusalem. (Matt. 2:1-17; Mark. 11:1-11; Luk. 19:29-44; Joh. 12:1-19).*

Van Jérigo het Jesus na Betanië gegaan. Daar is Hy in die huis van Simon, die melaatse, deur Maria, die suster van Lasarus, met kostelike nardus gesalf. Een van die dissipels, Judas Iskariot, het gesê dat dit verkwisting is. Die salf kon duur verkoop en die geld aan die armes gegee word. Jesus het gesê dat sy reg gedoen het. Die armes het hulle altyd by hulle maar nie vir Hom nie. Judas het dit gesê nie omdat hy oor die armes besorg was, maar omdat hy die beurs gedra het en 'n dief was.

Van Betanië het Jesus na Jerusalem gegaan. Toe hulle naby kom, stuur Hy twee van sy dissipels na die dorpie op die top van die Olyfberg. Daar sal hulle 'n vasgemaakte eselin met 'n vul kry. Hulle moet haar losmaak en bring asook die vul. As iemand vra waarom hulle dit doen, moet hulle sê: „Die Here het hulle nodig”. Die dissipels het gedoen soos Jesus hulle beveel het. Hulle het die esel en die vul gebring, hulle klere daarop gelê en Jesus het daarop gaan sit. Baie het toe hulle klere oopgegooi op die weg, andere het takke afgekap en op die weg gestrooi. Die skare wat voorloop en die wat volg, het uitgeroep: „Hosanna vir die Seun van Dawid, Geseënd is Hy wat kom in die Naam van die Here”. So is vervul die profesie van Sagaria toe hy gesê het dat Hy nederig is en op 'n jong esel ry, die vul van 'n eselin (Sag. 9:9). Dit was vir die fariseërs 'n aanstoot en hulle wou gehad het dat Jesus sy dissipels moet bestraf. Maar Jesus het hulle geantwoord dat die klippe sou spreek as hulle sou swyg. Tog het Jesus geweet dat die Hosannageroep nie 'n teken van egte geloof in Hom is nie. Daarom het Hy ook oor Jerusalem geween. Hy het ook 'n dag van verwoesting voorspel omdat hulle daardie gunstige tyd, toe God hulle besoek het, nie opgemerk het nie. Jesus het ook na die tempel gegaan en die wat koop en verkoop uitgejaag. „My huis moet 'n huis van gebed genoem word. Maar julle het dit 'n rowerspelonk gemaak”, het Hy gcsê. Hy het verder blindes en kreupeles wat na Hom gekom het, genees. Ook het die kinders uitgeroep: „Hosanna vir die Seun van Dawid”. Die owerpriesters en skrifgeleerdes was hieroor baie verontwaardig. Jesus het hulle verlaat en die nag in Betanië deurgebring.

AE.—*Jesus by Skrifgeleerdes en Fariseërs. (Matt. 21:23-27; Mark 11:27-33; Luk. 20:1-8).*

Toe Jesus teruggekeer het na Jerusalem, het die ouderlinge en owerpriesters Hom gevra deur watter gesag Hy die dinge doen. Daarop vra Jesus hulle of die doop van Johannes van die hemel of van die

mense was. Hulle was bang om te sê „van die mense” omdat die mense hom vir ’n profeet hou. Maar hulle was ook bang om te sê „van die hemel” omdat Jesus hulle dan sou vra waarom hulle nie in hom geglo het nie. Hulle antwoord toe: „Ons weet nie”. Jesus het ook geweier om hulle vraag te beantwoord.

AF.—Gelykenis van Twee Seuns. (Matt. 21:28-32).

Daarop het Jesus hulle die gelykenis van die twee seuns vertel. Hul vader het hul beveel om in die wingerd te werk. Die een het geweier om te gaan maar daarna berou gekry en tog gegaan. Die ander een het ingewillig maar nooit gegaan nie. Jesus vra toe aan die owerpriesters en ouderlinge wie van die twee die wil van die vader gedoen het. Hulle antwoord hom: „Die eerste”. Jesus sê aan hulle dat die tollenaars en hoereerders hulle sal voorgaan in die koninkryk van God want „Johannes het na julle gekom in die weg van geregtigheid en julle het hom nie geglo nie. Die tollenaars en hoereerders het hom geglo. En julle het dit gesien en tog nie later berou gekry om hom te glo nie”.

AG.—Gelykenis van die Landbouers. (Matt. 21:33-46; Mark. 12:1-12; Luk. 20:9-18).

Jesus het hulle nog ’n belydenis vertel. ’n Sekere heer het ’n wingerd pragtig in orde gebring met ’n omheining, parskuip en wagtoring. Hy het dit toe aan landbouers verhuur en op reis gegaan. Toe die vrugtetyd naderkom, stuur hy sy diensknegte om sy vrugte te ontvang. Maar die landbouers het die een slaaf geslaan; die tweede doodgemaak; die derde gestenig. Hy stuur toe meer slawe en die selfde gebeur met hulle. Oplaas het hy sy seun gestuur en gedink dat hulle hom sal ontsien. Hulle het hom ook doodgemaak omdat hulle gedink het dat die wingerd dan aan hulle sal behoort. Daarop vra Jesus wat die heer met die landbouers sal doen. Hulle het geantwoord dat die heer die landbouers ’n slegte dood sal laat sterwe en die wingerd aan landbouers sal verhuur wat op die regte tyd sy deel sal gee. Die owerpriesters en fariseërs het geweet dat Jesus van hulle praat en het probeer om Hom in hulle mag te kry. Hulle was egter nog bang vir die skare.

AH—Aan die Keiser moet Belasting betaal word. (Matt. 22:15-22; Mark. 12:13-17; Luk. 20:19-26).

Hulle het weer probeer om Jesus ’n strikvraag te stel, naamlik of ’n mens aan die Keiser belasting moet betaal. Sê Jesus „Ja”, dan sal die Jode, wat die Romeine haat, teen Hom draai. Sê Hy „Nee”, dan verwek Hy oproer teen die Keiser. Jesus vat toe ’n penning en vra wie se beeld en opskrif daarop is. Hulle antwoord Hom: „Die Keiser syne”. Daarop sê Hy vir hulle: „Betaal dan aan die Keiser wat

aan die Keiser toekom, en aan God wat Hom toekom". Hulle het toe weggegaan.

A.I.—Die Sadduseër en die Opstanding. (Matt. 22:23-33; Mark. 12:18-27).

Die Sadduseërs het nie in die opstanding geglo nie. Jesus het aan hulle gesê dat hulle die Skrifte nie ken nie. Daar staan: „Ek is die God van Abraham en die God van Isak en die God van Jakob. God is nie 'n God van die dooie nie, maar 'n God van die lewende”.

A.J.—Die Groot Gebod. (Matt. 22:34-40; Mark. 12:28-34).

Een van die skrifgeleerdes het Jesus gevra wat die groot gebod is. Sy antwoord was dat hy God moet liefhê uit sy hele hart, uit sy hele siel, uit sy hele verstand en uit sy hele krag en sy naaste soos homself.

Jesus het sy dissipels en die menigte gewaarsku teen fariseïsme. Die fariseërs is net uiterlik godsdienstig en soek eie mag en eer. Hulle moet nederig en ootmoedig wees.

AK.—Die Aalmoes van die Arm Weduwee. (Luk. 21:1-4; Mark. 12:41-44)

Voordat Jesus die tempel verlaat het, het Hy 'n arm weduwe gesien wat alles wat sy gehad het, naamlik twee geldstukkies ('n oortjie), in die skatkis gegooi het. Haar gawe is meer werd as die groot gawe van die ryke wat uit sy oorfloed gee. Toe het hulle na die Olyfberg gegaan. Daar het Hy sy dissipels aangespoor tot getrouheid en waaksaamheid en hulle meegedeel dat Hy met die Pasga gekruisig sou word. Vir die laaste keer het Hy nog na Betanië gegaan. Nou het sy openbare werksaamhede tot 'n einde gekom.

* * *

Wat weet u van die volgende?

1. Die genesing van die seun van die koninklike beampte.
2. Die opwekking van die seun van die weduwee van Naïn.
3. Die gelykenis van die twee skuldenaars.
4. Jesus maak die storm stil.
5. Die Besetene van Gádara.
6. Die uitsending van die twaalf apostels. Noem hulle name.
7. Die spysiging van 5,000.
8. Die Kananese vrou.
9. Die spysiging van 4,000.

10. Die belydenis van Petrus.
11. Die verheerliking op die berg.
12. Die stater in die bek van die vis.
13. Die gelykenis van die afgedwaalde skaap en die verlore penning.
14. Die gelykenis van die onbarmhartige skuldeiser.
15. Nikodémus.
16. Martha en Maria.
17. Die opwekking van die blinde man van Jérigo.
19. Die intog van Jesus in Jerusalem.
20. Die gelykenis van die twee seuns.
21. Die gelykenis van die landbouers.
22. Die aalmoes van die arm weduwee.

AFDELING IV.—*Lyding en Dood van Jesus.*

A.—*Die Laaste Pasga. (Die Heilige Nagmaal). (Matt. 26:17 30; Mark. 14:12-26; Joh. 13).*

Die volgende dag teen die aand, het Jesus Petrus en Johannes na Jerusalem gestuur om daar by een van sy vriende die pasga te berei. Die Pasga was die herdenking aan die Nagtelike Maaltyd voor die uittoeg uit Egipte. Toe hulle aanlê aan die dis, want dit was die gewoonte destyds, het twis onder die dissipels ontstaan oor wie van hulle die meeste is. Jesus het sy boklere uitgetrek, 'n doek geneem, dit om Hom vasgemaak en begin om die voete van sy dissipels te was. Petrus wou dit nie aan hom laat doen nie. Jesus sê aan hom: „As Ek jou nie was nie, het jy geen deel met my nie”. Petrus het geantwoord dat Jesus dan nie net sy voete maar ook sy hande en hoof moes was. Dit was egter nie nodig nie. Jesus wou sy dissipels hiermee die ernstige les leer om mekaar net so te dien. Jesus het ook geweet dat Judas reeds met die Jode gereël het om Hom vir dertig silwerlinge oor te lewer. Daarom sê Hy onverwags dat een van hulle Hom sal verrai. Hulle vra toe ontsteld wie dit kon wees. Op 'n vraag van Johannes, antwoord Jesus fluisterend — sag soos 'n ademtog, dat dit die een is vir wie Hy die stukkie brood sal gee nadat Hy dit ingedoop het. Hy het dit aan Judas Iskariot gegee en gesê: „Wat jy doen, doen dit haastig”. Die duiwel het daarna in Judas gevaar en hy het sy bose werk gaan verrig. Buite was dit donker. Die dissipels het geen onraad vermoed nie.

Jesus het hulle weer vermaan om mekaar lief te hê en stel toe die Heilige Nagmaal in. Dit moes hulle altyd vier ter gedagtenis aan sy lyding en sterwe. Hy het gesê dat al Sy dissipels in die nag aan Hom sal aanstoot neem. Hulle wou dit nie glo nie omdat hulle op hulle eie

krag vertrou het. Petrus het geantwoord dat hy met Jesus tot in die dood sal gaan. Jesus het daarop aan hom gesê dat, voordat die haan sal kraai, hy Hom drie keer sal verloën. Jesus het op aandoenlike wyse gepraat oor sy heengaan en sy Vaderhuis waar Hy vir hulle 'n plek sal berei. Die noue gemeenskap tussen Hom en die dissipels het Hy met die wynstok en die ranke vergelyk. Ook het Hy van die Heilige Gees gesprek — die Trooster wat Hy sal stuur om hulle in alle waarheid te lei. Dan sluit Hy met die Hoëpriesterlike gebed wat veel vertroosting vir sy dissipels bevat.

B.—Jesus en Getsémané. (Matt. 26:36-46; Mark. 14:32-42).

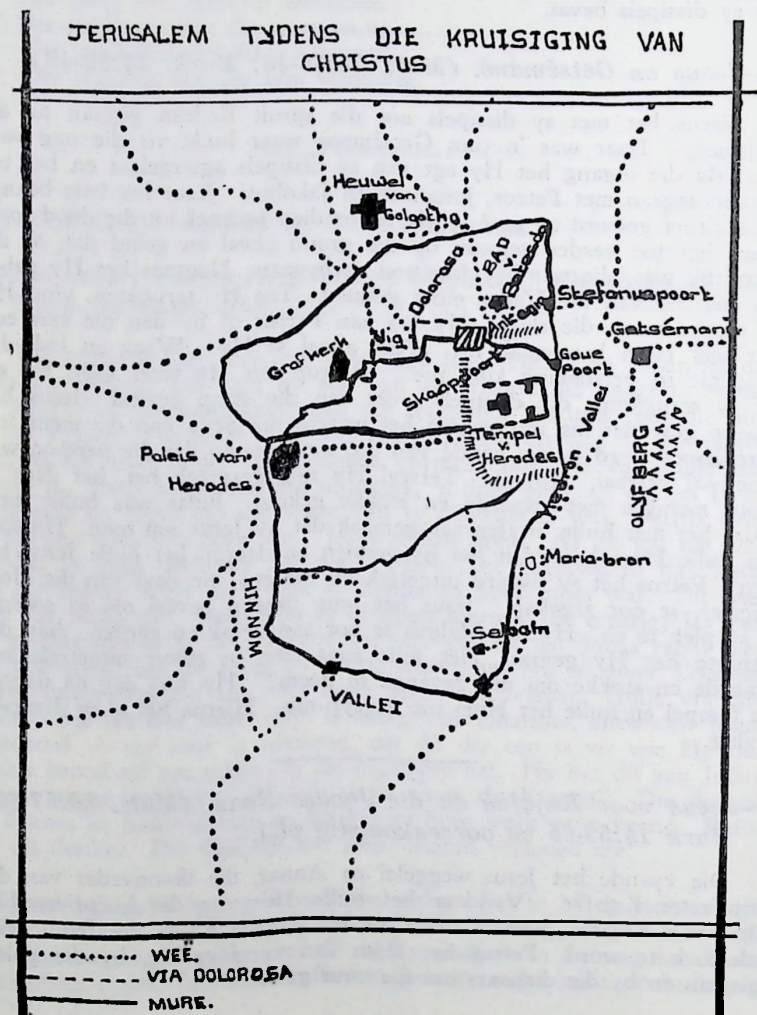
Jesus het met sy dissipels oor die spruit Kedron gegaan na die Olyfberg. Daar was 'n tuin Getsémané waar hulle vir die nag wou rus. By die ingang het Hy agt van sy dissipels agtergelaat en het toe verder gegaan met Petrus, Johannes en Jakobus. Jesus het baie beangs en bedroef geword en gesê: „My siel is diep bedroef tot die dood toe”. Jesus het toe verder gegaan, op die grond geval en gebid dat, as dit moontlik was, die uur by Hom sou verbygaan. Nogtans het Hy gebid dat die wil van die Vader moet geskied. Toe Hy terugkom, vind Hy sy dissipels aan die slaap. Hy vra aan Petrus of hy dan nie eers een uur met Hom kan waak nie. Aan almal sê Hy: „Waak en bid, dat julle nie in versoeking kom nie”. Daarop het Hy weer gaan bid en by sy terugkoms die dissipels weer aan die slaap gevind. Jesus het daarop gesê dat die uur gekom het waarin die Seun van die mens sou oorgelewer word in die hande van die sondaars en dat die persoon wat Hom sal verrai, naby is. Terwyl Hy nog gesprek het, het daar 'n groot menigte met swaarde en stokke gekom. Judas was hulle leier. Judas het met hulle 'n afspraak gemaak dat hy Jesus sou soen. Hieraan sou hulle Hom ken. Dit het hy gedoen en daarop het hulle Jesus gegryp. Petrus het sy swaard uitgetrek en Malgus, die slaaf van die Hoëpriester, se oor afgekap. Jesus het hom daarop beveel om sy swaard in sy plek te sit. Hy het Malgus se oor aangeraak en genees. Aan die menigte het Hy gevra: „Het julle soos teen 'n rower uitgetrek met swaarde en stokke om my gevange te neem?” Hy was dag na dag in die tempel en hulle het Hom nie gegryp nie. Hierna het al sy dissipels gevlug.

C.—Jesus voor Kajafas en die Joodse Raad. (Matt. 26:57-68; Mark 14:53-65 en ooreenkomstig pl.).

Die vyande het Jesus weggelei na Annas, die skoonvader van die hoëpriester Kajafas. Vandaar het hulle Hom na die hoëpriesterlike paleis van Kajafas geneem om deur die Joodse Raad, die Sanhedrin, ondersoek te word. Petrus het Hom van veraf gevolg, by die paleis ingegaan en by die dienaars om die vuur gaan sit.

Voordat die Raad saamgekom het, het die hoëpriester Jesus aangaande sy leer en sy dissipels ondervra. Jesus se antwoord was dat Hy altyd in die openbaar geleer het en hulle dus sy hoorders moes ondervra. Ecn van die dienare het dit as 'n oneerbiedige antwoord beskou en Jesus in die gesig geslaan hoewel Hy daar geboeid gestaan het.

Hulle het getuienis teen Hom gesoek om Hom dood te maak maar kon niks vind nie. Daar was wel baie valse getuienisse maar hulle het

mekaar weerspreek. Eindelik het twee persone verklaar dat Hy gesê het: „Ek sal hierdie tempel wat met hande gemaak is, afbreek en in drie dae 'n ander een opbou wat nie met hande gemaak is nie". Toe die hoëpriester vra wat Jesus daarop kan antwoord, het Hy geswyg. Toe Kajafas niks verder kon vorder nie, sê hy vir Hom: „Is U die Christus, die Seun van die geseënde God?" Jesus se antwoord was: „Ek is". Daarop skeur die hoëpriester sy klere in huigelagtige verontwaardiging en sê dat dit godslastering is en geen verder getuienis nodig is nie. Die Raad het ook geantwoord dat Jesus die dood skuldig is. Hulle het Jesus toe bespuug en in sy gesig met vuiste geslaan. Van die dienaars het Hom met stokke geslaan en gesê: „Profetcer vir ons Christus! Wie is dit wat U geslaan het?"

D.—Jesus deur Petrus Verloën. (Matt. 26:69-75; Matt. 14:66-72 en ooreen. pl.).

Terwyl Petrus by die vuur in die binneplaas sit, kom daar 'n diensmeisie by hom en sê: „Jy was ook by die Nasaréner, Jesus". Petrus het dit ontken. 'n Weinig later het daar weer andere gekom waaronder ook 'n familielid van Malgus. Hulle het aan Petrus gesê: „Waarlik, jy behoort by hulle, want jy is ook 'n Galileër en jou spraak is net so". Petrus het homself begin verwens en gesweer: „Ek ken nie daardie man van wie julle praat nie". Nouliks het hy dit gesê of daar kraai 'n haan. Jesus draai Hom om en kyk na Petrus. Petrus het toe die woorde onthou wat Jesus aan hom gesê het: „Voor die haan kraai, sal jy My drie-maal verloën". Petrus het na buite gegaan en bitterlik geween.

E.—Die Selfmoord van Judas; Jesus voor Pilatus en voor Herodes (Matt. 27:1-31; Mark. 15:1-20; Luk. 23:1; Joh. 18:28 — 19:16).

Judas het spyt gekry toe hy sien dat Jesus veroordeel is. Hy het die dertig silwerstukke na die ouderlinge en owerpriesters teruggebring en gesê: „Ek het gesondig deur onskuldige bloed te verrai".

Hulle het hom geantwoord dat dit hulle nie aangaan nie. Hy het die silwerstukke in die tempel neergegooi en homself gaan ophang. Die owerpriesters kon die geld nie in die skatkis gooi nie omdat dit bloedgeld was. Daarom het hulle besluit om van die pottbakker 'n stuk grond te koop as 'n begraafplaas vir vreemdelinge.

Die vonnis oor Jesus moes eers deur die Romeinse goewerneur bekrachtig word. Daarom het die Jode Jesus na die Regshuis gebring. Pilatus, die goewerneur, het gevra waarvan Jesus beskuldig staan. Hulle het geantwoord dat Jesus die volk oproerig maak; dat Hy hulle afraai om aan die Keiser belasting te betaal en dat Hy Homself as Koning van die Jode verklaar.

Op die vraag van Pilatus of Jesus die Koning van die Jode is, het Hy bevestigend geantwoord maar daarby gevoeg dat sy Koninkryk nie van hierdie wêreld is nie. Pilatus het gesê dat hy Jesus onskuldig vind. Die Jode het egter volgehou dat Hy vanaf Judéa tot in Galiléa die volk oproerig gemaak het deur sy leer.

Toe Pilatus hoor dat Jesus 'n Galileër en dus uit die magsgebied van Herodus was, stuur hy Hom na Herodus wat toe juis in Jerusalem was. Herodus wou Jesus graag ontmoet. Veral het hy gehoop dat Jesus in sy teenwoordigheid 'n wonder sou doen. Jesus het egter op al sy vrae geswyg. Herodus en sy soldate het Jesus bespot, 'n blink kleed omgewerp en na Pilatus teruggestuur. Ook hy het geen skuld in Jesus gevind nie.

Pilatus wou Jesus loslaat maar omdat hy na die sin van die volk wou handel het hy besluit om Jesus te laat gësch. Daar dit die gewoonte was om op paasfees een gevangene los te laat, het Pilatus die Jode laat kies tussen Jesus en 'n sekere Barábbas, 'n oproermaker en moordenaar wat gekruisig moes word.

Op hierdie tydstip het Pilatus se vrou hom gewaarsku om Jesus tog geen kwaad aan te doen nie. Sy het van Jesus gedroom en het medelye met Hom. Die owerpriesters het egter die volk opgesteek en hulle eis dat Barábbas losgelaat maar Jesus gekruisig moes word. Pilatus het sy hande voor die skare gewas en gesê: „Ek is onskuldig aan die bloed van hierdie regverdige man; julle kan toesien”. En die hele volk antwoord en sê: „Laat sy bloed op ons en ons kinders kom”. Pilatus wou Jesus graag loslaat maar toe die volk hom dreig met die keiser se ongenade, het hy Hom oorgelewer om gekruisig te word.

Na die gëseling het die soldate wat Hom bewaak het, Hom bespot. Hulle het 'n rooi mantel om Hom gehang, 'n doringkroon op sy hoof gesit en 'n rietstaf in sy hand gegee. Hulle het Hom weggelei om gekruisig te word.

F.—Die Kruisiging. (Matt. 27:32-56; Mark. 15:21-41; Luk. 23: 26-49; Joh. 19:17-37).

Jesus moes self sy kruis na Gólgota dra. Die naam dui 'n plek van teregstelling aan. Dit het by Jerusalem aan 'n verkeersweg gelê en was van ver af sigbaar — dus 'n hoogte of 'n lae koppie. Dit moes buite die stadspoort geleë gewees het. Langs die weg het hulle Simon van Ciréne gekry en hom gedwing om die kruis te dra omdat Jesus na al die marteling en lyding, totaal uitgeput was. Toe die vrouens ween, het Jesus aan hulle gesê dat hulle oor hulself moet ween. Hy het dit gesê met die oog op die ellende wat die Jode later sou tref. Hulle het op Gólgota, die plek wat Hoofskedel genoem word, aangekom. Daar het hulle Hom tussen twee rowers gekruisig en was Hy saam met die oortreders getel (Jes. 53 : 12). Jesus het gebed: „Vader,

vergeef hulle want hulle weet nie wat hulle doen nie". Hulle het Hom asyn, met gal gemeng, gegee om te drink maar toe Jesus dit proe, wou Hy dit nie drink nie. Onder die kruis het die soldate sy klere verdeel. Toe het Ps. 22 : 19 in vervulling gegaan: „Hulle verdeel My klere onder mekaar en werp die lot oor My gewaad". Bo sy kruis het Pilatus die opskrif geplaas: „Jesus, die Nasaréner, die koning van die Jode". Die owerpriesters wou dit verwyder maar Pilatus se antwoord was: „Wat ek geskrywe het, het ek geskrywe". Sy vyande het Hom bespot en gesê dat as Hy die koning is, Hy homself moet verlos. Een van die misdadigers het saam die spot gedryf maar die ander een het hom bestraf en die Here gevra om tog aan hom te dink as Hy in sy Koninkryk gekom het. Jesus antwoord hom: „Voorwaar Ek sê vir jou, vandag sal jy met My in die Paradys wees".

Naby die kruis het die moeder van Jesus en Johannes gestaan. Jesus sê toe aan haar: „Vrou, daar is u seun!" En aan Johannes: „Daar is jou moeder". Johannes het die woorde van Jesus verstaan en van die uur af Maria in sy huis geneem. Vanaf twaalf-uur tot drie-uur het daar duisternis oor die hele aarde gekom. Die son is verduister en die voorhangsel van die tempel is middeledeur geskeur. Omstreeks drie-uur het Jesus met 'n groot stem die woorde uit Ps. 22 : 2 geroep: „My God, My God, waarom het U my verlaat". Sommige het gesê dat Hy Elia roep maar hulle kon duidelik hoor dat Hy „Eloi" uitroep, d.w.s. „My God—" en nie „Elia" nie.

Daarna het Jesus gesê: „Ek het dors." Toe het hulle 'n spons vol asyn gemaak, dit op 'n riet gesit en aan sy mond gebring. Toe Jesus dit geneem het, sê Hy: „Dit is volbring". En terwyl Hy die hoof buig, bid Hy: „Vader, in U hande gee Ek my gees oor". (Vergl. Ps. 31 : 6). Die voorhangsel van die tempel het in twee geskeur, die aarde het gebewe en die rotse geskeur, die graftes het oopgegaan en baie ontslape heiliges het opgestaan.

Toe die kaptein en almal wat Jesus bewaak het, dit sien, het hulle bevrees geword en gesê: „Waarlik, Hy was die Seun van God". Die volgende dag was dit Sabbat en die Jode wou die liggame nie aan die kruis laat hang nie. Hulle het toe vir Pilatus gevra om die bene van die drie kruiselingte te laat breek en dit af te haal. 'n Soldaat het met sy spies in sy sy gesteek en daar het bloed en water uitgekom, 'n bewys dat Hy waarlik dood was. Hulle het Sy bene nie gebreek nie en so is die Skrif vervul dat geen been van Jesus, as ons Paaslam, gebreek sou word nie.

G.—Die Begrafnis van Jesus. (Matt. 27:57-66; Mark 15:42-47; Luk. 23:50-56; Joh. 19:38-42).

Toe dit aand was, het daar 'n ryk man, 'n dissipel van Jesus, naamlik Josef van Arimathéa, en Nikodemus, 'n lid van die Joodse Raad, albei goedgesind teenoor Jesus gekom en die liggaam van Jesus

gevra. Pilatus het dit toegestaan. Josef het die liggaam van Jesus in skoon linne toegedraai en dit in die nuwe graf gelê wat hy in die rots uitgeknap het. Jesus was dus, soos in Jesaja 53 staan, by die ryke in sy dood. Toe het hy 'n groot steen voor die opening van die graf gerol en weggegaan. Die volgende dag het die fariseërs na Pilatus gekom en gevra dat die graf bewaak moes word tot die derde dag toe. Hulle was bang dat die dissipels die liggaam van Jesus sou steel en dan sou sê dat Hy opgestaan het. Hulle het 'n wag daar geplaas en in sy teenwoordigheid die steen verseël.

H.—*Die Opstanding. (Matt. 28:1-15; Mark. 16:1-8; Luk. 24:1-12; Joh. 20:1-18).*

Toe die Sabbat verby was, op die eerste dag van die week, toe dit begin lig word, het Maria Magdalena, die vrou uit Magdala, vir wie Jesus eenkeer van duiwelse magte verlos het, en ander vroue na die graf gegaan. Hulle het speserye geneem om die liggaam te balsem. Hulle het met mekaar geredeneer oor die moeilikheid om die swaar steen te verwyder. Toe hulle daar kom, was dit verwyder. 'n Engel het dit gedoen terwyl die wagters verskrik weggevlug het. Later het die wagters, op aandrang van die fariseërs, die leuen versprei dat die dissipels die liggaam gesteel het terwyl hulle geslaap het. Die vroue het die graf ook leeg gekry. Maria Magdalena het by Johannes en Petrus gaan kla dat die Heer weggeneem is en hulle weet nie waar Hy neergelê is nie. Die ander vroue het in die graf ingegaan en daar 'n jongman met 'n lang wit kleed gesien. Dit was 'n engel en hulle was verskrik. Die engel het aan hulle gesê dat hulle nie verskrik moes wees nie want hy weet hulle soek Jesus maar Hy is nie daar nie want Hy het opgestaan soos Hy gesê het. Hulle moet vir sy dissipels gaan sê dat Hy hulle voorgaan na Galiléa. Daar sal hulle Hom sien soos Hy aan hulle gesê het.

Terwyl die vroue haastig teruggegaan het, het Jesus hulle ontmoet en met hulle gespreek. Vol blydschap het hulle voor Hom neergeval en Hom aanbid.

Petrus en Johannes het dadelik met Maria Magdalena na die graf gegaan maar toe hulle dit leeg vind, het hulle weer teruggegaan. Maria het egter agtergebly en bitterlik geween. Nog eenkeer kyk sy in die leë graf. Toe sien sy twee engele sit in die graf — een waar sy hoof en een waar sy voete gelê het. Hulle vra haar waarom sy ween. Diep bedroef het sy geantwoord dat sy ween omdat hulle haar Heer weggeneem het en sy weet nie waar Hulle Hom gelê het nie. Sy draai haar toe om en sien iemand staan. Die persoon vra haar waarom sy ween en wie sy soek. Sy het gedink dat dit die tuinier was en sê: „Meneer, as u Hom weggedra het, sê vir my waar u Hom neergelê het, en ek sal Hom wegneem”. Dit was Jesus self wat daar gestaan het en Hy noem toe haar naam. Maria het sy stem herken en sê toe: „Rabboeni!”

dit is „Meester!” Jesus het haar bevel gegee om aan die dissipels te sê dat sy Hom gesien het. Ook moes sy aan hulle sê dat Hy weldra na sy Vader sal opvaar. Dieselfde dag het Jesus nog aan Petrus verskyn en ook aan twee manne wat op weg was na Emmaüs. Hulle was met mekaar in gesprek oor die gebeurtenisse van die kruisiging. Jesus het by hulle gekom en gevra waarom hulle praat. Hy het ook gevra om welke rede hulle so bedroef is.

Kleopas, dit was die naam van die een, vra toe of Hy dan 'n vreemdeling in Jerusalem is, en of hy dan nie van Jesus weet nie, die groot Profeet in woorde en werke, wat gekruisig is. Hulle het gehoop dat Hy Israel sou verlos. Toe het Jesus hul begin onderrig en gesê dat al hierdie dinge moes gebeur volgens die Skrifte.

Naby die dorp het Hy gemaak of Hy verder wou gaan. Hulle het egter daarop aangedring dat Hy by hulle moes bly want dit was amper aand. Toe hulle aan tafel was, neem Hy die brood, dank en breek dit en gee dit vir hulle. Toe het hulle Hom herken. Hy het egter uit hul gesig verdwyn. Hulle het dit aan sy dissipels in Jerusalem gaan meedeel.

I.—Die Verskyning van Jesus na Sy Opstanding. (Mark 16: 9-20; Luk. 24:36-49; Joh. 20:19-25).

Aan die aand van die eerste dag van die week, was die dissipels saam in Jerusalem. Uit vrees vir die Jode het hulle die deure gesluit. Thomas was nie by hulle nie. Die vroue en Petrus het reeds vertel van die opstanding van Christus en die berig van die Emmaüsgangers het die geloof versterk. Terwyl hulle daaroor gepraat het, het Jesus plotseling by hulle gestaan en gesê: „Vrede vir julle!” Hulle was verskrik en het gedink dat dit 'n gees was. Jesus het hulle sy hande en voete gewys. Nadat Hy iets geëet het, sê Hy aan hulle dat alles wat in die Skrif voorspel was, gebeur het. Hy het hulle bevel gegee om die berigte te versprei. Vanaf Jerusalem moes hulle die Evangelie aan alle kreature oorbring.

Toe Thomas van Jesus se verskyning hoor, wou hy dit nie glo nie. Hy sal dit glo as hy eers sy vingers in die wonde van die Heer gestee het. Na agt dae was die dissipels weer bymekaar. Thomas was ook daar. Die Heer verskyn toe weer plotseling met hierdie woorde: „Vrede vir julle”. Hy het vir Thomas geroep en gesê: „Bring jou vinger hier, en kyk na my hande; en moenie ongelowig wees nie, maar gelowig”. Thomas se antwoord hierop was: „My Here en my God”. Daarop het Jesus gesê: „Salig is die wat nie gesien het nie en nogtans geglo het”.

Later het die Here Hom aan sewe van sy apostels by die see van Galiléa openbaar waar hulle besig was om vis te vang. Jesus het op die oewer gestaan en iets gevra om te eet. Hulle het egter die nag nog niks gevang nie en kon Hom toe ook niks gee om te eet nie. Jesus het

hulle bevel gegoe om die net aan die anderkant van die skuit uit te gooi. Die net wou skeur vanweë die menigte visse wat hulle toe gevang het. Hieraan het Johannes gemerk dat dit die Here was.

Toe hulle klaar was met ete vra Jesus aan Petrus of hy Hom liefhet. Petrus antwoord Hom: „Ja Here, U weet dat ek U liefhet”. Hierop sê Jesus: „Laat my lammers wei”. Vir die tweede maal vra Jesus: „Simon, seun van Jona, het jy my lief?” Weer antwoord Petrus: „Ja Here, U weet dat ek U liefhet”. Jesus antwoord hom: „Pas my skape op”. Vir die derde maal stel Jesus die vraag aan Petrus en sê daarop: „Laat my skape wei”. Verder het Jesus ook aan Jakobus en aan meer as 500 dissipels tegelyk verskyn.

J.—Hemelvaart van Jesus. (Matt. 28:19, 20; Mark 16:15, ens., Luk. 24:51; Hand. 1:1-14).

Van Galiléa het die dissipels weer na Jerusalem gegaan. Gedurende veertig dae na sy opstanding, het die Here herhaaldelik aan sy dissipels verskyn. Hy het hulle geleer aangaande die Koninkryk van God. Op die veertigste dag het Hy hulle na die Olyfberg geneem. Ook het Hy hulle bevel gegee om nie van Jerusalem weg te gaan voordat hulle die Heilige Gees, wat Hy vir hulle sou stuur, ontvang het nie.

Die dissipels het Hom ook gevra of Hy in daardie tyd die Koninkryk van Israel weer sou oprig. Sy antwoord was dat dit hulle nie toekom om die tye of gelcenthede te weet wat die Vader deur sy eie mag bepaal het nie. Hulle sou die krag van die Heilige Gees ontvang om sy getuie te wees van Jerusalem tot by die einde van die aarde. Toe Hy dit gesê het, het Hy sy hande oor hulle opgehef en is Hy opgeneem terwyl hulle dit gesien het. 'n Wolk het Hom voor hulle oë wegge-
neem. Terwyl hulle nog na die hemel kyk, staan daar twee manne in wit klere by hulle en sê: „Hierdie Jesus wat van julle opgeneem is in die hemel, sal net so kom soos julle Hom na die hemel sien wegvaar het”. Daarop het hulle teruggegaan na Jerusalem. In die bo-vertrek waar hulle gewoon was om te vertoef, het hulle saam met 'n aantal vroue en Maria, die moeder van Jesus en sy broers, eendragtig volhard in die gebed.

DIE ARBEID VAN DIE APOSTELS VAN JESUS

A.—*Die verkiesing van Matthias en die uitstorting van die Heilige Gees.* (Hand. 1:15-26; 2:1-47; die genesing van die kreupelgebore man. (Hand. 3, 4:1-31; Ananias en Saffira (Hand. 4:32-37, 5:1-16); die apostels verlos uit die gevangene en weer deur die Raad ondervra. (Hand. 5:17-42).

Die verkiesing van Matthias en die uitstorting van die Heilige Gees.

Na die hemelvaart het Petrus voorgestel om 'n apostel te kies in die plek van Judas wat homself om die lewe gebring het. Die dissipels het, onder die aanroeping van die Naam van die Here en met werping van die lot, Matthias in die plek van Judas gekies. Op die dag van die Pinksterfees, tien dae na Hemelvaart, was die dissipels weer almal bymekaar. Toe het daar skielik 'n geluid vanuit die hemel gekom soos van 'n geweldige rukwind. Hulle het tonge soos van vuur gesien wat hulself verdeel en op elkeen van hulle gaan sit het. Die dissipels is toe met die Heilige Gees vervul en het in ander tale begin spreek. Destyds was daar in Jerusalem Jode vanuit elke land. Hulle was verbaas toe hulle hoor hoe die dissipels die groot werke van die Here in vreemde tale verkondig. Hulle het dan ook gevra: „Is almal wat daar spreek dan nie Galileërs nie? En hoe hoor ons hulle elkeen in ons eie taal waarin ons gebore is?” Andere het weer met hulle gespot en gesê dat die mense dronk is. Petrus het dit weerspreek en daarop gewys dat dit nog maar nege-uur in die môre was. Dit was 'n vervulling van die woord van Joël naamlik dat God sy Gees sal uitstort op alle vlees in die laaste dag. Die seuns en dogters sal profeteer, die jongelinge sal gesigte sien en die ou mense sal drome droom. Verder het Petrus van die dood en opstanding van Christus getuig asook van sy verhoging aan die regterhand van God en dat Hy nou die Heilige Gees uitgestort het. Baie het toe verslae gevra: „Wat moet ons doen, broeders?” Petrus se antwoord was: „Bekeer julle en laat elkeen van julle gedoop word in die Naam van Jesus Christus, tot vergewing van sondes en julle sal die gawe van die Heilige Gees ontvang”. Daar is die dag omtrent 3000 gedoop.

Die genesing van die kreupel-gebore man.

Die apostels het in die begintyd groot wondere verrig. Petrus en Johannes het 'n kreupel-gebore man, wat by die tempelpoort gesit en bedel het, genees. Hy wou 'n aalmoes hê maar Petrus het gesê: „Silwer en goud het ek nie; wat ek het, dit gee ek vir jou: In die Naam van Jesus Christus, die Nasaréner, staan op en wandel!” Toe gryp hy hom en rig hom op en sy enkels en voete het onmiddellik sterk geword. Die volk was hieroor uitermate verbaas en nadat Petrus hulle weer toegesprek het, het die getal gelowiges tot 5000 gestyg.

Die priesters was egter boos omdat die mense onder die prediking van die apostels tot bekering gekom het en het Petrus en Johannes laat vang. Voor die Joodse Raad het Petrus sonder vrees verklaar dat die man in die Naam van Jesus genees is en hy het ook verder verklaar dat daar geen ander Naam onder die hemel gegee is waardeur ons salig kan word nie. Hulle is toe verbied om verder in die Naam van Jesus te spreek. Maar die apostels het geweier omdat 'n mens God meer gehoorsaam moet wees as die mense.

* * *

Ananias en Saffira.

Die wat gelowig geword het, was een van hart en siel. Die hebsug het gewyk en elkeen het sy goedere in diens van die andere gestel sodat niemand behoeftig was nie. Die wat grond en huise besit het, het dit verkoop en die prys aan die voete van die apostels neergelê en aan elkeen is uitgedeel volgens wat hy nodig gehad het. Ananias, egter, het met medewete van sy vrou 'n gedeelte van die opbrengs van sy verkoopte eiendom agtergehou maar tog voorgegee dat hy al die geld voor die apostels neergelê het. Petrus vra hom toe waarom hy vir die Heilige Gees lieg en 'n gedeelte van die geld terughou? Toe Ananias hierdie woorde hoor, het hy neergeval en gesterwe. Toe sy vrou, wat nog niks van haar man se dood wis, drie uur later inkom, en Petrus haar vra of die geld wat Ananias gebring het die hele som is waarvoor hulle die eiendom verkoop het, het ook sy bevestigend geantwoord. Petrus sê toe: „Hoe is dit dat julle ooreengekom het om teen die Heilige Gees so 'n leuen te vertel? Kyk, die voete van die wat jou man begrawe het, is by die deur, en hulle sal jou uitdra”. Toe het sy ook onmiddellik neergeval en gesterf. Groot vrees het toe oor almal wat dit gehoor het, gekom. Meer en meer gelowiges is toegevoeg. Die apostels het baie tekens en wonders onder die volk gedoen.

* * *

Die apostels word uit die gevangenis verlos en weer deur die Raad ondervra.

Die Joodse Raad en veral die Sadduseërs was met afguns vervul oor al die dinge sodat hulle die apostels weer in die gevangenis gewerp

het. Maar 'n engel van die Here het hulle in die nag uitgelei en gesê: „Gaan heen, staan en vertel in die tempel aan die volk al die woorde van hierdie lewe”. Hulle het toe ook so gedoen. Toe die Raad byeenkom is dienaars gestuur om die apostels in die gevangenis te gaan haal. Die dienaars het omgedraai en berig dat hulle die deure toegesluit gevind het. Die wagters was op hul plek maar daar was niemand in die gevangenis nie. 'n Bode bring toe berig dat die apostels in die tempel staan en die volk leer. 'n Hoofman en die dienaars het die apostels gaan haal, nie met geweld nie uit vrees dat hulle gestenig mag word.

Weer is hulle voor die Raad gebring omdat hulle alreeds belet was om in die Naam van die Here te leer. Petrus het opnuut getuig van Christus, die Verlosser en gesê: „Ons moet God meer gehoorsaam wees as die mense”. Toe hulle dit hoor, was hulle woedend en wou die apostels doodmaak maar 'n fariseër, Gamaliël, wat hoog in aansien was, het gevra dat hulle die apostels na buite moes neem en het toe die lede van die Raad gewaarsku om dit nie te doen nie. Hy herinner hulle toe aan Theudas wat opgestaan het en gesê het dat hy iets besonders was en volgeling gekry het. Theudas is doodgemaak en sy volgeling uiteengejaag en alles het tot niet geraak. Hy herinner hulle ook aan Judas, die Galileër, wat 'n aantal volgeling afvallig gemaak het. Hy het omgekom en sy volgeling is verstrooi. Gamaliël sluit af met die woorde: „En nou sê ek vir julle bly af van hierdie manne en laat hulle staan; want as hierdie voorneme of hierdie werk uit mense is, sal dit vernietig word, maar as dit uit God is, kan julle dit nie vernietig nie, dat dit nie misken gevind word dat julle selfs teen God stry nie”. Hulle het na hom geluister en nadat hulle die apostels ingeroep het, en hulle geslaan het en hulle weer belet het om in die Naam van Jesus te spreek, het die apostels van die Raad af weggegaan — bly dat hulle vir sy Naam oer kon ly.

Wie is in die plek van Judas gekies en hoe het dit plaasgevind? Hoe en wanneer is die Heilige Gees uitgestort en wat was die gevolg? Hoe het Petrus en Johannes die kreupel-gebore man genees? Vertel die geskiedenis van Ananiás en Saffira. Hoe is die apostels uit die gevangenis verlos en hoe is hulle deur die Raad ondervra?

* * *

Die eerste armversorgers.

Namate die gemeente uitgebrei het, het die armversorging in omvang toegeneem. Die apostels kon egter nie alles behartig nie. Onder die Grieks-sprekende Jode het 'n murmurering ontstaan omdat hulle weduwees nie goed versorg is nie. Die apostels het toe 'n menigte van dissipels bymekaar geroep en aan hulle verduidelik dat die prediking van die Woord die eerste plig van die apostels is en nie verwaarloos mag word nie. Derhalwe het hulle gevra dat daar sewe manne gekies moes word wat spesiaal die armversorging sou behartig. Hulle name

was Stéfanus, Filippus, Próchorus, Nikanor, Pármenas, en Nikoláus. Hulle was vol van die Heilige Gees en wysheid. Toe was die apostels weer instaat om te volhard in die gebed en die bediening van die Woord.

Stéfanus, die eerste martelaar.

Stéfanus, een van die armversorgers, was vol geloof en krag en het groot wonders en tekens onder die volk gedoen en die Evangelie onder die Grieks-sprekende Jode verkondig. Daardeur het hy gebots met die leiers van die buitelandse sinagoge in Jerusalem. Toe hulle hom nie met twisgesprekke in onguns kon bring nie, het hulle valse getuie teen hom laat optrec en hom beskuldig dat hy teen die Wet van Moses is en die sedes wil verander. Daarop het die volk hom voor die Joodse Raad gesleep. Die Joodse Raad kon op hierdie tydstip vryelik handel omdat Pilatus enkele dae vantevore ontslaan is uit sy amp. Die hoëpriester het Stéfanus gevra of die beskuldigings waar is dat hy teen Moses en die tempel is. Hy het hulle daaraan herinner dat God nie net in die tempel woon nie maar dat Hy oral gedien kan word. Die hemel is sy troon en die aarde is die voetbank van sy voete. Hy was nie teen die voorvaderlike gebruike en teen Moses omdat hy Gods Woord gespreek het nie maar dit was juis hulle wat die Christus van wie Moses en die profete gespreek het, dat Hy sou kom — dit was juis hulle wat die Christus vermoor het. Toe het Stéfanus uitgeroep: „Julle hardnekkiges en onbesnedenes van hart, en ore, julle weerstaan altyd die Heilige Gees; net soos julle vaders, so julle ook”. Daarop het hulle in woede uitgebars maar Stéfanus sien nie hulle toorn raak nie en roep uit: „Daar sien ek die hemele geopend en die Seun van die mens aan die regterhand staan”. Maar hulle het geskree, hulle ore toegedruk en op hom aangestorm. Hulle het hom gegryp, buitekant die stad gesleep en hom gestenig. En terwyl hulle hom stenig, bid hy: „Here Jesus, ontvang my gees”. Toe sak hy op sy knieë en roep uit: „Here, reken hulle hierdie sonde nie toe nie!” Met die woorde het hy ontslaap. Stéfanus was die eerste martelaar.

Na die marteldood van Stéfanus, het die gemeente in Jerusalem swaar tye beleef. Hulle is wreed vervolgd en gegesel en selfs doodgemaak as hulle nie van hul geloof wou afsien nie. Hulle het weggevlug en is verstrooi oor die streke van Judéa en Samaria. Die vernaamste onder die vervolgers van Saulus van Tarsus. Die wat Stéfanus gestenig het, het hulle boklere uitgetrek en dit by die voete van Saulus neergelê sodat hulle des te makliker kon gooi. Saulus het Stéfanus se vermoording goedgekeur. Net die apostels het in Jerusalem gebly. Onder die vlugtelingen was Filippus, een van die armversorgers. Toe hy in Samaria aankom, het hy in die hoofstad Neapolis, die Evangelie verkondig.

Simon, die towenaar.

Die Samaritane het die Evangelie met blydschap aangeneem. Deur die geloof het daar wonderbaarlike genesinge plaasgevind. Manne sowel as vroue het gelowig geword, en is gedoop. Onder die prediking van Filippus het 'n sekere Simon, die towenaar ook by die Christene aangesluit. Hy het vroeër deur sy towery wonderlike dinge gedoen en baie mense het hom aangehang en hom genoem: „Die groot krag van God”. Nou het Simon ook gelowig geword en het gedurig by Filippus gebly.

Toe die apostels in Jerusalem hoor dat die Woord by die Samaritane aanklank gevind het, het hulle vir Petrus en Johannes daarheen gestuur. Die twee apostels het vir die gelowiges gebid en die hande op hulle gelê. Toe het hulle die Heilige Gees ontvang. Toe Simon, die towenaar, sien dat deur die oplegging van hande deur die apostels, die gelowiges die Heilige Gees ontvang, het hy hulle geld aangebied om hom ook die mag daartoe te verleen. Petrus het aan hom gesê: „Mag jou geld saam met jou vergaan. Jy het geen deel of lot in hierdie saak nie want jou hart is nie reg voor God nie. Bekeer jou dan van hierdie boosheid van jou, en bid God of die gedagte van jou hart jou miskien vergewe mag word”. Teenoor die onheilige was Petrus baie streng — nes in die geval van Ananias en Saffira.

* * *

Filippus en die kamerling.

Terwyl die werk in Samaria nog in volle swang was, is Filippus deur 'n engel van die Here beveel: „Staan op en gaan na die Suide, op die pad wat afloop van Jerusalem na Gasa”. Filippus het gegaan. Dit was 'n eensame pad. Dit het nie lank geduur nie of hy sien 'n wa aankom. Dit was die wa van die staatsamptenaar van Kandacé. Hy was aangestel oor al die skatte van die koningin van die Ethiopiërs. Hy was op die terugreis vanaf Jerusalem waar hy aanbid het. Die kamerling het op die wa gesit en uit Jesaja 53 gelees. Toe sê die Gees aan Filippus om na die wa te gaan. Filippus hardloop daarheen en hoor hoe die kamerling uit Jesaja hierdie woorde lees: „Soos 'n skaap is Hy gelei om geslag te word en soos 'n lam wat stom is voor die een wat hom skeer, so maak Hy sy mond nie oop nie”. Filippus vra hom: „Verstaan jy wel wat jy lees?” Die kamerling antwoord toe: „Hoe kan ek dit tog as niemand my die weg wys nie”. Filippus het daarop aan hom verduidelik dat hier van die gekruisigde Christus gespreek word.

En terwyl hulle voortreis, kom hulle by water en die hofdienaar sê: „Daar is water, wat verhinder my om gedoop te word?” Toe sê Filippus: „As jy glo met jou hele hart, is dit geoorloof”. Die hofdienaar antwoord en sê: „Ek glo dat Jesus Christus die Seun van God is”. Filippus het hom gedoop en die hofdienaar het sy weg met blydschap voortgesit. Die Gees het Filippus weggevoer na Asdod. Hy het die

land deurgegaan en die Evangelie verkondig in al die streke totdat hy in Cesaréa gekom het.

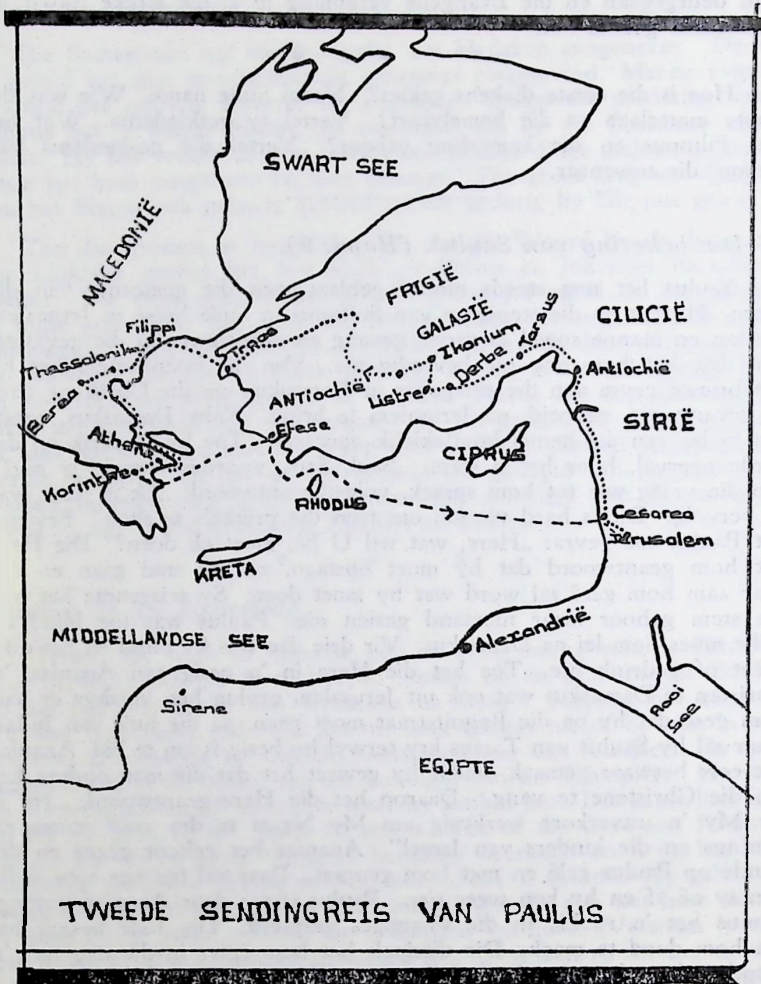
* * *

Hoe is die eerste diakens gekies? Noem hulle name. Wie was die eerste martelaar na die hemelvaart? Vertel sy geskiedenis. Wat het met Filippus en die kamerling gebeur? Vertel die geskiedenis van Simon, die towenaar.

C.—Die bekering van Saulus. (Hand. 9).

Saulus het nog steeds moord geblaas teen die gemeente van die Here. Hy het na die steniging van Stéfanus in hulle huise in Jerusalem gegaan en manne sowel as vroue gevang en oorgelewer in die gevangenis. Dit het hom nog nie bevredig nie. Van die hoëpriesters het hy toe briewe gevra aan die sinagoges in Damaskus om die Christene daar as gevangenes, geboeid, na Jerusalem te bring. Naby Damaskus, egter, het 'n lig van die hemel hom skielik omstraal. Toe hy verskrik op die aarde neerval, hoor hy 'n stem: „Saul, Saul, waarom vervolg jy my?” Op die vraag wie tot hom spreek, volg die antwoord: „Ek is Jesus wat jy vervolg. Dit is hard vir jou om teen die prikkels te skop”. Bewend het Paulus toe gevra: „Here, wat wil U hê, moet ek doen?” Die Here het hom geantwoord dat hy moet opstaan, na die stad gaan en dat daar aam hom gesê sal word wat hy moet doen. Sy reisgenote het ook die stem gehoor maar niemand gesien nie. Paulus was toe blind en hulle moes hom lei na Damaskus. Vir drie dae was hy blind en het niks geëet of gedrink nie. Toe het die Here in 'n gesig aan Ananias, 'n Christen te Damaskus wat ook uit Jerusalem gevlug het, verskyn en aan hom gesê dat hy na die Reguitstraat moet gaan, na die huis van Judas. Daar sal hy Saulus van Tarsus kry terwyl hy besig is om te bid. Ananias het eers beswaar gemaak omdat hy geweet het dat die man opdrag het om die Christene te vang. Daarop het die Here geantwoord: „Hy is vir My 'n uitverkore werktuig om My Naam te dra voor nasies en konings en die kinders van Israel”. Ananias het gehoor gegee en die hande op Paulus gelê en met hom gepraat. Daar val toe iets soos skille van sy oë af en hy kon weer sien. Paulus is toe deur Ananias gedoop. Paulus het 'n rukkie in die sinagoges gespreek. Die Jode besluit toe om hom dood te maak. Die dissipels het hom egter in die nag met 'n mandjie deur die muur laat afsak.

Nadat hy hom vir drie jaar in Arabië afgesonder het, is hy na Jerusalem. Daar was die dissipels ook eers vir hom bang maar Barnabas het hom na die apostels gebring en toe het hy aan hulle alles vertel wat hom wedervaar het. Ook hier het hulle probeer om hom dood te maak, nadat hy daar die Evangelie verkondig het. Die dissipels het hom na Tarsus, sy geboortestad, teruggestuur. Hier het hy 'n aantal jare vertoef.

D.—*Enéas; die opwekking van Dorkas; die Kaptein Kornelius, Petrus se gevangenskap en bevryding. (Hand. 9:32-43; 10, 12)*

Enéas en die opwekking van Dorkas.

Petrus het die nuut-gevonde gemeentes gaan besoek. Te Lidda, naby Joppe, het Petrus 'n man genees wat vir agt jaar lam was. Sy naam was Enéas. Dit het baie tot die geloof in Christus gebring. Twee dissipels uit Joppe het Petrus versoek om daarheen te kom. In Joppe was 'n sekere dissipelin, Tabita of Dorkas, wat baie vir weduwees en armes gedoen het. Sy het gesterf en Petrus moes dadelik kom. In die bovertrek was die liggaam en weduwees wat geweën het. Petrus stuur hulle toe uit, kniel en bid en draai hom na die liggaam en sê: „Tabita, staan op. Sy het haar oë oopgemaak en regop gesit. Toe dit bekend geword het, het baie in die Here geglo. Petrus het daar lank gebly by Simon, 'n leerlooier. 'n Kaptein van die Romeinse leërafdeling van Cesaréa, Kornelius, het twee van sy huisbediendes en 'n vroom soldaat gestuur om Petrus te laat haal. Kornelius was 'n godvresende man en het ook baie liefdadigheid teenoor andere bewys. Hy het 'n boodskap van 'n engel gekry dat Petrus hom sal sê wat hy moet doen.

Terwyl die drie manne op pad na Joppe was, was Petrus op die dak besig om te bid. Dit was twaalfuur en hy was honger. Terwyl hulle besig was om die ete te berei, het hy in 'n verrukking van sinne gekom en 'n visioen gekry. Vanuit die hemel daal 'n groot laken, vasgebind aan die vier hoeke, neer na die aarde. Daarin was allerlei viervoetige, kruipende en wilde diere en voëls van die hemel. 'n Stem sê: „Staan op, Petrus, slag en eet”. Maar Petrus sê: „Nooit nie, Here, want ek het nooit iets onheiligs of onreins geëet nie”. Maar die stem sê: „Wat God rein gemaak het, mag jy nie onheilig ag nie”. Dit het driemaal gebeur en die kleet het weer langsaam na die hemel teruggegaan. Terwyl Petrus nog nadink oor die betekenis van die gesig, het die Gees vir hom gesê: „Daar is drie manne wat na jou soek. Staan dan op, klim af en gaan saam met hulle sonder om te twyfel, want Ek het hulle gestuur”. Petrus het na hulle gegaan, homself voorgestel en die rede van hul koms verneem. Die manne het hulle boodskap afgegee en die nag by Petrus oorgebly. Die volgende dag reis Petrus en nog 'n aantal broeders saam met die manne na Cesaréa.

Nou verstaan Petrus Gods bedoeling. Al beskou elke Jood 'n Romeinse heiden as onrein — iemand met wie geen Jood ooit gemeenskap wil hou nie — tog, as God so iemand rein verklaar het, mag 'n mens hom nie verafsku nie. Ook so iemand kan 'n burger van die Ewige Ryk van Christus word.

Die volgende dag het hulle in Cesaréa aangekom. Kornelius het

reeds sy famielie en besondere vriende byeengeroep. Toe Petrus binnekom, het Kornelius aan sy voete neergeval en hom hulde bewys maar Petrus het hom verhinder en gesê: „Staan op, ek is self ook maar 'n mens". Petrus vertel toe aan hulle dat dit teen die Joodse wet is om met vreemdelinge omgang te hê of in hul huis te gaan, „maar God het my getoon dat ek geen mens onheilig of onrein mag noem nie". So het Petrus dan die Evangelie van Christus aan hulle verkondig hoe Hy op aarde gekom het om goed te doen; hoe Hy gely het, gekruisig is, en uit die dood opgestaan het; hoe ons alleen deur Hom salig kan word. Met ontroering het hulle geluister en geglo en terwyl Petrus nog besig was om te spreek, het die Heilige Gees op almal geval wat die Woord gehoor het op dieselfde wyse soos eertyds op die dissipels en daarna op die Samaritane. Petrus het hulle toe laat doop in die Naam van die Here en so is hulle opgeneem in die gemeente.

In Jerusalem het die gelowiges Petrus kwalik genceem omdat hy in die huis van 'n heiden gegaan het maar toe hy hulle alles meegedeel het, ook hoedat die Heilige Gees op die gelowige heidene geval het — net soos op hulle met Pinksterdag — het hulle God verheerlik.

* * *

Petrus se gevangeskap en bevryding.

Petrus was meer bepaald die apostel van die Jode, Paulus die van die heidene. Na die vertrek van Pilatus het koning Herodus Agrippa die bewind oor die Joodse land gekry. Hy was 'n kleinkind van Herodes wat die kinders van Bethlehem laat vermoor het en 'n broerskind van Herodes Antipas wat Johannes die Dope rlaat onthoof het. In daardie dae het hy Jakobus, seun van Sebedeüs, met die swaard laat ombring. Jakobus was die eerste van die twaalf apostels wat 'n marteldood gestorf het. Herodes het vir Jakobus om die lewe laat bring om in die guns van die priesters en fariseërs te wees en toe hy sien dat dit die goedkeuring van die Jode wegdra, het hy Petrus in die gevangenis gewerp. Na die Paasfees wou hy hom dan voor die volk bring. Petrus moes tussen twee soldate slaap, met kettings geboeid. Voor die deur het die wagte gestaan. 'n Vurige gebed is deur die gemeente vir hom tot God opgestuur. En toe, meteens staan daar 'n engel van die Here by hom en 'n lig skyn in die gevangenis. Hy slaan Petrus op die sy, maak hom wakker en sê: „Staan gou op". Die boeie val toe van sy hande af. Op bevel van die engel gord hy hom, trek sy skoene aan en volg hom. Hy het gedink dat dit maar 'n gesig was en nie die werklikheid. Hulle het by die wagte verbygegaan. Die ysterpoort wat na die stad lei, het vanself oopgegaan. Toe hulle buite kom, het hulle een straat ver gegaan en meteens was die engel weg. Toe besef Petrus dat die Here hom verlos het uit die hand van Herodes en die Joodse volk. Hy het na die huis van Maria, die moeder van Johannes Markus gegaan. Hy het by die voorpoort aangeklop. 'n Diensmeisie met die naam van

Rhodé het na die deur gegaan maar toe sy sy stem herken, was sy so biy verras dat sy, sonder om die deur oop te maak, weer na binne hardloop en aan die dissipels meedeel dat dit Petrus was. Hulle het gedink dat sy van haar verstand af is of dat dit 'n engel van Petrus was maar sy het volgehou dat dit so is. Weer klink die geklop van Petrus. Die deur word oopgemaak en Petrus gaan binne. Aan die wat daar in gebed bymekaar was, het hy alles meegedeel. Dieselfde nag het hy uit Jerusalem vertrek.

Die volgende dag het Herodes hom gesoek en nie gekry nie. Die wagte is onder verhoor geneem en tereggestel.

Herodes wou oorlog maak teen Tirus en Sidon maar hulle het na hom gekom en om vrede kom vra. Herodes het in sy koninklike kleed op die troon gaan sit en hulle toegesprek. Toe het die volk uitgeroep: „'n Stem van 'n God en nie van 'n mens nie”. Daarop het die engel van die Here hom onmiddellik getref. Hy het nie die eer aan God gegee nie en is deur die wurms verteer en het gesterf.

* * *

Wat weet u van Enéas en van Dorkas? Watter gesig het die Here aan Petrus in Joppe getoon en wat het dit beteken? Wat weet u van Kornelius? Hoe is Petrus uit die gevangenis verlos? Hoe het Herodes aan sy cinde gekom?

E.—Die eerste sendingreis van Paulus. (Hand. 11, 12, 13, 14 15).

Paulus was na sy bekering onder verdenking en die gelowiges in Jerusalem, waar hy verskyn het na sy ontsnapping uit Damaskus, het hom nie vertrou nie. Hulle het gedink dat hy 'n nuwe lis bedink het om die plekke van hul geheime byeenkomste te ontdek. Nêrens het Paulus 'n oop deur vir sy belydenis gevind nie totdat Barnabas, 'n Leviet van geboorte uit Ciprus, hom na die apostels gelei het. Hierdie Barnabas het ook vantevore sy stuk grond verkoop en die geld aan die voete van die apostels neergelê. Nes in Damaskus, het Paulus ook in Jerusalem getuienis van sy geloof afgelê. Sy lewe is hier ook bedreig en daarom het die apostels hom die raad gegee om terug te gaan na sy geboorteplek — Tarsus in Klein Asië.

Die dissipels wat verstrooid geraak het, as gevolg van die marteldood van Stéfanus en die vervolging daarna, het deurgegaan tot by Fenicië en Ciprus en Antiochië. Hulle het net aan die Jode en aan die heidene wat die Joodse godsdiens aangeneem het, die Evangelie verkondig. So het daar in Antiochië, die aansienlike hoofstad van Sirië, 'n bloeiende gemeente ontstaan. Toe die gemeente van Jerusalem dit verneem, het hulle Barnabas daarheen gestuur om die land deur te gaan tot by Antiochië. Hy was bly om te sien hoe geseënd die werk daar is en deur sy verdere prediking is 'n aansienlike skare toegebring—naas Jode ook heidene. Barnabas het hulp nodig gehad en op 'n sekere

dag het hy Paulus, wat al vir 'n aantal jare in Tarsus vertoef het, gaan opsoek. Hy het Paulus na Antiochië in Sirië genceem om hom daar te gaan help. Hier is die dissipels vir die eerste keer Christene genoem. Barnabas en Paulus was hier vir 'n hele jaar werksaam.

Daar het 'n aantal profete vanaf Jerusalem na Antiochië gekom. Een van hulle Agabus, het deur die Heilige Gees te kenne gegee dat daar 'n groot hongersnood oor die hele wêreld sou kom. Onder keiser Klaudius het dit plaasgevind. Die Christene in Antiochië het besluit dat elkeen, na vermoë, iets moes gee vir die behoeftiges in Judéa. Met hierdie liefdesgawes is Paulus en Barnabas na Jerusalem gsetuur, om dit aan die ouderlinge oor te bring. Toe hulle teruggekeer het, is die gemeente deur die Heilige Gees oortuig om hulle uit te stuur om die Evangelie aan die heidene te gaan verkondig. Johannes Markus, 'n neef van Barnabas, het ook saamgegaan.

Vanaf Seleucië, aan die noordweste kus van Antiochië, het hulle afgevaar na Ciprus, die eiland waar Barnabas gebore was. Daar het hulle te Salamis, die hoofstad van Ciprus, en Pafos die Evangelie verkondig. Die Romeinse stadhouer van Pafos, Sérgius Paulus, het ook tot bekering gekom en Elimas, die towenaar, is weens sy teenstand met blindheid geslaan. Toe Sérgius Paulus sien wat gebeur het, het hy nog vaster in Christus geglo.

Van Ciprus het hulle na Perge in Pamfilië gegaan. Daar het Johannes Markus hulle verlaat terwyl hulle nog verder gegaan het na Antiochië in Pisidië. Eers het hulle hier tot die Jode gespreek maar uit nydigheid het hulle Paulus teëgespreek en gelaster. Toe het hulle na die heidene gegaan en baie het gelowig geword. Die Jode het toe 'n opstand teen hulle verwek en hulle verdryf.

Daarom het hulle na Ikónium vertrek maar toe die Jode sowel as die heidene probeer om hulle te stenig, het hulle na Listre in Likaónië gevlug. Daar het Paulus 'n kreupele genees. Die mense was hieroor so verbaas dat hulle gesê het: „Die Jode het soos mense geword en neergedaal na ons toe!” Hulle het Barnabas Júpiter genoem — vir Paulus het hulle Mercurius genoem omdat hy die woord gevoer het. Die priesters van Júpiter het stiere met kranse na die poort gebring en wou saam met die skare offer. Paulus het dit met mag belet en hulle vermaan om hulle tot die lewende God te keer. Daar het toe weer Jode uit Ikónium en Antiochië gekom wat die skare opgemaak het. Die gevolg was dat hulle Paulus gestenig het. Hulle het hom buite die stad gesleep en gedink dat hy dood is.

Toe die dissipels hom bedroef omring, het hy opgestaan en met Barnabas na Derbe vertrek. Daar het hulle weer baie vir die geloof gewen. Vandaar het hulle weer langs dieselfde weg teruggekeer deur Listre en Ikónium en Antiochië in Pisidië. Orals het hulle die gelowiges aangespoor om standvastig te bly en hulle aan die Here opgedra

in wie hulle geglo het. In elke gemeente is ouderlinge gekies deur die opsteek van hande. Hulle gaan toe deur Psidië na Pamfilië en het die Woord van die Here in Perge verkondig. Vandaar is hulle na Attalië en vandaar weer na Antiochië in Sirië vanwaar hulle die reis begin het. In Antiochië het hulle verslag gedoen en vir 'n geruime tyd daar gebly. Daar het hulle vertel van al die dinge wat God aan hulle gedoen het en hoe Hy 'n deur geopen het tot by die heidene.

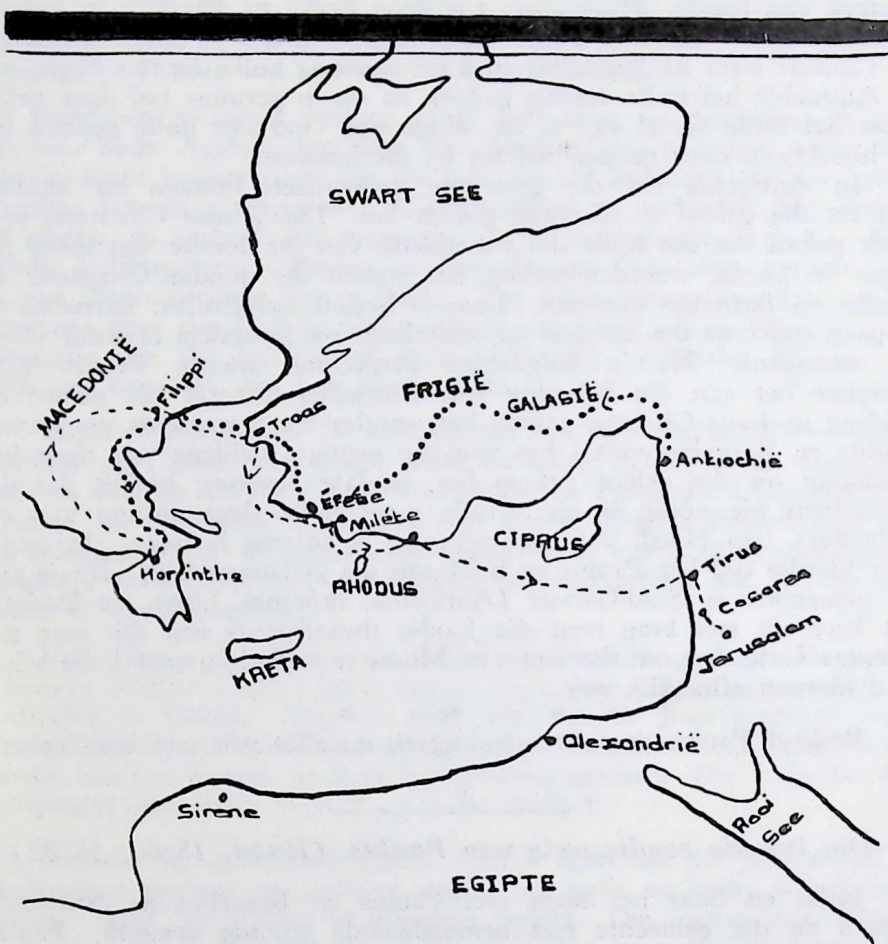
In Antiochië het die gemeente grotendeels bestaan uit heidene wat tot die geloof in Christus gekom het. Die Joodse Christene wou egter gehad het dat hulle die voorskrifte van die Joodse wet moes nakom. 'n Groot woordewisseling het tussen die Joodse Christene en Paulus en Barnabas ontstaan. Daar is besluit om Paulus, Barnabas en 'n paar ander na die apostels en ouderlinge na Jerusalem te stuur i.v.m. die vraagstuk. Na 'n langdurige bespreking waarin Petrus hulle herinner het aan die bekering van Kornelius wat tot die geloof en redding in Jesus Christus gekom het, sonder die besnydenis, en waarin Paulus en Barnabas vertel het van die menigte heidene wat deur hul prediking tot die geloof gekom het, is daar eenparig besluit dat die besnydenis nie nodig is nie. Hulle moes hulle slegs onthou van afgodsoffers, van bloed, van wat verwurg is en van hoerery. In ongeveer hierdie tyd het Paulus sy brief aan die Galate geskryf. Dit is aan die gemeentes in Suid-Galasië (Antiochië, Ikónium, Listre, en Derbe). Dit keer sig met krag teen die Joodse dwaalleraars wat die jong gemeentes verlei het om die wet van Moses te onderhou asof hulle saligheid hiervan afhanklik was.

* * *

Beskryf Paulus se eerste sendingreis en alles wat met hom gebeur het.

F.—Die tweede sendingreis van Paulus. (Hand. 15:30, 18:22).

Judas en Silas het saam met Paulus en Barnabas na Antiochië gegaan en die gemeente met bemoedigende woorde versterk. Paulus het besluit om weer na die gemeentes te gaan wat reeds gestig was en Barnabas gevra om saam te gaan. Barnabas wou sy neef Johannes Markus saamneem. Toe Paulus dit afkeur, omdat Markus hulle op die eerste reis by Perge verlaat het en nie enduit wou saamgaan nie, het daar verbittering ontstaan. Barnabas het toe saam met Johannes Markus na Ciprus gegaan terwyl Paulus en Silas saamgereis het deur Sirië en Silicië om die gemeentes te versterk. Ook Lukas, 'n genceesheer uit Antiochië, het saamgegaan. Lukas was vir die swak gesondheid van Paulus van groot belang. Hy noem hom ook later in sy brief aan die Kolossense: „Die geliefde” (Kol. 4:11). Hy het ook aantekeninge gemaak van hul reis. Vanaf Silicië het hulle na Derbe en Listre gegaan. Te Listre het hulle Timótheüs gekry wie Paulus toe ook meegeneem het. Timótheüs was uit 'n gemengde huwelik gebore. Sy moeder was 'n Jodin en sy vader 'n Griek. Sowel sy moeder as sy grootmoeder, Loïs,

DERDE SENDINGREIS VAN PAULUS

het hom van kleinsaf in die Ou-Testament onderrig (2 Tim. 1:5, 3:15). Deur Frigië, Galásië en Misië het hulle na Troas in die noord-westelike hoek van Klein-Asië gegaan.

Hier het Paulus in 'n gesig 'n Macedoniër gesien wat hom smeek: „Kom oor na Macedonië en help ons!” Daarin het Paulus 'n roepstem van die Here verneem om ook na Europa te gaan. So het hulle in Filippi, 'n stad van Macedonië aangekom. Daar het hulle 'n paar dae vertoef. Op die Sabbat het hulle na die bidplek buitekant die stad, aan die rivier gegaan. Daar het hulle met die vroue wat daar bymekaar gekom het, gespreek. 'n Godsdienstige vrou, Lidia, 'n purperverkoopster, het geluister en gelowig geword. Sy en haar huisgesin is toe gedoop. Daarna het sy aangedring by Paulus en sy metgeselle om by haar tuis te gaan. Daar het Paulus ook 'n slavin van 'n bose gees genees. Deur haar waarsêery het sy baie geld vir haar here verdien. Toe haar here sien dat die hoop van hul wins weg was, het hulle kwaad geword en Paulus en Silas by die owerheid van die stad as oproermakers aangekla. Hulle is toe ge gesel en in die gevangenis gewerp. Hulle voete is in 'n blok gesit. Omtrent middernag het hulle gebed en lofiedere opgestuur tot eer van God. Die ander gevangenes het na hulle geluister. Skielik kom daar toe 'n aardbewing en onmiddellik gaan al die deure oop en die bocie van almal het losgeraak; ook die kettings waarmee hulle aan die muur vas was. Die sipier wou homself om die lewe bring omdat hy gedink het dat die gevangenes ontsnap het omdat die deure van die gevangenis oop was. Paulus sê toe aan hom: „Moens jouself kwaad aandoen nie, want ons is almal hier”. Dit het 'n groot indruk op die sipier gemaak. Hy het na Paulus se prediking geluister het geglo en is met sy hele huisgesin gedoop.

Die volgende dag het die regters geregsdienaars gestuur om hulle los te laat maar omdat hulle Romeinse burgers was, het Paulus geëis dat hulle eervol uitgelei moes word, aangesien hulle in die openbaar onveroordeeld geslaan en in die gevangenis gewerp is. Die regters het hulle gesmeek om die stad te verlaat en hulle uitgelei.

Deur die Evangelie van Christus het sommige tot geloof gekom asook 'n menigte van godsdienstige Grieke en 'n groot aantal aansienlike vroue. Maar die ongelowige Jode het 'n volksoproer deur leeglopers bewerk en die huis van Jason bestorm. Toe hulle Paulus en Silas nie daar vind nie, het hulle Jason en 'n paar andere gegryp en na die stadsowerhede gesleep en gesê: „Hulle ontvang mos mense wat teen die bevel van die keiser handel en sê dat daar 'n ander koning, naamlik Jesus is”. Toe hulle egter van Jason en die ander genoegsame waarborg gekry het dat dit nie so is nie, kon hulle gaan.

Van hier het Paulus en Silas na Beréa gevlug vir die Jode. In Beréa het die Evangelie meer ingang gevind as in Thessalonika sodat hulle elke dag die Skrifte vlytig ondersoek het of die leer van Paulus

met die Woord van God ooreengekom het. Daar het egter weer Jode van Thessalonika gekom en die skare opgesweep. Paulus is hiervandaan alleen na Athéne om aan die Jode te ontkom terwyl Silas en Timotheüs in Beréa agtergebly het. In Athéne het Paulus op die Areopagus gepreek en die onbekende God, vir wie hulle daar 'n altaar opgerig het, verkondig. Die Areopagus was 'n plek in Athéne waar reg uitgespreek was oor swaar misdade en die invoering van vreemde godsdienste. Vir Paulus het hulle egter daarheen genooi om 'n rede te hou oor sy nuwe godsdienste. Hier het sommige ook gelowig geword, bv. Dionisius, die Areopagiet en 'n vrou met die naam van Dámaris. Andere het egter gespot toe hy van die opstanding van die dode spreek. Vervolgens is hy na Korinthe waar Silas en Timotheüs weer by hom gekom het. Daar het hy meer as een-en-'n-halwe jaar gebly en 'n sekere Jood en sy vrou Aquila en Priscilla leer ken.

Aquila en Priscilla was van dieselfde ambag as Paulus naamlik tentmakers. Paulus het saam met hulle gewerk. Op die Sabbat het hy in die sinagoge gepreek en Jode sowel as Grieke oortuig. Hier het Krispus, die hoof van die sinagoge tot bekering gekom en ook Justus wie se huis langs die sinagoge gestaan het. Maar die Jode het verbitterd gebly teen Paulus. Daarom het hy sy klere uitgeskud en gesê: „Van nou af sal ek na die heidene gaan”. In Korinthe het Paulus sy eerste en tweede brief aan die gemeente van Thessalonika geskryf. Die wat as gevolg van sy prediking i.v.m. die wederkoms hul werk gestaak het, en net op die koms van Christus gewag het, het hy tereggewys. Ook waarsku hy teen die ontug en die ontheiliging van die huwelik. (1 Thes. 4:2-8).

'n Tyd daarna het Paulus Korinthe verlaat en saam met Aquila en Priscilla na Efese gegaan. Hier het hy 'n rukkie vertoef en gepreek maar omdat hy met die komende fees in Jerusalem wou wees, het hy weer na Cesaréa afgevaar. Aquila en Priscilla het agtergebly. Van daar is hy na Jerusalem en vanaf Jerusalem weer na Antiochië.

* * *

Waarlangs het Paulus se tweede sendingreis gegaan en wat het orals gebeur.

G.—Die derde sendingreis van Paulus.

Paulus het nie lank in Antiochië gebly nie. Terwyl hy al reisende die gemeentes van Galasië en Frigië besoek, het hy weer in Efese gekom. Daar het Apollos, 'n knap Jood wat in Alexandrië gebore was, gewoon. Hy was 'n welsprekende man. Hy was 'n volgeling van Johannes die Doper. Nadat Aquila en Priscilla hom gehoor het, want hy het onderrig ontvang in die weg van die Here en in die sinagoge begin spreek, het hulle hom die weg van God noukeuriger uitgelê en

hom onderrig gegee in die Christelike godsdienst. In Achaje was hy baie geseënd en het baie oortuig.

In Korinthe het partyskappe ontstaan. Sommige het vir Paulus en andere vir Apollos kant gekies. Paulus skryf vanaf Efese aan die gemeente daaroor in sy eerste brief aan die Korinthiërs en laat hulle verstaan dat hulle nie partyhoofde is nie maar ampgenote (1 Kor. 1:12 en 13). Paulus beantwoord ook nog allerlei ander vrae bv. oor die afgods-offerande en in die brief spreek hy hulle hard aan omdat hulle hul geskille onder mekaar deur heidense regters laat besleg, omdat hulle onordelik is by Nagmaalsvierings en omdat vroue met ongedekte hoofde in godsdiensoefeninge kom. Die gemeente het hom dit kwalik geneem want hy het hierdeur gevoelige swak plekke aangeraak. Timótheüs, wat die brief oorgebring het, kon hulle nie tot kalmte beweeg nie. Paulus het toe besluit om self te gaan en hulle tot orde te bring maar dit was 'n mislukking. Toe Paulus terug was, het hy met 'n bloeiende hart en onder tranes 'n krasse brief aan hulle geskryf en Titus het dit weggebring. Nie sonder sorg het hy die uitslag daarvan afgewag nie.

Paulus het drie maande te Efese in die sinagoge gepreek. Maar toe hulle sy prediking daar openlik belaster het, het hy in die skool van 'n sekere Tiránnus vir twee jaar elke dag die Evangelie verkondig. Ook het hy in Efese baie krankes genees en bese geeste uitgedryf. So het daar 'n groot gemeente ontstaan.

Paulus se plan was om deur Macedónië en Achaje na Jerusalem te gaan en dan na Rome. Hy het reeds al vir Timótheüs en Erástus na Macedónië gestuur toe daar in Efese 'n oproer ontstaan het.

Baie voordeel was getrek uit die vervaardiging van klein silwer tempeltjies van die godin Diana. Demétrius, 'n silwersmid, roep toe die werkers in daardie bedryf bymekaar en wys hulle daarop hoe die uitbreiding van die Christendom hul bedryf benadeel. Ook het hy gesê dat Diana daardeur in oneer kom. Toe was hul met woede vervul en sê: „Groot is Diana van die Efésiërs”. Toe het die stad heeltemal in verwarring geraak. Hulle het Gajus en Aristárchus, reisgenote van Paulus, na die skouburg gesleep. Toe Paulus onder die volk wou ingaan, het die dissipels en sommige van die publieke amptenare hom gesmeek dat hy hom nie in die skouburg moet begeef nie. Die stads-klerk het die skare tot bedaring gebring en gesê: „Julle het hierdie manne gebring wat geen tempelrowers is nie en ook nie julle godin laster nie. As Demétrius en sy ambagsmanne dan 'n saak teen iemand het, die hofsittings word gehou, en daar is regters: Laat hulle mekaar aanklaag”.

Waarskynlik het daar, as gevolg van die oproer, 'n aanslag op Paulus se lewe plaasgevind wat hom op die rand van die graf gebring het. Hy het gedink dat dit met hom gedaan was (11 Kor. 8-11). Teen alle verwagtings in is hy uitgered en het hy na Troas ontkom waar hy 'n geopende deur vir die Evangelie gevind het. (1 Kor. 2:12).

Hy kon egter geen rus vind voordat Titus nie terug is van Korinthe nie en daarom het hy weer na Macedonië oorgesteek. Daar het Titus hom eindelik aangetref en die mees gerusstellende brief oor die Korintheër-gemeente gebring. Die gemeentelede het hul swakhede ingesien en erken.

Van Filippi is Paulus en Silas na Thessalonika waar hulle by 'n sekere Jason huisvesting gekry het. Onder die verkondiging van die skerp brief is die regte resultate bereik. Toe het Paulus sy tweede brief, wat ons nog het, aan die gemeente van Korinthe diktêr. Uitvoërig bespreek hy hierin sy verhouding tot die gemeente en na aanleiding daarvan beskryf hy sy lyding, volharding, stryd en oorwinning in die krag van God.

Volgens Hand. 20:2 het Paulus drie maande in Griekeland (Korinthe) vertoef. In die tyd het hy sy brief aan die Romeine geskryf. Dit moes sy koms te Rome voorberei. Paulus het gevoel dat hy sy taak in die Ooste volbring het. Hy het 'n begeerte gehad om oor Rome na Spanje te reis. (Rom. 15:19-29). Hy wou egter eers na Jerusalem teruggaan. (Rom. 15:25). Sy plan om per skip na Sirië terug te gaan, is egter deur die Jode verhinder en so het hy deur Macedonië teruggekeer. Van Filippi het hy na Troas gegaan. Op die eerste dag van die week het die dissipels bymekaar gekom om die brood te brek. Paulus het hulle toegesprek en omdat hy die volgende dag sou vertrek, het hy sy rede gerek tot middernag. 'n Jong man met die naam van Eútichus het in die venster gesit en aan die slaap geraak. Hy het van die derde verdieping geval en is dood opgetel. Toe gaan Paulus ondertoe, val op hom en slaan sy arms om hom en sê: „Moenie raas nie want sy lewe is in hom”. Hulle het die seun lewendig huistoe gebring toe alles verby was en was uitermate verbaas.

Hiervandaan wou hy oorsee na Jerusalem gaan. Op reis daarheen het hy ook by Miléte aangegaan. Hierheen het hy die ouderlinge van Efese laat kom en na 'n ernstige waarskuwing in belang van die gemeente om te volhard in die geloof, het hy hartroerend van hulle afskeid geneem. Die Heilige Gees het aan hom bekendgemaak dat die Jode hom in Jerusalem sou vang. Paulus het neergekniel en saam met hulle gebed. Daar het 'n groot geween ontstaan veral omdat hy gesê het dat hulle sy gesig nie weer sal sien nie.

Te Tirus het Paulus die skip verlaat en sewe dae daar by die broeders vertoef. Hulle het hom teëgestaan om na Jerusalem te gaan. Tog het Paulus na Cesaréa gegaan en by Filippus sy intrek geneem. Filippus was voorheen een van die sewe armversorgers. Daar het 'n profeet Agabus aan hom voorspel dat hy in Jerusalem sou gevang word. Paulus het Agabus tienjaar vantevore al geken toe hy saam met Barnabas in Antióchië gewerk het en die profeet van die groot hongersnood voorspel het. Die Christene het Paulus afgeraai om na Jerusalem te gaan maar hy wou hom deur niks laat terughou nie en het gesê: „Want

ek is bereid nie alleen om gebind te word nie, maar ook om te sterwe in Jerusalem vir die Naam van die Here Jesus Christus".

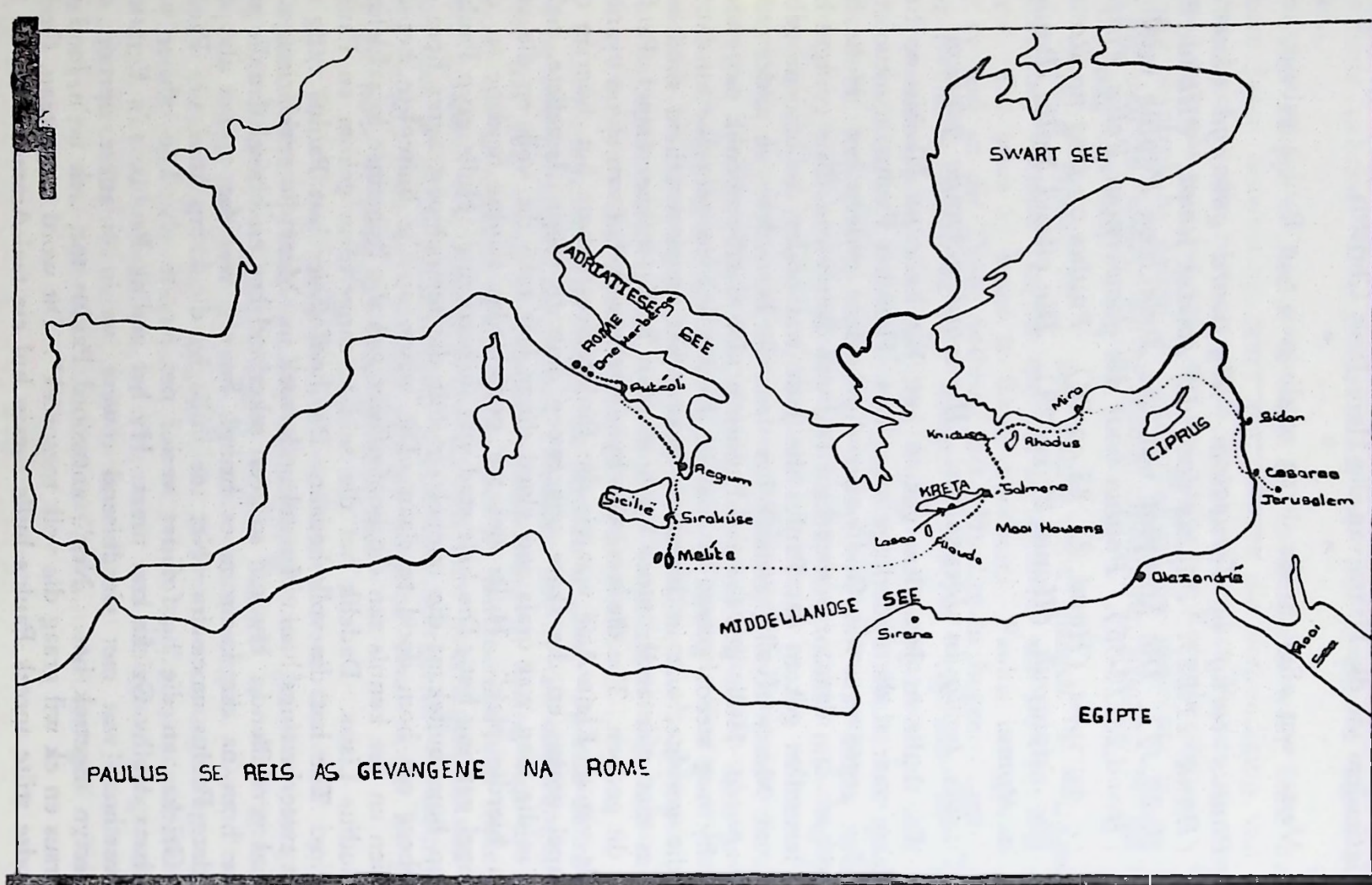
* * *

Vertel wat alles op die derde sendingreis van Paulus gebeur het.

H.—Paulus terug in Jerusalem. Hy word gevange geneem. (Hand. 21:22). Paulus voor die Joodse Raad. (Hand. 22: 20-23:11). Die komplot van die Jode teen Paulus misluk. (Hand. 23:12-35). Paulus voor die goewerneur Felix, Festus en Agrippa. (Hand. 24, 25 en 26). Paulus op weg na Rome. Die skipbreuk. (Hand. 27 en 28). Die eiland Malta. Paulus in Rome.

— *Paulus terug in Jerusalem. Hy word gevange geneem.*

Toe hulle in Jerusalem gekom het, het hulle na Jakobus se huis gegaan waar al die ouderlinge saam was. Hier het Paulus 'n uitvoerige verslag gegee van wat God onder die heidene gedoen het. Hulle het God toe saam daaroor verheerlik. Tog was daar vrees. Baie gerugte het na Jerusalem gekom dat Paulus die Jode wat onder die heidene gebly het van Moses afvallig gemaak het deur die besnydenis en ander sedes te verwerp. Hulle gee toe aan Paulus 'n plan dat hy openlik moes toon dat hy nog steeds getrou is aan die Joodse wet en gebruike en dat in al die gerugte, wat in Jerusalem gekom het, geen waarheid skuil nie. Saam met vier ander moes hy hom gaan heilig in die tempel. Paulus het dit gedoen. Toe die sewe dae byna verby was, het van sy ou vyande, Jode vanuit Klein-Asië wat vir die Pinksterfees gekom het, hom in die tempel gesien en die skare opgesweep deur te roep: „Israeliete, help! dit is die man wat orals aan almal dinge leer teen die volk en die wet van hierdie plek". Hulle het toe gedink dat Paulus heidene in die tempel gebring het. Die hele stad was in beroering. Hulle gryp Paulus, sleep hom buitekant die tempel en sluit die tempelpoort agter hom en probeer om hom dood te slaan. Die wagte op die buiteplein het dit gesien en gee kennis aan die hoof-offisier van die Romeinse leër afdeling, Klaudius Lisis. Dadelik het die soldate aangestorm gekom en Paulus verlos. Toe het die volk bedaar. Die hoof-offisier laat Paulus vang en met twee kettings boei. Hy stel ondersoek in. Maar die verklaring was almal verskillend. Hy kan so geen sekerheid kry en beveel dat die soldate hom na die kamp moes bring. So erg was die oproer dat die soldate Paulus moes dra. Net toe hulle by die kamp kom, vra Paulus in Grieks aan die hoof-offisier verlof om iets te sê. Die offisier was verbaas dat hy Grieks kon praat. Hy het gedink Paulus is 'n Egiptiese rowershoof wat met vierduisend rowers, na 'n onlangse oproer, die woestyn ingetrek het. „Nee", antwoord Paulus toe, „ek is 'n Jood uit Tarsus en ek wil graag die volk toespreek". Dit word toegestaan. Onder doodse stilte spreek Paulus hulle toe in hul eie taal-Aramees. Hy sê hy

is 'n Joodse man uit Tarsus. Hy was ook eers so verbitterd teen die Christene totdat Christus hom fel tegemoet getree het in die skerp lig op die weg na Damaskus, hom neergewerp het en hom geroep het om die boodskap van Christus se koningskap aan die heidene te verkondig. Toe hy egter die woord heidene gebruik, verhef hulle hul stem en sê: „Weg van die aarde met so 'n mens want hy behoort nie te lewe nie”. Terwyl hulle so te kere gaan, het die hoofoffisier bevel gegee om Paulus in die kamp te bring sodat hy hom onder géseling kon uitvra. Toe hulle Paulus met rieme uitgerek het, vra hy aan die kaptein of dit geoorloof is om 'n Romeinse burger onveroordeeld te gésel. Die kaptein verwittig die hoofoffisier daarvan. Hy kom vra Paulus toe dadelik of hy Romeinse burgerskap besit. Paulus antwoord dat hy as Romeinse burger gebore is. Die wat hom gegésel en ondervra het, het uit vrees dadelik opgehou.

* * *

— Paulus voor die Joodse Raad.

Die volgende dag het die hoofoffisier die owerpriesters en die hele Joodse Raad gebied om te vergader. Hy het Paulus ongeboeid voor hulle gebring om te verneem waarvan hulle hom beskuldig. Paulus het sy oë op die Raad gevestig en gesê dat hy met 'n volkome goeie gewete voor God tot op daardie dag gewandel het. Die hoëpriester, Ananias gee toe bevel om hom op die mond te slaan. Daarop sê Paulus: „Goe sal u slaan gewitte muur. U wil my volgens die wet oordeel en nou laat u my, in stryd met die wet, slaan”. Toe iemand sy aandag daarop vestig dat hy nie met die hoëpriester só behoort te spreek nie, het Paulus sy spyt te kenne gegee op grond van die Skrif dat jy nie jou owerste mag verwens nie. Paulus het geweet dat die Raad uit fariseërs en sadduseërs bestaan, en daarom gooi hy die bekende twisappel tussen hulle in. Die fariseërs het naamlik in die opstanding van die dode en in die bestaan van engele en geeste geglo. Die sadduseërs het dit egter geloën. Paulus sê toe: „Ek is 'n fariseër en die seun van 'n fariseër. Oor die hoop en die opstanding van die dode staan ek voor die gereg”. In die hewige twis wat toe tussen die fariseërs en sadduseërs ontstaan het, het eersgenoemdes uitgeroep dat hulle geen kwaad in Paulus vind nie. Die hoofoffisier het gevrees dat Paulus deur hulle verskeur sou word en gee toe bevel dat die soldate hom veilig in die kamp moes bring.

Die volgende nag het die Here by Paulus gestaan en aan hom gesê: „Hou goeie moed, want soos jy aangaande my in Jerusalem kragtig getuig het, so moet jy in Rome ook doen”.

* * *

— Die komplot van die Jode teen Paulus misluk.

Meer as veertig fanatieke Jode het 'n besluit geneem of niks te gebruik voordat hulle Paulus vermoor het nie. Listiglik beraam hulle

toe 'n plan. Die Joodse Raad moet dan vra om Paulus se saak verder te ondersoek. As hy na hul vergadersaal gebring word, sal hulle hom voorlê en vermoor. 'n Susterskind van Paulus het dit egter te hore gekom en Paulus in die kamp gaan verwittig. Paulus vra toe die kaptein om die seun na die hoofoffisier te neem. Toe hy die seun aangehoor het, het hy hom gevra om aan niemand verder hiervan iets te vertel nie. Dieselfde aand om nege-uur was tweehonderd soldate, sewentig ruiters en tweehonderd liggewapende manne, onder aanvoering van twee kapteins, met pakdiere gereed om Paulus deur die nag vanaf Jerusalem na Cesaréa, die woonplek van die goewerneur Felix te neem. Die volgende middag het hulle daar aangekom en die begeleidende brief aan die goewerneur Felix gegee. Daarin het Lisias aan Felix geskryf van die komplot. Felix het toe besluit om Paulus in die paleis van Herodes in bewaring te hou totdat sy beskuldigers van Jerusalem opdaag.

* * *

— Paulus voor die goewerneur Felix en Festus en Agrippa II.

Vyf dae later daag die hoëpriester Ananias met die ouderlinge en 'n advokaat Tertullus op om Paulus voor Felix te beskuldig dat hy die Jode deur die hele wêreld in oproer bring, dat hy die leier van 'n sekte is en selfs die tempel ontheilig het. Toe Paulus die geleentheid kry, het hy met die waarheid alles weerlê. Hulle het hom nooit in die tempel of in die sinagoges of in die stad gevind besig om mense op te stook nie. Hy het na Jerusalem gegaan om te aanbid, om vir sy volk aalmoese en offers te bring. Hy het homself ook eers geheilig toe die Jode uit Asië hom in die tempel gekry het. Hy glo alles wat in die Wet en Profete staan. Hy kan net beskuldig word van 'n saak waaraan die Jode self nie glo nl. die opstanding van die dode, beide van regverdiges en onregverdiges. „Daarom ocfen ek my ook om voor God en die mense 'n rein gewete te hê“.

Felix het toe die saak uitgestel totdat Lisias, die hoofoffisier, self afkom. Aan die kaptein gee hy bevel om Paulus verligting te gee en almal toe te laat wat hom wil bedien of besoek.

'n Paar dae daarna het Felix en sy vrou Drusilla, 'n Jodin, Paulus laat haal om meer van die Weg wat hy verkondig te hoor. Toe Paulus egter van selfbeheersing, geregtigheid en oordeel praat, het Felix se gewete hom gekwel en het hy gesê: „Gaan vir hierdie keer heen en as ek geleentheid vind, sal ek jou laat roep“. Hy was egter baie geldgierig en het tegelykertyd gehoop dat Paulus hom geld sou aanbied om hom los te laat. Daarom het hy dikwels met hom gesprekke gehad.

Na twee jaar is Felix deur die Romeinse keiser ontslaan as gevolg van sy geldgierigheid en onregverdigheid. Om die Jode egter gunstig te stem, want hy was bang vir hulle getuienis teen hom voor die Keiser, het hy Paulus as gevangene agterlaat.

Porcius Festus was sy opvolger. Nadat hy drie dae in Cesaréa was, het hy na Jerusalem gegaan. Die Jode in Jerusalem het hom die guns gevra om Paulus daarheen te laat kom om verhoor te word. Hulle wou weer 'n hinderlaag probeer. Festus vra hulle egter om afgevaardigdes na Cesaréa te stuur met beskuldigings. Hulle het toe swaar beskuldigings teen Paulus ingebring. Paulus kon dit egter maklik weerlê. Festus wou egter aan die Jode 'n guns bewys en vra Paulus om na Jerusalem te gaan. Paulus wou egter nie gaan nie want hy het geweet hoe gevaarlik dit is om te gaan. Toe maak Paulus gebruik van sy Romeinse burgerreg en beroep hom op die Keiser. Teen die Jode en hulle wet het hy geen oortreding gepleeg nie; laat die Keiser hom verhoor om te sien of hy teenoor die Keiser skuldig is. Festus antwoord toe: „Op die Keiser het jy jou beroep — na die Keiser sal jy gaan”.

Na enige dae bring koning Agrippa, van sekere noord-oostelike provinsies, saam met sy sedelose suster Bernice, 'n besoek aan Festus. Om die gang van die fees 'n weinig af te wissel, laat Festus Paulus haal om hulle van sy leer te vertel. Terwyl Agrippa en Bernice in prag en praal saam met die hoofoffisiere en aansienlikste manne van die stad, hul plekke ingenem het, het Paulus sy saak voorgebring. Hy vertel sy lewensgeskiedenis, hoe hy die Christene vervolg het, hoe Christus aan hom verskyn het op die weg na Damaskus, hoe Hy hom met blindheid geslaan het, hom op die knieë gebring het en hom bevel gegee het om na die heidene te gaan om hulle oë oop te maak. Dan sal hulle uit die duisternis na die lig kom, uit die mag van die Satan tot God. Toe spreek hy van die noodsaaklikheid van die lyding en opstanding van Christus, die Lig van die nasies. Festus roep toe met 'n groot stem: „Jy is kranksinnig, Paulus, die groot geleerdheid bring jou tot kranksinnigheid”. Daarop antwoord Paulus: „Ek is nie kranksinnig nie, hoogedele Festus, maar ek spreek woorde van waarheid en gesonde verstand”. Toe rig hy hom tot Agrippa en sê: „Die koning met wie ek vrymoediglik spreek, weet van hierdie dinge, want ek glo nie dat aan hom iets van hierdie dinge onbekend is nie want dit het nie in 'n hoek gebeur nie. Glo u die profete, koning Agrippa? Ek weet dat u dit glo”.

Agrippa wat toe erg ongemaklik voel, probeer skertsend daaruit te kom deur te sê: „Jy beweeg my amper om 'n Christen te word”. Toe sê Paulus: „Ek sou wel God wil bid dat sowel amper as heeltemal nie alleen u nie maar ook almal wat my vandag aanhoor, so mag word soos ek is, buiten hierdie boeie”.

Terwyl hulle wegstap, sê hulle vir mekaar: „Hierdie man dien niks wat die dood of die boeie verdien nie”. Agrippa was van mening dat hulle hom kon loslaat as hy hom nie op die Keiser beroep het nie.

— *Op weg na Rome. Die Skipbreuk.*

Toe Paulus en ander gevangenes na Rome gestuur was, is hulle oorgegee aan Julius, die kaptein van die Romeinse leërafdeling. 'n Paar

vriende van Paulus nl. Lukas, die evangelis en Aristárchus van Thessalonika is ook toegelaat om op dieselfde skip te reis. In Sidon, aan die Fenisiese kus, is Paulus toegelaat om vriende te besoek en versorging te ontvang. In Mira, aan die klein Asiatiese kus, het hulle oorgeklim op 'n skip wat na Italië vaar met koring. Met groot moeite het hulle na verskeie dae by Knidus gekom. Die wind dwing hulle toe om onderkant Kreta, by Salmóne, verby te vaar. Enige dag kon winterstorms losbreek en Paulus dring toe by hulle aan om in Kreta te oorwinter. Julius luister egter na die stuurman en eienaar van die skip en hulle beveel aan om na 'n ander hawe te gaan waar dit geriefliker vir die winter sal wees, naamlik Fenix. Terwyl die Suidewind saggies waai het hulle by Kreta probeer verbyvaar. Toe kom daar egter 'n stormwind wat die skip wegvoer na Klauda, suid-wes van Kreta. Eindelik moes hulle kabeltoue om die romp van die skip bind ter versterking. Hulle vrees toe om op die Sirtis (sandbanke naby die Noord-Afrikaanse kus) vas te loop. Hulle het die seile neergeslaan en so weggedrywe. Die volgende dag gooi hulle die vrug oorboord en later ook die sleepgereedskap.

Vir 13 dae lank word hulle in alle rigtings gedryf. Langsamerhand het niemand meer hoop op redding nie. Dit was so donker dat hulle geen son of sterre kon sien nie. Toe het Paulus opgestaan en gesê: „Manne, julle moes na my geluister het, en nie van Kreta af gevaar het nie. Maar nou vermaan ek julle om moed te hou, want daar sal hoegenaamd geen verlies van lewe onder julle wees nie, maar alleen van die skip”. 'n Engel van die God aan wie hy behoort en wat hy ook dien, het aan hom verskyn en gesê dat hy voor die Keiser sal staan en almal se lewens sal behoue bly.

Op die veertiende dag, terwyl hulle in die Adriatiese see ronddrywe, het die matrose teen middernag vermoed dat hulle naby land is. Hulle was bang dat hulle op rotse sou strand en daarom het hulle vier ankers uit die agterskip gegooi en gewens dat dit dag moes word. Maar die matrose het probeer om uit die skip te vlug en 'n sleepbootjie laat sak en gemaak asof hulle die ankers van die voorskip af wou uitgooi. Paulus het die kaptein en soldate gewaarsku dat hulle nie gered kon word as die matrose nie in die skip bly nie. Die soldate het die toue, waaraan die sleepbootjie gehang het, afgekap en dit in die see laat val. Paulus het hierna die manne aangemoedig om te eet want hulle het vir 'n lang tyd nooit geëet en almal het moed geskep en ook begin eet. Eindelik, toe dit dag word, het hulle gemerk dat hulle op 'n onbekende kus was. Hulle het 'n inham met 'n strand bemark waarop hulle van plan was om die skip te laat loop. Die voorskip het egter op 'n plek vasgeraak en onbeweeglik bly sit terwyl die branders die agterskip uitmekaar geslaan het.

Die soldate wou toe die gevangenes doodmaak sodat hulle nie kon ontsnap nie maar Julius verbied hulle dit want hy wou Paulus spaar.

Toe beveel hy die wat kan, om na die strand te swem. Die ander het op planke en stukke van die skip 'n uur later almal behoue aan wal gekom 276 sielc.

* * *

— *Die Eiland Melite; Paulus in Rome. (Hand. 28).*

Die inboorlinge van die land het hulle met liefde omring en meegedeel dat dit Melite was. Dadelik word 'n vuur aangepak om hitte te maak. Paulus het ook gehelp om droë hout bymekaar te maak. Toe hy sy bondel op die vuur gooi, kom daar 'n adder uit verskrik deur die vlamme, en pik hom in sy hand. Die inboorlinge dink toe dat Paulus 'n moordenaar is en dat die goddelike vergelding hom, na die bevryding uit die branders, tog ingehaal het. Toe hy niks oorkom nie, was hulle verbaas en sê toe dat hy 'n God is. Die hoof van die eiland, Publius, het hulle op sy plaas vir drie dae gasvry ontvang. Sy vader, wat ernstig siek was aan ingewandskoors, het — nadat Paulus vir hom gebid en hande opgelê het — gesond geword. Baie krankes is deur Paulus behandel. Uit dankbaarheid het hulle weer aan Paulus en die andere, voor hul vertrek, alles gegee wat hul nodig gehad het.

Met 'n skip uit Alexandrië, die Kastor en Pollux, het hulle van hier na Sicilië gegaan en drie dae in Sirakúse gebly. Deur Régium gaan hulle na Putéoli waar Christen-broeders hulle vra om sewe dae by hulle oor te bly. Toe is hulle oor land na Rome. In Italië, by die Appiusmark en die Drie Herberge het Christene uit Rome hulle tegemoet gekom. Paulus het toe moed geskep en God gedank en is saam met hulle na die groot stad Rome.

In Rome het die kaptein Julius die gevangenes oorgelewer aan die leërowerste. Aan Paulus is dit gegun om sy eie woning te huur waar net een soldaat hom bewaak het. Almal wat wou, kon hom besoek terwyl Jode en heidene geluister het na sy prediking en baie tot die geloof in Jesus Christus gekom het.

* * *

1. Vertel hoe Paulus in Jerusalem gevangene geneem is.
2. Wat het Paulus alles gesê toe hy voor die Joodse Raad gebring is?
3. Waarom het die komplot van die Jode teen Paulus misluk?
4. Wat het alles gebeur toe Paulus voor die goewerneur Felix, Festus en Agrippa verskyn het?
5. Beskryf Paulus se reis na Rome en die skipbreuk.
6. By welke eiland het hulle toe uitgekom en wat het daar gebeur?
7. Hoe was Paulus se omstandigheid in Rome?

A.—Ander briewe van Paulus.

1. GEVANGENISSKAP-BRIEWE:

In die gevangenis het Paulus sy gevangenisbriewe geskryf. Dit is die aan die Efésiërs, Filippense, Kolossense, en Filémon.

* * *

Efésiërs.

Die brief aan die Efésiërs was waarskynlik die brief aan Laodicèa (Kol. 4 : 16).

* * *

Filippense:

Die gemeente van Filippi het deur Epaphroditus aan Paulus liefdesgawes gestuur (Fil. 2 : 25-30, 4 : 18). Daarvoor dank hy hulle in die brief aan die Filippense. Hy vermaan hulle ook en vertel hulle van sy toestand en die moontlike afloop van die verhoor.

* * *

Filémon:

Terwyl Paulus in die gevangenis was, het daar ook 'n slaaf wat weggeloop het. Onésimus, as mede-gevangene gekom. Paulus het hom tot Christus gebring. Toe die slaaf na sy meester Filémon, ook 'n Christen te Kolosse teruggestuur was, het Paulus die brief aan Filémon meegegee. Hy versoek Filémon om in Onésimus 'n broer te sien (Fil. 16).

* * *

Kolosse:

Die gemeente te Kolosse is deur Epafras, 'n leerling van Paulus en 'n gebore Kolossenser, gestig (Kol. 1 : 7, 4 : 12). Hy het by Paulus in die gevangenis gekom en vertel van 'n dwaalleer van 'n Joods-agnostieke sekte wat in die gemeente indring. Hierheen het Paulus toe sy skrywe gerig. Die brief is deur Tichikus oorgebring en Onésimus het toe saamgereis met die brief aan Filémon (Kol. 4 : 7-9).

2. HERDERLIKE BRIEWE:

I en II Timotheüs en Titus:

Paulus het hierdie briewe nie aan 'n gemeente maar aan 'n persoon gerig. Dit was gerig aan Timótheüs en Titus, die mede-arbeiders van Paulus. Paulus het hulle waarskynlik teen die einde van sy lewe, na sy gevangenskap te Rome, geskryf. Die briewe veronderstel 'n toestand van sake waar die gemeentelike organisasie op die voorgrond getree het.

Timótheüs was in Efese werksaam. (1 : 3). Hy was jonk en moes teen gedugte dwaalleraars 'n swaar taak verrig. Paulus bemocdig hom en gee aan hom veelvuldige raad i.v.m. die amp van die opsieners en die diakens. Ook gee hy hom raad i.v.m. sy optrede teenoor oud en jonk.

Volgens sy tweede brief aan Timótheüs was hy weer in gevangenskap te Rome (1 : 8) en het hy weldra die dood verwag. Hy was baie censaam. Net Lukas was by hom (4 : 11). Hy roep Timótheüs in die brief en sê hy moet ook Markus saambring (4 : 11). Hy deel ook mee hoe dit met hom gegaan het in sy verantwoording.

Toe hy aan Titus geskryf het, was hy vry. Hy het hom op Kreta agtergelaat om verder die kerklike lewe daar te reël. Veral moes hy sorg dat opsieners gekies word. Ook daar was dwaalleraars teen wie Titus met krag moes optree.

* * *

B.—Die brief aan die Hebreërs:

Die skrywers van die brief is onbekend. Christus word hier geteken as bokant alle engele, Moses en Aäron. Dit bevat 'n waarskuwing vir die gelowiges wat 'n neiging vertoon om Christus weer los te laat. Wee diegene wat eenmaal van Christus verneem het en Hom toe weer losgelaat het. Christus is die ware bemiddelaar van die openbaring van God en Hy is onveranderlik.

* * *

C.—Algemene briewe:

'Dit is die briewe van Jakobus, I en II Petrus, en I, II en III Johannes asook Judas.

Die brief van Jakobus is 'n suiwer praktiese brief. Dit lê nadruk op die toepassing van die geloof. So 'n geloof sonder die werke is dood. Ons moet nie net hoorders maar ook daders van die Woord wees.

I Petrus:

Die brief is gerig aan die verstrooides in Klein-Asië. Die heiden-Christene het in groot vervolging en lyding verkeer. Petrus troos hulle deur te wys op die toekomstige heerlikheid.

* * *

II Petrus:

Hierdie brief bestry hoofsaaklik kettery. Uitvoerig word die dwaalleraars bestry wat in losbandigheid leef. Die gelowige verwag die komende wêreld einde, al twyfel die spotters daaraan. Dis 'n ope brief aan al die Christene.

I, II en III Johannes:

In I Johannes word alle nadruk op die liefde gelê. Dwaalleraars word geken aan hulle liefdeloosheid. Die brief is nie aan 'n bepaalde gemeente maar vir 'n breë kring van lesers bedoel. II Johannes is gerig teen ketters en geloof en liefde is ook hier in die sentrum. In III Johannes word sekere rondtrekkende predikers van Gajus aanbeveel. Ook hierin word gewaarsku teen dwaalleraars wat die vleeswording van die Seun van God loën.

* * *

Judas:

Die skrywer is die broer van Jakobus en blykbaar die broer van die Here Jesus. Dis aan die Christene in die algemeen gerig en ook hierin word die dwaalleraars wat in losbandigheid leef, kragtig bestry. Dit toon 'n sterk ooreenkoms met II Petrus.

D.—Die Openbaring van Johannes:

Die Nuwe Testament sluit af met 'n geskrif van besondere aard — die Openbaring van Johannes. Dis 'n proefetiese boek. Dit gaan oor die toekoms. Dis deur die Here self deur middel van 'n engel aan Johannes gegee. Dit is dus goddelike mededeling in visionêre vorm van wat sal gebeur. Dit het nie net betrekking op die einde van die wêreldgeskiedenis maar ook deur al die eeue heen.

Die mag en heerlikheid van Jesus Christus word besing. Dit eindig met die voorspelling van 'n nuwe hemel en 'n nuwe aarde en 'n nuwe Jerusalem waarin God en die Lam by die mense sal woon.

E.—Die name van die boeke van die Nuwe Testament:

a) 5 Geskiedkundige boeke:

Mattheus.

Markus.

Lukas.

Johannes.

Die Handeling van die Apostels.

b) 14 Briewe van Paulus aan

Romeine.

Korinthiërs 1 en 2.

Galáte.
Efésiërs.
Filippense.
Kolossense.
Thessalonicense 1 en 2.
Timótheüs 1 en 2.
Titus.
Filémon.

- c) Die brief aan die Hebreërs.
- d) Algemene briewe :
 Jakobus.
 Petrus 1 en 2.
 Johannes 1, 2 en 3.
 Judas.
- e) 1 Profetiese boek :
 Die Openbaring van Johannes.
-

F.—Die sewe kruiswoorde.

1. Vader, vergeef hulle, want hulle weet nie wat hulle doen nie. (Luk. 23 : 34).
 2. (Vir Maria) Vrou, daar is u seun! (Vir Johannes) Daar is jou moeder (Joh. 19 : 26 en 27).
 3. (Vir die moordenaar aan die kruis) Voorwaar Ek sê vir jou, vandag sal jy met My in die Paradys wees. (Luk. 23 : 43.)
 4. My God, My God, waarom het U My verlaat? (Matt. 27 : 46).
 5. Ek het dors. (Joh. 19 : 28).
 6. Dit is volbring. (Joh. 19 : 30).
 7. Vader, in U hande gee Ek My gees oor. (Luk. 23 : 46).
-

G.—Die persone aan wie die Here na sy opstanding verskyn het:

1. Aan Maria Magdalena. (Joh. 20 : 11-18).
2. Aan die vroue by die graf. (Matt. 28 : 8-10).
3. Aan Simon Petrus. (Luk. 24 : 34).
4. Aan die Emmaus-gangers. (Luk 24 : 13-31).
5. Aan die dissipels sonder Thomas. (Joh. 20 : 19-24).

6. Aan die dissipels met Thomas. (Joh. 20 : 25-29).
 7. Aan die dissipels by die meer van Tiberias. (Joh. 21 : 1-14).
 8. Aan meer as 500 broeders in Galilea. (I Kor. 15 : 6).
 9. Aan Jakobus. (I Kor. 15 : 7).
 10. Aan die elf dissipels by die Hemelvaart. (Hand. 1 : 4-9).
-

H.—*Die sewe armversorgers:*

Stéfanus, Filippus, Próchorus, Nicanor, Timon, Parmenas, Nicolaüs.

I.—*Die Sakramente van Christus:*

1. Die Heilige Doop.
 2. Die Heilige Nagmaal.
-

J.—*Die Christelike Kerklike jaar:*

1. Die Adventstyd :
Die weke voor Kersfees.
2. Kersfees :
25 Desember. Die geboorte van die Here.
3. Sewe lydingsweke :
Die sewe weke voor die kruisiging van die Here.
4. Goeie Vrydag :
Die kruising van Christus. Sy dood en begrafnis.
5. Paassondag :
Dis die Sondag na Goeie Vrydag. Opstanding van Christus.
6. Hemelvaartsdag :
40 Dae na die opstanding. Dis altyd op 'n Donderdag.
7. Pinksterfees :
Die uitstorting van die Heilige Gees. 10 Dae na Hemel-
vaartsdag.

